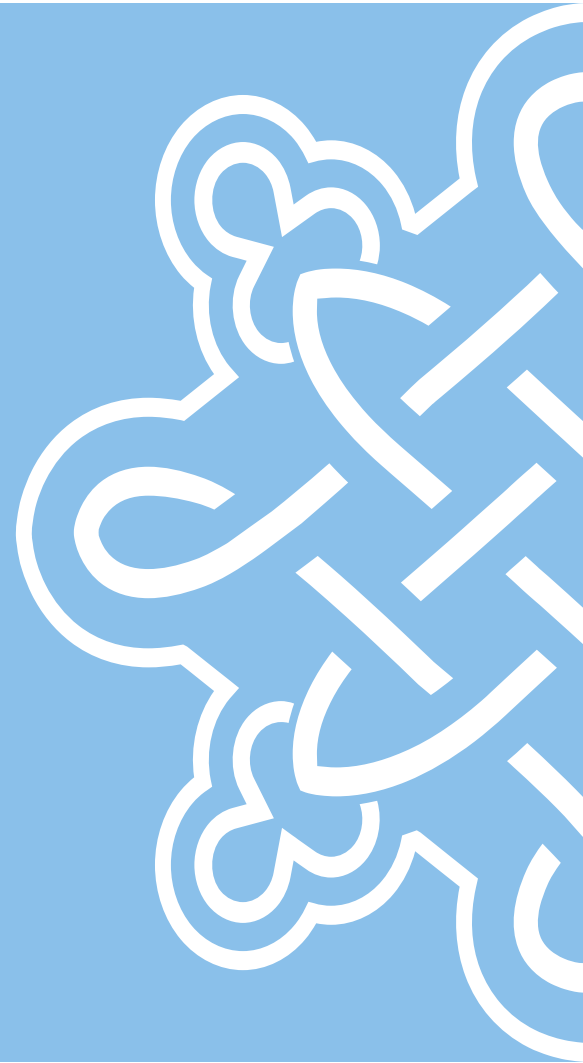

ÉVES JELENTÉS

2022
B/4055

ÉVES JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI BANK
2022. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

2022

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2022. évi üzleti jelentése	5
1. Elnöki köszöntő	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	9
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai	9
2.2. Az MNB szervei, vezetői	10
2.3. Az MNB szervezete	15
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	17
3. Beszámoló az MNB 2022. évi tevékenységéről	18
3.1. Monetáris politika	18
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	27
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	32
3.4. Szanálás	40
3.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	42
3.6. Nemzetközi tartalékok kezelése	47
3.7. Kézpénzlogisztikai tevékenység	50
3.8. Statisztikai szolgálat	56
3.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	59
3.10. Az MNB környezeti fenntarthatósági tevékenysége	61
3.11. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők	65
3.12. Az MNB 2022. évi eredményének alakulása	67
3.13. Az MNB 2022. évi gazdálkodása	68
3.14. A KBER-bizottságok bemutatása	72
3.15. Az MNB kutatási tevékenysége	74
3.16. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák	75
4. Kiegészítő információk az MNB 2022. évi felügyeleti tevékenységéről	83
5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	88

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2022. évi auditált beszámolója	93
1. Auditori jelentés	94
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	98
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	99
4. Kiegészítő melléklet	100
4.1. Az MNB számviteli politikája	100
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2022. évi mérlegére és eredményére	105
4.3. Központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	106
4.4. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	106
4.5. Központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	107
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	108
4.7. Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	108
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	109
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	110
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	111
4.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	111
4.12. Befektetett eszközök	113
4.13. Céltartalék és értékvesztés	120
4.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	121
4.15. Saját tőke alakulása	121
4.16. Kiegyenlítési tartalékok alakulása	122
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	122
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	125
4.19. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	128
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	128
4.21. Egyéb eredmény	129
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	129
4.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	130
4.24. A banküzemi eredmény alakulása	131
4.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	133

A) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2022. évi üzleti jelentése**

1. Elnöki köszöntő

Különleges kihívásokat tartogatott a Magyar Nemzeti Bank számára a 2022. év. Összetett, egyszerre jelentkező, egymás hatásait több ponton felerősítő válságokkal, azaz polikrizissel kellett és kell ma is megküzdenünk.

A nemzetközi gazdasági környezetet 2022-ben elsősorban a koronavírus-járványt követően elindult globális inflációs nyomás, valamint az orosz-ukrán háború által okozott turbulens és sokszor kiszámíthatatlan áru- és pénzügyi folyamatok jellemezték. Ebben a különleges helyzetben a Monetáris Tanács az Európában az első között elkezdett monetáris fordulat jegyében végezte munkáját, és folytatta az árstabilitás – mint a Magyar Nemzeti Bank elsődleges célja – érdekében még 2021 nyarán elindított kamatemelési ciklust. 2022 szeptemberében a Monetáris Tanács a 16 hónapja tartó, az alapkamatot összességében 1240 bázisponttal növelő folyamat leállításával mellett döntött. A jegybanki alapkamat 2022-ben az év eleji 2,4 százalékról 13 százalékiig emelkedett.

A monetáris kondíciók szigorítását és a monetáris transzmisszió erősítését ugyanakkor ezt követően is több lépés támogatta. Október 1-től a jegybank a kötelező tartalékráta emelésével, rendszeres diszkontkötvény-aukciókkal, valamint egy hosszabb futamidejű betéti eszköz elindításával fokozta az alapkamat-emelések dezinflációs hatását. Ezt egészítette ki a devizalikviditást nyújtó swapeszköz használata, amit az MNB júliustól negyedéven belül, rendszeresen meghirdetve, egynapos futamidőn is alkalmazott. Mindezek hatékony jegybanki reakciókat tettek lehetővé a pénzügyi turbulenciák kezelésére.

Szükség is volt erre, hiszen október első heteiben a pénz- és tőkepiacokon rendkívül nagymértékben romlott a hangulat. Ennek egyik kiváltó oka több nyersanyag, köztük is a földgáz és az olaj árának kiugróan gyorsan bekövetkező, drasztikus mértékű drágulása volt. Mindezt alapvetően a gázzállítás leállításáról, valamint az Északi Áramlat vezeték ellen elkövetett szabotázsról szóló hírek váltották ki. Ehhez társult az amerikai dollár további erősödése, illetve az, hogy a forint – jelentős ingadozások mellett – az amerikai dollárral és az euróval szemben történelmi mélypontra gyengült. Minderre a Magyar Nemzeti Bank október közepén gyorsan és – utólag kijelenthető, hogy – hatékonyan reagált a megfelelő részpiacokon, ezzel stabilizálva a pénzügyi folyamatokat.

Szintén a monetáris szigorítást szolgálta két, jelentős eredményeket felmutató jegybanki program sikeres lezárása.

A 2022. szeptember 30-án lezárt NHP Zöld Otthon Program (amit még 2021 októberében indított el az MNB zöld esz-köztár-stratégia részeként a jegybank) 300 milliárd forintos keretösszege 8600 magas energiahatékonysággal rendelkező ingatlan építését, vásárlását tette lehetővé kedvező kamatozású hitelforrások biztosításával. Emellett a 2022. esztendő is érintette a Növekedési Kötvényprogram 2021. decemberi lezárása, hiszen a folyamatban lévő ügyletek realizálása érdekében az MNB még 2022-ben is vásárolt vállalati kötvényeket. A program egésze során kötvényvásárlásra összességében 1549,7 milliárd forint névértékben került sor. Ez a jegybanki forrás jelentős mértékben járult hozzá a hazai vállalati kötvénypiac fejlődéséhez.

A nemzetközi környezet változásai 2022-ben kiemelt kockázatokat jelentettek a pénzügyi stabilitására és pénzügyi közvetítőrendszer szereplőire nézve egyaránt. Ebben a helyzetben különösen nagy sikerek értékelhetők, hogy a hazai bankrendszer továbbra is stabil maradt és a bankok folyamatosan tudták biztosítani a szükséges forrásokat a magyar gazdaság szereplői számára, elősegítve a zökkenőmentes működést. A korábbi évekhez hasonlóan 2022-ben is bővült mind a lakossági, mind a vállalati hitelállomány, amiben az állami és jegybanki hitelprogramok is komoly szerepet játszottak. A vállalati hitelállomány 14 százalékkal növekedett, amíg a háztartások esetében éves alapon számolva több mint 6 százalékos bővülést láthattunk. Ez utóbbi elmaradt a korábbi évek növekedési ütemétől, amiben az emelkedő kamatok és a lassuló lakáspiac játszották a legfőbb szerepet.

Kiemelendő, hogy a Magyar Nemzeti Bank nemzetközi tartalékai a 2022-es év során mintegy 330 millió euróval növekedtek, így december végén már 38,7 milliárd euro volt az állomány, bőven meghaladva az ország rövid külső adósságát. 2022-ben a forgalomban lévő készpénzállomány tovább emelkedett, 2022. december 31-én 8226,1 milliárd forint volt, ami 7,2 százalékos bővülést jelentett az előző év végi állományhoz képest. Érdemes megjegyezni azt is, hogy a hazai – nemrégiben cserélt – bankjegyek hamisításának mértéke továbbra sem számottevő mértékű. A 2022-ben kiszűrt 518 darab hamisítvány az összes forgalomban lévő bankjegyhez képest nemzetközi összehasonlításban is nagyon kedvező arányt jelent.

A 2022. évre jellemző komoly nehézségek és kockázatok ellenére különösen büszkék vagyunk a Magyar Pénzmúzeum

és Látogatóközpont (a továbbiakban: Pénzmúzeum) tevékenységének elindítására. Ez az Európában is egyedülálló edukációs kiállítóterekkel rendelkező intézmény 2022. március 15-én nyitotta meg kapuit az érdeklődők előtt. Emellett az MNB szakkönyvsorozata is újabb kiadványokkal bővült.

Különösen az Új fenntartható közgazdaságtan – Globális vitairat című fúziós kiadványunkat szeretném kiemelni, amely meggyőződésünk szerint meghatározó jelentőséggel bír a közgazdasági gondolkodás szükséges és elkerülhetetlen átalakulása szempontjából.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1013 Budapest, Krisztina körút 55.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924.

Tulajdonosa (részvényese): a magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNBtv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNBtv.-ben meghatározott körben végzi.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető és egyéb feladatairól, valamint intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, továbbá a működéséről rendelkező MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB másodlagos mandátuma a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos kormányzati politika támogatásával bővült.

Az MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNBtv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és köteleseik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a Kormánytól, az

Európai Központi Bank (EKB) és – KBER tagságból, a Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszeréből eredő tagságból származó feladatok kivételével – az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A Kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékokat képez és kezeli azt;
- kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, és értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységét végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében és ezen jogkörében, valamint a jogalkotási jogkörében részt vesz a fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszerek kialakításában;
- a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűzött, a Központi Bankok Európai Rendszere és az EKB Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az EKB-val szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;
- kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális politikát. Ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között

feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

- szanálási hatóságként jár el;
 - kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét
- a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
- b) a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
- c) az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,
- d) a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából;
- ellátja a fogyasztó és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNBtv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felölősségével.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Stabilitási törvény) értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló információ és szakmai tudás támogatja a KT munkáját. Az MNB a KT Stabilitási törvényben meghatározott

feladataihoz háttérelmzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény vonatkozó rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNBtv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megbízásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNBtv. határozza meg.

Ugyancsak az MNBtv. határozza meg az MNB szerveit, követezőképpen: a Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács, az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

- a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizatartalék kezelése és az árfolyam-politika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;
- a makroprudenciális feladatokkal, a felügyéléssel, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanálási hatóságként való eljárással kapcsolatban azon stratégiai keretekről való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;
- az ügyrendjének megállapítása;
- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke, mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2022-ben Virág Barnabás alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2022-ben:

- Dr. Matolcsy György, 2013. március 4-től az MNB elnöke, egyben a Monetáris Tanács elnöke, kinevezve újra 2019. március 4-től;
- Dr. Patai Mihály, alelnök 2019. április 22-től;
- Dr. Kandrás Csaba, alelnök 2019. október 2-től;
- Virág Barnabás, alelnök 2020. június 22-től;
- Dr. Kardkovács Kolos, újráválasztva 2022. szeptember 13-tól;
- Dr. Kocziszkó György, újráválasztva 2017. április 6-tól;
- Dr. Parragh Bianka, 2017. március 23-tól;
- Pleschinger Gyula, újráválasztva 2019. március 5-től;
- Dr. Gottfried Péter, 2021. január 1-től.

A **Pénzügyi Stabilitási Tanács** az MNB hatáskörébe tartozó ügyek közül a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között az MNB nevében jár el a felügyélással, a makroprudenciális és a szanálási hatósági feladatokkal, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos döntéshozatal során.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;
- számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;
- elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;
- nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;

– megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;

– a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;

– szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészének szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;

– szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;

– az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, az MNB által felügyelt személyekre és szervezetekre nézve kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;

– évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit;

– döntést hoz az MNB szanálási feladatkörének gyakorlása keretében a szanálást elrendelő, valamint szanálási intézkedést alkalmazó határozatok tekintetében, valamint a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a szanálási feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban;

– döntést hoz az MNBtv. 39–41. §-ban meghatározott törvények, illetve az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusai hatálya alá tartozó személyek és szervezetek, valamint tevékenységek feletti felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint; és

– döntést hoz az MNB egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a makroprudenciális feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai:

- az MNB elnöke, elnökként,
- az MNB alelnökei,
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként az engedélyezésért és jogérvényesítésért; a digitalizációért és a FinTech szektor fejlesztéséért; a jegybanki eszköztárért, pénzügyi stabilitásért és devizatartalék-kezelésért; a pénzügyi szervezetek prudenciális és fogyasztóvédelmi felügyeletéért, valamint 2022. december 15. napjáig a pénzügyi rendszer elemzéséért és statisztikáért felelős ügyvezető igazgatók, és
- a főigazgató.

Az MNBtv. alapján a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik többek között:

- a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az MNBtv. 166. § (1a) bekezdése szerinti osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;
- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektív szerződés-módosítás és
- a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó

jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke mint az igazgatóság elnöke és az MNB alelnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNBtv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megbízásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megbízását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megbízott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB alapvető feladatai körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, alapító okiratának megfelelően működik-e.

A **felügyelőbizottság** az MNBtv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNBtv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira, a szanalási hatósággént való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését is e korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNBtv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnök, az Országgyűlés által választott további három tag, valamint az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) képviselője és az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét az Országgyűlés kormánypárti képviselőcsoportjai, az Országgyűlés által választott további tagokat az országgyűlési képviselőcsoportok jelölik. A 2022. december 31-ig hatályos előírás értelmében a felügyelőbizottság tagjainak megbízatása azon év december 31. napjáig tart, amely évben az Országgyűlés megbízatása megszűnik.

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Dr. Kandrács Csaba
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Patai Mihály
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Virág Barnabás
alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Gottfried Péter
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kardkovács Kolos
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kocziszky György
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Parragh Bianka
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának tagjai

Balról jobbra: Dr. Tóth Attila Simon, Dr. Nyikos László, Madarász László, Dr. Papcsák Ferenc (elnök), Dr. Szényei Gábor András, Molnár István

Az Országgyűlés 2018. szeptember 17-én választotta meg a felügyelőbizottság képviselőcsoportok által jelölt tagjait, azt követően a pénzügyminiszter megjelölte a testületbe delegált képviselőjét és az általa megbízott szakértőt.

A felügyelőbizottság tagjai 2022-ben:

- Dr. Papcsák Ferenc, elnök,
- Madarász László,
- Dr. Nyikos László,
- Dr. Szényei Gábor András,
- Molnár István 2022. október 31-ig, azt követően Banai Péter Benő, valamint
- Dr. Tóth Attila Simon 2022. október 31-ig, azt követően Asztalos Viktor József.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

Az MNB szervezeti felépítésének alapját a 2013. július 1-jei, illetve az integrált szervezet tekintetében 2013. október 1-jei hatállyal bevezetett működési és működésirányítási rend képezi. A munkaszervezet felépítése az azóta eltelt

időben ugyan több alkalommal is változott, azonban ezek a változások a 2013-ban kialakított szervezeti struktúrát alapjaiban nem módosították.

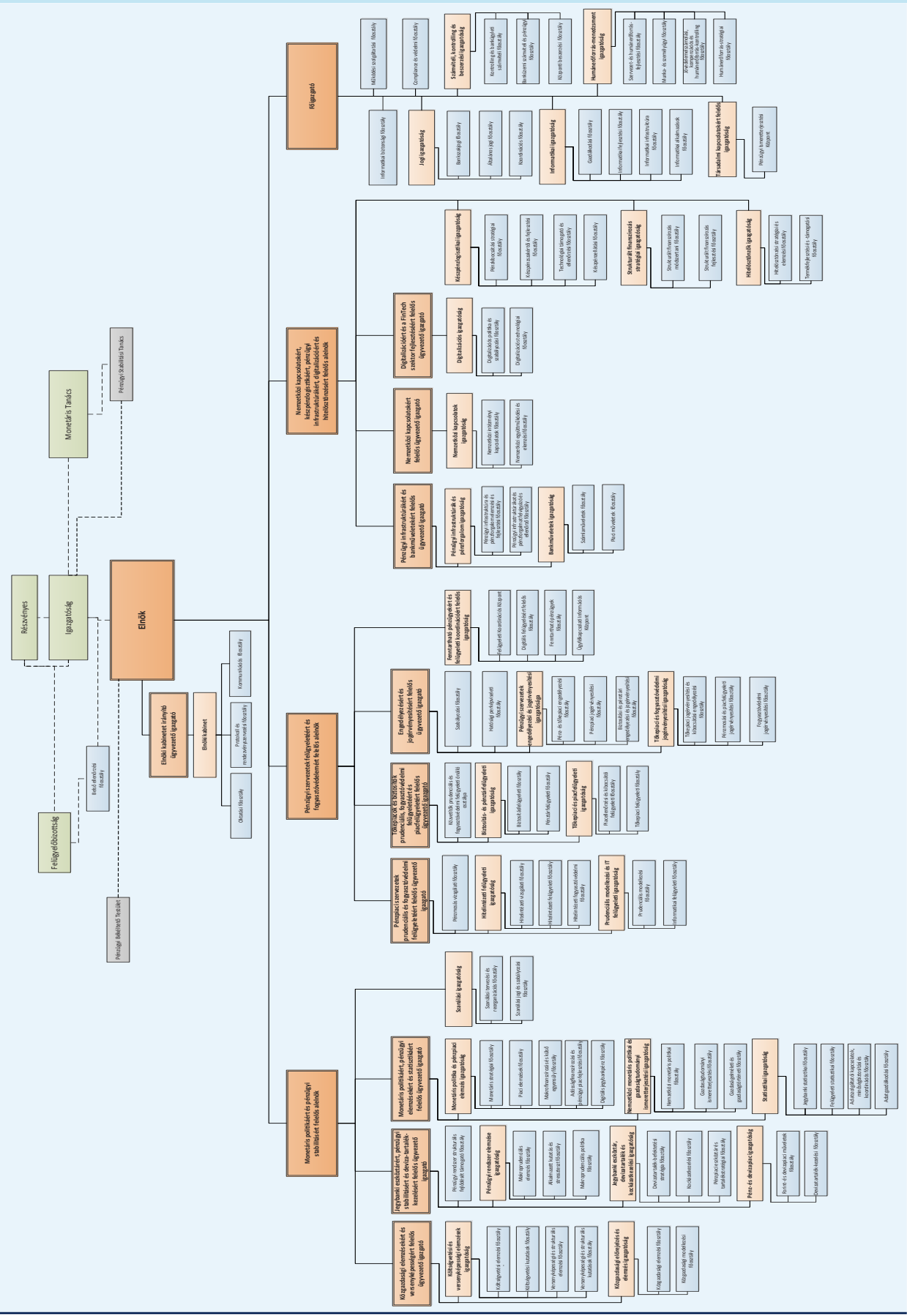
Az MNB jogszabályban meghatározott, valamint működéséhez kapcsolódó feladatainak ellátását az igazgatóság tagjain túl a főigazgató, valamint a döntések legmagasabb szintű végrehajtóiként az ügyvezető igazgatók irányítják és felügyelik.

2022. év során az MNB szervezeti felépítésének módosítására az elnök, a monetáris politikáért és pénzügyi stabilitásért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, a nemzetközi kapcsolatokért, készpénzlogisztikáért, pénzügyi infrastruktúrákért, digitalizációért és hitelösztönzésért felelős alelnök, továbbá a főigazgató által irányított területeket illetően került sor. A módosítások célja elsődlegesen a hatékonyság növelése volt.

A szervezeti változások eredményeként kialakult, a munkaszervezet 2022. december 31-én hatályos felépítését a **szervezeti ábra** szemlélteti.

Szervezeti ábra

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése – 2022. december 31.

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű EKB és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbit az EKB Igazgatóságának tagjai, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökei alkotják. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az Eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente üléselő testület tagja az EKB elnöke, alelnöke, valamint az EU valamennyi tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM-II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM-II-ben részt vevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyampolitika összehangolására, valamint az ERM-II intervenció és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB tiszteletben tartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegizált hozzáféréseire vonatkozó tilalmat. Ezen felül részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi uniós tagállam bevezette az eurót.

A KBER-tagok és az euroövezeti jegybankok száma 2022-ben nem változott.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részese-dése, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya

szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-je óta 10,825 milliárd euro.

2022-ben az EKB alaptőkéjének 81 százalékát az euroövezeti jegybankok jegyezték, az alaptőke fennmaradó 19 százaléka pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlott meg.¹ Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális hányadának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, amelyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megállapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján öt évente, valamint abban az esetben kerül sor, amikor megváltozik az EKB tőkéjéhez hozzájáruló nemzeti központi bankok száma. Legutóbb az Egyesült Királyság EU-ból való kilépése után korrigálták a tőkekulcsokat, amelynek eredményeként az MNB tőkekulcsa 2020. február 1-jei hatállyal 1,5488 százalékra, a befizetett tőkerészesedés összege pedig 6,3 millió euróra emelkedett.

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. Az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. A bizottságok előre meghatározott éves ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak KBER-összetételben a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.14. fejezet mutatja be.)

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek e bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2022-ben is hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

¹ A Horvát Nemzeti Bank 2023. január 1-jével az Eurorendszer tagja lett, aminek következtében az euroövezeti jegybankok az EKB alaptőkéjének 82 százalékát, az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai pedig annak 18 százalékát jegyzik.

3. Beszámoló az MNB 2022. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

2022 során a globális inflációs nyomás, illetve az orosz-ukrán háború okozta turbulens áru- és pénzügyi folyamatok dominálták a külső környezetet. Magyarország tekintetében az európai uniós forrásokkal kapcsolatos fejlemények és ezzel összefüggésben az ország kockázati megítélése volt kulcsfontosságú. A hazai infláció az év első harmadában fokozatosan növekedett, májustól kezdődően az áremelkedés üteme átlépett a kétszámjegyű tartományba. Az MNB elsődleges célja, az árstabilitás elérése érdekében a Monetáris Tanács 2022-ben is folytatta a 2021 nyarán elkezdett kamatemelési ciklusát. Az alapkamat és az egyhetes betét kamata június végén összezárára került. A kamatfolyosót a Monetáris Tanács többször is átalakította a nagyobb mozgástér biztosítása érdekében.

A monetáris kondíciók alapkamat-emelésekkel történő szigorítása szeptemberig tartott, amikor a Monetáris Tanács az alapkamat 16 hónapon keresztül tartó, összesen 1240 bázispontos emelési ciklusának leállításáról döntött: az alapkamat az év eleji 2,4 százalékról 13 százalékra növekedett, az egynapos betéti rendelkezésre állás kamatlába 2,4 százalékról 12,5 százalékra, az egynapos fedezett hitel kamatlába 4,4 százalékról 15,5 százalékra emelkedett.

Ezt követően a monetáris kondíciók szigorítása a bankközi forintlikviditás szűkítésével folytatódott. Október 1-jétől a jegybank három intézkedéssel fokozta az alapkamat-emelések dezinflációs hatását: a kötelező tartalékráta emelésével, a rendszeres jegybanki diszkontkötvény-aukciókkal és a hosszabb futamidejű (legfeljebb 6 hónapos) betéti eszköz elindításával. Október 1-jétől a kötelező tartalékráta mértéke 5 százalékra emelkedett, az előírásnak napi szinten kell megfelelni. A minimális 5 százalékos ráta felett további, maximálisan 5 százalékos, százalékonként választható, havi megfelelésű ráta került bevezetésre. Az új eszközök bevezetését a bankrendszer megnövekedett likviditása indokolta, amelynek mérséklődése az intézkedések hatására emelkedő hozamok mellett indult meg, és a bankrendszeri fölös likviditásból több mint 4800 milliárd forint került lekötésre.

A pénz- és tőkepiacot október első heteiben rendkívüli mértékű hangulatromlás jellemezte. A gázszállítás esetleges

leállításáról és az Északi Áramlat vezeték elleni szabotázs-ról szóló hírek hatására több nyersanyag, köztük a földgáz és az olaj árfolyama rövid idő alatt nagymértékben emelkedett. A kockázati környezet romlását mutatta ezenkívül a dollár további erősödése is. A hazai piacokat is markáns kockázatok jellemezték, a forint jelentős ingadozás mellett történelmi mélypontra gyengült az euróval és a dollárral szemben. A korábban kialakított mozgásteret felhasználva a jegybank az október közepére jelentősen megemelkedett piaci kockázatokat hatékonyan tudta kezelni.

Az MNB október 14-től célzott, a pénzügyi piaci stabilitás megőrzését támogató lépéssorozattal reagált. A Monetáris Tanács október 14-i hatállyal az egynapos fedezett hitel kamatát 25 százalékra emelte a piaci stabilitás megőrzése érdekében. Emellett az MNB egynapos (tomnext) FX-swapeszközt, valamint egynapos (overnight) betéti gyorstendert hirdetett meg napi rendszerességgel a korábbiaknál magasabb kamatszinteken. Az alkalmazott eszközök célja, hogy a monetáris transzmisszió szempontjából kulcsfontosságúnak tartott részpiacokon, azaz a bankközi piacon és a swappiacon egyaránt gyorsan és rugalmasan érvényesüljenek a szigorúbb monetáris kondíciók. Emellett a jegybank vállalta, hogy az év utolsó hónapjaiban biztosítja az energiaimport fedezése kapcsán a banki partnerkör részéről felmerülő jelentősebb devizalikviditási igényt.

A jegybank intézkedései sikeresen stabilizálták a pénzügyi folyamatokat. A bejelentést követően a forint gyors, ország-specifikus erősödésbe kezdett. A rövid forintkamatok nagymértékű, több száz bázispontos emelkedése erős támaszt nyújtott a hazai pénzügyi piacoknak. Az állampapírhozamok jelentősen csökkentek, a 10 éves szegmensben közel 300 bázisponttal. Az MNB az október közepén hozott intézkedéseivel a piaci stabilitás megőrzésén keresztül támogatta az elsődleges, árstabilitási céljának elérését.

A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban végig magas volt és a havi átlagok 9700–11 500 ezer milliárd forint körüli sávban tartózkodtak. Szeptember végén a negyedév végi szezonális, valamint az október elejétől elinduló új eszközökkel párhuzamosan a fölös likviditás lekötését tekintve átrendeződés kezdődött az egyhetes betétekből az új eszközök irányába.

Az MNB – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – minden negyedévben az időszak végén átívelő eurolikviditást nyújtó devizaswap tendereket, valamint diszkontkötvény-aukciókat tartott. Az MNB célja az aktív piaci jelenléttel, hogy a negyedév végén esetlegesen jelentkező swappiaci feszültségek kezelésével erősítse a monetáris transzmisszió hatékonyságát, ezen keresztül támogatva az árstabilitás elérését és fenntartását. A jegybank az eszközt júliustól negyedéven belül, egynapos futamidőn is alkalmazta. A swapeszközön, illetve az október elején bevezetett likviditáslekötő intézkedéseken keresztül az MNB az év egészében – és különösen az év végén – fenntartotta a swappiac stabilitását.

2022. szeptember 30-án lezárult az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként 2021. októberben indított NHP Zöld Otthon Program. A program 300 milliárd forintos keretösszege 8600 energiahatékony ingatlan építését, vásárlását tette lehetővé kedvező kamatozású jegybanki forrással, támogatva ezzel a környezeti fenntarthatósági szempontok lakáspiacon történő érvényesülését.

A monetáris szigorítás keretében a Monetáris Tanács 2021. december 14-én a 2019 júliusában a vállalatikötvény-piac likviditásának növelése, illetve a vállalatok adósságszerkezetének diverzifikálása érdekében indított Növekedési Kötvényprogram (NKP) lezárásáról döntött. Ennek értelmében az MNB már csak a 2021. december 14-én folyamatban lévő tárgyalásokhoz kapcsolódó ügyleteket realizálta, az utolsó, program keretében történt kibocsátásra 2022 áprilisában került sor. A program, amelyben az MNB névértéken véve 1549,7 milliárd forintért vásárolt kötvényeket, növelte a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságát és hozzájárult a hazai kötvénypiac fejlődéséhez. Emellett a kibocsátók forrás szerkezetét diverzifikáltabbá, forrásellátottsága pedig hosszabb távon is kiszámíthatóbbá vált.

Nemzetközi pénzügyi folyamatok

A pénz- és tőkepiaci hangulat 2022 egészében kedvezőtlenül alakult. Az év első két hónapjában a befektetői hangulat változékony képet mutatott, elsősorban az emelkedő inflációs folyamatok, a nyersanyag- és az energiaárak alakulása, valamint a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos fejlemények voltak meghatározóak. Ebben a közegben a február végén kirobbant orosz-ukrán háború következtében általános kockázatkerülés kezdődött meg a globális piacokon. A fontosabb nyersanyagok közül az olaj és a földgáz ára is számottevően megugrott, a jelentős kockázati prémium sokk hatására a régiós országok devizáinak árfolyamai – köztük a forinttal – gyengülni kezdtek. Mindeközben a továbbra is gyors ütemben emelkedő infláció világszerte lépésre készítette a jegybankokat. A kamatkondíciók szigorúbbá válásával párhuzamosan az év közepétől felerősödtek a recessziós

félelmek, ami ismételten a befektetői hangulat romlásához vezetett. Ebben a közegben a nyári hónapok kedvezőtlen pénzügyi elmozdulásai, valamint a tartósan magas nyersanyag- és energiaárak hatásai egy elhúzódozó, magas inflációs környezet irányába mutattak.

Szeptemberre a nemzetközi és a hazai piaci környezet számottevően javult, a nyersanyagárak jelentősen mérséklődtek, az ellátási láncok pedig javulást mutattak. A pénz- és tőkepiacot szeptember utolsó napjaitól kezdve azonban rendkívüli mértékű hangulatromlás jellemezte. A negatív fejlemények sorozata a gázszállítás esetleges leállításáról és az Északi Áramlat vezeték elleni szabotázsról szóló hírekkel kezdődött, amivel párhuzamosan a gázárak rövid idő alatt 20 százalékos körüli mértékben emelkedtek. Emellett az olajárak is nőttek, a Brent ára ismét 100 dollár közelében alakult. Az orosz-ukrán háborúval kapcsolatos negatív fejlemények tovább növelték a kockázatkerülést. Mindeközben fokozódtak a meghatározó jegybankok kamatemeléseivel kapcsolatos várakozások, amelyek októberben érték el a csúcspontot. A feltörekvő piacokról jelentős tőkekivonás indult az időszak során, ami a régiókat fokozottan érintette. A kockázati környezet romlását mutatta ezenkívül a dollár további rendkívüli erősödése is: olyan jelentős fejlett piaci devizák árfolyamát is számottevő turbulencia jellemezte ebben az időszakban, mint az angol font vagy a japán jen. Az év végén azonban az enyhe őszi-téli időjárás következtében az energiaválság kialakulásának kockázata csökkent, így az energia- és nyersanyagárak korrekcióján keresztül mérséklődött a kockázatkerülés. Ennek ellenére a pénz- és tőkepiaci hangulat továbbra is változékonyan alakult, elsősorban a globálisan meghatározó jegybankok várt monetáris politikai döntései és a gazdasági kilátások alakulása állt a középpontban.

Nemzetközi monetáris politikai környezet

A globális infláció 2021-ben kezdődő emelkedése 2022 elején gyorsuló ütemben folytatódott. A fokozódó inflációs nyomásra a jegybankok a nemhagyományos eszközök kivezetésével és az irányadó kamatok emelésével válaszoltak. A globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikája a korábban előre jelzettől gyorsabb ütemben szigorodott. Az év elején a Federal Reserve (Fed) kommunikációjában jelezte, hogy lezárja eszközvásárlási programját, ennek megfelelően a nettó eszközvásárlások március elején véget értek. Emellett a jegybank szintén márciusban megkezdte a kamatkondíciók szigorítását, amelynek eredményeként az irányadó ráta célsávja júniusra 1,50–1,75 százalékra emelkedett. További szigorító lépésként júniusban a jegybank megkezdte az állampapírok és a jelzálogfedeztetű értékpapírok állományának csökkentését is. Év végéig az irányadó ráta célsávja 4,25–4,50 százalékos szintre emelkedett, amellyel

párhuzamosan a Fed folytatta a jegybankmérték szűkítését. Az év elején az Európai Központi Bank (EKB) kommunikációjában szintén jelezte a szigorúbb irányultság felé való elmozdulást. Ezt követően a jegybank az eszközvásárlási programjait márciusban (PEPP²) és júliusban (APP) lezárta, illetve ugyancsak júliusban megkezdte az irányadó ráta emelését. A 2022-es évben az EKB összesen 250 bázispontos kamatemelést hajtott végre. Az emelkedő inflációra reagálva az év első felében a kelet-közép-európai régióban a jegybankok mindegyike ugyancsak jelentős mértékű kamatemelésekről döntött. A második félévben viszont a román jegybank lassabb ütemben folytatta a kamatemeléseket az év végi 6,75 százalékos szintig, amíg a cseh jegybank júniustól 7 százalékon, a lengyel jegybank pedig szeptembertől 6,75 százalékon tartotta az irányadó kamatot.

Belföldi makrogazdasági környezet

2022-ben a fogyasztói árak összességében 14,5 százalékkal emelkedtek, a hazai infláció az év egészében a jegybanki toleranciasáv felett alakult. Az infláció az év első harmadában fokozatosan növekedett, azonban még 10 százalék alatt alakult. Májustól kezdődően az áremelkedés üteme átlépett a kétszámjegyű tartományba, majd az őszi hónapoktól 20 százalék fölé emelkedett. A magas inflációt nagymértékben az élelmiszerek jelentős drágulása magyarázta. További fontos tényező volt, hogy 2022-ben a vállalatok a növekvő energia- és nyersanyagárak következtében a korábbi évek átlagánál számottevően nagyobb mértékben árazták át termékeiket és szolgáltatásaikat, az infláció gyorsulásához a költségek növekedése mellett a vállalati árrepek emelkedése is hozzájárult.

A sikeres újraindulást követően a magyar gazdaság növekedése 2022-ben gyors ütemben folytatódott. Az év első negyedévében a bruttó hazai termék 8,2 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A növekedési dinamika nemzetközi összevetésben is kiemelkedőnek bizonyult, a magyar gazdaság kilábalása az Európai Unió országainak élmezőnyében foglalt helyet. A második negyedévben szintén erős növekedést mutatott a hazai gazdaság, 6,5 százalékkal bővülve éves bázison. Ebben az időszakban a termelési oldalon valamennyi nemzetgazdasági ág teljesítménye növekedett az előző év azonos időszakához viszonyítva, mindössze a rendkívüli aszályhelyzet sújtotta mezőgazdaság fogta vissza a GDP bővülését. Felhasználási oldalról a tételek többsége szintén pozitívan járult hozzá a GDP éves alapú növekedéséhez, a fő húzóerő az első negyedévhez hasonlóan a háztartások fogyasztása volt. A magyar gazdaság 2022 harmadik negyedévében lassuló ütemben bővült,

a bruttó hazai termék 4,0 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. Felhasználási oldalon a növekedés fő húzóereje az első két negyedévtől eltérően már nem a háztartások fogyasztása, hanem a nettó export volt. Az év negyedik negyedévében tovább folytatódhatott a GDP-növekedés lassulása, összhangban a belső kereslet visszaesésével és a vállalati költségek emelkedésével. A rendelkezésre álló adatok alapján 2022-ben a költségvetés hiánya és az államadósság-ráta a 2021-től kezdődő csökkenő pályán haladt. A folyó fizetési mérleg hiánya a megugró energiaárakkal párhuzamosan romló energiaegyenleg következtében 2022-ben átmenetileg emelkedett, de 2023-tól folyamatos csökkenés várható.

Monetáris politikai intézkedések

2022-ben a fundamentális inflációs kockázatok mellett a pénzügyi turbulenciák is aktív jegybanki lépéseket tettek indokoltá. Az év elején a Monetáris Tanács folytatta a 2021 nyarán elkezdett kamatemelési ciklusát, emellett a jegybank az egyhetes betéti eszköz kamatát is emelte az áru- és pénzügyi kockázatok kezelése érdekében. Az év első két hónapjában a jegybanki alapkamat, az egynapos jegybanki betét, illetve az egynapos és az egyhetes fedezett hitel kamata is 50-50 bázisponttal emelkedett, ezzel az alapkamat és a kamatfolyosó alsó széle 3,4 százalékra, a kamatfolyosó felső széle pedig 5,4 százalékra nőtt. Az orosz-ukrán háború február végi kitörésével tovább erősödtek az áru- és pénzügyi kockázatok. A jegybank a rendelkezésre álló monetáris politikai mozgástér kibővítése érdekében 100 bázisponttal 6,4 százalékra emelte a kamatfolyosó felső szélét, valamint az egyhetes betéti kamatot több lépésben 6,15 százalékra növelte március végéig.

A tavaszi hónapokban tovább növekedtek a fundamentális inflációs kockázatok, amire válaszul a kamatemelési ciklus határozott lépésekkel folytatódott. A döntések eredményeként az alapkamat és a kamatfolyosó május végére további 250 bázisponttal került magasabb szintre. Júniusban a Monetáris Tanács az alapkamat és az egyhetes betéti kamat összezárását tartotta szükségesnek. Ezért június 28-i ülésén határozott lépéssel az alapkamatot 185, amíg a kamatfolyosót 135 bázisponttal emelte meg, az egyhetes betéti kamatot 50 bázispontos növelésével pedig 7,75 százalékon megtörtént a két kamat összezárása.

A júniusi kamatdöntést követően a kialakult turbulens pénzügyi helyzet következtében tovább erősödtek a felfelé mutató inflációs kockázatok, miközben a másodkörös inflációs hatások kialakulásának veszélye is nőtt. A kockázatok

² Pandémiás vészhelyzeti eszközvásárlási program.

kezelése érdekében a jegybank 2022. július 7-én 200 bázisponttal megemelte az egyhetes betéti eszköz kamatát. A Monetáris Tanács az alapkamatot és a kamatfolyosót szintén 200 bázisponttal emelte meg a július 12-i döntés során, így az egyhetes betéti kamat és az alapkamat együttesen 9,75 százalékon alakult. Ezt követően a július és augusztus végi döntésekkel az alapkamat, illetve a kamatfolyosó is 100-100 bázisponttal került magasabb szintre, az egyhetes betét kamata pedig lekövette az elmozdulásokat. 2022 utolsó alapkamatemelésére szeptemberben került sor. A döntésnek megfelelően az alapkamat, illetve a kamatfolyosó 125 bázisponttal emelkedett, ami beépült az egyhetes betéti kamatba is. Szeptember végére így az alapkamat és az egyhetes betéti eszköz kamata 13, az egynapos jegybanki betét kamata 12,5, az egynapos és egyhetes fedezett hitel kamata pedig 15,5 százalékos szintre emelkedett, miközben a Monetáris Tanács hosszú idő után ismételten úgy ítélte meg, hogy a jegybank inflációs előrejelzése körüli kockázatok szimmetrikussá váltak. A Monetáris Tanács értékelése szerint az így kialakított kamatkondíciók kellően szigorúak voltak és összhangba kerültek az árstabilitási cél monetáris politikai horizonton történő elérésével. A szeptemberi ülés alkalmával a Monetáris Tanács a 16 hónapon keresztül tartó alapkamat-emelési ciklus leállításáról döntött, ezzel lezárva a monetáris politikai lépéssorozat első szakaszát.

A szeptemberi döntésekor a Monetáris Tanács jelezte, hogy a monetáris kondíciók szigorítása a bankközi likviditás szűkítésével folytatódik. Október 1-jétől a jegybank három intézkedéssel fokozta az alapkamat-emelések dezinflációs hatását: a kötelező tartalékráta emelésével, a jegybanki diszkontkötvény-aukciókkal és a hosszabb futamidejű betéti eszköz elindításával. Bevezetésüket a bankrendszer megnövekedett likviditása indokolta, amelynek mérséklődése az intézkedések hatására emelkedő hozamok mellett indult meg. Az intézkedések révén az MNB nagymértékben szűkítette a bankközi forintlikviditást, amelynek több mint fele tartósan sterilizált eszközökben került lekötésre október végére. A likviditás tartós lekötésén keresztül a jegybank célzott módon tovább erősítette a monetáris transzmisszió hatékonyságát, ezzel biztosítva, hogy a rövid pénzügyi kamatszintek még turbulens pénzügyi környezetben is a jegybanki irányultsággal összhangban alakuljanak.

A monetáris transzmisszió erősítésének további fontos eleme a devizalikviditást nyújtó swapeszköz alkalmazása volt. A jegybank az első két negyedév végén egyre aktívabban és egyre hosszabb futamidő mellett használta ezen eszközét, az alkalmazásán keresztül biztosítva, hogy a rövid oldali kamatok a swappiacon minden időszakban stabilan alakuljanak. Miközben a jegybank az év második felében is fenntartotta a negyedév végi devizalikviditást nyújtó swapeszközét, 2022 júliusától az alkalmazása negyedéven belül, egynapos

futamidő mellett is folytatódott. A kiterjesztés az implikált swaphozamok emelkedését eredményezte és ezzel tovább erősítette a monetáris transzmissziót. A swapeszköz használata kiegészült az október elején bevezetett likviditáslekötő intézkedések hatásával, így az MNB az év egészében – és különösen az év végén – fenntartotta a swappiac stabilitását. A jegybank a monetáris transzmisszió erősítésén keresztül olyan mozgásteret teremtett, amely hatékony reakciót tett lehetővé pénzügyi turbulenciák esetére.

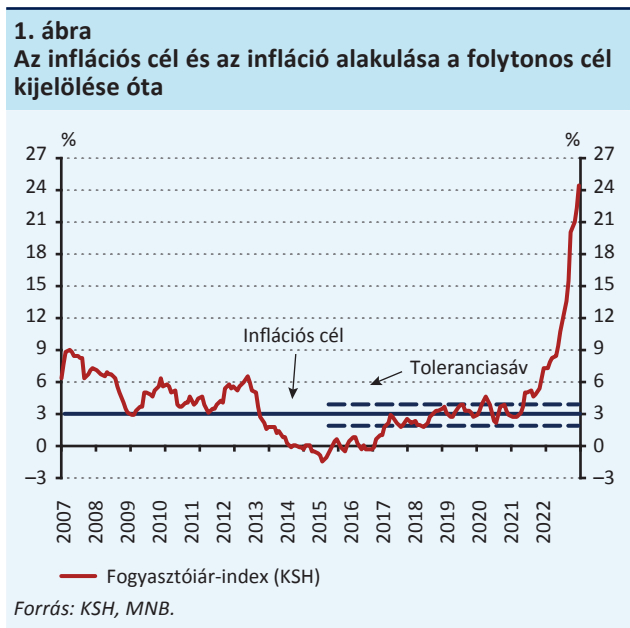
Október első heteiben a nemzetközi pénzügyi piacokat rendkívüli hangulatromlás jellemezte, amivel párhuzamosan a forint jelentős ingadozás mellett történelmi mélypontra gyengült az euróval és a dollárral szemben. A külföldi és a belföldi szereplők forint elleni pozícióinak gyors ütemű emelkedése veszélyeztette a piaci stabilitást. A korábban kialakított mozgásteret felhasználva a jegybank ezen markáns piaci kockázatokat hatékonyan tudta kezelni a monetáris politikai lépéssorozat harmadik szakaszában. Az MNB október 14-től célzott, a pénzügyi stabilitás megőrzését támogató lépéssorozattal reagált. A 18 százalékos kamatozású egynapos betéti gyorstender, valamint az egynapos devizacsere ügylet napi rendszerességgel történő alkalmazása a kamatfolyosó felső szélének 950 bázispontos emelése mellett hatékonyan megnövelte a rövid oldali kamatokot. Emellett a jegybank az év végi hónapokban biztosította az energiaszámlához köthető, a piaci egyensúly eléréséhez szükséges devizalikviditási igényt.

Az MNB lépései sikeresen stabilizálták a pénzügyi folyamatokat. Az egynapos eszközök eredményeként a rövid forintkamatok jelentős, több száz bázispontos emelkedése erős támaszt nyújtott a hazai pénzügyi piacoknak és piacnyugtató hatással bírt. A bejelentést követően a forint gyors, ország-specifikus erősödésbe kezdett. Megkezdődött a forint elleni spekulatív pozíciók leépülése, valamint erősödött a lakosság és a vállalatok forint melletti bizalma. Az állampapírhozamok jelentősen csökkentek, a 10 éves szegmensben közel 300 bázisponttal. A kockázati mutatóként alkalmazott 5 éves hitelkockázati (CDS) felár pedig majdnem 100 bázisponttal mérséklődött. Az MNB az október közepén hozott intézkedéseivel a piaci stabilitás megőrzésén keresztül támogatta az elsődleges, árstabilitási céljának elérését.

Inflációs folyamatok 2022-ben

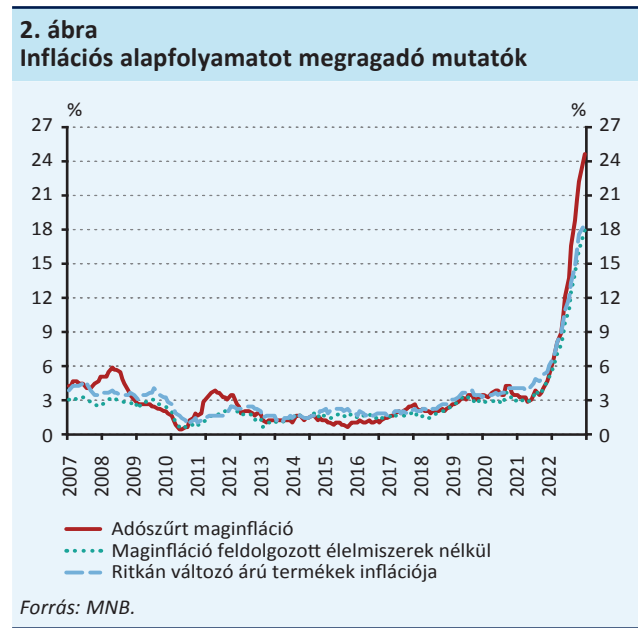
2022-ben a hazai infláció tovább emelkedett és éves átlagban 14,5 százalék volt. Hazánkban a fogyasztóiár-index májusra átlépte a 10 százalékos, szeptemberre a 20 százalékos küszöböt, év végére pedig 24,5 százalékra emelkedett, így éves átlagban 14,5 százalék volt a fogyasztói árak emelkedése. Az év során az inflációs folyamatokban időbeli kettősség volt megfigyelhető. Az év elején főként a külső tényezők

hatása dominált, az infláció emelkedését az első félévben elsősorban a nyersanyag-, energia- és élelmiszerárak alakították. Az MNB becslése szerint 2022. év elején nagyjából az infláció kétharmadát magyarázták külső tényezők. Az év második felében ugyanakkor a belső hatások szerepe felerősödött. A második félévben a vállalatok a költségemelkedéseiken felül emelték az áraikat, ami ez esetben a profit emelkedésében csapódhatott le, így év vége felé az árak növekedéséhez a vállalati profitok is egyre jelentősebb mértékben járulhattak hozzá. Az infláció gyorsulása ennek megfelelően nemcsak a költségek növekedését tükrözi, hanem ahhoz a vállalati árretek emelkedése is hozzájárult.

Az EU-n belül az infláció a balti államokban és a V4 országokban alakult legmagasabban. A régióban 2022-ben az éves harmonizált fogyasztóiár-index Csehországban 14,8, Lengyelországban 13,2, Szlovákiában pedig 12,1 százalékon alakult.

A tartósabb inflációs tendenciákat megragadó magyarországi mutatók, mint a feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció és a ritkán változó árú termékek és szolgáltatások inflációja az év során egyaránt folyamatos emelkedést mutattak. Az indirekt adóktól szűrt maginfláció szintén fokozatosan nőtt 2022 folyamán, az év végén 24,7 százalék volt a mutató értéke. Az éves átlagos maginfláció 2022-ben 15,7 százalék volt.

Az infláció nyár óta bekövetkezett emelkedésének több mint fele az élelmiszerárakhoz kötődött, amelyet a globális folyamatok mellett a magyar élelmiszeripar hatékonysági és termelékenységi problémái is magyaráztak. Év végére a feldolgozatlan élelmiszerek esetében az áremelkedés széles körben jellemző volt, a termékkör inflációja meghaladta a 40 százalékot. A feldolgozott élelmiszerek árváltozása decemberben 50 százalék fölé emelkedett, a termékcsoporton belül az árak növekedése elsősorban a tej, a tejtermékek

1. táblázat
A fogyasztóiár-szint változása és komponensei

	2020	2021	2022	2022			
				I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
Maginfláció	3,7	3,9	15,7	8,2	12,1	18,8	23,6
Feldolgozatlan élelmiszerek	11,7	2,6	24,3	12,0	19,5	25,4	40,3
Járműüzemanyag és piaci energia	-4,6	20,6	12,3	16,6	11,5	8,0	13,1
Szabályozott árak	0,4	0,6	9,5	2,7	2,2	9,0	24,0
Fogyasztóiár-index	3,3	5,1	14,5	8,2	10,6	16,5	22,7
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	3,2	4,6	14,4	8,0	11,1	16,2	22,5

Megjegyzés: Százalékos változás az előző év azonos időszakához képest. A változatlan adótartalmú árindexnél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet.

Forrás: KSH.

és a kenyér árváltozásához kapcsolódott. Az élelmiszerek inflációja így 2022-ben átlagosan 28,5 százalék volt.

A nemzetközi folyamatokkal összhangban az iparcikkek és a piaci szolgáltatások árindexének emelkedése szintén hozzájárult az infláció növekedéséhez. Előbbi esetében a globális félévetőhiány és a nyersanyagárak emelkedése magyarázta a drágulást. A piaci szolgáltatások körében egész évben meghatározó volt az élelmiszerekhez kapcsolódó szolgáltatások árváltozása.

2022 során a kormányzati árszabályozó intézkedések is befolyásolták a fogyasztói árakat. A kormányzat 2021. november 15-től az üzemanyagok literenkénti árát 480 forintban maximalta. A kedvezményes árra jogosultak köre az év folyamán szűkült, majd december 7-től eltörlésre került az üzemanyagokra érvényes árstop. 2022. február 1-től maximalták 7 alapvető élelmiszer árát (ezek közül a kristálycukor, a búzafinomliszt, a napraforgó étolaj, a sertéscomb, a 2,8 százalékos UHT tej és a csirkemell részét képezi a KSH által mért fogyasztói kosárnak). Az újabb rendelet értelmében az árstopos élelmiszerek köre 2022. november 10-től kibővült a friss tojással és az étkezési burgonyával. A bevezetett árstop kezdetben (technikai hatásként) mérsékelte az élelmiszerek áremelkedésének ütemét, az ársapkák tartós fennmaradásával azonban életbe léptek olyan piaci mechanizmusok, amelyek más termékek árának emelkedéséhez vezettek. A rögzített árú termékek esetében elmaradt áremelkedéseket a kereskedők áthárították más termékekre. A lakossági gáz és energia hatósági ára az átlagfogyasztás feletti részre augusztus 1-től jelentősen közeledett a piaci árhoz.

A monetáris politikai eszköztár változásai és jegybanki eszközök igénybevétele

A Monetáris Tanács az év első felében folytatta kamatemelési ciklusát, a megnövekedett kihívások következtében pedig megkezdte az alapkamat felzárkóztatását az egyhetes betéti eszköz kamatához. A január 25-i és február 22-i ülésen hozott döntések alapján az ekkor 2,4 százalékos alapkamat és a teljes, 2,4, illetve 4,4 százalék közötti kamatfolyosó egyaránt 50-50 bázisponttal emelkedett.

A Monetáris Tanács március 8-i ülése keretében a kamatfolyosó kiszélesítéséről döntött. Ennek értelmében az egynapos és az egyhetes fedezett hiteleszköz kamatát 100 bázisponttal 6,4 százalékra emelte. A Monetáris Tanács a kamatfolyosó kiszélesítésével bővítette a monetáris politika rendelkezésére álló mozgásteret.

A Monetáris Tanács megítélése szerint az első negyedévben az inflációs kilátásokat övező kockázatok tovább erősödtek és továbbra is felfelé mutattak. Emiatt március 22-én és április 26-án a monetáris kondíciók folytatódó szigorítása és a kamatemelési ciklus korábbinál nagyobb, 100-100 bázispontos lépésekkel történő folytatása mellett döntött, mivel a szigorúbb monetáris kondíciók hosszabb ideig történő fenntartása vált indokolttá.

Az MNB által júniusban várt inflációs pálya a márciusi előrejelzéshez képest feljebb tolódott. A globális infláció évtizedes csúcsra emelkedett, ami az orosz-ukrán háborúval és a pénzügyi volatilitással párosulva nagyobb kockázatot jelentett a hazai inflációs kilátásokra. A megnövekedett kihívások miatt a Monetáris Tanács június 28-i ülésén az alapkamat és az egyhetes betéti kamat összezárásáról döntött. Így a félév végén az egynapos betéti kamat 7,25, az alapkamat 7,75, amíg az egynapos, illetve egyhetes hitelkamat 10,25 százalékon zárt.

Augusztus 30-án a bankközi likviditás szűkítése érdekében a Monetáris Tanács három intézkedés bevezetéséről döntött, amelyek ősztől kezdődően támogatták, hogy turbulens pénzügyi környezetben is a jegybanki irányultsággal összhangban alakuljanak a rövid pénzügyi kamatszintek. A jegybank október 1-jétől megemelte a bankrendszer számára meghatározott kötelező tartalékráta mértékét: a korábban a tartalékköteles források 1 százalékát kitevő kötelező tartalék mértéke érdemben növekedett, emellett naponta teljesítendő, illetve havi átlagban történő megfelelő előírására is sor került. A kötelező tartalékráta mértéke 5 százalékra emelkedett, amely előírásnak napi szinten kell megfelelni. A minimális 5 százalékos ráta felett további, maximálisan 5 százalékos, százalékonként választható ráta került bevezetésre, amivel az MNB további likviditás alapkamaton történő lekötését teszi lehetővé. A szabadon választott tartalékszint esetében havi átlagban történő megfelelést ír elő a szabályozás. Ezenkívül a jegybank rendszeres időszakonként saját kibocsátású diszkontkötvény-aukciókat tart, valamint legfeljebb 6 hónapos futamidejű betéti eszközt vezet be a bankrendszeri likviditás hosszabb futamidőkön történő sterilizálása érdekében.

A Monetáris Tanács 2022. év elejétől szeptemberig folytatta alapkamat-emelési ciklusát: az alapkamat a 2022. év eleji 2,4 százalékos szintről a Monetáris Tanács sorozatos döntései alapján szeptember 28-tól 13 százalékra növekedett. Ugyanebben az időszakban az egynapos betéti rendelkezésre állás kamatlába 2,4 százalékról 12,5 százalékra, amíg az egynapos fedezett hitel kamatlába 4,4 százalékról 15,5

százalékra emelkedett. A Monetáris Tanács a szeptemberi lépést követően az alapkamat-emelési ciklus leállításáról döntött. A szigorú monetáris politikai irányultság fenntartását és a szigorítást ugyanakkor a fent említett lépésekkel folyamatosan támogatta.

Az október elejétől megvalósuló tartós likviditáslekötés keretében a kötelező tartalék mértékére vonatkozó banki választásokat, valamint az október első hetében megtartott aukciók eredményét is figyelembe véve a bankrendszeri fölös likviditásból több, mint 4800 milliárd forint került lekötésre.

A turbulens pénzügyi környezetben a Monetáris Tanács október 14-i hatállyal az egynapos fedezett hitel kamatát 25 százalékra emelte, az egyhetes fedezett hiteleszközt felfüggesztette. A piaci stabilitás megőrzése érdekében az MNB 2022. október 14-től egynapos (tomnext) FX-swapeszközt, valamint egynapos (overnight) betéti gyorstendert hirdetett meg napi rendszerességgel a korábbiaknál magasabb kamatszinteken. Emellett az MNB ideiglenesen felfüggesztette egyhetes betéti, valamint a változó kamatozású, legfeljebb 6 hónapos betéti tendereket és diszkontkötvény-aukciókat. Az alkalmazott eszközök célja, hogy a monetáris transzmisszió szempontjából kulcsfontosságúnak tartott részpiacokon, azaz a bankközi piacon és a swappiacon egyaránt gyorsan és rugalmasan érvényesüljenek a szigorúbb monetáris kondíciók.

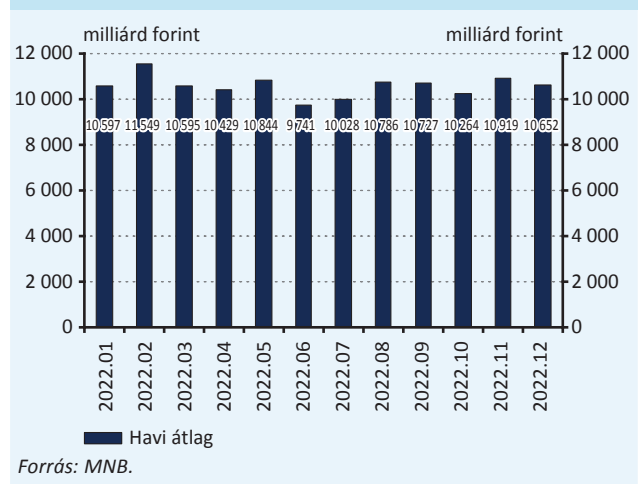
Emellett a jegybank vállalta, hogy az év hátralévő hónapjaiban közvetlenül biztosítja az energiainport fedezése kapcsán a banki partnerkör részéről felmerülő jelentősebb devizalikviditási igényt. Mivel a folyó fizetési mérleg energiaegyenlegén kívüli tételei összességében már pozitívak voltak, így az intézkedés érdemben módosította a devizapiaci kereslet-kínalmi viszonyait.

Az MNB – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – minden negyedévben az időszak végén átívelő eurolikviditást nyújtó devizaswap tendereket, valamint diszkontkötvény-aukciókat tartott. Az MNB célja az aktív piaci jelenléttel az volt, hogy a negyedév végén esetlegesen jelentkező swappiaci feszültségek kezelésével erősítse a monetáris transzmisszió hatékonyságát, ezen keresztül támogatva az árstabilitás elérését és fenntartását. Az MNB a devizaswap tendereket jellemzően mennyiségi korlát nélkül hirdette meg, azok finanszírozásához felhasználta a nemzetközi repo-keretszerződéseit is. A márciusi tendereken mintegy 4,4, a júniusiakon 4,5,

a szeptemberi aukciókon 3,1, amíg decemberben mintegy 6,3 milliárd euro került kihelyezésre.

A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban végig magas volt és a havi átlagok 9700–11 500 ezer milliárd forint körüli sávban tartózkodtak. 2022-ben a bankrendszer nettó forintlikviditása (elszámolási és azonnali elszámolási számlák nettó egyenlege, preferenciális, egynapos és egyhetes betétek egynapos és egyhetes hitelekkel csökkentett értéke) januártól októberig havonta átlagosan 9741–11 549 milliárd forintot tett ki, majd a havi átlagok az év végéig szeptemberhez lényegében hasonlóan alakultak, a december havi záró átlagos érték 10 652 milliárd forintot tett ki.

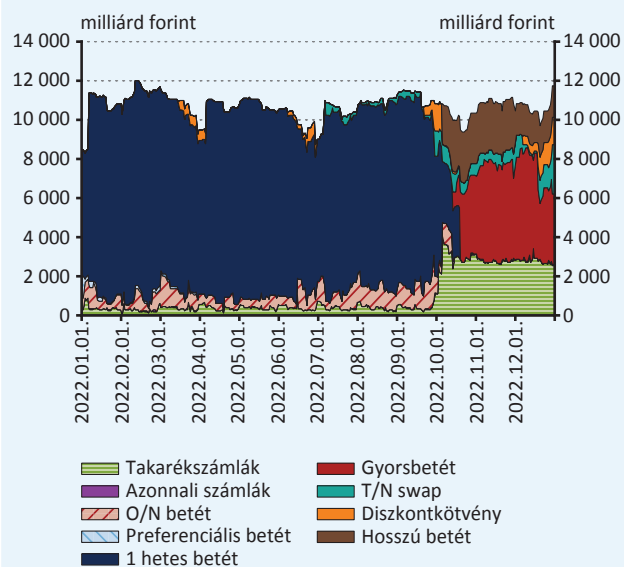
3. ábra
A bankrendszer havi átlagos forintlikviditása

Szeptember végén a negyedév végi szezonalitással, valamint az október elejétől elinduló új eszközökkel párhuzamosan a fölös likviditás lekötését tekintve ártrendeződés kezdődött az egyhetes betétekből az új eszközök irányába.

A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége szeptember végéig 352–403 milliárd forint között ingadozott. Ezzel párhuzamosan a tartalékszámok átlagos állománya havonta 363–436 milliárd forintot tett ki. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke mérsékelt maradt, 11–44 milliárd forint közötti értékekkel. A megváltozott tartalékszabályok eredményeként az utolsó negyedév havi tartalék-kötelezettsége már 2709 milliárd forintra ugrott. Az október havi túltartalékolás 163 milliárd forint fölött volt, majd az utolsó két hónapban 100 milliárd forint közelébe süllyedt.

4. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

Július 8-tól 15-ig az MNB minden munkanapon egynapos (overnight) futamidejű, eurolikviditást nyújtó FX-swaptendert tartott. Július 15-től a napi folyamatos tendereken az

egynapos futamidő tomnext módon került meghirdetésre, egészen év végéig. A negyedévek végén átnyúló tendereket nem számítva az MNB 122 tendert tartott, minden ajánlatot elfogadva. A teljes időszakban az elfogadott ajánlatok átlagos értéke 910 millió eurót (373 milliárd forintot) tett ki. A júliusi induló hónap 718 millió eurós (290 milliárd forintos) átlagot hozott, majd a következő két hónap ennél alacsonyabbat. A legnagyobb forgalmat az október és a november hozta 1537, illetve 1518 millió euró (645, illetve 617 milliárd forint) értékekkel. Decemberben a trend csökkenőre váltott, 560 millió euró (230 milliárd forint) átlagos kihasználtság mellett.

Az MNB márciusban 4, júniusban 5, szeptemberben és decemberben (a negyedév végén túlnyúló tomnext értéknapos tendert is beleértve) 3-3 eurolikviditást nyújtó swaptendert tartott. A tenderek futamideje egy nap (overnight) és egy hónap közé esett. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ez márciusban 4373 millió eurót (1614 milliárd forintot), júniusban 4492 millió eurót (1779 milliárd forintot), szeptemberben 3095 millió eurót (1288 milliárd forintot), decemberben pedig 6289 millió eurót (2538 milliárd forintot) jelentett. A jegybank – rendszeres és negyedév végi – tendereivel sikeresen simította a swappiaci volatilitást.

2. táblázat

Negyedév végi jegybanki eurolikviditást nyújtó FX-swaptenderek főbb adata

Tendernap	Értéknap	Lejárat	Futamidő	Összes elfogadott mennyiség (millió euro)	Összes elfogadott mennyiség (milliárd forint)
2022.03.01	2022.03.03	2022.04.01	1 hónap	400	149
2022.03.23	2022.03.25	2022.04.07	2 hét	1 675	621
2022.03.30	2022.03.31	2022.04.01	1 nap	1 648	606
2022.03.31	2022.03.31	2022.04.07	1 hét	650	239
2022.06.07	2022.06.09	2022.07.01	3 hét	360	140
2022.06.14	2022.06.16	2022.07.07	3 hét	580	232
2022.06.21	2022.06.23	2022.07.07	2 hét	892	354
2022.06.29	2022.06.30	2022.07.07	1 hét	1 639	651
2022.06.30	2022.06.30	2022.07.07	1 hét	1 021	402
2022.09.20	2022.09.22	2022.10.06	2 hét	0	0
2022.09.29	2022.09.30	2022.10.03	1 nap	2 765	1 149
2022.09.30	2022.09.30	2022.10.03	1 nap	330	139
2022.12.15	2022.12.19	2023.01.05	3 hét	2 925	1 188
2022.12.29	2022.12.30	2023.01.02	1 nap	2 566	1 031
2022.12.30	2022.12.30	2023.01.03	1 nap	798	319
Összesen	-	-	-	18 249	7 219

Az MNB diszkontkötvényt hirdetett meg rövid, legfeljebb 3 hetes futamidővel, a vizsgált időszakban összesen 10 alkalommal. Minden ajánlatot elfogadva az első negyedévben 520, a másodikban 687, a harmadikban 1410, a negyedikben pedig összesen 1488 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott ki. A diszkontkötvény ezekben az időszakokban hatékonyan csökkentette a bankrendszer fölös likviditását.

Hosszabb, legfeljebb 6 hónapos futamidőkre az októbertől bevezetett új, változó kamatozású hosszú betéti eszköz egészítette ki a rövidebb, legfeljebb 1 hónapos futamidejű diszkontkötvényt. A hosszú betéti eszköz 3 alkalommal került meghirdetésre. A benyújtott ajánlatok összege időrendben 2146, 522, illetve 2289 milliárd forintot tett ki, emellett a második tenderen 517 milliárd forint ajánlat érkezett az MNB által meghirdetett nem kompetitív tenderre. Az elfogadott ajánlatok rendre 2093, 506, 1618 milliárd forintot értek el, a nem kompetitív tender teljes elfogadása mellett.

Az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként 2021. október 4-én elindult NHP Zöld Otthon Program (ZOP) a zöld lakáshitel piac létrejöttét és a környezeti fenntarthatósági szempontok hazai lakáspiacon történő érvényesülését segítette elő kedvező kamatozású jegybanki forrással, amely energiahatékony új lakások építésére és vásárlására volt fordítható. A Zöld Otthon Hitelek iránt mutatkozó jelentős igényre és a fenntarthatósági szempontok fontosságára tekintettel a Monetáris Tanács 2022. április 5-én a program keretösszegének 100 milliárd forinttal 300 milliárd forintra történő megemeléséről döntött a finanszírozható ingatlanokra vonatkozó energetikai elvárások szigorítása mellett. A program 2022. szeptember 30-án zárult szerződéses időszakában 8631 ingatlanhoz kapcsolódóan több mint 299 milliárd forintnyi lakáshitel-szerződés jött létre, így lényegében a teljes keretösszeg felhasználásra került. A megkötött szerződésekhez kapcsolódóan ténylegesen kinn lévő – azaz a már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány december végére 189 milliárd forintra bővült, és még 2023-ban is növekedés várható a hátra lévő folyósítások számottevő súlya miatt. Az NHP korábbi szakaszai keretében a kvv-szektor felé kihelyezett hitelek fennálló állománya 2022. év végére 2373 milliárd forintra csökkent.

A Monetáris Tanács NKP-t lezáró döntése értelmében 2021. december 14-én a folyamatban lévő tárgyalások realizálásával 2022. április 21-ig az NKP keretében 89 kibocsátó összesen 114 kötvénysorozat kibocsátását hajtotta végre, 2859 milliárd forintnyi forrást bevonva. Az MNB névértéken vett vásárlásai 1549,7 milliárd forintot tettek ki, vagyis a jegybanki vásárlásokra fordítható mintegy 1550 milliárd forintos keretösszeg teljes kihasználásra került. Az NKP-s kibocsátások

érdemi hozzájárulása révén a magyar vállalatikötvény-piac a program induláskori, GDP arányában mért 1 százalékos szintről, 2022. április végére 5,5 százalék körülire emelkedett; regionális sereghajtói pozícióból a visegrádi országok élére emelve hazánkat. A program elindítása óta a magyar vállalatikötvény-piac szerkezete számottevő fejlődésen ment keresztül: a kibocsátók száma kétszeresére, a kötvénysorozatok száma háromszorosára nőtt, a forint denominációjú kötvények, valamint a fix kamatozású papírok részaránya jelentősen emelkedett, amíg a kibocsátói és ágazati koncentráció szignifikánsan csökkent. Az MNB kötvényprogramja érdemben járult hozzá a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának javításához, a hazai zöld vállalatikötvény szegmens megszületéséhez és kifejlődéséhez, a vállalati szektor tőkepiaci jelenlétének erősödéséhez, a hitelminősítések széles körű hazai elterjedéséhez, a pénzügyi kultúra fejlődéséhez és a befektetők kockázatkezelési módszereinek evolúciójához.

Az MNB a zöld jelzáloglevelek térnyerése és a legjobb kibocsátói gyakorlatok kialakulása érdekében a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program feltételeinek szigorításáról döntött 2022. április 5-én. Az új feltételek hatályba lépéséig az MNB felfüggesztette a jelzáloglevelek vásárlását, amely alól a már folyamatban lévő kibocsátások jelentettek kivételt. Ennek megfelelően az MNB utoljára 2022. április 25-én vett részt zöld jelzáloglevél-aukción, ezzel a jegybank összesen 57 milliárd forint névértékben vásárolt jelzálogleveleket az elsődleges piacon. Másodpiaci vásárlásokkal együtt az MNB a program keretében mintegy 61 milliárd forint névértékű zöld jelzáloglevelet vásárolt.

Az MNB a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében három kibocsátó összesen 30 milliárd forint névértékű lejáró jelzáloglevelét újította meg a vizsgált időszak alatt. Az MNB 2022. augusztus 15-i hatállyal az eszköz feltételeinek szigorítása mellett döntött. Ennek keretében a megújítható jelzáloglevelek köre 12 hónap helyett a 6 hónapon belül lejáró jelzáloglevelekre korlátozódik, az MNB pedig ennek a mennyiségnek a felét vásárolhatja meg, szemben a korábbi 100 százalékos limittel. Az év végén az MNB által birtokolt – a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt – teljes jelzáloglevél állomány névértéken 687 milliárd forint volt.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések növekvő tendenciával az év eleji 4,22 százalékról az időszak végére 16,18 százalékra nőttek. A 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok eközben 2,18 százalékról 12,32 százalékra emelkedtek.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

A pénzügyi stabilitás kockázatait rendszeresen és átfogóan értékelő Pénzügyi stabilitási jelentésekben 2022-ben is részletesen bemutatásra kerültek a hazai bankrendszer működését befolyásoló kockázatok és azok lehetséges kezelése. A nemzetközi környezet változásai érdemi hatást gyakorolnak a magyar gazdaság működésére, a hazai bankrendszer azonban továbbra is stabil, sokkellenálló képessége mind a likviditási helyzet, mind pedig a veszteségtűrő képesség szempontjából jónak mondható. A magyar bankok folyamatosan képesek biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplői számára, elősegítve ezzel a gazdaság zökkenőmentes működését. 2022-ben is bővült a hitelállomány, amiben az állami és jegybanki hitelprogramok is szerepet játszottak. A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme közel 14 százalékot ért el, amíg a kkv szegmens hitelállományának éves növekedési üteme az előzetes adatok alapján 13 százalék volt 2022-ben, amiben érdemi szerepet játszottak az állami intézmények hitel- és garanciaprogramjai. A háztartási hitelállomány éves alapon több mint 6 százalékkal bővült 2022 során, ami elmarad a korábbi évek növekedési ütemétől. A lakossági hiteldinamika lassulásában főként az emelkedő kamatkörnyezet és a lassuló lakáspiac játszottak szerepet.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya mind a vállalati, mind a lakossági szegmensben alacsony szinten van, bár az általános moratórium kivezetését követő hónapokban a historikus mélyponthoz képest kissé emelkedni kezdett. A hitelállomány bővülése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége azonban mérsékelte a nemteljesítő hitek arányának emelkedését. A hazai hitelintézeti szektor 2022-ben 488 milliárd forint adózott eredményt ért el, ami 21 milliárd forintos csökkenést jelent az előző évhez képest. Az eredmény csökkenését elsősorban az értékvesztés-képzés és az extraprofit adó, valamint a kamatstop intézkedések eredményhatása magyarázza. A hitelintézetek mindegyike teljesítette a jogszabályi tőke megfelelést, de a szabad tőkepufferek szektoron belüli eloszlása továbbra is koncentrált volt.

2022-ben az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában továbbra is a lakáspiaci túlértékelttség, az orosz-ukrán fegyveres konfliktus, a romló makrogazdasági környezet, valamint az ennek kapcsán hozott fiskális és monetáris politikai intézkedések pénzügyi stabilitásra gyakorolt hatásainak nyomon követése és kezelése állt. A jegybank a lakáspiaci túlértékelttségre és az ebből eredő hitelezési kockázatokra tekintettel 2022. június végén a bankok magyarországi kitétségeinek esetében alkalmazandó anticiklikus tőkepufferráta 0,5 százalékra emeléséről döntött, ami 2023.

július 1-jétől lesz hatályos. A stabil finanszírozást támogató jelzáloglevél-piac fejlesztése és erősítése érdekében 2022. július 1-jétől a devizában denominált jelzálogalapú források is beszámíthatók a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) értékébe. Ugyanakkor a bizonytalan gazdasági és tőkepiaci helyzetre való tekintettel az MNB a JMM előírás tervezett szigorításának halasztásáról is döntött. A bankok közötti verseny élénkítése és a hitelezési folyamatok digitalizációjának erősítése érdekében az MNB finomította a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel minősítési keretrendszerét.

2022-ben az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége a hazai pénzügyi rendszer digitalizációs szintjének felmérésére, erősítésére, illetve a FinTech ökoszisztéma mélyítésére fókuszált. 2022-ben a jegybank harmadik alkalommal publikálta FinTech és digitalizációs jelentését, emellett a korábban kiadott, a hazai bankrendszer digitális transzformációját ösztönző MNB ajánlás alapján elkészült kereskedelmi banki digitális stratégiák megvalósulását követte kiemelt figyelemmel. Eredményesen folytatódott a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem digitalizációs műhelyével kialakult együttműködés, illetve átadásra került a BME Innovációs Tere is, amely az MNB támogatásával jött létre. Bemutatásra került a Pénzmúzeum mobilapplikáció, amelyen keresztül az MNB saját, privát blokkláncának tesztelésére NFT kibocsátási platformot üzemeltet. Az MNB sikerrel mutatta be az innovációt és digitalizációt támogató eredményeit a világ legnagyobb FinTech rendezvényén, a Singapore FinTech Festival-on.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, és MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanalási hatóságként is eljár.

A Hitelezési folyamatok című kiadvány félévente ad részletes áttekintést a hazai hitelezés alakulásáról. A lakossági

hitelállomány az év eleji rekord kihelyezéseket követően a megemelkedett kamatkörnyezet hatására lassulni kezdett. A vállalati hitelezés azonban 2022-ben is kimagasló bővülést ért el, amiben jelentős szerepet játszottak a Széchenyi Kártya Programhoz kapcsolódó szerződéskötések, valamint az energetikai ágazatban tevékenykedő vállalatok hitelfelvételei.

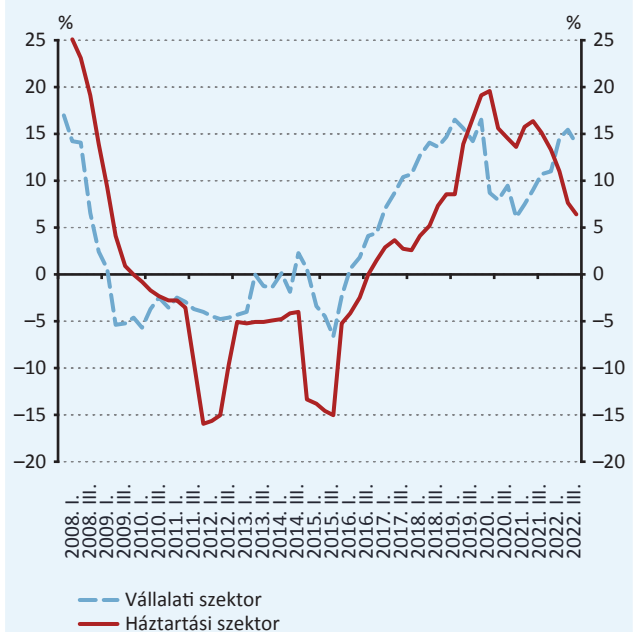
A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten nominálisan 6,3 százalékkal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként (5. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene a második negyedévben új rekordot ért el, amiben az NHP Zöld Otthon Program (ZOP) szerződéskötései, illetve a kamatemelések miatt előrehozott hitelkereslet játszott érdemi szerepet. A program kifizetésével és a megemelkedett hitelkamatok miatt az év második felében fokozatosan csökkent a hitelkibocsátás, aminek következtében 2022-ben az új szerződéskötések értéke 10 százalékkal elmaradt a 2021. évi kibocsátástól. A 2022. év során egyedül a személyi hitelek kibocsátása tudott éves szinten 5 százalékkal bővülni. A babavárási hitelek esetében 17 százalékos visszaesés következett be, de állományuk év végére már meghaladta az 1900 milliárd forintot, ami a lakossági hitelállomány 19,5 százalékát teszi ki. A családvédelmi- és otthonteremtési programokhoz kötődő támogatott hitelek (CSOK, falusi CSOK, babavárási támogatás) a kibocsátott volumen 38 százalékát adták 2022-ben. A lakáshitel-folyósítások 1182 milliárd forintos éves volumene 2022-ben 9 százalékkal elmaradt az előző évi kibocsátástól, a decemberi hitelkihelyezés pedig 61 százalékos visszaesést mutat előző év azonos időszakához képest. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek továbbra is jelentős hányadát teszik ki a lakáshiteleknek, 2022-ben 64 százalékos részesedést értek el. A személyi kölcsönökön belül a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel termékek részaránya 18 százalékot tett ki az év során.

A 2022. szeptember 30-án zárult ZOP keretében mintegy 8600 hitelügylet jött létre közel 300 milliárd forint összegben. A szerződések 56 százalékához állami kamattámogatást is igénybe vettek az adósok. A volumen 43 százalékát családi ház építésére vagy vásárlására vették fel a háztartások, lakásvásárlásokhoz kötődött a hitelek 44 százaléka, ikerház, sorház vásárlására pedig a volumen 13 százalékát fordították. A ZOP-hitelek átlagos mérete közel 35 millió forint, átlagos futamideje pedig 21,7 év volt, ami jelentősen meghaladta a piaci hitelek átlagos jellemzőit. Energiahatékonyság tekintetében a programban megkövetelt legfeljebb 90, illetve később 80 kWh/m²/év értéket a finanszírozott ingatlanok jelentős része túlteljesítette, az átlagos energiaigény 63 kWh/m²/év volt.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 13,8 százalékot ért el 2022. év végén, amíg a kvv szegmens bővülési

üteme az előzetes adatok alapján 12,7 százalékot. Ez reál értelemben már a teljes, illetve a kvv hitelállomány csökkenését jelenti. A vállalati hitelállomány 2022. évi tranzakciós bővülése az 1400 milliárd forintot is meghaladta, ami több mint 40 százalékkal magasabb, mint az előző évi érték. Az állomány nominális bővülésének fenntartásához érdemben hozzájárultak az állami intézmények hitel- és garanciaprogramjai, valamint az energetikai ágazatban tevékenykedő cégek megnövekedett finanszírozási igénye. Az orosz-ukrán háború kitörését követően, illetve a növekvő kamatkörnyezet ellenére is összességében relatíve erős maradt a kereslet a vállalati hitelpiacon, 2022. év második felében a hitelintézetek 1930 milliárd forintot meghaladó összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket, ami 5 százalékkal magasabb az előző év azonos időszakánál. Elmozdulást figyelhettünk meg ugyanakkor a kereslet szerkezetében a rövid lejáratú hitelek és a devizahitelek felé. A második féléves teljes vállalati hitelkibocsátáson belül a piaci hitelek részaránya 79 százalékot tett ki, ami alig maradt el a koronavírus megelőző időszakban jellemző 85–90 százalékos értékektől.

5. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor.

Forrás: MNB.

A lakáspiac 2014-ben kezdődő ciklusának csúcsára ért 2022 első felében, a harmadik negyedévtől azonban már a lakáspiaci fordulat első jeleit, a kereslet és a tranzakciószámok jelentős mérséklődését, valamint a lakásárak negyedéves alapú csökkenését tapasztalhattuk. Az MNB lakásárindex alapján 2022 negyedik negyedévében 3,6 százalékkal

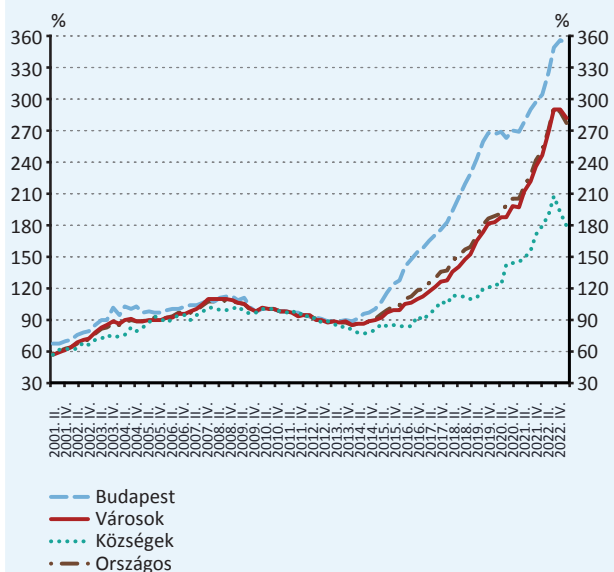
mérséklődtek a lakásárak országos átlagban, amit a harmadik negyedévben egy enyhe, 1,6 százalékos csökkenés előzött meg. A lakásárak csökkenése a kisebb településeken volt erőteljesebb. A budapesti lakásárak éves növekedési üteme 2022 negyedik negyedévében 16,1 százalékra, a vidéki városokban 14,4 százalékra, a községekben pedig 0,3 százalékra mérséklődött, így országos átlagban 10,6 százalékot tett ki (6. ábra). Becslésünk szerint a lakásárak a makrogazdasági fundamentumok által indokolt szintet országosan 9, a fővárosban pedig 3 százalékkal haladták meg 2022 negyedik negyedévben, így fél év alatt országosan jelentősen mérséklődött a felülértékelttség, ami a csökkenő lakásárak mellett a kedvező bérezési és munkaerőpiaci folyamatoknak volt köszönhető.

2022 során, becslésünk szerint, a magánszemélyek magánszemélyek országosan 142 ezer lakáspiaci tranzakciót valósítottak meg, amelyből 35 ezer a fővárosban jött létre, ami 2021-hez képest rendre 19 százalékos, illetve 14 százalékos csökkenést jelent. Országosan utoljára 2014-ben került sor ennél kevesebb tranzakcióra. A hitelfelvétellel megvalósuló tranzakciók az adásvételek kevesebb mint felét tették ki, és az MNB által megállapított jövedelemarányos törlesztőrészlet és hitelfedezeti arányra vonatkozó szabályozói limitekhez (40 százalékot meghaladó JTM és 70 százalékot meghaladó HFM) együttesen az új lakáshitelek mintegy 5 százaléka volt közel 2022 negyedik negyedévében. Az átadott új lakások száma 2022 egészében 20,5 ezret tett ki, így éves összevetésben 3,2 százalékkal nőtt, amihez az NHP ZOP által ösztönzött, környezeti szempontból fenntartható új lakóházak építése is hozzájárult. A fővárosban az előző év magas bázisához képest 6 százalékkal csökkent, míg vidéken 8 százalékkal nőtt a lakásépítések száma. A kiadott új építési engedélyek száma 17 százalékkal bővült éves szinten 2022-ben. Az új építéseket támogatta, hogy a Kormány a kedvezményes 5 százalékos lakásáfa alkalmazhatóságát meghosszabbította a 2024. év végéig építési engedélyt kapó, 2028. év végéig átadott épületekre.

A gazdasági kilátások romlása, az emelkedő energiaárak, a növekvő építési költségek, a forint euróval szembeni jelentős volatilitása és gyengülése, az emelkedő kamatok és a szigorodó finanszírozási feltételek egyaránt kihívást jelentenek a kereskedelmiingatlan-piac szereplői számára. 2022 első félévének kereskedelmiingatlan-piaci folyamatai összességében még kedvező képet mutattak, a kockázatok azonban európai szinten is folyamatosan emelkedtek az év során, ami végső soron az ingatlanok értékének csökkenését eredményezheti. 2022-ben a budapesti irodapiacra 2,1 százalékponttal emelkedett a kihasználatlansági ráta, év végi értéke 11,3 százalék volt. Az ipari-logisztikai piacon pedig az első féléves emelkedést követően a mutató a június végi 6,4 százalékról 3,8 százalékra csökkent december végére.

Ezek a kihasználatlansági szintek történelmi összevetésben nem tekinthetők magasnak, de a mutató 2019. év végi 5,6 százalékos irodapiaci szintjéhez képest a jelenlegi érték már egy megváltozott helyzetre utal, ami fokozott figyelmet igényel. Az iroda- és ipar-logisztika szegmensekben a tervezett magas átadási volumenek a kihasználatlanság további emelkedése irányába mutatnak, előbbi részpiacon ugyanakkor új fejlesztések már nem indultak 2022-ben. Az új átadások ütemezésében növekvő kockázatot jelentenek az emelkedő építőanyagárak és az ellátási láncok zavarai. 2022-ben a kereskedelmiingatlan-piaci éves befektetési forgalma harmadával csökkent 2021-hez képest, a második félévben a prime hozamok 75 bázispontos emelkedése volt megfigyelhető. 2022-ben a hitelintézetek érdemben szigorítottak finanszírozási feltételeiken. A bankrendszer tőkeellátottsága megfelelő szintű, ezért a szektor képes kezelni a kereskedelmiingatlan-piachoz kapcsolódó kockázatokat.

6. ábra
A nominális MNB-lakásárindex településtípusonként (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2023. január végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya az általános moratórium kivezetését követő hónapokban a historikus mélyponthoz képest emelkedett mind a vállalati, mind pedig a lakossági szegmensekben. A vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 75 milliárd forinttal, a háztartásoké pedig 28 milliárd forinttal nőtt 2022-ben. A 90 napon túl nem késedelmes, de a bankok által nemteljesítőnek minősített hitelek állománya a vállalati szektorban 39 milliárd forinttal csökkent, amíg a háztartási szegmensekben 13 milliárd forinttal emelkedett. A 90 napon túl késedelmes hitelek mindkét szegmensekben a nemteljesítő hitelállomány közel egyharmadát tették ki. A nemteljesítő állomány volumene 465,

illetve 432 milliárd forint volt 2022. év végén. A hitelezés bővülése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége következtében a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) 2022. év végén a vállalati szegmensben 3,9 százalék, a háztartási szegmensben pedig 4,4 százalék volt. A gazdasági környezet bizonytalanságai, a célzott fizetési moratórium kivezetése, valamint a háztartásokat és a vállalatokat egyaránt érintő költségsokkok felfelé mutató kockázatokat hordoznak a portfólióminőséget illetően.

A hitelintézeti szektor 2022-ben 488 milliárd forint adózott eredményt ért el az előzetes, nem konszolidált adatok alapján, ami 21 milliárd forinttal (4 százalékkal) maradt el a megelőző évi eredménytől. Az adózott eredmény csökkenését legnagyobb mértékben az értékvesztés-képzés és az extraprofit adó elszámolása, valamint a kamatstop intézkedések eredményhatása magyarázza, amelyek eredményrontó hatását a kiugró kamateredmény részben kompenzálta. A nominális eredmény mérsékelt csökkenése mellett a szektor saját-tőkearányos megtérülése (RoE) a 2021. év végi 10 százalékról 9 százalékra, az eszközarányos eredmény (RoA) pedig 0,9 százalékról 0,7 százalékra süllyedt.

2022. év végén három negyedévi csökkenést követően enyhén, 13 bázisponttal 18,2 százalékra emelkedett a bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója. A javuló tőke megfelelés elsősorban a külföldön működő leánybankok devizában denominált eszközeinek kockázattal súlyozott értékének forintban kifejezett csökkenésének tudható be. A CET1³ ráta a 2022. év során 158 bázispontos csökkenést követően 16,1 százalékot tett ki december végén. A szektor teljes tőkekövetelmény-mutató feletti szabad tőkéje 3 milliárd forinttal 1528 milliárdra forintra csökkent. A tőkeátvitelre vonatkozó 3 százalékos követelményt a szektor minden tagja teljesítette, és a relatíve alacsonyabb tőkeátviteli mutatóval rendelkező intézményeknél rendre növekedés volt megfigyelhető.

2022-ben került sor a jegybank tizenötödik *Piactudás felmérésére*, amelynek keretében az MNB hét nagy hazai kereskedelmi bankot keresett meg, hogy megismerje a hitelintézetek 2022-re vonatkozó üzleti terveit, illetve a makrogazdasági környezetről és a szektor kilátásairól alkotott képüket, valamint az általuk legfontosabbnak ítélt kockázatokat. A bankok között konszenzus volt a tekintetben, hogy a hazai gazdaság lassulni fog, ami a hitelezési dinamika csökkenését eredményezheti. A bankok erősödő versennyel és csökkenő jövedelmezőséggel számoltak 2022-re. A bankszektor kockázati térképét a hazai gazdasági

növekedés visszaesése és a geopolitikai kockázatok növekedése miatti félelmek dominálták, amíg az ügyfelek fizetési képességének romlását a harmadik legerősebb kockázatnak értékelték a bankok mind bankrendszeri, mind pedig intézményi szinten.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

Az MNB 2022-ben fokozott figyelemmel követte a lakáspiaci túlértékeltség, az orosz-ukrán fegyveres konfliktus, a romló makrogazdasági környezet, valamint az ennek kapcsán hozott fiskális és monetáris politikai intézkedések pénzügyi rendszerkockázatokra gyakorolt hatását.

Az MNB 2022. június végén a magyarországi kitétségek esetében alkalmazandó anticiklikus tőkepufferráta 0,5 százalékra emeléséről döntött, ami 2023. július 1-jén lép életbe. 2022 első felében mind a vállalati, mind a háztartási szegmensben folytatódott az erős hitelezés, az országos lakáspiaci túlértékeltség pedig historikusan magas szintre emelkedett. Emiatt a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) értékelése alapján a banki sokkellenálló-képesség erősítése vált szükségessé a ciklikus kockázatok kezelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer emelése útján. Az intézkedés összhangban van az elmúlt időszakban látott európai uniós szabályozói gyakorlattal és az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) 2022. februári, a hazai lakóingatlan-piacra kiadott figyelmeztetésével. Az orosz-ukrán háború és az annak nyomán fellépő energiaválság, valamint az európai szinten romló növekedési és hitelezési kilátások miatt a 2022. szeptemberi és decemberi rátadöntések alkalmával a pufferráta további növelése egyelőre nem volt indokolt.

Az MNB több lépésben finomította a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékminősítés feltételeit a bankrendszeri verseny élénkítése és a hitelezési folyamatok digitalizációjának előmozdítása érdekében. 2022. április 1-jétől lehetővé vált az annuitásostól eltérő törlesztésű, türelmi idős és lakástakarékpénztári megtakarítással kombinált lakáshitelek minősítése is. 2023. április 1-jétől az MFL termékek tekintetében a hitelnyújtók a meghatározott zöld hitelcélok esetében nem számíthatnak fel folyósítási díjat, valamint a zöld hitelcél ellenőrzéséhez kapcsolódó egyéb díjat és költséget, emellett átvállalják egy Hiteles Energetikai Tanúsítvány adóst terhelő költségét, illetve lehetőség nyílik kamatkedvezmény biztosítására is. 2024. január 1-jétől az MFL-felvételi folyamat jelentős része elektronikusan történik, így a hitelfelvevőknek csak egyszer, a szerződéskötéskor kell a bankfiókban személyesen megjelenniük.

³ A kockázattal súlyozott eszközökre jutó elsődleges alapvető tőkeelemek aránya.

Az MNB módosította a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozását, aminek értelmében 2022. július 1-jétől a forint mellett az egyéb devizában denominált jelzáloglevelek és refinanszírozási hitelek is elfogadhatók a JMM számítása során. A deviza jelzálogalapú források elfogadása támogatja a jelzáloglevelek befektetői körének bővülését a külföldi befektetők potenciálisan aktívabb szerephez jutása révén. A zöld források bevonásának fokozott ösztönzése érdekében az elfogadható deviza jelzálogalapú forrásoknak fenntarthatósági (zöld) követelményeket is teljesíteniük kell 2023. szeptember 30-át követően. A deviza jelzálogalapú források elfogadása miatt egyéb módosítások is elfogadásra kerültek a szabályozás konzisztenciájának megőrzése érdekében, illetve ezentűl 10 milliárd forint helyett 40 milliárd forintos lakossági jelzáloghitel-állomány alatt nem kell a szabályozásnak megfelelni. Emellett az orosz-ukrán háború okozta jelentős gazdasági és tőkepiaci bizonytalanságra, valamint a szintén érdemi forrásbevonást igénylő MREL-követelmények jogszabályi ütemezésére tekintettel a korábban tervezett JMM szigorítások (elvárt szint emelése 25-ről 30 százalékra, tőzsdéi bevezetés előírása, kereszttulajdonlási szabályok) előbb egy évvel, majd határozatlan időre elhalasztásra kerültek.

A MNB 2022-ben is újraértékelte a hazai hitelintézetek jelentőségét, aminek eredményeképpen továbbra is a 2021-es évben azonosított hét bankcsoportot értékelte rendszerszinten jelentősnek. Az MNB a koronavírus-járvány következtében feloldott, a hazai rendszerszinten jelentős intézmények (Other Systemically Important Institutions – O-SIIs) vonatkozásában előírt tőkepufferek fokozatos, 2024-ig tartó visszaépítésének megkezdését már 2022-től elvárta. A rendszerszinten jelentős bankok tőkehelyzete továbbra is megfelelő ahhoz, hogy az MNB a korábban előírányzott növekvő mértékben állapítsa meg a 2023-tól előírt tőkepuffereket.

A jegybank szakértői 2022-ben is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszer érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását.

Az MNB 2019 óta éves rendszerességgel végez átfogó és széles körű felmérést a hazai bankrendszer digitalizációs szintjéről, 2020-tól pedig már a biztosítási szektor is áttekintésre került. Az eredmények az évente megjelenő FinTech és Digitalizációs jelentésben kerülnek bemutatásra. A hazai FinTech ökoszisztéma fejlődését is összefoglaló 2022-es jelentés 2022 júniusában jelent meg.

A hitelintézetek digitális transzformációjáról szóló 4/2021. (III.30.) számú MNB ajánlás – nemzetközi szinten is egyedülálló kezdeményezésként – a hazai kereskedelmi bankoktól egy átfogó digitális transzformációs stratégia kialakítását és benyújtását várja el, amelyet éves rendszerességgel szükséges felülvizsgálniuk. 2022 folyamán az MNB munkatársai szorosan nyomon követték a stratégiák időarányos megvalósulását, illetve visszajelzést adtak a további elvárásokra vonatkozóan.

A digitális megoldások fontos támogatást adhatnak a pénzügyi ismeretterjesztés terén is. Jó példa erre az MNB 2020 óta működő Digitális Diákszéf mobilapplikációja, amely egy, a modern technológiák lehetőségeit kihasználó megtakarítási és pénzügyi ismeretterjesztő megoldás, célzottan a fiatalabb, 8–14 éves korosztály számára. A már több ezer felhasználóval rendelkező applikáció továbbfejlesztése hazai FinTech szereplők, hazai hitelintézetek és a jegybank kooperációjában 2022-ben folytatódott, amelynek eredményeképp az alkalmazás többek között valódi pénzt magában foglaló tranzakciók lebonyolítására is alkalmas lesz.

Az MNB aktívan kutatja és szükség esetén teszteli is azon fejlett technológiai megoldásokat, amelyek előre mutatók lehetnek a teljes pénzügyi szektor és ökoszisztéma számára. Ennek jegyében zajlik az MNB által 2022 májusában elindított Pénzmúzeum mobilapplikáció üzemeltetése is. Itt a Pénzmúzeumhoz kapcsolódó tartalmak megjelenítése mellett dedikált NFT (non-fungible token azaz nem helyettesíthető token) kibocsátási és fizikai érme tulajdonjog regisztrációs platform is elérhető. A blokklánc technológia tesztelését célzó kezdeményezés révén 2022. év végéig közel 300 ezer darab NFT került kibocsátásra az MNB privát blokkláncán.

Az MNB kiemelten fontosnak tartja egy élénk FinTech ökoszisztéma létrejöttének és az innovációk terjedésének támogatását hazánkban, ezért 2019-ben elindította az *MNB FinTech Klub* programsorozatát. Ezen a rendezvényen hazai és nemzetközileg is kiemelkedő sikereket elérő FinTech startupok vezetői szerepelnek, hogy inspirációt adjanak a következő generáció sikereihez. Az *MNB Innovation Hub* pedig a folyamatosan érkező megkeresésekre adott,

felügyeleti szempontokat is magában foglaló válaszaival támogatja a pénzügyi intézményeket és a FinTech cégeket a pénzügyi innovációik kapcsán felmerülő jogértelmezési kérdések tisztázásában.

2022-ben tovább folytatódott az MNB és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) közötti kiterjedt, digitalizációs fókuszú együttműködés. 2022 tavaszán megrendezésre került az első „Dataracing” data science verseny, ahol egy valós üzleti probléma megoldása kapcsán mérték össze tudásukat a pályázók. A hallgatók számára ezen felül további kutatási pályázatok is kiírásra kerültek, mindemellett pedig a jegybanki és egyetemi szakértők közreműködésével több közös kutatás és műhelymunka valósult meg, illetve átadásra került a közösen kidolgozott koncepció alapján létrehozott MNB Innovációs Tér is.

Az MNB mind a hazai, mind a nemzetközi szereplőkkel történő együttműködések során törekszik az innováció és a digitalizáció széles körű támogatására, valamint a FinTech ökoszisztéma megerősítésére. 2022. november 2–4 között immáron hetedik alkalommal került megrendezésre a Singapore FinTech Festival. Az MNB és leányvállalatai saját standdal vettek részt a rendezvényen, amelyre több mint 110 országból mintegy 500 kiállító cég és 60 ezer látogató érkezett. Az esemény hetében került megrendezésre a két ország FinTech szövetségeinek és jegybankjainak bevonásával, illetve Ázsiában is aktív magyar FinTech cégek részvételével a második Magyarország–Szingapúr FinTech Business Forum.

3.3 FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELME

Az MNB 2022 őszén felülvizsgálta a 2020–2025 közötti időszakra vonatkozó felügyeleti stratégiát (Stabilitás és bizalom 2.1), amelynek alapértéke változatlanul a stabilitás és bizalom fenntartása a pénzügyi rendszer egészében. Kiemelt fókusz irányul a továbbiakban is a felügyeleti stratégiában a fogyasztók védelmére, a fenntarthatósági szempontokra, illetve a digitalizáció kihívásaira adandó válaszokra.

A Stabilitás és Bizalom 2.0 felügyeleti stratégia 2019. évi végi elfogadását és végrehajtásának megkezdését követően megjelenő Covid19 járvány a korábbiakban előre nem látható mértékű gyors és határozott fellépést generált az MNB részéről. Az MNB felügyeleti jogkörében eljárva számos intézkedést hozott 2020 és 2021 folyamán a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklése, valamint az intézmények sokkellenálló-képességének megővése érdekében. Ezen válságkezelő felügyeleti lépések nagyban hozzájárultak a pénzügyi stabilitás fenntartásához és a gazdaság sikeres újraindításához.

2022. év elején még a koronavírus-járványt követő gazdasági kilábalás és az ehhez kapcsolódó felügyeleti feladatok voltak a meghatározók, ám február végét követően az orosz-ukrán háború alapjaiban változtatta meg az egyes felügyelt szektorok és intézmények korábban előrevetített fejlődési pályáját. A korábban feltételezett piaci trendek és kockázatok jelentős mértékben átalakultak. Mindezek alapján célszerű volt újra áttekinteni a felügyeleti prioritásokat és célokat, valamint hozzá kellett azokat igazítani az aktuális és újonnan előre jelzett piaci kockázatokhoz.

A piacok sokkellenálló-képességének biztosítása érdekében alapkövetelmény, hogy megbízhatóan működő, egészséges mérlegszerkezettel, biztonságos tőkehelyzettel és megfelelő veszteségviselő képességgel rendelkező szereplők lássák el a pénzügyi közvetítői szerepet. Ennek eléréséhez elengedhetetlen a gazdasági, piaci környezetből eredő kockázatok, illetve azok bekövetkeztének monitoringja, valamint a Covid utáni világ tapasztalatainak beépítése a tőkeszükségletekkel és tőkeellátottság-előrejelzésekkel kapcsolatos modellekbe. Az MNB szerint szorosabb felügyeleti figyelem indokolt az intézmények ellenállóképességének növelése érdekében a kiberbiztonság és a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatok kapcsán egyaránt.

A jövőben alkalmazható pénzügyi IT megoldások keretfeltételeinek kialakítása létfontosságú a jogbiztonság és a pénzügyi közvetítőrendszerbe vetett bizalom fenntarthatósága érdekében, ezért indokoltá vált az MNB informatikai témájú felügyeleti szabályozó eszközeinek felülvizsgálata és újak kiadása is. Ezen túlmenően, a piacot egyedi ügyekben és felmerülő aktuális kérdésekben is folyamatosan támogatni kell. A digitális pénzügyekre vonatkozó biztonságtudat erősítése érdekében a pénzügyi ökoszisztéma szereplői számára a saját felkészültségük és tudásszintjük szerint szükséges átadni a biztonságos digitális pénzügyekről szóló releváns információkat.

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének keretében kiemelt figyelmet fordít a tisztességes szolgáltatói magatartás szektorszintű és egyedi elvárásainak összehangolására, a sérülékenyebb fogyasztók kiemelt védelmére, valamint a határon átnyúló pénzügyi tevékenységek kockázatának csökkentésére.

A határozott, időbeni felügyeleti fellépést segíti a felügyeleti stressztesztok továbbfejlesztése, a felügyeleti adatáramlás- és adattranszformáció-automatizálás, illetve az adatvagyon-gazdagítás. Ezek mellett kiemelt cél még a proaktív, kockázatokra fókuszáló felügyeleti kommunikáció és jogérvényesítés, továbbá a hatékony válságkezelési eszköztár erősítése.

Az MNB a 2022. december 31-i állapot szerint 1265 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét⁴ látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység napjainkban sokkal komplexebb – az egyes piaci szereplők jellemzőitől függően teljes vagy részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. Ezen megközelítés szerint az MNB, a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, 2022-ben további több mint 300 intézmény felett gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezen intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor vonatkozásukban az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

2022-ben összesen 120 prudenciális, 319 fogyasztóvédelmi, 34 piacfelügyeleti, 5 kibocsátói felügyeleti célvizsgálat, továbbá 12 pénzmossás megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB ebben az időszakban a vizsgálatokhoz, valamint a folyamatos felügyeléshez kapcsolódóan összesen 2646 prudenciális jogérvényesítő és engedélyező érdemi döntést, valamint fogyasztóvédelmi ügyben 529 döntést hozott. A piacfelügyeleti területen 546, a kibocsátói felügyelési területen 863 hatósági döntés született, amíg pénzmossás megelőzési témakörben 100 határozatot és végzést adott ki. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége részeként 2022-ben összesen 1797,8 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 762,2 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 185 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 555,6 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 69,1 millió forint, a pénzmossás megelőzésével kapcsolatos bírság 219,8 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 6,1 millió forint volt.

Az átláthatóbb, hatásosabb és erőteljesebb fogyasztóvédelem, valamint a fogyasztóközpontú üzleti megközelítés támogatását célzó intézkedések 2022-ben is az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének fókuszában maradtak. A minősített termékek elterjedése a verseny erősödését eredményezheti, támogathatja a megfelelő ügyféltájékoztatást és az ügyintézéshez kapcsolódó határidők rövidülését, valamint ösztönözheti a teljes körű online folyamatok széles körű elterjedését:

- 2021 elején megkezdődött a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel (MSZH)⁵ termékek forgalmazása. A hitelezők a 2022. december végéig terjedő időszakban közel 210 milliárd forint értékben folyósítottak MSZH termékeket, és ezen időszakban közel 56 000 kölcsönszerződést kötöttek. Jelenleg 6 intézmény forgalmaz MSZH terméket.
- 2022. december végével a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL)⁶ teljes folyósított állománya átlépte az 2702 milliárd forintot, a szerződésszám pedig meghaladta a 191 ezer darabot. A bő 19 éves átlagos futamidő mellett az átlagos hitelösszeg 2022. decemberben 14,59 millió forint volt, ami 1,1 millió forinttal maradt el az előző év azonos időszakának adatától. 2022 utolsó negyedében a végig fix kamatozású MFL termék volt a legkeresettebb.
- 2022-ben 11-re nőtt a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO)⁷ termékek száma a hazai biztosítási piacon, így a piac 90 százaléka – díjbevétel alapon számítva – már MFO-val lefedett. Az MFO-val biztosított lakossági vagyton 2022. év végén közel 1 milliárd forint állománydíj mellett 1100 milliárd forintot ért el, az értékesítés bővült.

Pénzpiac felügyelete

Az MNB kiemelt figyelemmel kísérte a 2022. év fókuszpontjai által megjelölt területeken fellépő kockázatokat, kiemelve ezek közül is az orosz-ukrán háború kapcsán felmerült likviditási kockázatok kezelését, a fedezetek kezelése, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát, különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre, az adóssághék és KHR szabályok alkalmazását, az IFRS9⁸ értékvesztési szabályok alkalmazásának vizsgálatát, az értékvesztési modellek megfelelőségének ellenőrzését, valamint a fizetési moratóriumban lévő kitétségek értékvesztés-megfelelőségének vizsgálatát. Külön figyelmet kapott még azoknak az intézkedéseknek a vizsgálata, amelyeket az intézmények a fizetési moratóriumot követő időszakra felkészülve hoztak, ezen belül kiemelten a monitoring folyamatok, illetve a problémás ügyletek kezelésének keretrendszerét.

A vállalatirányítás területén az MNB a legjelentősebb hiányosságokat a belső kontroll funkciók megfelelőségével és szabályozottságával, a compliance terület

⁴ Az intézményi kör tagjai az MNB teljes körű (prudenciális, fogyasztóvédelmi, kibocsátói stb.) felügyelete alatt állnak.

⁵ <https://www.mnb.hu/mszh/>

⁶ <https://minositetthitel.hu/>

⁷ MFO (mnb.hu)

⁸ Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok – pénzügyi instrumentumok

szabályozottságával és erőforrás ellátottságával, a csalás-megelőzési keretrendszerrel, valamint a kiszervezések nyilvántartásával és bejelentésével kapcsolatban azonosította. A hitelkockázat területén az intézményeknél továbbra is jelentős számban vannak a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és fedezetek újraértékelésével kapcsolatos hiányosságok miatt tett megállapítások. A negyedéves HITREG adatszolgáltatások alapján számos intézménynél magas az éven belül újra nem értékelt kereskedelmi ingatlanok száma. A vizsgálatok során továbbra is fókuszban vannak az intézmények ügyfélcsoport-képzéssel és a projektügyletekkel kapcsolatos folyamatai, ezen belül kifejezetten a kiemelt ügyfélcsoportok köre. Az értékvesztés megfelelése tekintetében 2021 eleje óta szoros monitoring keretében az MNB folyamatosan nyomon követi a felügyelt hitelintézetek értékvesztés-képzési szintjét és gyakorlatát. A fizetési moratóriumba kerülő kintlétségek minősítésével és a minimum értékvesztési szintekkel érintett iránymutatásokat, elvárásokat vezetői körlevélben fogalmazta meg a jegybank, a minimum értékvesztés-képzési szintekkel kapcsolatos elvárásokat pedig folyamatosan nyomon követi.

Az orosz-ukrán háborús konfliktus következtében hozott szankciók negatív hatásai miatt szektor szinten szigorúbb likviditási monitoringot vezetett be az MNB, egyrészt a likviditási kockázatok felépülésére mutató jelek időben észlelése, másrészt, a felmerülő likviditási kockázatok kezeléséhez szükséges intézkedések meghozatala érdekében.

Az Egységes Szanálási Testület, az Európai Unió szanálási szervezetének 2022. március 1. esti bejelentése szerint megtiltotta az ausztriai Sberbank Europe AG., a hazai Sberbank Magyarország Zrt. anyavállalatának további működését. Az anyavállalat működésére bevezetett teljes korlátozás miatt az MNB visszavonta a Sberbank Magyarország Zrt. tevékenységi engedélyét és elrendelte annak végelszámolását. Végelszámoló a Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.-t (PSFN) jelölte ki. Az MNB az ügyfelek és valamennyi érintett fél érdekeinek védelmére, a működés rövidtávú fenntartása mellett jelentős erőfeszítéseket tett a hosszú távú megoldás megtalálására, nevezetesen a hazai Sberbank értékesítésére is, ami azonban nem járt sikerrel. Az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) 2022. április 5-ig 141,6 milliárd forint kártalanítási összeg felett nyitotta meg a rendelkezési lehetőséget a volt Sberbank Magyarország Zrt. károsultjai számára a Magyar Postánál történő kifizetéssel, a Takarékbank kijelölt fiókjában, illetve az általuk megadott bankszámlaszámra történő átutalással.

A 2020-ban bevezetett fizetési moratórium indulását követően az MNB számos felügyeleti és szabályozó eszközzel segítette a hitelintézetek jogszabályszerű működését, a téma

kapcsán fogyasztókat érintő gyakorlatok ellenőrzésére témavizsgálatot is indított. A 2022. október elején zárult vizsgálat jellemzően kisebb hiányosságokat tárt fel, amelyek a moratóriumi szabályokhoz történő gyors alkalmazkodási kötelezettségre, valamint rendszertechnikai adottságokra is visszavezethetőek. Az MNB a vizsgálat során – a feltárt körülményeket is mérlegelve – 9 hitelintézetnél összesen 18 millió forint bírságot szabott ki. A fizetési stop kapcsán sehol sem sérült lényegesen az ügyfelek érdeke, a feltárt kisebb problémákat a piaci szereplők gyorsan orvosolták.

Az MNB csoportszintű átfogó vizsgálatot folytatott az OTP bankcsoport (Csoport) hat tagjánál. Az OTP Bank Nyrt. (OTP Bank), Merkantil Váltó és Vagyonbefektető Bank Zrt. (Merkantil Bank), OTP Lakástakarékpénztár Zrt. (OTP Ltp.), OTP Jelzálogbank Zrt. (OTP JZB.), OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. (OTP Faktoring) és OTP Ingatlanlízing Zrt. (OTP Ingatlanlízing) működését tekintette át. A hitelezési kockázatok kapcsán a jegybank megállapította, hogy nem volt megfelelő az ügyfélcsoportképzés szabályozása, a nem teljesítő (default) ügyféldefiníció alkalmazása, továbbá nem volt teljes körű a hazai és nemzetközi bankcsoport szintű default besorolása. A vizsgálat hiányosságot tárt fel a tőkeszükséglet-számítás kapcsán az egyes szegmenseket érintő nem megfelelő kockázati súly alkalmazása vonatkozásában, továbbá megállapította, hogy hibásan, illetve hiányosan teljesültek egyes felügyeleti adatszolgáltatások. Az MNB az informatikai és információbiztonsági működésben problémaként azonosította többek között a kritikus rendszerek és adatközpontok katasztrófaelhárítási tesztjeinek hiányosságait is. Mindezek nyomán a jegybank az OTP Bankra 55 millió, a Merkantil Bankra 18 millió, az OTP Ltp.-re 6 millió, az OTP JZB.-re 3 millió, az OTP Faktoringra 5 millió, az OTP Ingatlanlízingre pedig 2 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki.

Az MNB témavizsgálatot végzett a BÁV Pénzügyi Szolgáltató Zrt.-nél, a Zálog és Hitel Zrt.-nél, a Vajda Zálog Zrt.-nél, a Perun Zrt.-nél, az Uránia Zrt.-nél, az Unifinanz Zrt.-nél és a Corner Záloghitel Zrt.-nél 2019. január 1-től a vizsgálat lezárásának napjáig terjedő időszakot áttekintve. Az ellenőrzési eljárás célja többek között az volt, hogy megállapítsa, a pénzügyi vállalkozások tevékenysége fogyasztóvédelmi és prudenciális szempontból megfelel-e a jogszabályi előírásoknak, kiemelten a teljes hiteldíj mutató (THM) meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló rendeletnek, illetve a fogyasztóknak nyújtott hitelekéről szóló törvénynek.

A vizsgálat feltárta, hogy egyik társaság sem tartotta be maradéktalanul a jogszabályi előírásokat a THM értékének meghatározása és annak felső korlátja alkalmazása során. Ennek következtében számos lakossági ügyfelüknek a THM felső korlátját meghaladó hiteldíjjal nyújtottak kizálogkölcönt. Az érintett fogyasztók nem kaptak pontos

tájékoztatást a zálogkölcson igénybevétele esetén őket terhelő fizetési kötelezettségekről, továbbá rejtve maradt előttük az is, hogy a jogszabályban rögzített felső mértéket meghaladó THM mellett vették igénybe a pénzügyi szolgáltatást. A jegybank mindezek nyomán a 7 pénzügyi vállalkozás számára összesen 7,5 millió forint felügyeleti és 47,7 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a közzétett határozataiban. A bírságösszegek meghatározása során az MNB súlyosbító tényezőként vette figyelembe, hogy a feltárt hiányosságok jelentős számú fogyasztót érintettek. Enyhítő körülménynek számított ugyanakkor, hogy a pénzügyi vállalkozások folyamatosan teljesítik a feltárt hibák kijavítását célzó intézkedéseket, kötelezéseket.

Biztosítási piac felügyelete

Az év során olyan új környezeti hatások érték a biztosítási piacot, amelyek a korábbi magas tőkésítettség melletti biztonságos működés feltételeit gyengítették. Az emelkedő kamatok a hozamgörbét felfelé tolták, amely a biztosítók – jelentős mértékben államkötvénybe fektetett – eszközeinek leértékelődésével járt. További eszközcsökkenést jelent a szektort terhelő biztosítási pótló. Az emelkedő infláció növeli a költségeket és a kárráfordításokat. A feszítettebbé váló tőkehelyzet miatt az MNB folyamatos felügyelés keretében követi nyomon a környezeti kockázatok biztosítókra gyakorolt további hatásait. Nyolc biztosító esetében az adatok és a modellek a tőkehelyzet romlását és a tőkepuffer-elvárás megsértésének kockázatát vetítik előre. A felügyeleti elvárások határozott kommunikálásának hatására ezen intézmények a tőkehelyzet javítását szolgáló intézkedéseket tettek, amelyekről folyamatos tájékoztatást adtak az MNB részére.

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2022-ben kiemelt jelentőséget kapott a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD⁹) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások, valamint a PRIIPs rendelet¹⁰ alá tartozó KID¹¹ dokumentumok vizsgálata. 2022-ben fokozott figyelem irányult a biztosítók IFRS17-re¹² való felkészülésére, illetve a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítások megfelelőségének ellenőrzésére és a nem-életbiztosítási termékek esetében, a bejelentett károk vonatkozásában, a jogszabályban előírt határidők teljesülésének vizsgálatára.

A jegybank 2021-től negyedévente teszi közzé a KGFB díjak és károk alakulását bemutató indexét, az általa működtetett, biztosítói adatszolgáltatáson alapuló Központi KGFB Tételes Adatbázis adatait felhasználva. A KGFB-index rendszeres közzététele a fogyasztók és a közvélemény pontos, átlátható tájékoztatását és a verseny élénkülését segíti elő. A közzétett adatok az átlagos változást mutatják, az egyedi KGFB-szerződéseknél ezek mértéke eltérő lehet. Ha egy ügyfél a folyamatokat, s egyedi szerződését áttekintve nincs megelégedve KGFB-díjával és/vagy a szolgáltatás minőségével, szerződéskötési évfordulóján lehetősége van a számára legkedvezőbb biztosítási ajánlat kiválasztására és új szerződés megkötésére. 2022. december 8-án megjelent sajtóközleményben a személyautók kötelező gépjármű-felöltségbiztosításainak (KGFB) átlagos állománydíja 46,7 ezer forint volt 2022. szeptember végén, ami 5 százalékkal magasabb az előző év III. negyedévi adatával összevetve. Ezen belül a fővárosi autósok KGFB-díja 6 százalékkal, amíg a nem budapesti üzembentartóké 5 százalékkal nőtt éves bázison. A vidéki autósok átlagos állománydíja (kb. 43,4 ezer forint) több mint 22 ezer forinttal maradt el a fővárosiakétól (közel 65,6 ezer forint).

Az MNB felülvizsgálta a hagyományos megtakarítási életbiztosításoknál a biztosítók által adható legmagasabb technikai kamat (garantált hozam) maximumának mértékét. Ez alapján a jegybank a rendszeres díjas, forintalapú életbiztosításoknál az eddigi évi 1,8 százalékról 4 százalékra, az 5 évnél nem hosszabb tartamú egyszeri díjas szerződéseknél 7 százalékra növeli az adható garantált kamat legmagasabb mértékét (az 5 évnél hosszabb egyszeri díjas konstrukcióknál szintén 4 százalék a kamatplafon). Az euróalapú életbiztosításoknál e mérték évi 0,6 százalékról 1,5 százalékra emelkedik.

A most megnövelt, kiígerhető kamatmértékek – anélkül, hogy a biztosítók hosszú távú kötelezettségvállalásaik kapcsán a biztonságos működésüket veszélyeztető túlvállalások kockázatát hordoznák – ismét a hagyományos termékek térnyerését, a biztosítási kockázatot tartalmazó termékek díjának csökkenését, összességében pedig az ügyfelekért folytatott verseny élénkülését hozhatják.

Az új maximális kamatok a módosítás hatálybalépése után kötött életbiztosítási szerződésekben köthetők ki, a lejáratig tartó teljes időszakokra. A biztosítók a piaci gyakorlatuk

⁹ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

¹⁰ PRIIPs Packaged Retail and Insurance-based Investment Products – Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete (2014. november 26.) a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

¹¹ Kiemelt Információkat tartalmazó Dokumentum

¹² Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok – Biztosítási szerződések standard

alapján, illetve a verseny miatt e kamatokon felül a befektetett díjrészeken elért esetleges további hozam jellemzően 80–90 százalékat is átadják ügyfeleknek. A biztosítási termékek versenyképességét más lakossági megtakarításokkal összevetve tovább erősítheti, hogy a biztosítási összeget a lejárat előtt bekövetkező biztosítási esemény esetén is (további díj befizetése nélkül) teljesítik.

Pénztári piac felügyelete

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban az üzleti modell megalapozottságára, a működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálatára, a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, a pénztári portfóliókat érintő nagyobb kockázatvállalások monitorozására és a TKM_{NYP} ¹³ mutató számítás alátámasztásának ellenőrzésére irányult az MNB kiemelt figyelme.

A vizsgálatok során több küldöttközgyűlési rendszert működtető pénztárnál tárta fel az MNB, hogy a tagok képviselete nem biztosított maradéktalanul, mivel a nemfizetőnek minősülőkől megvonták a küldöttválasztás jogát vagy nem minden körzetben választottak pótküldöttet. Továbbra is azonosított az MNB kockázatokat a belső kontrollrendszereknél: az ellenőrző bizottság nem minden intézménynél vizsgálta az összes, jogszabály által előírt területet, illetve előfordult, hogy az ellenőrzések dokumentáltsága nem volt megfelelő. Néhány kisebb méretű pénztárnál nem rendelkeznek olyan naprakész analitikával, amely könnyen áttekinthető módon teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az adott napon mekkora az egyes tartalékokhoz, kiemelten a fedezeti tartalékhoz rendelt eszközök állománya.

Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor költségeit visszamenőleg kifejező klasszikus díjterhelési mutató 2021-ben 0,71 százalék volt, a korrigált díjterhelési mutató értéke pedig 0,75 százalék. A díjterhelési mutató értékek az előző évi csökkenés után enyhén emelkedtek, de ezzel együtt is a 2019. évi értékek alatt maradtak.

A díjterhelés összetevőit tekintve a működési költséghaték nem változtak lényegesen, korrigált értékük az előző évinél egy bázisponttal alacsonyabb, 0,31 százalék volt. A befektetési tevékenységhez kapcsolódó díjterhek a 2020. évi 0,37 százalékról 0,44 százalékra emelkedtek,

ami a vagyonkezelőknek kifizetett – a szektorban egyre terjedő – sikerdíjak növekedésének tudható be. Ennek oka az volt, hogy a vagyonkezelők 2021-ben mérsékelni tudták a változékony piaci környezet kedvezőtlen hatásait és a referenciahozamokhoz képest – átlagosan 2,40 százalékponttal – kedvezőbb hozamot értek el, a felülteljesítés mértéke duplája az előző évinek.

A jegybank ajánlása alapján kiszámított átlagos 30 éves – vagyis egy feltételezett tagnak a pénztárban várhatóan eltöltendő átlagos életidejét modellező – pénztári teljes költségmutató (TKM_{NYP}) 0,92 százalék volt 2022-ben. Az évente újraszámolt mutató átlagos értéke így 7 bázisponttal emelkedett az előző évi átlaghoz képest, azonban még így is 1 százalék alatt maradt. E mutatószám esetében (is) ugyanakkor jelentős különbség van a szektor szereplői között, hiszen az aktuális 30 éves TKM_{NYP} értékek 0,19–2,35 százalék között szóródtak.

Tőkepiac felügyelete

A befektetési szolgáltatók vizsgálata keretében az ügyfélkövetelések védelme továbbra is kiemelt prioritást jelent, emellett az MNB számára megküldött adatok szűrési, keresztellenőrzési algoritmusai eredményeinek folyamatos nyomon követése a folyamatos felügyelésben is megvalósul. A vizsgálatok fókuszja továbbra is a MiFID II¹⁴/MiFIR¹⁵ szabályozási környezet betartásának ellenőrzése (többek között a termékirányítási és legjobb végrehajtás elvéhez kapcsolódó kötelezettségek terén). A befektetési alapkezelők vizsgálata a nemzetközi gyakorlattal összhangban leginkább a likviditáskezelésre és eszközértékelésre koncentrált, melylyel összefüggésben kiemelt figyelmet kapott a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés és a nettó eszközérték számítása. Továbbra is jelentős helyen szerepel a belső védelmi vonalak működése, legfőképp a compliance. A folyamatos felügyelésben és vizsgálatokban a kockázatkezelés és a likviditáskezelés témaköre felértékelődött.

Az orosz-ukrán konfliktus kirobbanásakor több befektetési alapnak is volt közvetlen orosz kitettsége, amelynek mértéke azonban összességében nem volt jelentős. Két piacvezető alapkezelő rendelkezik kifejezetten orosz fókuszú részvényalappal, amelyek forgalmazását szükséges volt felfüggeszteni, mivel több értékpapír kereskedése és árjegyzése megszűnt.

¹³ Teljes Költségmutató Nyugdíjpénztár

¹⁴ A pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

¹⁵ A pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

Az MNB informatikai fejlesztése révén az értékpapírszámlával rendelkező ügyfelek a továbbiakban egy ingyenes, QR-kód leolvasóval is rendelkező lekérdező alkalmazást (ÉSZLA app) tölthetnek le okostelefonjukra értékpapírjaik és pénzeszközök egyenlegének megbízható, anonim és egyszerű havi ellenőrzésére. Az MNB honlapján elérhető ÉSZLA lekérdező felületen eddig csak úgy lehetett ellenőrizni az értékpapírok és pénzeszközök egyenlegét, hogy egy állandó 24 jegyű belépési azonosítót, illetve egy, a számlakivonaton szereplő, havonta változó 12 karakteres jelszót is meg kellett adni. E folyamat vált egyszerűbbé szeptembertől az iOS-re és Androidra egyaránt letölthető ÉSZLA mobilalkalmazás révén. A lakossági és vállalati ügyfelek az ÉSZLA lekérdező felületen, illetve szeptembertől az ÉSZLA alkalmazásban az adott hó 10. munkanapjától egy hónapon át tudják ellenőrizni az értékpapírjaik és pénzeszközök előző hó végi egyenlegét. Ha valaki eltérést tapasztal a számlavezetőtől kapott kivonaton szereplő adatok és az ÉSZLA lekérdező felületen elérhető adatok között, célszerű azonnal panaszt tennie befektetési szolgáltatójánál. Szeptembertől már a mobilalkalmazás használatával is jelezheti a tapasztalt eltérést az MNB-nek. A jegybank minden esetben értékeli az eltérést, szükség esetén pedig vizsgálat során írja elő a probléma megoldását.

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott a Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.-nél (K&H Bank), alapvetően annak befektetési szolgáltatási tevékenységét áttekintve. A vizsgálat során a K&H Bank egyes lakossági állampapírok esetében nem tudta alátámasztani a kiválasztott ügyleteknél a vizsgált időszakra vonatkozóan a másodpiaci árfolyammeghatározás pontos módját. Továbbá – mellőzve ügyfelei érdekeinek figyelembevételét – a saját számlás eladási árfolyamot a nem lakossági állampapírok árfolyammeghatározásához, illetve egyéb üzleti, kockázatkezelési szempontokhoz igazította. A jegybank azt is feltárta, hogy a hitelintézet elsődleges jegyzéseikhez képest (vagyis amennyiért az elsődleges forgalmazás során értékesítik az állampapírokat) a másodpiaci saját számlás eladásainál huzamosabb időn át számottevően magasabb árfolyamot szabott. Az érintett lakossági állampapírokat másodpiacon vásárló ügyfelei – a nem piacszerű nettó ár okán – így kedvezőtlenebbül jártak, mintha a banknál jegyzéssel, vagy akár a kincstárnál vették volna meg ezeket. A K&H Bank ezáltal – megsértve a jogszabályi és szakmai követelményeket – nem tisztességesen és hatékonyan, nem az ügyfelek érdekeivel összhangban járt el. Mindezek alapján az MNB a jogsértések miatt összesen 48 millió forint felügyeleti bírságot is kiszabott a hitelintézetre.

Kibocsátói felügyelés és piacfelügyeleti eljárások

Az MNB támogatói szerepkörében több eszközzel segítette a nyilvános értékpapír kibocsátókat; több új BÉT Xbond és Xtend piacra regisztrált vállalatnak szervezett kibocsátói workshopot piaci visszaélések megelőzése (MAR¹⁶) témában, illetve vezetői körlevél küldésével (nyilvános értékpapír-kibocsátók MAR-rendeletnek való megfelelése tárgyában) tájékoztatta a tőkepiaci szereplőket a felügyeleti elvárásokról. Ezen túlmenően a kialakított gyakorlat szerint az Xbond és Xtend piacra regisztráló szereplők általános tájékoztató levelet kaptak a MAR-rendeletben foglalt kötelezettségeikről.

Az MNB 2022-ben is elvégezte a kibocsátók éves jelentéseinek tartalmi áttekintését, amelynek keretében kiemelten vizsgálta, hogy a kibocsátók első alkalommal eleget tettek-e az éves pénzügyi jelentés egységes elektronikus beszámolási formátumban (ESEF¹⁷) való elkészítésének.

Egy 2022 elején lezárt és kiemelt jelentőségű kibocsátói célvizsgálat során az MNB megállapította, hogy az OTT-ONE Nyrt. több esetben elmulasztott rendkívüli tájékoztatást közzétenni a megítélését, illetve részvényeinek értékét, hozamát közvetlenül vagy közvetve érintő információkról (például jelentős pénzkölcsonról vagy a kibocsátó által lényegesnek minősített és korábban közzétett szerződés megszűnéséről, jelentős eszközbeszerzésekről). Emiatt az MNB összesen 111 millió forint bírságot szabott ki az OTT-ONE Nyrt.-re a tiltott piaci manipulációra, a bennfentes információ haladéktalan nyilvános közzétételére, illetve a rendkívüli tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt.

Az MNB 2022-ben 41 piacfelügyeleti eljárást indított: 21-et jogosulatlanul, azaz engedély vagy bejelentés hiányában végzett tevékenység gyanúja miatt, és 20 eljárást piaci visszaélések, MAR bejelentési szabályok megsértése és a short rendelet előírásait megsértő magatartások kivizsgálására. Az év során az MNB 34 piacfelügyeleti eljárást zárt le: 14 jogosulatlan tevékenység vizsgálatára és 20 piaci visszaéléssel kapcsolatban indítottat. A 34 lezárt vizsgálat során az MNB összesen 471,6 millió forint összegű bírságot szabott ki.

A jogosulatlan témában 2022-ben lezárt piacfelügyeleti eljárások közül kiemelendő a Bankmentor Kft.-vel szemben

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről

¹⁷ Európai Egységes Elektronikus Formátum

folytatott eljárás. Ennek során az MNB megállapította, hogy a – magát számos honlapján reklámozó – Bankmentor Kft. több éven át alkuszi és egyes esetekben jelzáloghitel-közvetítői tevékenységet végzett. Ennek során ügyfeivel megbízási szerződéseket kötött annak érdekében, hogy az adósok pénzügyi intézményekkel kötött korábbi, ám immáron felmondott hitel- és kölcsönszerződéseit „egyezséggel” zárhassák le. A feltárt jogsértés miatt az MNB 70 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a Bankmentor Kft.-vel szemben és azonnali hatállyal, véglegesen megtiltotta számára a jogosulatlan tevékenység folytatását.

A piaci visszaélés témájú piacfelügyeleti eljárások közül kiemelkedő volt egy természetes személlyel szemben lefolytatott eljárás. A jegybank a feltárt bizonyítékok alapján megállapította, hogy az EST MEDIA Nyrt. (jelenleg: Delta Technologies Nyrt.) bennfentes jegyzéken szereplő egyik természetes személy, betöltött pozíciójából adódóan bennfentes információkról szerzett tudomást. Az információk birtokában az érintett személy tiltott bennfentes kereskedelmet megvalósító tőzsdén kívüli megbízásokat adott. A magánszemély magatartásával olyan többletinformáció felhasználásával kötött tőkepiaci ügyletet, amely a többi befektetővel szemben tisztességtelen előnyhöz juttatta. Mindezek nyomán az MNB – a jogsértő magatartástól való eltiltás mellett – 64 millió forint piacfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte az érintett személyt a bennfentes kereskedelem tilalmára vonatkozó rendelkezések megsértése miatt.

Az elmúlt években az MNB által feltárt piaci visszaéléseket esetenként tőzsdei cégek tisztségviselői, alkalmazottai követtek el pozíciójukkal, helyzetükkel súlyosan visszaélve. Ezt a jegybank eddig is kiemelt súlyosbító körülményként értékelte, tekintve, hogy ők az adott tőzsdei cégben betöltött – sok esetben koordináló, irányító – szerepüket is felhasználva jelentős mértékben sértették a tőkepiac zavartalan működését. Ezen túlmenően az MNB kezdeményezésére szigorodtak a Btk. tőkepiaci visszaélésekre vonatkozó tényállásai. 2023. január 1-jétől bennfentes kereskedelemnél, tiltott piachelyezésnél is minősített eset, ha e bűncselekményeket tőzsdei céghez kötődő személy követi el. Őket a törvénymódosítás nyomán az eddiginél szigorúbb, akár 5 év szabadságvesztés és magasabb összegű piacfelügyeleti bírság fenyegeti.

A jegybank javaslatát elfogadva – az MNB piacfelügyeleti hatáskörének bővülésére tekintettel – 2023-tól már jogosulatlan pénzügyi tevékenységnek, azaz szintén bűncselekménynek minősül az engedély nélküli közösségi finanszírozási szolgáltatási (crowdfunding), az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (EIOPA) által vezetett központi

nyilvántartásba vétel nélkül páneurópai egyéni nyugdíjtermék szolgáltatási vagy forgalmazási, illetve a bejelentés hiányában végzett elektronikuspénz-értékesítői tevékenység is.

A jogosulatlan tevékenységek visszaszorítása érdekében a jegybank jogszabály-módosítások útján törekszik a fogyasztók érdekeit leginkább védő eszköztárat kialakítani. Ilyen módosítási javaslat alapján vált lehetővé 2022 januárjától a honlapblokkolás is, amelyet az MNB sikeresen alkalmazott első ízben egy piacfelügyeleti eljárás során.

Informatikai felügyelés

A KiberPajzs program keretében októberben az MNB adott otthont a második szakmai tudásmegosztó napnak. November 7-én az együttműködési megállapodás aláírásával, sajtótájékoztatóval, sajtóközleménnyel és a kiberpajzs.hu honlap elindításával formálisan is kezdetét vette a KiberPajzs projekt. Ezt követően több egyeztetésre is sor került a projekttag szervezetek – az MNB, a Magyar Bankszövetség, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat– Nemzeti Kibervédelmi Intézet, és az Országos Rendőr-főkapitányság – között, és megalakultak a projekt Kommunikációs és Operatív munkacsoportjai.

Elkészült és az MNB honlapján megjelent „A magyar pénzügyi szektor kiberfenyegetettségi térképe 2022” című jelentés¹⁸, amely összefoglaló képet ad a magyar pénzügyi szektort érintő főbb kiberbiztonsági fenyegetésekről, az azokkal kapcsolatban megfigyelhető főbb trendekről, valamint magas szinten bemutatja a hazai pénzügyi szektorban tapasztalt incidenseket. A kiadvány az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) Strukturálisreform-támogatás Főigazgatósága (DG REFORM) 2021. évre vonatkozó Technikai Támogatási Eszköz támogatásával és finanszírozásával valósult meg egy másfél éves projekt eredményeként, 39 felügyelt intézmény aktív részvételével az adatgyűjtési fázisban.

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével és megakadályozásával, valamint a vagyoni- és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT¹⁹), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok a korábbi évekhez hasonlóan a 2022. évben is kiemelt figyelmet kaptak a felügyeleti tevékenység során. Az MNB kidolgozott

¹⁸ A magyar pénzügyi szektor kiberfenyegetettségi térképe (mnb.hu)

¹⁹ Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism

módszertana szerint azonosítja a felügyelt intézményeknél fennálló pénzümosási, valamint terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A felügyeleti eljárások célját és ütemezését a felügyeleti kockázatértékelés határozza meg. Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése.

Az MNB 2022-ben vizsgálatot folytatott le a befektetési szolgáltatók AML/CFT vezetői felelősségének és elszámoltathatóságának ellenőrzésére, amely során hiányosságot tárt fel a pénzümosásmegelőzési vezető, illetve helyettesének hatályos jogszabályoknak megfelelő kijelölésével összefüggésben. Ugyancsak témavizsgálat keretében ellenőrizte a jegybank a bizalmi vagyonkezelő intézmények vagyonkezelésbe vett pénzeszközök forrását feltáró gyakorlatát. A vizsgálat során az MNB hiányosságokat azonosított a bejelentési kötelezettség teljesítésével, az ügyfélátvilágítási gyakorlattal, valamint a pénzeszköz forrására vonatkozó információk beszerzésének gyakorlatával kapcsolatban.

Egy másik, négy hitelintézetnél lefolytatott témavizsgálat keretében az MNB a pénzümosás- és terrorizmusfinanszírozási kockázatok kezelését és a szűrési eljárásokat is áttekintette. A vizsgált intézményeknél alapvetően a bejelentési kötelezettség teljesítése, a pénzeszköz forrására vonatkozó információk és az azokat alátámasztó dokumentáció beszerzése, a belső ellenőrző és információs rendszer működtetése – ezen belül a kötelező szűrések alkalmazása, a szűrőrendszer paraméterezése és a riasztások feldolgozása –, valamint egyes ügyfélátvilágítási kötelezettségek terén tapasztalt hiányosságokat.

A 2022. évben a hitelintézetek pénzümosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési tevékenységének ellenőrzésére az MNB további két célvizsgálatot és egy utóvizsgálatot folytatott le. A vizsgálatok során az MNB hiányosságokat tapasztalt a belső ellenőrző és információs rendszerekkel kapcsolatban a kötelező szűrési feltételek alkalmazásának terén, illetve a már korábban bejelentett ügyfelekre vonatkozó megerősített eljárást illetően, valamint megállapította, hogy a szűrési logikák, az alkalmazott küszöbértékek nem minden esetben voltak arányosak az üzleti kapcsolatok jellegével és összegével, ezért több indokolt esetben nem keletkezett jelzés a szűrőrendszerben.

A vizsgált intézmények emellett számos esetben egyáltalán nem, vagy nem a jogszabályban előírt határidőn belül dolgozták fel a pénzümosás és terrorizmusfinanszírozás

gyanújára vonatkozó szűrési riasztásokat. Emiatt nem tudtak időben eleget tenni bejelentési kötelezettségüknek az illetékes hatóság felé, illetve nem voltak képesek megfelelő kockázatcsökkentő intézkedéseket hozni. Ugyancsak a bejelentési kötelezettséggel kapcsolatos jogsértő gyakorlat volt, hogy egyes pénzümosásgyanús tranzakciók esetében az intézmények elmulasztották teljesíteni bejelentési és ismételt bejelentési kötelezettségüket az illetékes hatóság felé. További hiányosságként tárta fel a vizsgálat, hogy a hitelintézeteknek a pénzeszköz forrására vonatkozó információ-beszerzési és ügyfélátvilágítási gyakorlata nem minden esetben felelt meg a hatályos jogszabályoknak.

Az MNB a 2022-ben az AML/CFT vizsgálatok során hozott határozataiban fenti jogsértő magatartások vonatkozásában több esetben szabott ki jelentős felügyeleti bírságot, összesen mintegy 211 millió forint összegben.

A 2022-es év során az AML/CFT felügyeletben tovább erősödött a folyamatos felügyelet szerepe annak érdekében, hogy a feltárt kockázatokat mielőbb kezeljék. A folyamatos felügyelet eredményei hatékonyan támogatják a vizsgálatokat és a felügyeleti kockázatértékelés felülvizsgálatát is. Az MNB 2022-ben folyamatos felügyelet keretében több szolgáltató AML/CFT tevékenységgel kapcsolatos gyakorlatát is vizsgálta.

Ennek során a bejelentési és a bejelentések tartalmi követelményeire vonatkozó gyakorlatot, valamint a szűrőrendszert célzó vizsgálatok keretében 2 hitelintézet vonatkozásában összesen 8,7 millió forint felügyeleti bírság kiszabására került sor. Az MNB rendkívüli adatszolgáltatásból származó adatok feldolgozásának eredményeként a bizalmi vagyonkezeléssel érintett ügyfelek tényleges tulajdonosainak azonosítása kapcsán feltárt hiányosságok miatt 11 szolgáltató részére, míg kockázati alapon szolgáltatóktól bekért értékelendő dokumentumok feldolgozásának eredményeként 2 szolgáltatónak küldött figyelmeztető levelet (warning letter).

Az MNB kiemelt figyelemmel kísérte az orosz-ukrán háború kapcsán bevezetett, felügyeleti tevékenységét érdemben érintő különböző tartalmú szankciókat, korlátozásokat, amelyek a szolgáltatók számára jelentős többletkötelezettséget írtak elő.

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB ügyfélszolgálatához 2022-ben összesen 27 811 darab ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett, ami közel 12 százalékkal haladta meg az előző évben érkezettet. A megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a korábbi évekhez képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban most is a pénzüpiacot

érintették, ezt a biztosítási piac követte. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, számlavezetéssel, nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB ügyfélszolgálatához.

A Sberbank Magyarország Zrt. „v.a.” 2022. március 2-án elrendelt végelszámolásával kapcsolatban, az első félév során 4498 darab ügyféljelzést kezelt az MNB ügyfélszolgálat. A megkeresések jellemzően az OBA által nyújtott kártalanítással, valamint hiteltörlesztéssel kapcsolatosak voltak, de számos megkeresés érkezett pénzforgalmi szolgáltatásokkal és széfszolgáltatással kapcsolatban is.

Először 2022 szeptemberében, majd a IV. negyedév egészében jelentősen megnőtt a banki adathalász támadásokat jelző ügyfélpanaszok száma az év korábbi hónapjaihoz képest. A kibercsalás elkövetési módszerei közül a jellemző a hamis banki weboldalon történő adathalászat és a hamis banki telefonhívás volt, ezek károsultjai keresték meg leggyakrabban az ügyfélszolgálatot.

3.4. SZANÁLÁS

A szanálási feladatkörében eljáró MNB szanálási tervezési tevékenysége középpontjában a 2022. évben is a szanálási tervek felülvizsgálata, a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárások lefolytatása, továbbá a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL-követelmény) felülvizsgálata állt.

Az MNB joghatósága alá tartozó hitelintézetek a közbeni célszintként előírt MREL-követelményeket a törvény által rögzített határidőben, 2022. január 1-jén teljesítették. A teljes körű MREL-követelmények 2024. január 1-ig előírt teljesítése azonban a hitelintézeteknél további alkalmazkodást igényel, így az MNB 2022-től negyedévente nyomon követi az alkalmazkodás státuszát. Erre tekintettel az MNB a honlapon közzétette az MREL-követelmények átmeneti időszakban történő megsértésének jogkövetkezményeiről szóló szankcionálási politikáját, valamint az MREL-követelmény előírására vonatkozó felülvizsgált alapelveit. Fentiekben túl, az MREL-képes állomány felépítése a magyarországi intézményeknél is olyan fázisba jutott, hogy az MNB az év során több alkalommal adott helyt visszavásárlásra irányuló általános előzetes engedély iránti kérelemnek.

Hatályba lépett a központi szerződő felek helyreállítási és szanálási keretrendszerének létrehozásáról szóló európai uniós rendelet, amely alapján 2022 augusztusától a szanálási hatósági hatásköröket Magyarországon ezen intézmény tekintetében is az MNB gyakorolja.

Az orosz-ukrán háború miatt az osztrák Sberbank AG-nál nehézségek alakultak ki, amelyek azonban a magyar bankrendszer stabilitását a magyarországi leánybankjának mindössze 1 százalékos piaci részesedése miatt nem veszélyeztetették. A rendelkezésre álló rövid idő alatt nem volt lehetőség a leánybank szanálás keretében történő értékesítésére, mivel nyilvánvalóvá vált, hogy az osztrák anyabank szanálását sem rendelik el, hanem fizetéseketelenségi eljárás keretében kerül megszüntetésre. Az MNB a válságkezelés során szerzett tapasztalatait beépítette gyakorlatába, továbbá azok alapján javaslatokat tett, illetve tesz nemzeti és uniós szinten a szanálási keretrendszer fejlesztésére.

Az MNB szakértői részvételével, az Európai Bankhatóság (EBA) szanálási tervezési és végrehajtási munkacsoportjában folyó munka eredményeként, 2021-ben közzétételre kerültek a szanálhatóság fejlesztéséről szóló, 2022-ben pedig az átruházási szanálási stratégiákra vonatkozó iránymutatások. Ezek átlátható követelményeket teremtenek az intézményi szanálhatóság teljes körűvé tételének elősegítése érdekében, a szanálhatósági követelmények konkretizálásával. Emellett kialakításra került a szanálási gyakorlat uniós konvergenciáját célzó program (EREP – European Resolution Examination Programme) azokkal az éves főbb prioritásokkal, amelyek teljesítésének visszamérését a tagállami hatóságok, így az MNB is a feladatai részévé tette.

Szanálási tervezés, szanálhatóság értékelése és az MREL-követelmény meghatározása

Az MNB szanálási feladatkörének kiemelt területe a szanálási tervezési tevékenység és annak részeként a szavatolótőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelmény (MREL-követelmény) meghatározása, felülvizsgálata. Az MNB a 2022. évben csoportszintű szanálási hatóságként a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet és elvégezte a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást²⁰ az aktuális szanálási tervezési ciklus vonatkozásában. Ennek

²⁰ A szanálhatósági értékelés annak vizsgálatát jelenti, hogy egy jövőbeni válsághelyzet esetén vannak-e jelentős akadályai az adott intézménynél vagy csoportnál követendő válságkezelési stratégiának (felszámolás vagy szanálás).

kapcsán felülvizsgálta a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelményt (MREL-követelmény)²¹ mind a szanálás alá vonható csoport konszolidált, mind a leányvállalatok egyedi szintjén, amelyeket az érintett szanálási hatóságok együttes döntések (joint decision) keretében fogadtak el.

Az MNB részvételével az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézményekért és bankcsoportokért felelős szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégiumokban is folytatódott a csoportszintű szanálási tervezést és az MREL-követelmény meghatározását érintő munka. Ennek keretében az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi leányvállalataiért felelős szanálási hatóság kidolgozta és indokolással ellátva az SRB rendelkezésére bocsátotta az érintett magyar leányvállalatok MREL-követelményére vonatkozó javaslatait, majd együttes döntés keretében elfogadta a vonatkozó csoportszintű szanálási terveket és konszolidált szintű, illetve egyedi MREL-követelményeket. Mindemellett az egyszerűsített kötelezettség alá tartozó intézmények szanálási terveinek felülvizsgálata is megkezdődött.

Az MREL-követelmény megállapításának és teljesítésének szabályait jelentősen bővítő, felülvizsgált uniós szabályozás az MREL-követelmény felé elszámolható egyes kötelezettségek visszahívását, visszaváltását, visszafizetését vagy visszavásárlását a szanálási hatóság előzetes engedélyéhez köti. Emellett megteremtette a lehetőséget, hogy az intézmények legfeljebb 1 éves időtartamra a fenti tranzakciók végrehajtására általános előzetes engedélyt kérjenek. Az MREL-képes állomány felépítése a magyarországi intézményeknél is olyan fázisba jutott, hogy az MNB az év során több alkalommal adott helyt általános előzetes engedély iránti kérelmeknek.

Az MNB 2022-ben is felülvizsgálta az MREL-követelmény előírására vonatkozó alapelveit (MREL-policy) a saját tapasztalatait és a nemzetközi legjobb gyakorlatot figyelembe véve. Az aktuális felülvizsgálat a szanálás alá vonható szervezetek – a szanálási értelemben vett fizetésképtelenség szempontjából – rendszerszintű kockázatot jelentő intézményekké (fished bankok) minősítésének elveit, illetve az egyedi (belső) MREL-követelménytől való eltekintés, valamint a követelmény részben vagy egészben garanciával történő teljesítésére vonatkozó feltételek részletszabályait érintették.

Intézmények MREL-követelményeknek történő megfelelése az átmeneti időszakban

Az MNB joghatósága alá tartozó hitelintézetek a közbelső célszintként előírt MREL-követelményeket a törvény által rögzített határidőben, 2022. január 1-jén teljesítették. A teljes körű MREL-követelmények 2024. január 1-ig előírt teljesítése azonban a hitelintézeteknél további alkalmazkodást igényel, így az MNB 2022-től negyedévente nyomon követi az alkalmazkodás státuszát. Ehhez kapcsolódóan az MNB elkészítette és honlapján közzétette az MREL-követelmények átmeneti időszakban történő megsértésének jogkövetkezményeiről szóló szankcionálási politikáját, amelynek célja, hogy tájékoztatást adjon az MNB MREL-megfelelés kikényszerítését célzó eszközeiről és eljárásáról.

Központi szerződő felek szanálási hatósági feladatai

Hatályba lépett a központi szerződő felek helyreállítási és szanálási keretrendszerének létrehozásáról szóló európai uniós rendelet, amely alapján 2022 augusztusától bővült az MNB feladatköre, mivel a szanálási hatósági hatásköröket Magyarországon ezen intézmény tekintetében is az MNB gyakorolja.

Sberbank válságkezelése

Az orosz tulajdonosi háttérrel rendelkező Sberbank-csoport lakossági és vállalati banki szolgáltatásokat nyújtott a közép- és kelet-európai régióban. A 2022. február 24-én kitört orosz-ukrán háború miatt az osztrák Sberbank AG-nál nehézségek alakultak ki, amelyek azonban nem veszélyeztették a magyar bankrendszer pénzügyi stabilitását, mivel a magyarországi leánybank piaci részesedése annak mindössze 1 százalékát tette ki.

Az MNB, amint az SRB-től – amely a bankcsoport vonatkozásában a csoportszintű szanálási hatósági feladatokat látta el – értesítést kapott a bankcsoport válsághelyzetéről, haladéktalanul egyeztetésbe kezdett az érintett európai uniós és tagállami hatóságokkal. Az SRB március 1-jén megállapította, hogy az osztrák anyabanknál a szanálás feltételei teljes körűen nem álltak fenn, emiatt megtiltotta az ausztriai Sberbank Europe AG., a hazai Sberbank Magyarország Zrt. anyavállalatának további működését. Az anyavállalat működésére bevezetett teljes korlátozás miatt az MNB visszavonta

²¹ Az MNB a szanálási törvény alapján köteles konszolidált és egyedi szinten megfelelő mennyiségű és minőségű szavatolótőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelményt (MREL-követelmény) előírni, amely instrumentumok egy esetleges válsághelyzetben veszteségviselés céljából leírhatók, illetve a szanálást követően irányadó tőkekövetelmény helyreállítása céljából tőkév alakíthatók.

a Sberbank Magyarország Zrt. tevékenységi engedélyét és elrendelte annak végelszámolását, mivel nem állt rendelkezésre olyan szanalási eszköz, amely a szanalási célok elérését a felszámolásnál képes lett volna jobban biztosítani. Az MNB a válságkezelés során szerzett tapasztalatokat, tanulságokat beépítette gyakorlatába, és javaslatokat tett, illetve tesz magyar és uniós szinten a szanalási keretrendszer fejlesztésére.

Kollektív pénzalapokkal kapcsolatos feladatok, a Szanalási Alap tagintézményeinek rendszeres éves díjfizetése

Az MNB a vonatkozó bizottsági rendelet²² és a szanalási törvény rendelkezéseinek megfelelően kiszámította a tagintézmények által a Szanalási Alapba fizetendő rendszeres éves díjakat. A Szanalási Alap feltöltöttségi szintje ezáltal a terveknek megfelelően növekszik annak érdekében, hogy az eszközei a szanalási törvényben rögzített határidőre elérjék a célszintet (a Magyarországon engedélyezett valamennyi hitelintézet kártalanítási összességét alá eső biztosított betétállományának 1 százalékát) ezzel erősítve a pénzügyi stabilitási védőhálót. Ezen felül az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanalási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.

A szanalási vagyonkezelővel kapcsolatos feladatok

Az MSZVK Magyar Szanalási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (MSZVK Zrt.) feletti tulajdonosi jogokat a szanalási törvény alapján az MNB gyakorolja. A 2022. év során megkezdődtek a cégcsoport és az MNB közötti egyeztetések a cégcsoport jövőképeiről és új közép-távú üzleti tervéről.

Nemzetközi együttműködés, részvétel az európai uniós szabályozási környezet alakításában

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az EBA szanalási tervezési és végrehajtási munkacsoportjainak. Az EBA az 2021-ben tette közzé a szanalhatóság fejlesztéséről szóló, 2022-ben pedig az átruházási szanalási stratégiák (vagyonértékesítés, áthidaló intézmény, eszközkülönítés) megvalósíthatóságáról és hitelességéről, valamint a végrehajtásukkal összefüggő további elvárásokról szóló iránymutatásait. Az iránymutatások átlátható követelményeket teremtenek az intézményi szanalhatóság teljes körűvé tételének

érdekében. Emellett kialakításra került a szanalási hatóságok szanalási tervezési és végrehajtási tevékenységének konvergenciáját célzó program (EREP – European Resolution Examination Programme) és fő prioritásai (MREL-hiány kezelése, vezetői információs rendszerek fejlesztése az értékelés elősegítése céljából, szanalás során a likviditás szükséglet kielégítésére intézkedések, hitelezői feltőkésítés operacionálizálása), amelyek teljesítését a tagállami hatóságoknak, így az MNB-nek is vissza kell mérnie. Az MNB szakértői ezen felül részt vesznek az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority – ESMA) szanalási munkacsoportjainak, valamint – a bankszanalás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével – az uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanalási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában.

3.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

A banki és nem banki szereplőkkel folytatott konzultációsorozatának eredményeképpen került kihirdetésre a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet módosításáról szóló 57/2022. (XII. 22.) MNB rendelet. A szabályozás új lendületet adhat az Azonnali fizetésre épülő fizetési szolgáltatások fejlesztésének és terjedésének, mivel 2024. február 1-jétől a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók kötelesek lesznek ügyfeleik számára biztosítani az egységes adatbeviteli megoldásokkal (például QR-kód) kezdeményezett azonnali átutalásokat, illetve eleget kell tenniük az ehhez kapcsolódó tájékoztatási kötelezettségüknek is.

A nyílt bankolás egyelőre csak korlátozottan tudott elterjedni, ezért az MNB komplex cselekvési tervet dolgozott ki. A Bankszövetséggel közösen kerekasztal megbeszélést kezdeményezett a nyílt bankolás és az azt lehetővé tevő API-k működéséről, amelyen mind a harmadik fél szolgáltatók, mind a számlavezető bankok jelen voltak. Az egyeztetés során további célzott intézkedések szükségessége is felvetődött.

A KELER KSZF Központi Szerződő Fél Zrt. (KELER KSZF) esetében az augusztusban tapasztalt extrém mértékű áremelkedések rendkívüli kockázatokat, kitétségeket eredményeztek, amelyek a garanciarendszerben elhelyezendő egyéni és kollektív biztosítékok növekedését is okozták. Az extrém áremelkedések ellen az Európai Unió közös fellépéssel próbál védekezni, amellyel maximálni lehet bizonyos tőzsdén kereskedett gáztermékek árát.

²² A Bizottság (EU) 2015/63 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 21.) a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szanalásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás tekintetében történő kiegészítéséről

Az Európai Bizottság az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és a nemzeti illetékes hatóságok bevonásával megkezdte a 2014 júliusa óta hatályos CSDR rendelet felülvizsgálatát, amelynek eredményeként az Európai Bizottság javaslatot tett a rendelet módosítására, és megkezdődött az európai központi szerződő felek legfontosabb szabályozói keretrendszerének, az EMIR-nek a felülvizsgálata is.

Az Azonnali fizetési ökoszisztéma fejlesztése

Az MNB az Azonnali fizetési ökoszisztéma fejlesztése érdekében 2022-ben számos banki és nem banki szereplővel konzultált. A visszajelzések és a javaslatok alapján az Azonnali fizetési ökoszisztéma több területén is szabályozási és fejlesztési javaslatokat dolgozott ki. A konzultációk eredményeként az első félév végén az MNB a legnagyobb hazai pénzforgalmi szereplőkkel (bankok, biztosítók, kereskedők, számlakibocsátók, webáruházak, fintech vállalatok stb.) megosztotta a javaslatcsomagot. Erre vonatkozóan augusztus végéig várta a piaci szereplők kérdéseit és észrevételeit, és a felmerülő kérdések megválaszolására augusztus folyamán két személyes konzultációs fórumot is tartott. A beérkező javaslatokat az MNB az ősz folyamán feldolgozta és véglegesítette a javaslatcsomagot, amit hivatalos véleményezésre minden, az MNB rendelet által érintett pénzforgalmi szereplőnek elküldött. A beérkezett észrevételek alapján véglegesítette az MNB rendelet normaszövegét, ami alapján 2022. december 22-én kihirdetésre került a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet módosításáról szóló 57/2022. (XII. 22.) MNB rendelet. Ennek értelmében az azonnali átutalásnak minősülő átutalási megbízások értékhatára 2023. szeptember 1-jétől 10 millió forintról 20 millió forintra emelkedik. Annak érdekében, hogy az azonnali fizetés minél több fizetési helyzetben alkalmazható legyen, 2024. február 1-jétől a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók kötelesek lesznek ügyfeleik számára biztosítani az egységes adatbeviteli megoldásokkal (például QR-kód) kezdeményezett azonnali átutalásokat, illetve eleget kell tenniük az ehhez kapcsolódó tájékoztatási kötelezettségüknek is. Az egységes adatbeviteli megoldások technikai jellemzőit az MNB rendelet melléklete tartalmazza. A fizetési kérelmen alapuló fizetési megoldások minél szélesebb körű elterjedésének támogatása érdekében a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók 2024. február 1-jétől kötelesek teljesíteni a fizetési kérelemmel kezdeményezett azonnali átutalásokat. Ezen túlmenően új ügyfél-tájékoztatási szabályok kerülnek bevezetésre, annak érdekében, hogy az azonnali átutalásokban részt vevő felek

számára egyértelmű legyen a teljesítés sikeressége, továbbá az egységes adatbeviteli megoldásokkal kezdeményezett azonnali átutalások esetében az MNB támogassa a pénzforgalmi szolgáltatóknak nem minősülő technikai szolgáltatók piacra lépését, ezáltal is erősítve a versenyt. Az Azonnali fizetés fejlesztésének további lépéseit az MNB a bankokkal közösen kívánja megvalósítani az AFR-specifikus visszatérítési eljárás, valamint az Azonnali fizetéshez kapcsolódó arculati elemek esetében.

Központi csalásmegelőző rendszer

Az MNB és a GIRO szoros együttműködése keretében elindult a munka egy központi csalásmegelőző rendszer felállítási lehetőségeinek vizsgálatára. Az MNB és GIRO is tartott kétoldalú konzultációt az érintett szereplőkkel, akik támogatnák az egyedi banki csalásmegelőző rendszerek munkáját segítő rendszer létrejöttét. A központi rendszer paramétereire és szolgáltatásaira vonatkozóan készült egy koncepcionális javaslat, amit az érintett szereplőknek bemutattak és az MNB ezzel kapcsolatban várja a piaci szereplők írásbeli véleményét.

Energiapiaci turbulenciák és hatásai a KELER KSZF-re

Az orosz-ukrán háború kitörése jelentős energiapiaci volatilitást eredményezett a 2022. évben, ami szignifikáns hatással volt azon európai központi szerződő felekre, amelyek energiapiaci termékek elszámolásában érintettek. A 2022 márciusában és augusztusában tapasztalt extrém mértékű áremelkedések rendkívüli kockázatokat, kitétségeket eredményeztek, amelyek a garanciarendszerbe elhelyezendő egyéni és kollektív biztosítékok növekedését is okozták. A piaci szereplők és infrastruktúrák rendkívüli likviditási nyomás alá kerültek, a megfelelő likviditás előteremtése kritikussá vált. Ebben a helyzetben a KELER KSZF is folyamatosan emelte a piaci szereplők biztosítékainak összességét annak érdekében, hogy minél ellenállóbb legyen egy esetleges nemteljesítés esetén. Ennek oka, hogy az energiapiaci turbulenciák jelentősen növelték azon energiakereskedő cégek kockázatait, amelyek igénybe veszik a KELER KSZF szolgáltatásait. Az extrém áremelkedések ellen az Európai Unió közös fellépéssel próbál védekezni. Ennek eredményeként 2022. év végén olyan szabályozás született, amivel maximálni lehet bizonyos tőzsdén kereskedett gáztermékek árát. Ez a mechanizmus 2023 februárjától lép életbe, a piacra és a központi szerződő felekre gyakorolt hatását pedig az Európai Értékpapír-piaci Hatóság fogja vizsgálni.

2022-ben is sor került a KELER KSZF Kollégiumi ülésére

2022-ben is lezajlott a KELER KSZF, EMIR²³ szerinti éves felügyeleti kollégiumi ülése. A nemzetközi felügyeletekből és ESMA²⁴-ból álló Kollégium október 20-án tartotta ülését, online formában. Az ülés első szakaszában részletesen bemutatták és megtárgyalták az MNB által 2022-ben elvégzett felügyeleti és felvigyázói tevékenységeket, a 2022-ben befejezett átfogó felügyeleti vizsgálat eredményeit, a KELER KSZF kockázatkezelési és informatikai működését, valamint a 2023-es évre tervezett felügyeleti és felvigyázói feladatokat. Bizonyos módosítási kötelezettségek mellett elfogadták továbbá a KELER KSZF Helyreállítási tervét. Az ülés második szakaszában pedig bemutatták a KELER KSZF-et érintő legfontosabb eseményeket, továbbá a legfontosabb jövőbeli stratégiai céljait és terveit. A Kollégium tagjai megfelelően értékelték mind az MNB felügyeleti és felvigyázói tevékenységét, mind a KELER KSZF működését.

Részvétel az ESMA bizottságaiban

A bizottság fő feladatai között volt a 2022-es évben az orosz-ukrán háború okozta hatások nyomon követése, értékelése, valamint a következtetések levonása. A Bizottság koordinálásában zajlik a két évente megrendezett, a központi szerződő felek bevonásával történő ESMA EU CCP Stressz Teszt lebonyolítása. A Stressz Teszt keretében átfogóan kiértékelik az európai központi szerződő felek garanciarendszerének teljesítményét és ellenállóképességét. A Stressz Teszt eredményeképpen a KELER KSZF garanciarendszere megfelelően ellenállónak bizonyult a szimulált szélsőséges piaci sokkhatásokkal szemben.

Az ESMA Post-Trading Standing Committee (PTSC) nevű, 2022. év végéig működő állandó bizottsága²⁵ foglalkozott a kereskedés utáni folyamatokkal és szabályozással, így többek között a központi értéktárakkal és az értékpapír-kiegyenlítési rendszerekkel, amelyeket jellemzően a központi értéktárak működtetnek. A PTSC 2022ben kiemelten foglalkozott a 2022. február 1-jén hatályba lépett úgynevezett SDR²⁶

bizottsági felhatalmazáson alapuló végrehajtási rendelettel, amely a CSDR rendelet²⁷ 7. cikkéhez határoz meg további rendelkezéseket. Az SDR-nek szentelt kiemelt figyelem oka egyrészt a CSDR rendelet felülvizsgálata és folyamatban lévő módosítása, másrészt pedig a hatálybalépést követően a piaci szereplők gyakorlati tapasztalatainak kiértékelése elsősorban a pénzbírság mechanizmus kapcsán, kiemelten a kezdeti technikai akadályok vonatkozásában. Ezekben túlmenően további feladat az SDR-ben részletesen meghatározott úgynevezett meghíúsult kiegyenlítések²⁸ adatszolgáltatása vonatkozásában felmerült kérdések tisztázása volt. Az adatszolgáltatás kapcsán az ESMA Iránymutatásokat is kiadott, amelyet az MNB implementált az 54/2022. (XII. 2.) MNB rendeletben. Az SDR 19. cikke²⁹ kapcsán szükséges volt megvitatni, hogy kell-e változtatni az eredetileg meghatározott, központi szerződő felekre, mint központi értéktár rendszerrészvevőire meghatározott pénzbírság beszédessel kapcsolatos folyamatokon. Az SDR 19. cikk módosítása kapcsán készített végleges jelentés (Final Report) értelmében a cikkben foglaltak egyszerűsödnek, miszerint a központi szerződő felek számára ugyanaz lenne az eljárás, mint a többi rendszerrészvevő számára. Ezt a változtatást az érintettek is támogatták.

Folyamatban van a CSDR rendelet átdolgozása, az úgynevezett CSDR Refit

2020-tól kezdődően az Európai Bizottság a CSDR 75. cikke szerint, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és a nemzeti illetékes hatóságok bevonásával megkezdte a 2014 júliusa óta hatályos CSDR rendelet felülvizsgálatát, amelynek eredményeképpen az Európai Bizottság javaslatot tett a CSDR módosítására. Ezek a következők lennének: (1) a határokon átnyúló szolgáltatások esetében egyszerűsödne a passzportálás azzal, hogy a jelenlegi engedélyezési eljárás helyett a továbbiakban értesítési kötelezettség lenne; (2) kötelező felügyeleti kollégiumok jönnek létre a hatékonyabb felügyeleti munka elősegítése érdekében; (3) banki jellegű kiegészítő szolgáltatásokat nyújtó központi értéktárak nyújthatnának pénzügyi szolgáltatásokat olyan központi értéktáraknak, amelyek nem rendelkeznek banki engedéllyel;

²³ A központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról szóló 2012. július 4-i 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelete

²⁴ Európai Értékpapír-piaci Hatóság, angolul rövidítve ESMA

²⁵ 2023. január 1-jétől összeolvadva a ESMA Secondary Markets Standing Committee (SMSC) bizottságával a továbbiakban ESMA Markets Standing Committee (MSC) nevű bizottságként működik tovább a PTSC. Az MSC-hez tartozik további 4 ESMA munkacsoport is, melyekből egyedül az úgynevezett Post-Trading Working Group foglalkozik a továbbiakban az MSC mellett a kereskedés utáni folyamatokkal, kiemelten az EMIR szerinti OTC-vel, továbbá a CSDR alapján a központi értéktárakkal és értékpapír-kiegyenlítési rendszerekkel.

²⁶ A 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kiegyenlítési fegyelmre vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2018. május 25-i (EU) 2018/1229 bizottsági felhatalmazáson alapuló rendelete.

²⁷ Az Európai Unió belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. július 23-i 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelete.

²⁸ A CSDR 7. cikke miatt gyakorta CSDR7-ként említett havi, illetve éves gyakoriságú adatszolgáltatás. A havi jelentés napi aggregált adatokat tartalmaz, míg az évesben éves gyakorisággal kell az adatokat lejelenteni volumen és érték bontás alapján.

²⁹ Szankciómechanizmus, ha a résztvevő központi szerződő fél

(4) a kiegyenlítési feyelemre vonatkozó szabályok további módosítása, többek között a jelenlegi rendelkezések egyértelműbbé tételével (különösen a CSDR 7. cikke tekintetében) valamint; (5) a harmadik országbeli központi értéktárra vonatkozó szabályok módosulnak azzal, hogy a szerzett jogok a továbbiakban nem állnának fent esetükben. Tekintettel arra, hogy a CSDR számos témát felölel, a továbbiakban a szabályozás felülvizsgálatának módja is megváltozna, csak bizonyos időközönként és csak bizonyos részekre fókuszáltan fognak megtörténni a felülvizsgálatok.

Megkezdődött az EMIR szabályzás felülvizsgálata, hamarosan érkezik az EMIR 3.0

2022-ben megkezdődött az európai központi szerződő felek legfontosabb szabályozói keretrendszerének, az EMIR-nek a felülvizsgálata. A módosítási javaslatok más uniós szakpolitikákhoz és folyamatban lévő kezdeményezésekhez kapcsolódva célozzák a Tőkepiaci Unió fejlődését, az EU nyitott stratégiai autonómiájának megerősítését és az uniós szintű felügyelet hatékonyságának és eredményességének fokozását. A biztonságos és versenyképes elszámolás az EU-ban elengedhetetlen a Tőkepiaci Unió fejlesztéséhez, így a javasolt jogszabályi változtatások – többek között a felügyeleti keret további megerősítése – hozzájárulnának egy hatékonyabb és biztonságosabb kereskedés utáni környezet kialakításához. Egy erős központi elszámolási rendszer csökkenti egy harmadik országbeli központi szerződő félre és felügyeletre való fokozott ráutaltságból eredő kockázatokat. Az energia- és közlekedési piacokon a közelmúltban bekövetkezett fejlemények is rávilágítottak arra, hogy az EU pénzügyi stabilitását fenyegető kockázatok további mérséklése érdekében az EMIR további módosításai szükségesek.

Hatályba lépett a megosztott főkönyvi technológián alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről szóló rendelet (DLTR)

2022. június 2-án megjelent az EU Hivatalos Lapjában a megosztott főkönyvi technológián (DLT-n³⁰) alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről szóló rendelet, az úgynevezett DLTR. Az uniós pénzügyi szolgáltatási jogszabályok nem, illetve nehezen alkalmazhatók a DLT-re és a kriptoeszközökre, mivel olyan rendelkezéseket is tartalmaznak, amelyek kizárhatják vagy korlátozhatják a megosztott főkönyvi

technológia használatát a pénzügyi eszközök kibocsátásában, kereskedésében, kiegyenlítésében és nyilvántartásában. A DLTR lehetővé teszi a megosztott főkönyvi technológiát használó piaci infrastruktúrák ideiglenes mentességét az uniós pénzügyi szolgáltatási jogszabályok (mint amilyen a MiFIR³¹/MiFID II.³² és a CSDR) bizonyos követelményei alól. A mentesség engedélyezési eljárásához kötött, a DLTR szerinti engedély megszerzése a technológia bevezetését fontoló multilaterális kereskedési helyszínek, befektetési vállalkozások, piacműködtetők és központi értéktárak számára opcionális. A szabályozás hozzájárulna a megosztott főkönyvi technológia kereskedési és kereskedés utáni folyamatokban való elterjesztéséhez, az abból fakadó tapasztalatok összegyűjtéséhez. A hazai székhelyű CSDR szerinti működéssel rendelkező KELER Központi Értéktár Zrt. (KELER) számára így lehetséges engedélyt kérni az MNB-től, amennyiben szeretne DLT-alapú értékpapír-kiegyenlítési rendszert is üzemeltetni. Ezen kívül megjelentek az ESMA weboldalán a szabályozáshoz kapcsolódó kérdések és válaszok³³ is.

Az MNB kezdeményezésére a piaci szereplők bevonásával sor került a nyílt bankolás kerekasztal egyeztetésre

A nyílt bankolás egyelőre csak korlátozottan tudott elterjedni, mivel egyrészt a nemzetközi szabályozás nem elég specifikus a hozzáférési interfészek (továbbiakban: API-k) vonatkozásában, másrészt pedig a bankok sokféle módon akadályozhatják az új szereplőket. Az MNB 2021-ben a nyílt bankolás terjedésének támogatására, valamint az akadályok megszüntetésére egy komplex cselekvési tervet dolgozott ki. Az elmúlt időszakban valamennyi MNB által végzett pénzforgalmi ellenőrzés talált hiányosságot a nyílt bankolással kapcsolatban. A vizsgálatok, valamint a harmadik fél szolgáltatók visszajelzései alapján megállapításra került, hogy a kihívások és problémák nem szűntek meg ezen az új piacon, sőt további nehézségek tapasztalhatók többek között az elvárható támogatás, a tesztelési környezetek, a bankok válaszadási ideje, az API-n elérhető adatok körével kapcsolatos anomáliák és a PSD2 tanúsítványok kezelésével kapcsolatos témakörök esetén.

Az MNB a Bankszövetséggel együttműködve 2022 szeptemberében és októberében kerekasztal megbeszélést kezdeményezett a nyílt bankolás és az azt lehetővé tevő API-k működéséről, amelyen mind a harmadik fél szolgáltatók,

³⁰ Megosztott főkönyvi technológia, angolul Distributed Ledger Technology, röviden DLT

³¹ A pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

³² A pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

³³ ESMA DLTR Q&A: <https://www.esma.europa.eu/document/qas-dlt-pilot-regulation>

mind a számlavezető bankok jelen voltak. Az egyeztetéssel az MNB célja az volt, hogy elősegítse a fennálló kihívások kezelését és ezáltal támogassa a nyílt bankolás innovációs és versenyélénkítő céljainak elérését.

Az egységes felvigyázói rendelkezésre állási módszertan kialakítása

2022-ben kialakításra került az egységes felvigyázói rendelkezésre állási módszertan, amely az MNB által működtetett Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszerre (VIBER), a GIRO Zrt. által üzemeltetett Bankközi Klíring Rendszerre (BKR), a KELER által működtetett értékpapír-kiegyenlítési rendszerre, illetve a KELER KSZF által ellátott központi szerződő fél tevékenységére egyaránt vonatkozik.

A módszertan kialakításának célja az volt, hogy a hazai pénzügyi infrastruktúra minden eleme esetében egységes alapelvárásokat támasszon azok rendelkezésre állásának mérésére és kimutatására. Az új rendelkezésre állási módszertan a korábbiakhoz képest szofisztikáltabban vizsgálja a működési problémákat, és az ezáltal kiszámított mutatók több információt adnak a felvigyázóknak és a rendszerüzemeltetők menedzsmentjének egyaránt.

A pénzügyi ágazat digitális működési ellenállóképességéről szóló rendelet publikálása

2022-ben az Európai Unió Hivatalos Lapjában publikálta a pénzügyi ágazat digitális működési ellenállóképességéről, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról szóló (EU) 2022/2554 rendeletet (Digital Operational Resilience Act, azaz DORA), ami jelentős változást hozhat a pénzügyi szektorban. Az Európai Bizottság már 2020-ban elkezdte kidolgozni a digitális ellenállóképességről szóló rendeletet, amelynek fő célja az európai pénzügyi intézmények számára egy egységes jogi keret létrehozása volt a digitális kockázatok, azaz az egyre növekvő kibertámadásokból fakadó kockázatok csökkentése érdekében. A 2022. decemberi publikálást megelőzően az MNB is több körben vett részt a véleményezésben. A szabályozástechnikai standardok még nem kerültek kiadásra, erre legkésőbb 2025-ig fog sor kerülni, és ekkortól lesz kötelező alkalmazni is a rendelet követelményeit.

Pénzforgalmi csalási adatokkal kapcsolatos nemzetközi együttműködési megállapodás (MoU)

A pénzforgalmi csalásokra vonatkozó adatszolgáltatással kapcsolatban létrejött egy együttműködési megállapodás

(Memorandum of Understanding, röviden MoU) az EBA, az EKB, és a nemzeti hatóságok között.

A PSD2 és az EKB pénzforgalmi statisztikákról szóló rendelete alapján keletkező adatszolgáltatási teher enyhítése érdekében az EBA és az EKB elkészített egy egyetértési megállapodás tervezetet, ami alapján a nemzeti hatóságok számára lehetővé válik, hogy az adatok egyszeri benyújtásával teljesítsék mindkét jogi keret követelményeit. A megállapodás alapján a 2022. első félévi adatoktól kezdve a nemzeti hatóságok csak az EKB-nak küldik meg a szükséges adatokat és az EKB továbbítja a PSD2 szerinti adatokat az EBA felé. Az egycsatornás adatküldés mind adattisztasági, mind munkaszervezési szempontból előnyös, az MNB részéről jelentős fejlesztést nem igényel. A MoU az MNB, az EBA és az EKB részéről is aláírásra került, aminek eredményeként a következő esedékes adatküldéstől a jegybanknak már nem kell párhuzamosan a két szereplő felé külön-külön küldenie a csalási adatokat.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

2022-ben a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 14 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek főként a pénzforgalmi törvény, valamint egyéb pénzforgalmi jogszabályok egyes előírásainak értelmezésére irányultak. Ezek mellett négy banknál és két pénzforgalmi intézménynél pénzforgalmi hatósági ellenőrzési eljárás indult. Valamennyi esetben az MNB honlapján közzétett általános vizsgálati szempontok szerepeltek a vizsgálat tárgyában. A folyamatos felügyelés keretében beszerzett információk alapján 2022-ben nem indult terven felüli ellenőrzési eljárás.

Az év során az MNB pénzforgalmi hatósági eljárásaiban megállapított szabályszegések típusaikat tekintve széles spektrumon mozogtak és csaknem az összes vizsgált pénzforgalmi jogszabályt érintették. 2022-ben 6 ellenőrzési eljárás került lezárásra, ebből 5 bank és egy hitelintézeti típusú EGT-fióktelep volt. Ezekből 4 esetben az alaphatározatba foglalt intézkedésre kötelezés mellett összesen 133 millió forint összegű bírság is kiszabásra került. Az eljárások több éven áthúzódó hatását szemlélteti, hogy a tárgyévben megindított ellenőrzési eljárások közül 4 esetben a döntéshozatalra 2023-ban kerül sor, ugyanakkor a lezárt ellenőrzési eljárásokból 4 még 2021-ben indult.

Az MNB korábbi határozatában foglaltak határidőre történő teljesítésének elmulasztása miatt 2022-ben egy esetben került sor határozatba foglalt ismételt kötelezésre, emellett 25 millió forint bírság (ismételt) alkalmazására.

A PSD2 szabályozás³⁴ rendelkezéseinek az erős ügyfél-hitelesítésre és biztonságos kommunikációra is vonatkozó értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon az MNB közzétette állásfoglalását két témában, amely a megbízható kedvezményezett kivételi szabály helyes értelmezését érintette. Ezzel az MNB az érintett szektor számára útmutatást kívánt adni a szabályok megfelelő értelmezésével kapcsolatban.

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk, konferenciák, szakmai előadások, konzultációk és sajtótájékoztatók

Lakossági fizetési szokások felmérése

Az MNB számára kiemelkedő jelentőséggel bír a lakossági fizetési szokásoknak, valamint a különböző fizetési módok használati arányának és az azok közötti döntés motivációinak a vizsgálata. Az MNB a lakosság fizetési szokásait egy átfogó 4 részes cikksorozatban³⁵ mutatta be.

Az idő pénz – Fizetési módok társadalmi költségének felmérése

Az MNB 2009-et követően újból felmérte a fizetési módok használatával járó társadalmi költségeket. Tíz év alatt közel másfélszeresére nőtt a lebonyolított fizetési tranzakciók száma Magyarországon. Az elektronikus fizetési módok használata dinamikusan emelkedett, amíg a készpénzhasználatban mérsékelt bővülés volt megfigyelhető. Az elemzés³⁶ bemutatja a pénzforgalom fejlődését és számszerűsíti a fizetési módok használatával járó társadalmi költségeket. A készpénz, kártya és átutalás esetében is jelentősen csökkent az egy tranzakcióra jutó reálköltség, ami a javuló hatékonyságot mutatja. Mivel a legtöbb fizetési helyzetben van már lehetőség elektronikus fizetésre, így a jövőben az elektronikus forgalom bővülésével az egy tranzakcióra jutó költségek tovább csökkenhetnek.

Mesterséges Intelligencia Munkacsoport

Az MNB részt vesz a NAV Mesterséges Intelligencia Munkacsoporton (MIMCS) belül az online pénztárgép adatbázisra (OPG) épülő elemzésekkel foglalkozó munkacsoportban. Az ülések során az OPG adatbázis adatai kutatási lehetőségekkel kapcsolatos gondolatok megosztása és a közös szakmai

munka hosszú távon erősíti a Pénzügyminisztériummal és további résztvevő intézményekkel való szakmai kapcsolatot.

3.6. NEMZETKÖZI TARTALÉKOK KEZELÉSE

Az MNB nemzetközi tartalékai a 2022-es év során mintegy 330 millió euróval növekedtek, így 2022. december végén 38,7 milliárd euro volt az állomány. A 2022. év folyamán a devizatartalék szintjét növelték az ÁKK devizakötvény kibocsátásai és az Európai Bizottságtól beáramló uniós transzferek. Ugyanakkor az állam adósságtörlesztési célú kifizetése, a Kincstár devizakiadásai, illetve a forintlikviditást nyújtó jegybanki devizawap-állomány változása mérsékelte a növekedést. Az év végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött keretszerződéseit.

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, az MNB – az MNBtv.-ben rögzített – egyik alapvető feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékokot:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- a monetáris és árfolyampolitika támogatása (intervenciók kapacitás biztosítása),
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- és az állam tranzakciós devizaigényének biztosítása érdekében.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb a 2022-es évben. Emellett e körben említendő még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi évben is gyarapították a devizatartalékokot. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2022-ben is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

³⁵ A bankszámla-lefedettség már nem akadályozza az elektronikus fizetés terjedését (vg.hu); Már a lakosság 80 százaléka veszi igénybe az elektronikus fizetési lehetőségeket (vg.hu); Az életkortól, a végzettségtől, a foglalkoztatottsági státuszunktól és a jövedelmünktől is függ az, hogy mivel fizetünk. De mennyire befolyásolják vajon? (vg.hu); A lakosság fele szívesebben fizet(ne) elektronikusan (vg.hu)

³⁶ hsz-21-2-t1-deak-kajdi-nemecske-vegso.pdf (mnb.hu)

lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. Az MNB nemzetközi tartalékainak állománya 2022 során meghaladta a jegybank és a befektetők által is kiemelten követett tartalékmutatókat. Ezek közül az MNB külön figyelmet szentel a Guidotti–Greenspan szabálynak, annak érdekében, hogy a tartalékok biztonságosan meghaladják a rövid külső adósság szintjét.

A tartalék nagysága

Magyarország nemzetközi tartalékainak szintje 2022 során közel 330 millió euróval növekedett, az év végén 38,7 milliárd eurót tett ki.

A tartalékokat leginkább az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságtörlesztési célú tételei (többek között a márciusi, a júniusi és a szeptemberi letelepedési kötvénylejáratok, valamint a júniusi amerikai dollár kötvény visszavásárlás 1,2 milliárd USD névértékben) és a nemzetközi devizakötvények kamatfizetései, illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai csökkentették.

A forintlikviditást nyújtó swapok kifutásához köthetően közel 1,4 milliárd euróval csökkent a devizatartalék, ezzel szeptember folyamán a fennálló ügyletek állománya nullára csökkent.

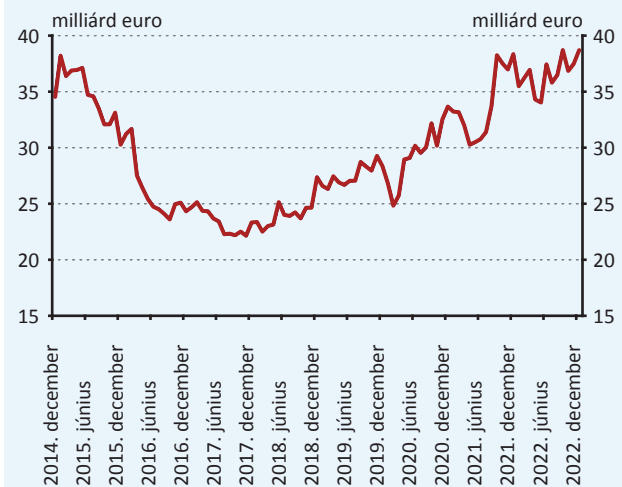
A tartalékok növekedése irányába hatottak az ÁKK által februárban kibocsátott Samurai-kötvények, a júniusban kibocsátott 7, illetve 12 éves amerikai dollár, valamint 9 éves euro-kötvények és a márciusban beérkező SURE-hitel, amelyet novemberben egy 2 milliárd renminbi és egy 1 milliárd euro névértékű zöldkötvény, valamint decemberben a 2041-ben lejáró amerikai dollár kötvény zártkörű kibocsátáson keresztül történt ráemelésé követett.

Az Európai Bizottságtól nettó 4,4 milliárd euro összegű EU-transzfer érkezett 2022-ben.

Az év végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

Emellett az MNB az energiaimporthoz kapcsolódó devizafinanszírozási igény kielégítése érdekében 2022. november 7. napjától feltételhez kötött EUR/HUF spot és EUR/HUF forward deviza adásvételi ügyleteket kötött.

7. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása

A devizatartalék pénzügyi teljesítménye és kockázatai

Az MNB a törvényben rögzített alapfeladatainak ellátása, illetve kiemelten az ország nemzetközi tartalékainak kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. A jegybank által követett alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázat vállalása legyen tudatos, illetve az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy az MNB a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása és a szükséges likviditás fenntartása mellett törekszik a lehető legmagasabb hozamszint elérésére.

A devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban – a többi jegybanki alapvető feladathoz hasonlóan – a Monetáris Tanács a legfőbb döntéshozó testület, amely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat és igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázatvállalási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az MNB igazgatósága végzi. Az igazgatóság hagyja jóvá a kockázatvállalás kereteit adó limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit,

a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

A tartalékkezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázatvállalási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló, passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hoz. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB kockázat-hozam preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A devizatartalék-kezeléshez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat (kiegyenlítési és partnerkockázat). A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékportfólió-kezelésnek megfelelően az MNB szigorú limitrendszert alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz. A monetáris politikai eszközök devizaliquiditási-igényét a tartalékkezelés során szintén figyelembe veszi az MNB.

Az MNB a devizatartalék-kezelés során különböző kockázatminimalizálási technikákat alkalmaz annak érdekében, hogy a vállalt kockázatok az MNB kockázati toleranciájának megfelelően legyenek. A derivatív eszközök esetében az MNB a partnereivel ISDA (International Swaps and Derivatives Association) és kapcsolódó CSA (Credit Support Annex) szerződéseket kötött, amelyek letételhelyezés (marginolás) révén a partnerrel szemben potenciálisan keletkező hitelkockázati kitétséget alacsony szinten tartják. A GMRA (Global Master Repurchase Agreement) szerződések által szabályozott repo ügyletek esetében az előírt marginolás szintén segíti a kockázatok korlátozását. A devizapiaci ügyletek esetén az MNB a nemzetközi legjobb gyakorlatnak megfelelően a CLS-rendszerben számolja el az ügyleteit a kiegyenlítési kockázatait minimalizálva.

2022-ben az emelkedő inflációs környezet, az orosz-ukrán háború, az ehhez kapcsolódó nemzetközi és magyar jegybanki lépések határozták meg a devizatartalék-kezelés működését. Az elhúzódó háború az ellátási láncokat, a nyersanyagárakat jelentősen befolyásolta, ami kockázatot jelentett az inflációs és növekedési kilátásokra. Az év során a globális jegybankok fokozatosan felfelé módosították

inflációs és lefelé a növekedésre vonatkozó előrejelzéseiket. Az euroövezeti infláció októberben tíz és fél százalék fölé emelkedett, a tengeren túl is évtizedes rekordokat ért el. A koronavírus-válság kezelésére a jegybankok a lazítás irányába mozdultak el, azonban 2022 első felében ez az irány megfordult. Az elindult szigorítási ciklus további kamatemelésekkel folytatódott az év második felében, és elkezdődött a jegybanki mérlegek fokozatos leépítése. A Fed 2022-ben több alkalommal emelt kamatot, így az év végére 4,25–4,50 százalékra emelkedett az irányadó ráta célsávja. Az EKB szintén emelt az irányadó kamatokon szeptemberben és októberben 75-75 bázisponttal, majd decemberben újabb 50 bázisponttal, így év végére 2,5 százalékra nőtt az irányadó refinanszírozási műveletek kamatlába. Elindult a mennyiségi szigorítás: a válságkezelő, likviditásbővítő vészhelyzeti eszközvásárlási program (PEPP) még az év első felében lezárásra került, az APP-ben lejáró kötvények 2023 februárig kerülnek újra befektetésre, egyenletesen, havi 15 milliárd eurós mértékben elindul az állomány leépítése.

A piaci fejlemények eredményeként a tartalékkezelés szempontjából releváns piacok döntő részén érdemi hozamemelkedés volt megfigyelhető 2022-ben. Az euroövezetben a hozamgörbe a beszámolási időszakban jelentősen felfelé toldott: 250–330 bázispontos emelkedés történt, amivel az év elején még az összes releváns tenoron negatív tartományban tartózkodó hozamgörbe jellemzően a 200 bázispontos hozamszint fölé került. Az amerikai állampapír-kibocsátások hozamai a rövid lejáratokon 410–460 bázisponttal, a hosszabb lejáratokon enyhébb mértékben 270–380 bázisponttal emelkedtek, aminek következtében az állampapírpiaci hozamgörbe invertálódott. A tartalékkezelés szempontjából releváns ausztrál dollár, angol font és kelet-közép európai hozamok is érdemben emelkedtek 2022-ben, hozamcsökkenés csak a kínai piacon volt tapasztalható.

Az aranyárfolyamot az orosz-ukrán háborús konfliktus, a jegybanki (különösen Fed) lépések, a globálisan erősödő inflációs nyomás, a kötvényhozamok alakulása, valamint a dollár árfolyamváltozása befolyásolta elsősorban az év során. 2022 nagy részében az EUR/USD árfolyam vonatkozásában trendszerű dollárerősödés volt megfigyelhető év közben a paritást is elérve, majd a Fed kamatemeléseinek hatására a folyamat megtört. Az év eleji 1,14-ről év végére 1,07-re erősödött az amerikai dollár az euróval szemben.

Az MNB 2022-ben is felkészült volt a koronavírus-járvány lecsengése utáni időszakban az orosz-ukrán háborús konfliktus és az elszabadult inflációs környezetben kialakult nagyfokú bizonytalanság kezelésére. A devizatartalék szintje érdemben meghaladta a releváns referenciamutatók értékét. Mindemellett korábban az MNB bilaterális swap és repo megállapodásokból álló nemzetközi védőháló alakított ki,

mely addicionális devizalikviditást jelent (rövid időn belül több mint 10 milliárd euróval növelhető a devizalikviditás) és bővíti az MNB mozgásterét a nemzetközi tartalékok biztonságos szintjének megtartása mellett, csökkentve a külső és belső sérülékenységet:

- Az EKB-val és a Nemzetközi Fizetések Bankjával (BIS) kötött repo szerződések.
- A Federal Reserve által meghirdetett repo eszközhöz való hozzáférés.
- A Kínai Népköztársaság Jegybankjával (PBoC) kötött devizacsere-megállapodás.

Az MNB folyamatosan monitorozva a tartalék szintjére, likviditására kockázatot jelentő folyamatokat – a jegybankok nagy részéhez hasonlóan – rendszeresen felülvizsgálja a tartalék befektetésének kereteit.

Az MNB a tartalékkezelés kapcsán továbbra is konzervatív megközelítést alkalmaz: a szigorú likviditási limitek mellett a devizatartalék kamatkockázata relatíve alacsony, amíg a tartalékportfóliók hitelminősége továbbra is magas.

2022-ben az MNB a devizatartalékot alapvetően nyolc devizanemben (EUR, USD, JPY, GBP, AUD, RMB, PLN, CZK), különböző portfóliókba szervezve kezelte. Az MNB árfolyamkitétséget alapvetően euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az eurótól eltérő denominációjú egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban, amerikai dollárban, angol fontban, renminbiban és ausztrál dollárban összesen nyolc portfóliót kezel aktívan. Az MNB a kizárólag állampapírokat tartalmazó japán jen, cseh korona és lengyel zloty portfólióit a benchmark szigorú követésével indexhez kötött portfólióként kezeli. 2012 végétől – külső vagyongazdálkodó és letétkezelőnek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS-eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának. A tartalék portfóliók stratégiai átlagos hátralévő futamideje (céldurationje) a korábbi évekhez hasonlóan 1 év körül alakult, a zöldkötvény és az MBS kitétségek duration-je volt az év során a legmagasabb, 5-6 év. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során folyamatosan rendelkezésre állt, az MNB-t érintő jelentős hitelkockázati esemény nem történt.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, amibe kizárólag magas minőségű állampapírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek.

A második legnagyobb, euro befektetési portfólióba – illetve jellemzően a befektetési portfóliókba – az előzők mellett magas minőségű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok is vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárat szerkezet igazítása érdekében kerülnek. Az euro kitétség mögött az amerikai dollár portfóliók együttes aránya a legjelentősebb a tartalékban, ahol a befektetési portfólió mellett kiemelendő az ügynökségi MBS-kitétség érdemi aránya.

2022-ben az MNB további lépéseket tett a klímakockázatok megismerése, a velük kapcsolatos szempontok tartalékkezelésben történő figyelembevételére. A jegybankok körében az MNB az elsők között publikálta 2022-ben az intézmény klímakitétségét bemutató „Az MNB klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi jelentése” című riportot, amelynek részét képezi a tartalék klímakockázatainak elemzése is.

2022-ben az MNB az arany- és devizatartalékon –2,22 százalékos teljesítményt ért el. A veszteség nagy része a fedezett kötvényportfóliókhoz kapcsolódik és az emelkedő hozamok hatását tükrözi, amit csak részben tudott ellentételezni az aranykitétségen keletkezett nyereség. A kötvényportfóliók saját devizában vett teljesítménye 20 bázisponttal haladta meg a benchmarkét.

A devizatartalék jövőbeli teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent, hogy a bekövetkezett hozamemelkedés következtében rövid távon a meglévő kötvények leértékelődése miatti átértékelődési veszteség rontja a tartalék teljesítményét. Ugyanakkor a hozamemelkedés hatása az eredményre középtávon már pozitív a tartalék rövid durationje miatt, mivel a lejáratú tartalékelemek újrabefektetése magasabb hozamszinten valósulhat meg.

3.7. KÉSZPÉNZLOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2022. december 31-én 8226,1 milliárd forint volt, ami 7,2 százalékot elérő bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest. A bővülés a 2021-es emelkedéshez hasonlóan alakult, de mértéke az év során jelentősen ingadozott. A forgalomban lévő készpénzállomány 2022. évi alakulásában három fő hatás rajzolódik ki: az orosz-ukrán háború kitérését követő drasztikus mértékű keresletnövekedés; a kamatkörnyezet időközbeni jelentős változása által is meghatározott igazodás a hitelintézeti forint és valutakészletek leépítésével; a lakossági készpénzkereslet egész évben mutatott stabil növekedése.

A forgalomban lévő készpénzállomány a GDP és háztartások fogyasztási kiadásainak arányában már második éve csökkenő tendenciát mutat, 2022. év végén a készpénzállomány

a GDP 12,3 százalékát, amíg a fogyasztás 25,1 százalékát tette ki.

Az MNB 2022-ben összesen 4216,1 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Posta számára, ezen belül 266,6 millió darab bankjegyet szolgáltat ki ügyfeleinek, miközben 222,2 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba.

A korábbi évek trendjének megfelelően, a forintbankjegyek hamisításának mértéke továbbra sem számottevő mértékű, a készpénzforgalomból kiszűrt forint hamisítványok száma mindössze 518 darabot tett ki 2022-ben. Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegyek száma az elmúlt évben 0,8 darab volt, ami nemzetközi összehasonlításban nagyon kedvező értéknek tekinthető.

2022-ben az MNB készpénzforgalmi hatósági ellenőrzési tevékenységének fókuszában az egyre nagyobb számban üzembe helyezett ügyfél által kezelt bankjegyzvizsgáló gépek működésének vizsgálata, valamint a hitelintézetek által a lakosság részére kötelezően végzendő készpénzes szolgáltatások minimumszintjére vonatkozó jogszabályi előírások betartásának vizsgálata állt.

Az MNBtv. értelmében kizárólag az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyek és az emlékérmék kibocsátását is. A jegybank több, mint fél évszázados emlékérmé-kibocsátási tevékenységének missziójához hűen 2022-ben 16 tematikában 28 emlékérmét bocsátott ki, melyek közül 3 arany, 9 ezüst és 16 színesfém emlékérmé (6 önálló tematikában, 10 a nemesfém emlékérmék színesfém változataként jelent meg). Hat korábban megkezdett sorozat folytatódott és három új sorozat indult 2022. év során. Emellett 2022-ben a 100 Ft-os forgalmi érme emlékváltozata került forgalomba a Pénzmúzeum megnyitása alkalmából 2 millió példányban.

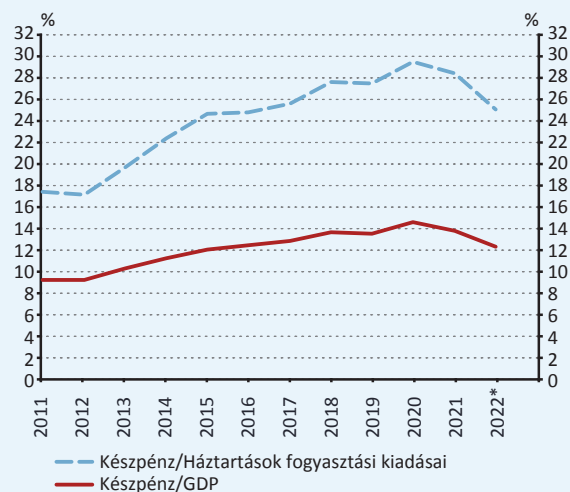
Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2022. december 31-én 8226,1 milliárd forint³⁷ volt, mely 7,2 százalékot elérő, nominálisan 551 milliárd forint összegű bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest. A bővülés a 2021-es, 7,1 százalékos emelkedéshez hasonlóan alakult, de mértéke az év során jelentősen ingadozott. A forgalomban lévő készpénzállomány 2022. évi alakulásában három fő hatás rajzolódik ki. Az orosz-ukrán háború kitörése, valamint a február hónapban megvalósult egyszeri állami kifizetések

hatására a 2022. február 1. és március 11. közötti időszakban hazánkban még soha nem látott mértékű készpénzállomány-bővülés történt, az adott időszakban 672 milliárd forinttal nőtt a forgalomban levő készpénzállomány értéke. A drasztikus mértékű keresletnövekedést elhúzó, lassú igazodás követte, amelyben a kamatkörnyezet időközbeni jelentős változása is szerepet játszott. Szintén erre az évre jellemző, a korábbi trendtől eltérő folyamat volt a hitelintézeti készpénzkészletek tartós racionalizálása. A kamatszintek emelkedésének és a korábbi sokkot követő korrekciós folyamatoknak köszönhetően a hitelintézetek 2022. júliustól fokozatosan leépítették az év elején nagymértékben megnövelt készpénzkészleteiket. A jelentősen kedvezőtlené vált makrokörnyezet ellenére a lakossági készpénzkereslet 2022-ben is változatlanul robusztus maradt, mind az ATM-ekből felvett, mind pedig a berendezésekbe befizetett készpénz értéke emelkedett az év során. Mindezen folyamatok eredményeként a 2022. május–december közötti időszakban a készpénzállomány értéke 8200 milliárd forint érték körül stagnált.

A forgalomban lévő készpénzállomány a GDP és háztartások fogyasztási kiadásainak arányában már második éve csökkenő tendenciát mutat (lásd 8. ábra), 2022. év végén a készpénzállomány a GDP 12,3 százalékát, amíg a fogyasztás 25,1 százalékát tette ki. A mutató csökkenését elsősorban a GDP Covid19 járvány kitörését követő alakulására vezethetjük vissza.

8. ábra
Forgalomban lévő készpénzállomány az éves hazai GDP, valamint a háztartások fogyasztási kiadásai százalékában

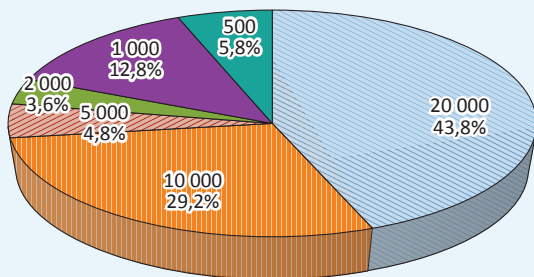

*A 2022. évi GDP adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB becslés

³⁷ Az érték tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, amelyek törvényes fizetőeszközként névértéken ugyan a forgalomban lévő készpénzállomány részét képezik, azonban szerepükkel összhangban a készpénzforgalom lebonyolításában aktívan nem vesznek részt, azonban nem foglalja magában a jegybanki mérlegben kötelezettségként szereplő bevont, de még átváltható bankjegyek értékét.

A bankjegyek forgalomban lévő állományának mennyiségi változása címletenként eltérő képet mutat. Továbbra is a legnagyobb forgalmi részesedéssel bír a 20 000 forintos állomány, amelynek bővülése 2022 folyamán is jelentős, 8,5 százalékos volt. Hasonló, 8,4 százalékos növekedés volt megfigyelhető az 5000 forintos címletnél. A második legnagyobb forgalmi részesedéssel bíró bankjegycímlet, a 10 000 forintosok állománya mérsékelten, 3,3 százalékkal növekedett 2021. év végéhez

9. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2022 végén

képezt. Említést érdemlő a két legkisebb bankjegycímlet, az 1000 forintosok és az 500 forintosok forgalomban lévő állományának bővülése, amely 11,6, illetve 9,9 százalékot ért el. A 2000 forintosok állománya csak minimális mértékben, 0,4 százalékkal nőtt. A darabszámok változása a címlétszerkezet polarizálódásának irányába hat, mert az elmúlt két évben a legnagyobb növekedést a 2020. év végi állományhoz viszonyítva az 500 (15,8 százalék), az 1000 (20,3 százalék) és a 20 000 (17,5 százalék) forintos címletek darabszáma érte el.

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is domináns szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegyállomány darabszámának 73, értékének pedig 96 százalékát tették ki 2022 végén.

A forint érték forgalomban lévő mennyisége az előző évhez képest átlagosan 6 százalékkal bővült. A forgalomban lévő érték címlétszerkezetének megoszlása stabil, a 2018–2022 közötti öt éves időszakban az egyes címletek aránya kevesebb mint 1 százalékponttal változott.

Bankjegy- és érmegyártás

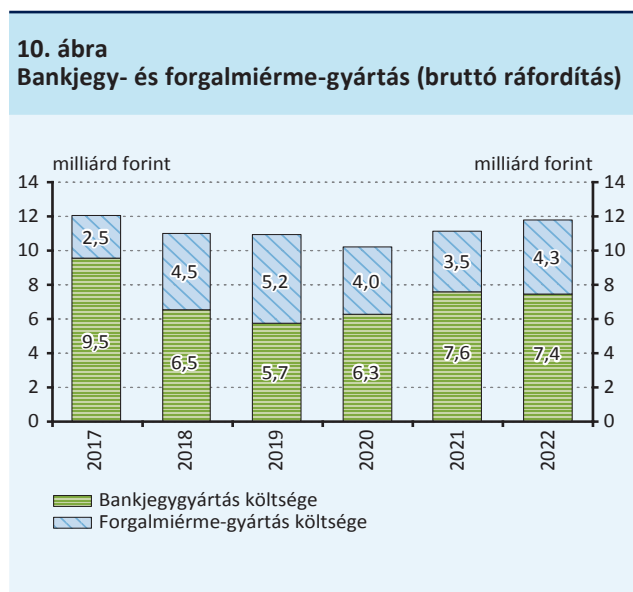
A jegybank a készpénzforgalom növekvő igényének kielégítése, valamint az elhasználódott és emiatt selejtezett, megsemmisített fizetőeszközök pótlása miatt bankjegyeket és érméket gyártat.

3. táblázat
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék³⁸
(2022. december 31-i és 2021. december 31-i adatok)

Bankjegyek	2022				2021			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	292,9	5 858,9	43,8	72,1	270,0	5 400,5	43,2	71,3
10 000 forint	194,9	1 949,5	29,2	24,0	188,6	1 886,5	30,2	24,9
5000 forint	32,1	160,5	4,8	2,0	29,6	147,8	4,7	2,0
2000 forint	24,0	47,9	3,6	0,6	23,9	47,9	3,8	0,6
1000 forint	85,9	85,9	12,8	1,1	77,0	77,0	12,3	1,0
500 forint	38,8	19,4	5,8	0,2	35,3	17,7	5,8	0,2
Összesen	668,6	8 122,1	100,0	100,0	624,5	7 577,3	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	187,3	37,5	8,0	41,5	177,7	35,5	8,0	41,7
100 forint	237,1	23,7	10,1	26,3	224,2	22,4	10,1	26,3
50 forint	232,0	11,6	9,8	12,9	219,0	10,9	9,9	12,8
20 forint	433,7	8,7	18,4	9,6	407,5	8,2	18,3	9,6
10 forint	475,9	4,8	20,2	5,3	452,1	4,5	20,3	5,3
5 forint	788,2	3,9	33,5	4,4	741,2	3,7	33,4	4,3
Összesen	2 354,2	90,2	100,0	100,0	2 221,9	85,3	100,0	100,0

³⁸ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát.

Az MNB készpénzgyártással összefüggő ráfordításai 2022-ben bruttó 11,7 milliárd forintot tettek ki, amely 0,6 milliárd forinttal volt több, mint az előző évben.

Készpénzforgalmazás

Az MNB 2022-ben összesen 4216,1 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Posta számára, ezen belül 266,6 millió darab bankjegyet szolgált ki ügyfeleinek, miközben 222,2 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba. A makrokörnyezet és az intézményi készpénzkereslet megváltozása a jegybanki készpénzes tranzakciók volumenének emelkedésében is tetten érhető volt 2022. év folyamán.

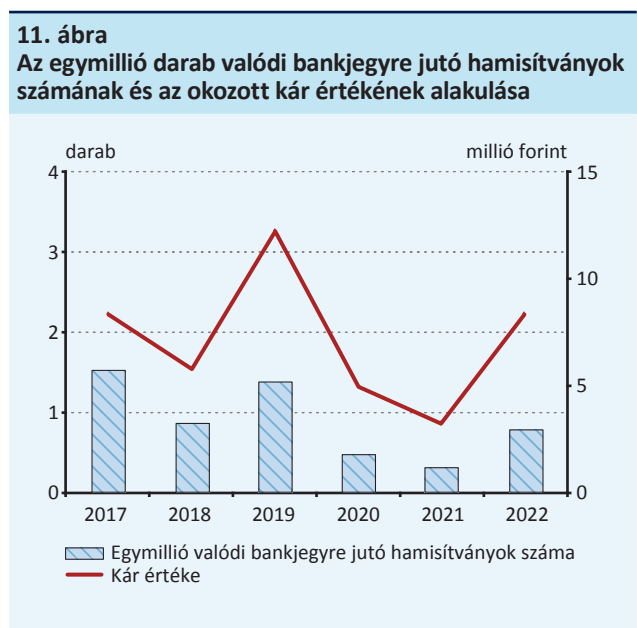
Az elmúlt évben az MNB mintegy 80,9 millió darab elhasználódott bankjegyet selejtezett le, illetve pótolta új, jó minőségű fizetőeszközökkel. A selejtezés főként a kisebb címletű, tranzakciós szerepet betöltő bankjegycímleteket érintette.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A korábbi évek trendjének megfelelően, a forintbankjegyek hamisításának mértéke továbbra sem számottevő mértékű, a készpénzforgalomból kiszűrt forint hamisítványok száma mindössze 518 darabot tett ki 2022-ben.

Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegyek száma az elmúlt évben 0,8 darab volt, ami nemzetközi összehasonlításban nagyon kedvező értéknek tekinthető.

Az MNB általi térítésmentes bankjegyszereti oktatásokra (25 alkalommal, 450 fő részvételével) került sor 2022 folyamán.

Az előző évekhez hasonlóan, 2022-ben továbbra is a magasabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jellemző, amelyek az összes hamisítvány több mint 90 százalékát tették ki.

4. táblázat
A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2022-ben

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	1	5	1	1	25	67

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, amelyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemez. A hamisítványok, a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén, egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással), pénztári körülmények között pedig kombinált, UV-A- és UV-C-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetőek.

A jegybank szakértői 2022-ben 569 darab különböző valuta-hamisítványt azonosítottak, ezen belül a hamis euro bankjegyek száma 480 darab volt. A teljes hazai készpénzforgalmat vizsgálva továbbra is megállapítható, hogy a hamis valuták előfordulása nem tekinthető számottevőnek.

Készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések

Az MNB 2022-ben az MNBtv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek, a bankjegyrendelet³⁹, valamint a jegybanki adatszolgáltatásról szóló MNB rendeletek⁴⁰ előírásainak betartását ellenőrizte. 2022-ben az ellenőrzési tevékenység fókuszában az egyre nagyobb számban üzembe helyezett ügyfél által kezelt bankjegyzvizsgáló gépek működésének vizsgálata, valamint a hitelintézetek által a lakosság részére kötelezően végzendő készpénzes szolgáltatások minimumszintjére vonatkozó jogszabályi előírások betartásának vizsgálata állt. 2022-ben az MNB hat hitelintézettel, egy pénzforgalmi intézménnyel és egy pénzfeldolgozó szervezettel szemben összesen nyolc ellenőrzési eljárást indított. Három eljárás 2022-ben, négy eljárás 2023. év elején került lezárásra, egy eljárás pedig még folyamatban van. Folyamatos ellenőrzés keretében az MNB – a készpénzforgalomban betöltött szerepük, továbbá a fiókhálózatuk nagysága és országos lefedettsége alapján kijelölt – négy hitelintézet esetében ellenőrizte a következőket: a készpénzforgalmazás működési kockázatainak felmérését; a rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó, felülvizsgált intézkedési tervet; valamint a készpénzforgalmazás szempontjából kritikus infrastrukturális hálózati elemek felülvizsgált listáját.

A 2022-ben megindított és lezárt három eljárás közül kettő esetében került sor intézkedés – figyelmeztető levél, annak keretében oktatás szervezésére, illetve a jogszabályoknak való jövőbeni maradéktalan megfelelésre való felhívás – alkalmazására. Egy hitelintézet esetében az MNB az ellenőrzési eljárást végzéssel megszüntette, figyelemmel arra, hogy a hitelintézet készpénzforgalmazási tevékenységét időközben megszüntette.

A 2021-ben megindított, 2022-ben lezárt ellenőrzési eljárások közül egy esetben az MNB figyelmeztető levélben, míg három esetben határozatban hívta fel az ellenőrzött intézményeket a jogszabálysértő állapot megszüntetésére, illetve a jogszabályoknak való jövőbeni maradéktalan megfelelésre, mindhárom esetben bírság kiszabása mellett.

A 2022-ben lezárt ellenőrzési eljárások során az MNB a bankjegyek forgalmazására, a készpénzforgalmazás működési kockázatainak felmérésére és az intézkedési tervre, a hiányos sérült forintbankjegyek kezelésére, valamint a forintbankjegyek címletváltására és átváltására vonatkozó egyes szabályok⁴¹ megsértését állapította meg. A szabályszegések közül leggyakrabban az MNBtv. és a bankjegyrendelet hiányos sérült forintbankjegyek kezelésére vonatkozó rendelkezéseinek megsértése fordult elő.

Emlékerme és forgalmiérme-emplékváltozat kibocsátás

Az MNBtv. értelmében kizárólag az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyek és az emlékérmék kibocsátását is. Az MNB azzal a céllal bocsát ki emlékérméket, hogy összetársadalmi jelentőségű történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, az utókor számára maradandó formában emlékezzen meg, kortárs eseményeket örökítsen meg, és nemzeti példaképeknek állítson emléket.

Az emlékérmék törvényes fizetőeszközök, de forgalomban való felhasználásuk nem egyeztethető össze a méltó megemlékezést szolgáló kibocsátói céllal, ezt tükrözi az MNBtv. 2022. évi LXXVII. törvénnyel való, 2022. december 22-től hatályos módosítása, amely alapján az emlékérmék fizetési művelet során történő elfogadása elutasítható⁴². A változtatás nem érinti az emlékérmék törvényes fizetőeszköz státuszát, hiszen az MNB továbbra is időkorlát nélkül garantálja az emlékérmék névértéken történő átváltását.

2022-ben 16 tematikában 28 emlékérmét bocsátott ki a jegybank⁴³, melyek közül 3 arany, 9 ezüst és 16 színesfém emlékérmék (6 önálló tematikában, 10 a nemesfém emlékérmék színesfém változataként jelent meg). Hat korábban megkezdett sorozat folytatódott és három új sorozat indult az évben.

2022-ben a 100 Ft-os forgalmi érme emlékváltozata⁴⁴ került forgalomba a Pénzmúzeum megnyitása alkalmából 2 millió példányban.

³⁹ A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló, a vizsgált időszakban hatályban volt 19/2019. (V. 13.) MNB rendelet.

⁴⁰ A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló, a vizsgált tárgyidőszakokra alkalmazandó 41/2020. (XI. 18.) MNB rendelet, illetve 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet P50, illetve P23 és P26 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezései.

⁴¹ MNBtv. 23. § (3) és (8) bekezdése, bankjegyrendelet 4. § (2) és (4) bekezdése, 5. § (2), (3) és (6) bekezdése, 6. és 8. §-a, 19. § (2) bekezdés c) pontja, 21. § (5) bekezdése, 23. § (1) bekezdése

⁴² <https://njt.hu/jogszabaly/2013-139-00-00>

⁴³ <https://www.mnb.hu/letoltes/2022-evi-emlekerme-kibocsatas-program.pdf> (mnb.hu)

⁴⁴ <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2022-evi-sajtokozlemenyek/forgalmierme-emlekvaltozat-a-magyar-penzmuzeum-es-latogatokozpont-megnyitasa-alkalmabol>

5. táblázat

Az MNB 2022. évi emlékérmek-kibocsátási programja*

Emlékerme témája	Specifikáció										Kibocsátási időpont
	Anyag	Súly g/db	Átmérő / méret (mm)	Szél	Kívitel	Névérték (Ft)	Kibocsátott mennyiség (db)				
Az MRNS-alapú vakcina alapjául szolgáló magyar találmány	Ag 925	31,46	38,61 x 38,61 szögletes	sima	PP	15 000	10 000				2022. március 10.
	Cu75Ni25	38,50						15 000			
Nemes Nagy Ágnes	Ag 925	31,46	38,61	recés	PP	15 000	5 000				2022. április 11.
	Cu75Ni25	30,80						2 000			
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	Ag 925	31,46	38,61	finomrecés, szélfeliratos	PP	15 000	5 000				2022. április 20.
	Cu75Ni25	30,80						2 000			
Lax Péter Magyar származású Wolf-díjas matematikusok sorozat - 1. elem	Ag 925	12,50	30	recés	BU	7 500	4 000				2022. május 1.
	Cu75Ni25	12,50						2 000			
II. András aranybullája	Au.999	0,50	11	sima, összeilleszhető	verdefényes patinázott	10 000	10 000				2022. május 20.
	Cu63Ni37	117,50						5 000			
Békésy György Magyar származású Nobel-díjasok sorozat - 6. elem	Ag 925	12,50	30 x 25 ovális	sima	PP	7 500	4 000				2022. június 3.
	Cu75Ni25	10,30						2 000			
Milton Friedman Magyar származású Nobel-emlékdíjasok sorozat - 2. elem	Ag 925	31,46	38,61	recés	BU	15 000	4 000				2022. július 11.
	Cu75Ni25	30,80						2 000			
Szent István-terem Nemzeti Hauszmann Program sorozat - 1. elem	Nordic gold	20	37,18 szögletes	sima	Proof-like	3 000	20 000				2022. augusztus 19.
	Au.986	3,491						50 000			
Hunyadi János aranyforintja Középkori magyar aranyforintok sorozat - 7. elem	Au.986	13,964	20	sima	verdefényes	50 000	2000				2022. szeptember 6.
	Cu75Ni4Zn21	2,70						2 000			
Richter Gedeon	Cu75Ni25	14	28,43 x 28,43 szögletes	sima	BU	2 000	23 000				2022. szeptember 23.
	Ag 925	31,46						7 000			
Hugonnai Vilma	Ag 925	31,46	38,61	recés	PP	15 000	5 000				2022. szeptember 29.
	Cu75Ni25	30,80						2 000			
Király Kis Miklós Magyar népmesék rajzfilmsorozat - 2. elem	Cu75Ni4Zn21	16	34	finomrecés, szélfeliratos	Proof-like	2 000	20 000				2022. szeptember 30.
	Ag 925	40						15 000			
Bács-Kiskun megye, Kecskemét Hazai megyék és megyeszékhelyek sorozat - 1. elem	Cu90Zn10	29,50	42	recés	PP	3 000	10 000				2022. október 3.
	Cu75Ni4Zn21	16						2 000			
Mudi Magyar pásztor- és vadászkutya-fajták - 4. elem	Ag 925	12,50	30 x 25 ovális	sima	PP	7 500	4 000				2022. november 9.
	Cu75Ni25	10,30						2 000			
Székesfehérvár, Romkert Nemzeti emlékhelyek sorozat - 9. elem	Cu90Zn10	18,40	37	recés	patinázott	2 000	10 000				2022. november 28.
	Ag 925	12,50						7 500			

*Színelőlés:

arany ezüst színesfém

3.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

2022-ben is folytatódott az MNB statisztikai publikációinak megújítása és bővítése, ennek keretében megjelentek az első, Hitelregiszter (HITREG) adatforráson alapuló publikációk. HITREG alapra helyeződtek továbbá a „Háztartásoknak nyújtott hitelek állományának alakulása” című idősorok, valamint kizárólag HITREG adatforrásból jelent meg a lakossági jelzáloghitelek befogadáskori hitelfedezeti mutatóját (LTV) részletező interaktív publikáció. Megjelent a nem pénzügyi vállalatok számviteli adatairól szóló interaktív publikáció, egyben megújult a pénzügyi számlák statisztika, valamint a háztartási betét adatokat bemutató idősorok. Bővült a hitelintézeti konszolidált szemléletű publikáció, valamint a biztosítói publikáció. Megújult formában került publikálásra a befektetési vállalkozások szavatoló tőke adata. Megjelent a 2020. évben végrehajtott „Miből élünk?” elnevezésű háztartási vagyongfelmérés első eredményeit bemutató összefoglaló kiadvány és interaktív publikáció, valamint a „30 éves a befektetési alapok intézménye Magyarországon” című statisztikai kiadvány. A statisztikai publikációk megújítása és bővítése mellett 2022 júniusától elérhető az MNB megújult Statisztika oldala (statisztika.mnb.hu). A megújítás célja, hogy az MNB statisztikai publikációi jól áttekinthető formában, a felhasználók számára érthető információkkal mutassák be hazánk pénzügyi, gazdasági folyamatait.

2022-ben kiemelt jelentőséggel bírt a hitelintézeti szektorban a Magyar Bankholding csoport átalakulása. Az ehhez kapcsolódó változások átvezetése az MNB felügyeleti adatbefogadó rendszereiben, az adatszolgáltatások folytonosságának biztosítása és azok megjelenítése a felügyeleti statisztikai publikációkban zökkenőmentesen megtörtént.

2022 során pilot projekt indult a jegybanki adatgyűjtések gépi tanulással (ML) történő támogatására. Mivel az ilyen ML-módszerek az európai jegybankok többségénél kísérleti stádiumban vannak, így a projekt egy része alkalmazott kutatásnak bizonyult. Végeredményben egy olyan keresztmetszeti, döntési fákra alapuló algoritmus használata került implementálásra, amely egyaránt képes nem-lineáris összefüggéseket és a változók közötti együttlmozgásokat kezelni.

A Magyar Nemzeti Bank az MNBtv. szerinti felhatalmazás alapján a pénzügyi folyamatok elemzéséhez, a monetáris

politikai döntések előkészítéséhez, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében a fizetési- és elszámolási rendszerek működésének felügyezéséhez, a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatásához, valamint a mikro- és makroprudenciális felügyeleti tevékenység ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

A statisztikai közleményeket, tájékoztatókat és idősorokat – a közzétett publikációs naptár szerint – az MNB a honlapján teszi elérhetővé a nyilvánosság számára. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani, illetve tematikus kiadványokat is megjelentet.

2022-ben hat adatszolgáltatási MNB rendelet került kiadásra 2023-ra vonatkozóan: az elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazó MNB rendeletet⁴⁵ módosító MNB rendelet⁴⁶, a négy, elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB rendelet⁴⁷ továbbá a HITREG rendeletet⁴⁸ módosító MNB rendelet⁴⁹. A 2022. évi hatályos adatszolgáltatási MNB rendeletek év közbeni módosítására a nemzetközi és hazai szabályozási környezet változása miatt⁵⁰ három alkalommal került sor.

Hitelregiszter adatgyűjtés

A HITREG adatgyűjtés adatminőség-menedzsmentjének keretében tovább folytatódott az adatmezők adatminőségének rendszeres és egyre több mezőre kiterjedő ellenőrzése, valamint az aggregált adatgyűjtésekkel való összhang tekintetében is jelentősen javult az adatminőség.

2022-ben elkészültek az első HITREG alapú publikációk; elsőként a korábban is létező, a „Háztartásoknak nyújtott hitelek állományának alakulása” című, negyedéves rendszerességű publikáció jelent meg a 2022. II. negyedévre vonatkozó HITREG adatok alapján 2022. szeptemberben. Ezt követően 2022 októberében jelent meg egy teljesen új, kizárólag HITREG adatforráson alapuló, a lakossági jelzáloghitelek befogadáskori hitelfedezeti mutatójának (LTV) fél-éves idősorát interaktív grafikonokkal bemutató publikáció, amelyhez egy, a tendenciákat elemző szöveges tájékoztató is készült.

⁴⁵ 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet

⁴⁶ 49/2022. (XI. 22.) MNB rendelet

⁴⁷ 51/2022. (XI. 29.) MNB rendelet, 52/2022. (XI. 29.) MNB rendelet, 53/2022. (XII. 2.) MNB rendelet, 54/2022. (XII. 2.) MNB rendelet

⁴⁸ a jegybanki információs rendszerhez a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségről szóló 35/2018. (XI. 13.) MNB rendelet

⁴⁹ 18/2022. (V. 25.) MNB rendelet

⁵⁰ A módosítások az alapvető MNB rendeletet [22/2022. (VI. 11.) MNB rendelet, 44/2022. (XI. 30.) MNB rendelet, 58/2022. (XII. 22.) MNB rendelet] érintették.

A hitelregiszter adatgyűjtés 2022. második negyedévtől hatályos módosításával részletesebb adatok állnak rendelkezésre többek között a nagykockázati kitétségekről, az ügyfélcsoportokról és a késedelmes napok számáról. A HITREG adatszolgáltatásokra vonatkozó MNB rendelet következő, a 18/2022. (V. 25.) MNB rendelettel kiadott módosítása 2023. január 1-jétől hatályos. A rendeletmódosítás alapján a hitelintézeti adatszolgáltatók esetében legjelentősebb változásként tovább bővül a zöld hitelekkel kapcsolatosan jelentendő adatkör, a pénzügyi vállalkozásoknál pedig adatminőség-biztosítási okokból elkülönítésre kerül az összevont és a nem összevont felügyelet alatt álló adatszolgáltatók ellenőrzési szabályrendszere, illetve a teljes adatszolgáltatói kör tekintetében részletes adatok kerülnek bekérésre a cash-pool konstrukciókról.

ML eszközök bevezetése az adatszolgáltatások ellenőrző folyamataiba

2022 során pilot projekt indult a jegybanki adatgyűjtések gépi tanulással történő támogatására. Erre azért van szükség, mert a granuláris adatszolgáltatások megjelenésével a beérkező adatmennyiség robbanásnak indult, ezért az adatokban található esetleges hibák feltárására a hagyományos eszközökön túlmutató megoldásokat érdemes bevezetni. Emiatt kitüntetett szerephez jutnak a minőség-ellenőrzést automatizáló módszerek, amelyre a pilot projekt épült.

A 2022 során indított gépi tanulós (ML) minőségellenőrző projekt a HITREG adatkörére általánosan, majd az LTV-publikációs adatokra specifikusan irányult. Mivel az ilyen ML-módszerek az európai jegybankok többségénél kísérleti stádiumban vannak, így a projekt egy része alkalmazott kutatásnak bizonyult. Végeredményben egy olyan keresztmetszeti, döntési fákra alapuló algoritmus használata került implementálásra, amely egyaránt képes a nem-lineáris összefüggéseket és a változók közötti együtt mozgásokat kezelni („gradient boosting”). Ennek segítségével az adathalmaz oszlopai között összefüggések kerülnek feltérképezésre, majd az új adatokra becsült érték és a tényleges érték különbsége kerül vizsgálat alá. Amennyiben ez az eltérés egy bizonyos sávon túllép, az MNB tartalmi magyarázatot tud kérni az adatszolgáltatótól.

Felügyeleti statisztikák

2022. évben kiemelt jelentőségű esemény volt a hitelintézeti szektorban a Magyar Bankholding csoport átalakulása, ezen változások átvezetése az MNB felügyeleti adatbefogadó rendszereiben, az adatszolgáltatások folytonosságának biztosítása és azok megjelenítése a felügyeleti statisztikai publikációkban. Az MNB az adatszolgáltatások

felülvizsgálatát a párhuzamosságok csökkentésének célját szem előtt tartva, a bankszektor is bevonva végezte el a 2023. évi adatszolgáltatások tervezéséhez kapcsolódóan, amelynek eredményeként – megfelelő előkészítést követően – bizonyos párhuzamos adatszolgáltatások kiváltása várható 2024-ben. Kidolgozásra került és megjelent egy új felügyeleti ajánlás a hitelintézeti adatszolgáltatások összeállítási folyamatának kialakításáról, működtetéséről, kereteiről és kontroll funkcióiról, valamint a kapcsolódó adatvagyon-gazdálkodási feladatokról. Az új felügyeleti szabályozó eszköz hozzájárul majd a hitelintézetek egyre komplexebbé váló adatszolgáltatási kötelezettségeinek konzisztens és határidőre történő teljesítéséhez, az adatminőség további javításához. A hitelintézeti konszolidált szemléletű publikáció 2022-ben további tartalmakkal bővült a likviditási és a tőkeemegfelelési témakörökben.

A biztosítói és pénztári szektor esetében az elrendelt felügyeleti adatszolgáltatások (2021. IV. negyedév, 2022. I–III. negyedév, 2021. év) az előírt határidőre beérkeztek a jelentésre kötelezett intézményektől. A negyedéves adatszolgáltatásokra épülő biztosítói és pénztári publikációk az év során a publikációs határidőkre rendszerben megjelentek az MNB honlapján, és megtörtént a biztosítói publikáció bővítése az eseti díjra vonatkozó adatokkal, így teljessé téve a publikált díjadatokat körét. Folytatódott a 2022-től forgalmazható páneurópai nyugdíjtermékkel (PEPP) kapcsolatos, szakterületek közötti koordinációt igénylő, az új adatbefogadási és adatszolgáltatási folyamatokat biztosító munka.

A biztosítói szektor esetében befejeződött az európai szinten egységesen előírt felügyeleti adatszolgáltatások 2019-ben indított, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (EIOPA) által koordinált felülvizsgálata, amelynek nyomán a következő időszakban megkezdhető a változásokra való felkészülés.

2022-ben a befektetési vállalkozásoknak első ízben kellett elkészíteniük az új uniós szabályozási rendelet szerinti szavatoló tőke adatszolgáltatásukat, amely alapján megújult formában került publikálásra a befektetési vállalkozások szavatoló tőke adata. Az alapkezelők európai szinten egységes adatszolgáltatásának javítása érdekében az MNB az Európai Értékpapír-piaci Hatósággal (ESMA) közösen adatminőség tesztet végzett, amely az ESMA által 2022-ben bemutatott adatminőségi riport szerint jelentősen javította az adatszolgáltatási minőséget. A tőkepiaci tranzakciójelentéseket (MIFIR) 2022 második félévében az MNB már a megújult validációs szabályok alapján fogadta be, és novemberben az egyes referenciaadatok szerkezetének változásához kapcsolódó fejlesztések is elkészültek.

Publikációs változások az MNB statisztikáiban

2022. márciusban mutatta be az MNB a 2020-ban végrehajtott „Miből élünk?” elnevezésű háztartási vagyonfelmérés első eredményeit egy összefoglaló kiadvány és interaktív publikáció formájában. Az adatfelvétel az EKB által koordinált és háromévente megszervezett Household Finance and Consumption Survey (HFCS) magyar változata. A háztartási vagyonfelmérés adatai megmutatják, hogy a magyarországi háztartások kezében levő pénzügyi és ingatlan vagyon hogyan oszlik meg olyan jellemzők alapján, mint az életkor, földrajzi régió, illetve képet kaphatunk arról, hogy mekkora a háztartások közötti vagyoni egyenlőtlenség.

2022-ben is bővült a pénzügyi számlák és statisztika, bekerültek a nem pénzügyi vállalatok egymás közötti derivatíva pozíciói és derivatívák miatt elhelyezett fedezeti betétek. A fejlesztést különösen indokolta, hogy 2020-ban növekedésnek indult, 2021-ben pedig megerősödött a származékos ügyletek szerepe a hazai energiakereskedő társaságok mérlegeiben.

A 2022. májusi vonatkozó idejű kamatt statisztikai publikáció közzétételétől kezdődően a háztartási betét adatok esetében az idősorokban külön kiemelésre kerülnek a lakossági betétekre vonatkozó adatok is. Így lehetővé válik az önálló vállalkozók nélküli, kizárólag a lakossági szektorra vonatkozó adatok elemzése.

2022 júniusától érhető el az MNB megújult Statisztika oldala (<https://statisztika.mnb.hu/nyito>). A megújítás célja, hogy az MNB statisztikai publikációi jól áttekinthető formában, a felhasználók számára érthető információkkal mutassák be hazánk pénzügyi, gazdasági folyamatait. A fejlesztések során dinamikus publikációs naptárfeület, áttekinthetőbb menürendszer és új kereső került kialakításra. A megújult oldal több belépési pontot biztosít a tartalmak eléréséhez, témakörös oldalak, vagyis olyan gyűjtő oldalak találhatóak, amelyek az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódva az adott téma legfrissebb adataihoz, kiadványaihoz közvetlenül juthat el a felhasználó. A fentiekben túl folytatódott a publikációs eljárások modernizálása, amelyek új prezentációs, vizualizációs technológiákat alkalmazva egyre inkább teret engednek az önkiszolgáló adatelemzési lehetőségeknek, segítve az adatok közti gyors eligazodást, valamint változatos lekérdezési és megjelenítési lehetőségeket biztosítanak.

Új interaktív publikáció jelent meg 2022 szeptemberében a nem pénzügyi vállalatok számviteli adatairól ágazat és nagyság szerinti bontásban.

2022 decemberében elkészült a „30 éves a befektetési alapok intézménye Magyarországon” című statisztikai kiadvány,

amely az MNB által az elmúlt 30 évben gyűjtött statisztikai adatokon keresztül mutatja be a befektetési alapok szektorának fejlődését, változását, kiemelve ennek az időszaknak a legfontosabb és legérdekesebb történéseit.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB státuszából adódóan, a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásoknak megfelelően és tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat az EKB, az Európai Unió Statisztikai Hivatala (Eurostat), az európai felügyeleti hatóságok (EBA, EIOPA), a BIS, a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára.

A nemzetközi ajánlások és előírások teljesítése, illetve azok változásának követése érdekében az MNB folyamatosan képviselteti magát a jegybank statisztikai tevékenységét érintő nemzetközi fórumokon, és aktív szerepet vállal a módszertani fejlesztésekkel és az aktuális statisztikai ügyekkel foglalkozó nemzetközi statisztikai munkacsoportok munkájában.

2022-ben új feladatot jelentett az EKB pénzforgalmi statisztikákra vonatkozó szabályozást módosító (EU) 2020/2011 rendelete (EKB/2020/59) elvárásainak teljesítése, amely magába foglalja az Európai Bankhatóság csalásokra vonatkozó, a PSD2 96. cikk (6) bekezdés szerinti adatszolgáltatásra vonatkozó követelményekről kiadott iránymutatásai (EBA/GL/2018/05) alapján jelentendő visszaélés adatok negyedéves és féléves gyakoriságú adatszolgáltatási követelményeinek teljesítését is. Az adatszolgáltatási terhek csökkentése érdekében az MNB vállalta, hogy egycsatornás rendszerben teljesíti az EKB irányába mind az EBA mind az EKB adatszolgáltatási követelményeit. Az adatküldések összeállítása és teljesítése céljából egy új adatfeldolgozási rendszert és struktúrát vezetett be az MNB az adattárházából történő adatok kinyerése érdekében. 2022. november 30-ig teljes körűen, megfelelő minőségben került sor a 2022. első féléves adatszolgáltatás teljesítésére.

Adatminőség, hatósági ellenőrzés

2022-ben az MNB a jegybanki információs rendszerhez adatszolgáltatási kötelezettséget előíró MNB rendeletek alapján az adatszolgáltatási kötelezettségek betartásának, azaz a határidőre történő teljesítés, valamint a megfelelő adatminőség folyamatos ellenőrzése alapján – a figyelmeztetésen, valamint a határozatba foglalt kötelezésen, illetve felhíváson túl – 73 alkalommal kezdeményezte bírság kiszabását. Az összesen 34,9 millió forint bírságösszeg 59 adatszolgáltatót érintett.

2022-ben 4 ellenőrzési eljárás került lezárásra, amelyből 2 eljárás 2021-ben indult. Az ellenőrzési eljárások keretében az MNB a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló, a vizsgált időszakra alkalmazandó MNB rendeletben – 2020. vonatkozásában a 37/2019. (XI. 19.) MNB rendelet, 2021. vonatkozásában a 41/2020. (XI. 18.) MNB rendelet, 2022. vonatkozásában az 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet – 2. melléklet I., illetve II. pontjában foglalt egyes, az információk szolgáltatására vonatkozó általános rendelkezések, illetve az M01–M05 MNB azonosító kódú adatszolgáltatások tábláinak kitöltésére vonatkozó rendelkezések megsértését állapította meg. A vizsgált hitelintézetek közül 1 vonatkozásában határozatba foglalt intézkedések alkalmazására került sor, amíg 3 hitelintézettel szemben a határozatba foglalt intézkedéseken túlmenően, összesen 4 millió forint összegű bírság kiszabására is sor került. A 2022-ben indult és egy befektetési vállalkozást érintő célvizsgálat vonatkozásában az ellenőrzési eljárás 2023 januárjában zárult le.

3.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott alapértékekkel és jövőképpel összhangban meghirdetett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia alapján küldetésének tekinti, hogy alapvető feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten értékteremtő össztársadalmi célok megvalósításához járuljon hozzá. A stratégiai célok közül 2022-ben a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdász-képzés és pénzügyi oktatás rendszerének további fejlesztése, valamint a tudományos tevékenység támogatása kapott elsődleges szerepet. A jegybank e téren kifejtett 2022. évi tevékenysége tovább segítette a kitűzött célok megvalósítását.

Március 15-én nyitotta meg kapuit a Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont a budapesti Széll Kálmán téren. Az Európában is egyedülálló pénztörténeti és pénzügyi edukációs kiállítótér azzal a céllal született, hogy minden generáció számára érthető, átfogó képet adjon a pénz működési logikájáról, gazdasági és társadalmi szerepéről, illetve kultúrtörténetéről, az ismereteket játékok közvetítésével, személyes élmények nyelvén közreadva.

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának alap- elemét képező Pallas Athéné Közgondolkodási Program megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A kitűzött célok

elérése érdekében az MNB az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdász-képzés és pénzügyi oktatás rendszerének fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés érdekében fejt ki tevékenységét. Az MNB és alapítványai által támogatott programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben a közreműködő intézményekkel létrejött partnerségi kapcsolatok révén valósulnak meg.

Felsőoktatási programok és együttműködések

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának keretében a 2022/2023-as tanévben hetedik alkalommal hirdette meg a tevékenységéhez kapcsolódó gazdaságtudományi alap- és mesterképzési szakokon az MNB Kiválósági Ösztöndíjprogramot. A 2022/2023-as tanévben 24 magyarországi felsőoktatási intézmény 577 hallgatója részesülhetett a juttatásban.

Az MNB 2022-ben megújította együttműködéseit a 2022/2023-as tanévre kiemelt egyetemi partnereivel, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel (BME) és a Neumann János Egyetemmel (NJE). A BME-vel való együttműködés keretében a két nagy szakmai műhely (a Digitalizáció, mesterséges intelligencia és adatkorszak műhely, valamint a Zöld pénzügyek és zöld gazdaság műhely) mellett egy új, a Felsőoktatási Innovációs műhely is nagy sikerrel indult meg, illetve folytatódtak a közös kutatási projektek, a BME oktatói és az MNB szakértői részvételével.

A Debreceni Egyetemmel a 2021/2022-es tanévben megvalósult együttműködés keretében a korábban bevezetett két tárgyon túl újabb két tárgy került bevezetésre és 7 kutatási projekt lebonyolításra. A partneregyetemek hallgatói részére rendszeres időközönként tanulmányi versenyek is meghirdetésre kerültek.

A Neumann János Egyetem Budapesti Campusán, az MNB Tudásközpont Fenntartható Pénzügyi Központjában (MNB Intézet) 2022 őszén gazdasági-pénzügyi mesterképzés indult. A képzés sikere már a két és félszeres túljelentkezésben is megmutatkozott, s vált az ország egyik legnagyobb létszámú nappali szakos gazdasági mesterképzésévé. A Nemzetközi Gazdaság és Gazdálkodás képzés az ország egyetlen magyar nyelvű közgazdaságtudományi mesterszakja. A nemzetközi színterdedeken alapuló tantárgystruktúra keretein belül a hallgatók megismerkedhetnek többek között a Big Data, a mesterséges intelligencia, a zöld pénzügyek, a digitális pénzek témakörével, a viselkedési közgazdaságtannal és számos, a jegybanki elemző területek szempontjából fontos témakörrel.

Az MNB kiemelt egyetemi partnereinek köre 2022-ben bővült ki a Budapesti Metropolitan Egyetemmel (METU).

Az együttműködés eredményeként többek közt a METU Metropolitan Tudásközpontjának szervezeti egységeként Fenntarthatósági és Versenyképességi Kutatóintézet jött létre. A Kutatóintézet létrehozásával párhuzamosan a METU oktatási színvonalának emelése és a gazdasági területeken folyó képzési tevékenységének bővítése céljából gazdasági szakújságíró szakirányú továbbképzési szak, valamint pénzügyi szabályozási és felügyeleti szakértő szakirányú továbbképzési szak indult.

Az MNB kiemelt egyetemi partnerei körébe nem tartozó felsőoktatási együttműködéseinek az „Egyetemi hálózat a fenntartható fejlődésért” című program keretében, a fenntarthatóság témakörében az abban részt vevő 6 egyetemmel számos programot bonyolított le.

Az MNB aktívan részt vesz a Magyarország Kormánya által meghirdetett „Keleti Nyitás” politikában, mely törekvések erősítése érdekében magyarországi kínai kutatócsoportok, kiemelt szereplők jegybanki támogatása valósult meg. Ennek keretében a 2020-ban a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen működő „Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport” és az MNB között létrejött együttműködési megállapodás sikerrel folytatódott a 2021/2022-es tanév második félévében is.

2015-től a jegybank szakmai közreműködésével, a tiszaroffi kistérség továbbtanulási ösztöndíjeként a felsőoktatásban tanuló hallgatók támogatására ösztöndíjprogram került meghirdetésre „Tiszaroffi ösztöndíjpályázat” címmel. A program 2017-ben kibővült a középiskolai tanulók tanulmányainak támogatásával „Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat” címmel. A 2021/2022-es tanév tavaszi félévében 54 egyetemista (köztük 5 doktorandusz) és 30 középiskolai tanuló, a 2022/2023-as tanév őszi félévében 52 egyetemista (köztük 4 doktorandusz), illetve 20 középiskolai tanuló részesült ösztöndíjban.

Az MNB és a TDK-ért Közhasznú Alapítvány közötti együttműködés 2022-ben is folytatódott, amelynek fő célja a pénzügyi tudatosság, valamint interdiszciplináris tudományterületek támogatása.

Pénzügyi ismeretterjesztés a lakosság számára

Az MNB a felnőtt lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztése érdekében – kapcsolódva az MNB pénzügyi stabilitási és pénzügyi fogyasztóvédelmi céljaihoz – működteti Pénzügyi Navigátor elnevezésű komplex tájékoztató rendszerét, amelynek célja, hogy számos csatornán keresztül a lakosság széles körének adjon hiteles és közérthető tájékoztatást a pénzügyi döntések során mérlegelendő szempontokról

és kockázatokról. A jogszabályváltozásokat és a piaci folyamatokat is nyomon követve a jegybank rendszeresen aktualizálja, illetve bővíti a tartalmakat. A megfontolt pénzügyi döntéseket a termék- és szolgáltató-összehasonlítást ingyenesen elérhető termékkeresők és -kalkulátorok segítik, többek között: Országos fiók- és ATM-kereső, Hitelkalkulátor, Betétkalkulátor, Háztartási- költségvetés-számító, Hitel- és lízingválasztó, Betétválasztó alkalmazások.

A felhasználói szolgáltatások színvonalát tovább javítja a 2022 őszén megújult Bankszámlaválasztó program, emellett a Pénzügyi Navigátor honlap Digitális biztonság témakörrel bővült, az online térben rejlő veszélyekre, valamint a pénzügyi fogyasztóvédelmi kockázatokra fókuszálva. A tartalmak jelentős része mobilapplikáción is elérhető, amely friss hírekkel és árfolyamadatokkal, az online keresők és kalkulátorok beágyazott verzióival, ügyfélszolgálati időpontfoglalóval, valamint pénzügyi szótárral segíti a tájékozódást. A nyomtatott kiadványokat preferálók számára 40 részből álló tematikus füzet sorozat áll rendelkezésre. Az ingyenes Pénzügyi Navigátor füzetek az MNB ügyfélszolgálatán, pénzügyi szolgáltatók ügyfélszolgálati helyiségeiben, valamint az együttműködő civil szervezeteknél érhetőek el.

Az MNB a lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztése érdekében Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatot (PNTI)⁵¹ működtet, amelynek irodái valamennyi vármegyeszékhelyen megtalálhatóak. Az irodák üzemeltetését a pénzügyi intézményektől és szolgáltatóktól független civil szervezetek végzik. A tanácsadók pártatlan, szakszerű és díjmentes pénzügyi tanácsadást nyújtanak a fogyasztók számára személyesen, telefonon, elektronikus, valamint postai úton. Az MNB folyamatos szakmai kontrollja és támogatása mellett működő tanácsadás célja, hogy a fogyasztók a pénzügyi döntéseik előtt független szakértők véleményét is kikérhessék, illetve segítséget kapjanak a hivatalos okmányok, kérelmek, panaszlevelek megfogalmazásához és benyújtásához.

A PNTI-tanácsadók 2022-ben több mint 27 ezer ügyet kezeltek, az előző évhez képest 34 százalékkal növekedett az ügyfélforgalom. A korábbi évekhez hasonlóan a megkeresések többsége (58 százaléka) ebben az évben is panasztétel helyett pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos érdeklődés volt, a legtöbb megkeresés a Minősített Fogyasztóbarát termékekkel kapcsolatban érkezett az irodákhoz.

Év végén a karácsonyt megelőző időszak pénzügyi fogyasztóvédelmi vonatkozásaira reflektálva a Pénzügyi Navigátor honlapon új tematikus oldal indult, amelynek keretében „Ünnepi készülődés tudatosan” címmel jól áttekinthető formában voltak elérhetőek az ünnepvárás pénzügyeivel

⁵¹ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/tanacsado-irodak>

kapcsolatos hasznos információk: a tudatos kiadástervezés szempontjai, a fogyasztási hitelek jellemzői, a megfontolt hitelfelvétel jelentősége stb. A témában számos további online felületen jelentek meg cikkek, valamint decemberben a Facebookon közzétett pénzügyi fogyasztóvédelmi bejegyzések is e tematikához igazodtak.

Kapcsolódva az MNB Zöld programjához és fenntarthatósági céljaihoz, a jegybank fontos lépésnek tartja a zöld pénzügyi termékek iránti potenciális lakossági kereslet élénkítését. A jegybank Családi Zöld Pénzügyek (CsZP) programja a felnőtteket célzó pénzügyi ismeretterjesztést, fogyasztói szemléletformálást kívánja fejleszteni annak bemutatásával, hogy a pénzügyek tudatos kezelése a környezet, valamint a fenntartható fejlődés szolgálatába is állítható. A programhoz kapcsolódó tartalmak a Pénzügyi Navigátor oldal menüjéből érhetők el. 2022-ben a legnépszerűbb az „Elérhető állami támogatások” témaköre volt, amelyet többek között a napelemekről, hőszivattyúkról és elektromos autókról szóló új tartalmak egészítettek ki. A Családi Zöld Pénzügyek heti 1 bejegyzéssel megjelenik az MNB Facebook oldalán is.

Az MNB 2021 végén együttműködési megállapodást kötött a Családbarát Magyarország Központtal, amelynek keretében a www.csalad.hu honlapon havi rendszerességgel fogyasztóvédelmi témák kerültek feldolgozásra, gyakorlati tanácsokkal is szolgálva.

Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont

Március 15-én nyitotta meg kapuit a Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont a budapesti Széll Kálmán téren. Az intézmény megnyitásának évében több mint 62 ezer látogatót fogadott, továbbá számos, diákoknak és családoknak szóló eseménynek, versenynek, konferenciának adott helyszínt. A létesítménynek otthont adó egykori Postapalota műemléki védettséget élvező épülete az elmúlt években teljes felújításon esett át, ezt követően került kialakításra a több mint 2400 m² alapterületű, Európában is egyedülálló pénztörténeti és pénzügyi edukációs kiállítótér. Az MNB a létesítmény megnyitásáról a 100 forintos forgalmi érme emlékváltozatának 2 millió példányos kibocsátásával is megemlékezett.

A Pénzmúzeum azzal a céllal született, hogy minden generáció számára érthető, átfogó képet adjon a pénz működési logikájáról, gazdasági és társadalmi szerepéről, illetve kultúrtörténetéről. Az MNB – részben korábbi látogatóközpontjának tapasztalataira alapozva – olyan intézményt hozott létre, amely a pénzhez kötődő sokrétű ismeretanyagot nem a hagyományos múzeumi keretek között, hanem a játékok és személyes élmények nyelvén adja át a látogatóknak.

A kiállítás az újszerű szemléletnek köszönhetően nem csak információkat közvetít a pénzről, hanem ahhoz is hozzájárul, hogy a vendégek saját maguk, közvetlen tapasztalatok révén jussanak el egy-egy felismeréshez. A Pénzmúzeumhoz kötődő szolgáltatások köre a Múzeumi világnapon mobilapplikációval is kibővült.

Támogatási tevékenység

A jegybank lehetőségeihez mérten, eseti támogatások nyújtásával értékkeremtő összetársadalmi célok megvalósítását is segítette. A Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiában meghatározott célok közül 2022-ben a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének fejlesztése, valamint a tudományos tevékenység támogatása kapott elsődleges szerepet.

3.10. AZ MNB KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB 2019-ben indított Zöld Programja az elmúlt években fontos viszonyítási ponttá vált a felügyelt intézmények számára. Az MNB által 2022-ben megtett, a hazai pénzügyi szolgáltatások zöldítését és a környezeti kockázatok mérséklését szolgáló lépések ezt tovább erősítették.

Az operatív működéshez kapcsolódóan az MNB saját karbonlábnyomának csökkentése érdekében 2020–2022 közötti időszakra vonatkozóan környezetvédelmi stratégiát dolgozott ki. A működésének zölddebbé tétele érdekében ambíciózus karbonlábnyom csökkentésről döntött, miközben 2021-től élőhely-helyreállító beruházással ellentételezte a széndioxid kibocsátását. Az MNB 2021-től áttért a karbonsemleges működésre saját karbonlábnyomának csökkentésével, illetve a már nem csökkenthető lábnyomának ellentételezésével.

A 2020–2022 közötti időszakra vonatkozó környezetvédelmi stratégiában az MNB azt a célkitűzést fogalmazta meg, hogy 2022. év végéig legalább 30 százalékkal csökkenti az operatív működéshez kapcsolódó karbonlábnyomot. Ezt a célkitűzést az MNB túlteljesítette.

2021 végén az MNB munkavállalói két új ingatlanba költöztek át. A költözéssel párhuzamosan adaptálásra kerültek a környezettudatos irodai munkavégzést biztosító rendszerek, megoldások, ezt ismerte el a 2022-ben lebonyolított Zöld Iroda minősítő audit, amelynek végeredményeként az MNB Zöld Iroda Minősítése további 2 évre megújításra került.

Az MNB Zöld Programja

A Monetáris Tanács 2021. decemberi ülésén a Növekedési Kötvényprogram (NKP) lezárásáról döntött monetáris politikai megfontolásokból, ám az MNB továbbra is fontosnak tartja a kötvénypiac zöldülését. Ezért 2022 januárjában Zöld kötvény Kibocsátási Útmutatót tett közzé⁵², hogy segítse a magyar vállalatok zöld kötvény kibocsátásait. A közzétett dokumentum bemutatja a fő zöld kötvény sztenderdeket, a kibocsátást kísérő tevékenységeket és dokumentációt, valamint a kibocsátást követő jelentéstételi kötelezettségeket is.

A jegybank 2020. év végén hirdette meg a zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezmény programját a hitelintézetek részére⁵³, hogy segítse a hazai bankszektor klímakitettségeinek csökkentését azáltal, hogy ösztönzi a banki mérlegben a zöld eszközök arányának növekedését a barna, klímaváltozásnak jobban kitett ügyfelekhez képest. A kezdetben a megújuló energia növelését, energiahatékonyságot finanszírozó hitelekre és a zöld kötvény kihelyezésekre fókuszáló kedvezményprogram sikerességére való tekintettel a programot többször kiterjesztette az MNB, például az agrárium vagy elektromobilitás területén. 2022 tavaszán a fenntartható ingatlanok finanszírozására is igényelhetővé vált a kedvezmény, így tovább szélesedett a programba bevonható területek köre.

A tőkekövetelmény-kedvezmény program lakossági pillére is bővült: 2022. június 9-én megjelent a zöld lakáscélú tőkekövetelmény-kedvezmény program frissített, energiamegtakarítási célú felújításra is kiterjesztett feltételrendszere. A program új feltételeket szab meg az energiahatékony ingatlanok adásvételét, építését és felújítását, valamint a lakóépület korszerűsítési intézkedéseket finanszírozó hitelekre vonatkozóan.⁵⁴ A vállalati és lakossági program 2022. évi finomhangolása révén a tőkekövetelmény-kedvezmény program továbbra is az MNB fenntartható pénzügyi eszköztárának egyik kulcseleme.

Az MNB 2022 márciusában a jegybankok és a hazai pénzügyi szervezetek körében is elsők között készítette el klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi (TCFD) jelentését⁵⁵. A jelentés célja – összhangban a Zöld Program harmadik pillérével –, hogy az MNB a lehető legszélesebb körben feltárja, mérje és

transzparens módon publikálja az operatív működésével és pénzügyi eszközeivel kapcsolatos klímakockázatokat, ezáltal is irányt mutasson a hazai pénzügyi szektor szereplőinek.

Az MNB és az Európai Beruházási Bank (EIB) 2022 tavaszán együttműködési megállapodást kötött, amelynek célja az EIB hosszú lejáratú, forintban denominált hitelezési tevékenységének támogatása a hazai gazdaság szereplői felé. Az együttműködés segíti a környezetileg is fenntartható gazdasági növekedést, a járvány utáni gazdasági kilábalást és a hazai klímavédelmi projektek finanszírozását. Az EIB ezzel a megállapodással az eurozónán kívüli EU-tagállamok növekvő, helyi valutában jelentkező finanszírozási igényére reagált.

Az MNB 2022 májusában a második alkalommal publikálta a Zöld Pénzügyi Jelentését⁵⁶, amely a fenntarthatósághoz kapcsolódó pénzügyi piaci folyamatokról és a jegybank piacsabályozó- és alakító tevékenységéről számol be.

Az MNB 2022 júniusában közzétette a „Kérdések és válaszok a pénzügyi szolgáltatók számára a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló SFDR és Taxonómia rendelet alkalmazásához” című dokumentumát⁵⁷. Ez segítséget kíván nyújtani a pénzügyi piaci szereplők számára az új, fenntarthatóságot előtérbe helyező uniós jogszabályok alkalmazásában, tovább segítve az új fenntartható pénzügyi eszközök megjelenését a hazai tőkepiacon.

Az MNB megújította a hitelintézetek számára megfogalmazott, az éghajlatváltozással és környezeti kockázatok kezelésével, illetve a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítésével kapcsolatos ajánlását. A 2022. augusztusban publikált dokumentum⁵⁸ – az uniós szabályok időközbeni átalakulása, a jegybank felmérései és piaci konzultációi nyomán – az eddiginél konkrétabb elvárásokat támaszt és egyértelmű kiemelt célok felállításával ösztönzi a bankokat, itthon működő banki fióktelepeket a fenntarthatóbb működésre. Az egyes jegybanki elvárásokat a hitelintézeteknek fokozatosan, 2022. szeptember 15-től, 2023. júliustól, illetve 2025. januártól kell teljesíteniük. Az MNB külön tudástárban⁵⁹ további hasznos háttér-információkat nyújt a piaci szereplőknek és a nyilvánosságnak a zöld pénzügyi folyamatokról az ajánlás kapcsán.

⁵² <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-zold-kotveny-utmutato.pdf>

⁵³ <https://www.mnb.hu/letoltes/zold-vallalati-es-onkormanyzati-tokekovetelmeny-kedvezmeny.pdf>

⁵⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/tajekoztato-lakascelu-zold-toke-kedvezmeny.pdf>

⁵⁵ <https://www.mnb.hu/letoltes/tcfd-jelente-s-2022-hu.pdf>

⁵⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/zold-penzugyi-jelentes-2022.pdf>

⁵⁷ <https://www.mnb.hu/letoltes/20220629-sfdr-tr-qa-final.pdf>

⁵⁸ <https://www.mnb.hu/letoltes/10-2022-zold-ajanlas.pdf>

⁵⁹ <https://www.mnb.hu/letoltes/zold-ajanlas-tudastar.pdf>

A környezeti degradáció felgyorsulása nagy kockázatot jelent a gazdaságra és a pénzügyi szektorra is. E hatások mérése ugyanakkor jóval bonyolultabb, mint az éghajlatváltozásból eredő kockázatoké. Az MNB éppen ezért Zöld Programja keretében kutatási-módszertani projektet indított a biodiverzitás csökkenéséből adódó pénzügyi kockázatok felmérésére, illetve az ezek kezelésére szolgáló pénzügyi felügyeleti módszertanok kialakítására. A közel kétéves együttműködést a Technikai Támogatási Eszköz (TSI) révén az EU finanszírozza, az OECD pedig megvalósítási tanácsadó partnerként vesz részt a végrehajtási folyamatban együttműködve az Európai Bizottság Strukturálisreform-támogató Főigazgatóságával (DG Reform). A projekt célja tehát a magyar pénzügyi rendszerben fellelhető, a biodiverzitás csökkenéséből eredő pénzügyi kockázatok feltérképezése, illetve az ezek értékelésére alkalmas felügyeleti keretrendszer kialakítása. A projekt nyitórendezvényét és szakmai egyeztetését a minisztériumok, a Magyar Tudományos Akadémia, a kereskedelmi bankok, a civil szervezetek, a DG REFORM, az OECD, illetve az MNB képviselőivel 2022. szeptember 6-án tartották az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum épületében.

Az MNB 2022. október 6-án negyedik alkalommal rendezte meg a nemzetközi zöld pénzügyi konferenciáját⁶⁰, amelynek fókuszába a változó gazdasági környezet került.

Az MNB operatív működésének környezeti tényezői

Az MNB operatív működéséből adódó karbonlábnyom alakulása

Az operatív működéshez kapcsolódóan az MNB saját ökológiai lábnyomának további csökkentése érdekében 2020–2022 közötti időszakra vonatkozóan környezetvédelmi stratégiát dolgozott ki, mely szerint 2021-től kezdődően áttért a karbonsemleges működésre. A stratégia részét képezte a karbonlábnyom-számítás kiterjesztése más környezeti terhelést eredményező tényezőkre (például bankjegybrikett-újrahasznosítás, irodai papír újrahasznosítás, kommunális hulladék).

Az MNB 2021-től tért át a karbonsemleges működésre, amelyet egyfelől a saját karbon lábnyomának jelentős csökkentésével, másfelől a már nem csökkenthető lábnyomának ellentételezésével valósít meg. A 2020–2022 közötti időszakra vonatkozó környezetvédelmi stratégiában az MNB azt a célkitűzést fogalmazta meg, hogy 2022. végéig legalább 30 százalékkal csökkenti az operatív működéshez kapcsolódó karbonlábnyomot. Ezt a célkitűzést az MNB túlteljesítette, ebben az időszakban a karbonlábnyom volumene 55 százalékkal, az egy dolgozóra jutó karbonlábnyom pedig 59 százalékkal csökkent.

6. táblázat

Az operatív működéséből adódó karbonlábnyom alakulása

Karbonkibocsátás/kiváltó ok	Karbonlábnyom alakulása (CO ₂ kibocsátás tonnában)		Változás 2022-ben (%)	Változás a 2019. évi bázishoz (%)
	2021	2022		
Villamosenergia felhasználás	3 013	87	-97,1	-97,9
Földgáz és távhő felhasználás	981	1 975	101,3	13,9
Energiafelhasználásból adódó összesen	3 994	2 062	-48,4	-58,3
Gépjármű flotta üzemanyag felhasználás	104	116	10,78	-6,0
Külföldi kiküldetés repülővel	33	411	1146,7	-56,5
Külföldi kiküldetés autóval	0,5	2,8	460,0	15,8
Belföldi kiküldetés autóval	2,7	10,4	285,2	33,5
Taxihasználat	3,5	4,6	31,4	73,7
Üzleti célú utazás összesen	144	545	278,3	-49,6
Hűtőközeg környezetterhelés	5	3	-37,7	-
Bankjegybrikett energetikai célú hasznosítása	17	15	-10,0	-
Újrahasznosított irodai papír	3	1	-73,2	-
Kommunális hulladék	110	61	-44,8	-
Egyéb terhelések összesen	135	80	-40,8	-
Karbonkibocsátás összesen (tonna)	4 273	2 687	-37,1	-55,4
Fajlagos karbonlábnyom (tonna/fő)	3,2	1,9	-40,8	-58,9

⁶⁰ <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2022-evi-sajtokozlemenyek/zold-penzugyi-konferencia-cel-a-zold-penzugyi-lendulet-fenn-tartasa>

Az operatív működéshez kapcsolódó karbonlábnyom 75–80 százaléka az épületek energiafelhasználásához köthető. 2022-ben az MNB munkavállalói már a két új ingatlanban dolgoztak, amely épületek a korábbiakhoz képest, műszaki ellátási rendszerük adottságai miatt is magasabb energiagigényűek. Ennek ellenére 2022-ben közel 50 százalékkal csökkent az épületek üzemeltetéséből fakadó karbonlábnyom. Ez annak köszönhető, hogy az energiapiacról beszerzett villamos áram 100 százalékkal megújuló forrásból származik, amelyet a szállító származási garanciával igazol. Az MNB folyamatosan figyelemmel kíséri az energiapiac alakulását. A jövőben várhatóan lehetővé válik részben megújuló forrásból származó fűtési célú energia beszerzése. Az MNB-épületek irodai komfortot biztosító ellátórendszeirenek jelentős különbségei miatt az üzemeltető és az MNB különös figyelmet fordít az energiamix optimalizálására. A 2022-ben bekövetkezett energiaválság okán elsődleges prioritást jelent a gazdaságos üzemeltetés és emellett az operatív működéshez kapcsolódó karbonlábnyom minimalizálása is hangsúlyos feladat.

Az operatív karbonlábnyom – mértékét tekintve – második legnagyobb összetevője az üzleti célú utazás. A 6. táblázatból látható, hogy a pandémiás időszakban jelentősen lecsökkent a repülővel történő üzleti utazás, ami 2022-ben is csupán a bázisnak tekintett 2019. évi szint felére emelkedett vissza. A gépjárművel megvalósult külföldi és belföldi kiküldetések, illetve a taxihasználat okozta karbonlábnyom azonban már meghaladta a pandémiát megelőző szintet. Fontos megjegyezni, hogy az üzleti célú utazások közül a repülővel történő utazás terheli leginkább a környezetet, ebben azonban a pandémia időszakában elterjedt

és azóta már a mindennapi működésben is megszokottá váló online tárgyalások, egyeztetések, illetve konferenciák jelentős ellensúlyt biztosítanak. Az MNB operatív működéséhez kapcsolódó, egy főre jutó karbonlábnyom 2022. év végén a bázisértékhez képest 59 százalékkal volt alacsonyabb.⁶¹

Energetikai mutatószámok alakulása

Az MNB közvetlen környezeti hatása meghatározó mértékben az energiafelhasználásból adódik, ezen belül is döntő hozzájárulással bír az épületek működéséhez kapcsolódó energiafelhasználás.

2021. év végén az MNB munkavállalói a Székház épületéből, illetve a Krisztina körüti telephelyről átköltöztek az MNB Budai központ, illetve a Felügyeleti központ és Pénzmúzeum épületekbe. Az új épületek adottságai (üzemeltetési, illetve komfortellátó rendszerek, épületméret) olyan mértékű eltérést mutatnak a korábbi két épülethez képest, ami nem teszi lehetővé az energiafelhasználás évek közötti összehasonlítását.

A 2022-ben kibontakozó energiaválság az MNB-t is arra készítette, hogy önként csatlakozzon a kormányzat által meghirdetett energiacsökkentési elvárásokhoz, ennek megfelelően az MNB épületeiben energiafogyasztás-csökkentési intézkedések kerültek bevezetésre. Az új épületek esetében 2021. évi fogyasztási adatok nem állnak rendelkezésre, ezért az intézkedések eredményeit a 8. táblázat – a 2022. és a 2021. évek összehasonlításával – az MNB Logisztikai központ épületre vonatkozóan mutatja be.

7. táblázat

A teljes energiafelhasználás alakulása 2022-ben

Teljes energiafelhasználás	2022			
	Budai központ	Logisztikai központ	Felügyeleti központ	Összesen
Villamos energiafogyasztás (kWh)	1 724 362	2 986 752	2 251 539	6 962 653
Fűtés, melegvízenergia-felhasználás (kWh)	5 312 852	1 040 793	1 147 181	7 500 826
Üzemanyag energiafelhasználás (kWh)	390 878			390 878
Összes energiafogyasztás (kWh)				14 854 357
Fajlagos energiafogyasztás (kWh/fő)				10 465
Fajlagos energiafogyasztás (kWh/m²)				320

⁶¹ A 2020–2022 közötti stratégiai időszak egyik fontos célkitűzése volt a karbonlábnyom számítási modell finomítása, a környezetterhelést eredményező tényezők körének bővítése, az alkalmazott emissziós faktorok felülvizsgálata, aktualizálása, illetve a karbonlábnyom legalább 30 százalékos csökkentése.

8. táblázat			
A Logisztikai központ teljes energiafelhasználásának bemutatása			
Teljes energiafelhasználás (kWh)	MNB Logisztikai központ		Változás 2022-ben (%)
	2021	2022	
Villamos energiafogyasztás	3 022 414	2 986 752	-1,2
Fűtés, melegvíz előállítás energiafelhasználása	1 415 021	1 040 793	-26,4
Összes energiafogyasztás (kWh)	4 437 435	4 027 545	-9,2

Az energiacsökkentési intézkedések 2022. októberi bevezetésével sikerült a teljes energiafelhasználást közel 10 százalékkal csökkenteni. Fontos megjegyezni, hogy a Logisztikai központban a munkafolyamatok magas fokú automatizáltsággal rendelkeznek, emellett az épület kiemelt biztonsági szintű „üzem”-ként működik, ami azt eredményezi, hogy energiacsökkentési célú intézkedések a villamos energia felhasználásban csak kisebb mértékű csökkenést tudnak eredményezni. Ugyanakkor a fűtési energiafelhasználásban az említett intézkedések hatására 25 százalékot meghaladó mértékű volt a fogyasztáscsökkenés. A fűtési célú energiamegtakarításban a viszonylag enyhe téli időjárás is szerepet játszott, a részletes elemzések azonban azt mutatták, hogy az elért 26,4 százalékos energiamegtakarításhoz az energiacsökkentésre irányuló konkrét intézkedések 80 százalékban járultak hozzá.

Hulladékgazdálkodás

A szelektív hulladékgyűjtés rendszerében 2022-ben nem történt változás. A dolgozók körében továbbra is népszerű a használt alumínium alapanyagú kávékapszulák, valamint a Tetra-Pak dobozok szelektív gyűjtése. Szintén sokan élnek azzal a lehetőséggel, hogy az otthoni elhasznált elemeket, kiégett fényforrásokat behozhatják az MNB épületeiben elhelyezett szelektív gyűjtőkbe.

Az új épületekben keletkező hulladékok elszállítása mérlegeléssel történik, ami pontosabbá teszi a hulladékkimutatást. A kommunális hulladék napi mennyisége 2022-ben tovább csökkent, az egy dolgozóra eső mennyiség napi 19,1 dkg volt.

2022-ben a teljes éves hulladékmennyiség 74,7 százaléka szelektíven került gyűjtésre, ami közel 10 százalékos javulást jelentett. A veszélyes hulladék teljes hulladékmennyiségen belüli aránya mindössze 0,03 százalékot tett ki.

Vízgazdálkodás

Az új épületek működtetésének hálózati vízigénye – a külső zöld felületek, illetve az épületekben kiépítésre került beltéri zöld falak fenntartása miatt – jelentősen eltér a korábban használt épületekhez képest, ezért a vízfogyasztás nem

összevethető a korábbi évek fogyasztásával. Természetesen az MNB kiemelt figyelmet fordít az épületeinek vízfogyasztására, például a Logisztikai központban megvalósuló beruházás során minden vizesblokkba jelenlét-érzékelős motoros szelepek kerülnek beépítésre, amelyek az esetleges vízfolyásokat, csepegéseket meg tudják akadályozni.

3.11. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az MNB 2022-ben is fontos feladatának tartotta a jegybank tevékenységének, eredményeinek, jelentéseinek és javaslatainak folyamatos és transzparens bemutatását. A teljes körű tájékoztatás és a szakmai munkáról szóló információközlés érdekében az MNB közel 37 sajtótájékoztatót tartott és 335 sajtóközleményt tett közzé. Emellett az év során 150 szakmai cikket publikált a nyomtatott sajtóban, online gazdasági portálokon és saját honlapján annak érdekében, hogy az MNB magas színvonalú szakmai munkájának eredményeként létrejött reputációt fenntartsa, a pozitív közvélekedést megerősítse. A jegybank társadalmi felelősségvállalási, valamint felügyeleti, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége és kommunikációs akciói során törekedett a vállalati szféra és a lakosság pénzügyi tudatosságának növelésére. Az MNB – hírnevének külföldi menedzselése szempontjából is fontos – nemzetközi konferenciákat szervezett, valamint angol nyelven is jelentetett meg szakmai cikkeket, publikációkat honlapján, amelyeket a közösségi média felületei segítségével juttatott el a külföldi érdeklődő közönség számára.

Az MNB 2022-ben fontos feladatának tartotta a jegybank tevékenységének, eredményeinek, jelentéseinek és javaslatainak folyamatos és transzparens bemutatását. A teljes körű tájékoztatás és a szakmai munkáról szóló információközlés érdekében az MNB 37 sajtótájékoztatót tartott és 335 sajtóközleményt tett közzé. Az MNB jelentéseiről a sajtó képviselőinek tájékoztatása legtöbbször az online térben zajlott, de számos jelentősebb sajtónyilvános eseményt hibrid módon szervezett meg a jegybank.

A tájékoztató tevékenység során az MNB kiemelt helyen kezelte a jegybank alapfeladatait érintő, a monetáris politikára és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó legfontosabb döntések

közlését és magyarázatát. Ennek értelmében rendszeresen ismertette a legfontosabb döntések tartalmát és hátterét, közzétette a Monetáris Tanács üléseinek eredményeit, illetőleg folyamatosan publikálta a felügyeleti vizsgálatok és eljárások eredményeit és az intézkedések tartalmát, nem utolsósorban a megállapított jogsértések felelőseit. A felügyeleti kommunikációnak 2022-ben is része volt a pénzügyi műveletekkel kapcsolatos, a kockázatok kiszűrése érdekében szükséges elővigyázatosságra való figyelemfelhívás, valamint a Minősített Fogyasztóbarát Termékek kommunikációja. A tájékoztató kampányok mellett a termékcsalád minden tagja külön tematikus oldallal és kalkulátorral is rendelkezik már az MNB honlapján belül.

Emellett kiemelt fontossággal bírt a Pénzmúzeum márciusi megnyitásához kapcsolódó edukációs kampány, amelynek keretein belül elkészült az Aranyvonat legendája című film. Az alkotás a második világháborús eseményeket dolgozza fel, emléket állítva a jegybank hősiességű dolgozóinak, akik Magyarország aranytartalékát menekítették nyugatra a megszállók elől. A dokumentarista elemekre épülő filmet a nemzetközi filmszakma is elismerte, a Cannes Corporate Media & TV Awards szakmai közönsége Ezüst Delfin-trófeával díjazta a History and Personalities/Portraits kategóriában.

Az év második felében pénzügyi tudatosságot növelő kampányt is indított az MNB, amely során intenzív social média jelenlét keretében az előre elkészített animációs kisfilmeket osztotta meg a jegybank platformjain. Az év során érzékelhetően nőtt a pénzügyi visszaélések száma, mert a fogyasztók egyes csoportjai nem tudnak lépést tartani a digitalizáció rohamos fejlődésével, valamint ezzel párhuzamosan a kibertérben megjelenő kockázatok kezelésével. Erre november–decemberben a *KiberPajzs* online média-kampány keretén belül reagált az MNB, és a sokasodó online és telefonos visszaélésekre, valamint az ellenük való védekezésre hívta fel a fogyasztók és banki ügyfelek figyelmét. A *KiberPajzs összefogás* öt együttműködő partner (az MNB, a Magyar Bankszövetség, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, a Nemzeti Kibervédelmi Intézet, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság és az ORFK) közös és összehangolt kommunikációs tevékenységét is jelenti a következő évben.

A kiemelt jegybanki témákban íródott szakmai cikkek publikálása egyenesen zajlott az év során. A cikkek célja, hogy az MNB tevékenységét megfelelő alaposítással, a közérthetőség követelményeinek is megfelelően, részleteiben mutassa be, egyúttal közelebb hozza az érdeklődőket a különböző szakterületek munkájához és a legfontosabb eredmények magyarázatához. A publikációk száma 2022-ben elérte a 150-et, a megjelentetésükben pedig a mértékadó hír- és gazdasági szakportálok voltak az MNB segítségére. A szakmai cikkek, elemzések, összefoglalók, az mnb.hu honlapra

is felkerültek annak érdekében, hogy a jegybank magas színvonalú szakmai munkájának eredményeként létrejött reputációt fenntartsák, a pozitív közvélekedést erősítsék, a honlap látogatottságát növeljék.

A jegybank társadalmi felelősségvállalási, valamint felügyeleti, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége és kommunikációs akciói során törekedett a vállalati szféra és a lakosság pénzügyi tudatosságának és ismereteinek növelésére. A fogyasztói tájékozottság szélesítése 2022-ben is a jegybanki kommunikáció fókuszában volt, nem csak a felügyeleti sajtókapcsolatok útján, hanem aktuális kampányok formájában is.

A pandémia enyhülését követően a kommunikáció már nem csak online térben zajlott 2022-ben, azonban az MNB a hivatalos YouTube-csatornáján minden alkalommal közvetítette a nemzetközi konferenciákat, a sajtónyilvános eseményeket és sajtótájékoztatókat. Az MNB soundcloud folyamatosan frissült podcast adásokkal, amelyek a jegybank honlapján és közösségi médiafelületein is publikálásra kerültek. A lakosság tájékoztatása és pénzügyi tudatosságának erősítése mellett a szakmai eredmények hangsúlyozása volt a fő célja e tartalmak előállításának. Az „Y és Z generációk” elérésének leghatékonyabb platformja a Facebook és a YouTube, illetve az egyéb közösségi médiaplatformok. Ezekre a platformokra specializált, könnyen befogadható audio-vizuális tartalmakon (animációk, kisfilmek) keresztül jutottak el a kiemelt jegybanki üzenetek.

A jegybank társadalmi feladatának tekinti a kultúra és a művészet tradícióinak megőrzését, a magyar képzőművészeti értékek, a hazai kortárs alkotók bemutatását, erősítését is. Ennek jegyében a Magyar Nemzeti Bank Budai Központja adott otthont a Nagy Könyvünnepe és Kortárs Művészeti Kiállításnak májusban. Az ingyenesen látogatható rendezvényen könyvbemutatók és szakmai kerekasztal-beszélgetések mellett a jegybank kortárs képzőművészeti gyűjteményét is megtekinthették az érdeklődők.

Az MNB a közösségi médiafelületeken történő kommunikációnak egyre nagyobb szerepet szánt: a közösségi média oldalai közel 120 ezer követővel nagyszámú elérést képesek biztosítani. A jegybank, hírnevének külföldi menedzselése szempontjából is fontos nemzetközi konferenciákat szervezett, valamint angol nyelven is jelentetett meg szakmai cikkeket honlapján. Az ezekkel kapcsolatos, a nemzetközi gazdasági szereplők felé történő információkövetítés jellemzően és elsősorban a Twitter-felületen keresztül történt, lehetővé téve a folyamatos és közvetlen interakciót is. A jegybank és vezetőinek nemzetközi aktivitásáról is folyamatosan tájékoztatta az MNB az év során a nyilvánosságot. A hazai delegációk külföldi látogatásairól és a hazánkban

rendezett nemzetközi találkozóról és konferenciákról is aktív kommunikáció zajlott. Az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően a jegybank közösségi médiaelérése az európai jegybankok között a top 5-be tartozik.

3.12. AZ MNB 2022. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

2022-ben az MNB eredménye 402 milliárd forint veszteség volt. A kibővült mérlegben a folytatódó kamatemelések hatására a bankrendszer többletlikviditásának lekötése a kamatráfordítások jelentős növekedésével járt. Ezért a kamat- és kamatjellegű veszteség az év során gyorsuló ütemben emelkedett, amit a korábbi időszakokhoz képest magasabb árfolyamnyereség csak részben ellensúlyozott. A negatív folyamatok ellenére a jegybank saját tőkéje az év végén meghaladta a jegyzett tőke értékét, így a költségvetésnek térítési kötelezettsége nem keletkezett.

Az MNB 2022. évi eredménye 402 milliárd forint veszteség volt. Az év során a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a nemzetközi tartalékok monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, kockázatkezelési megfontolások, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói és az energiaimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódó devizaeladások;

- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek, valamint a jegybank likviditásnyújtó és növekedéstámogató eszközeinek alakulásával;

- a monetáris politikának a bankok hitelezési tevékenységét támogató eszközei (NHP ZOP), illetve a vállalati szektor forrásbevonásának diverzifikálását, a vállalatkötvény-piac likviditásának növelését célzó NKP;

- a jegybanki eszközvásárlási programok (jelzáloglevél-vásárlási program);

- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint

- a devizaárfolyamok változása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 1062,3 milliárd forint veszteség volt. A veszteség jelentős növekedését döntően a forint kamateredmény romlása okozta. Az infláció megfékezése érdekében végrehajtott kamatemelések hatására a bankrendszer többletlikviditásának lekötése emelkedő kamatok mellett valósult meg, ami a forint kamatráfordítások folyamatos növekedésével járt.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 2022-ben 968,2 milliárd forint veszteség volt. A jegybanki kamatemelések az év során folytatódtak, az alapkamat az év eleji 4 százalékról az év során 13 százalékra nőtt, az október óta meghirdetett egynapos betéti gyorstender kamata 18 százalék volt. Az emelkedő kamatok következtében a kamatozó

9. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2021	2022	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-72,6	-1062,3	-989,7
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-70,0	-968,2	-898,2
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	-2,6	-94,1	-91,5
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	-25,0	-27,4	-2,4
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	146,2	797,7	651,5
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-105,7	-110,0	-4,3
7	Eredmény (1+4+5+6)	-57,1	-402,0	-344,9
8	A saját tőke egyes elemei a mérlegben			
	Eredménytartalék	208,3	151,2	-57,1
9	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	654,5	774,9	120,4
10	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	-16,8	-278,4	-261,6

*Felüyleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés/felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

forintforrások (hitelintézetek egyhetes és egynapos betétei, kötelező tartalékok, MNB diszkontkötvények, költségvetés forint betétei) után fizetett kamatráfordítások növekedése elérte a 900 milliárd forintot. Ettől jelentősen elmaradt a kamatbevételek emelkedése. A forint kamat- és kamattellegű eredmény csökkenéséhez a hitelintézetekkel kötött kamatcsere-ügyletek – emelkedő piaci forintkamatok miatt bekövetkező – vesztesége is hozzájárult.

A deviza kamat- és kamattellegű eredmény 2022-ben 94,1 milliárd forint veszteség volt. A devizahozamok emelkedésének hatására a nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek – a korábbi alacsony szinthez képest – növekedni kezdtek, 41 milliárd forinttal haladták meg a 2021. évi értéket. Ezt a hatást ugyanakkor mérsékelte a deviza kamatráfordítások növekedése. A deviza kamattellegű eredmény több mint 100 milliárd forinttal romlott, ami egyrészt a tartalékhoz kapcsolódó határidős ügyleteknek a devizahozamok változása miatt kialakult veszteségéhez, másrészt a hitelintézetekkel kötött devizacsere ügyletekhez volt köthető.

A pénzügyi műveletek eredménye a forint és deviza értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2022-ben a devizatartalék-kezelési tranzakciókhoz kapcsolódó értékpapír-eladásokon – a devizahozamok jelentős emelkedése következtében – veszteséget realizált az MNB. Döntően ennek tudható be, hogy a pénzügyi műveletek eredménye nettó 27,4 milliárd forint veszteséget mutatott.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a devizaeladások volumene határozza meg, 2022-ben a realizált árfolyamnyereség 797,7 milliárd forintra emelkedett. A forint hivatalos árfolyama az év során jelentős ingadozás mellett gyengült, a hivatalos és a bekerülési árfolyama közötti eltérés az előző évhez képest érdemben emelkedett. A devizaeladások 2022-ben döntően az ÁKK adósságkezelési műveleteihez, az arany és devizatartalék kezeléséhez és az energiaimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódtak, a konverziós mennyiség meghaladta a korábbi éveket. Az MNB vezetése 2022 folyamán az aranytartalék fizikai formában történő megtartása mellett az arany árfolyamának ingadozásából eredő kockázat csökkentéséről döntött.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalék és értékvesztés-képzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2022-ben

110 milliárd forintot tettek ki, az előző évhez képest 4,3 milliárd forinttal emelkedtek a működési költségek növekedéséhez köthetően.

A saját tőke állománya 2022. december 31-én 255,9 milliárd forint volt. A saját tőke nagyságát a forintárfolyam kiegyenlítési tartalék egyenlegének változása növelte, a deviza értékpapírok kiegyenlítési tartalékának változása és az éves veszteség csökkentette. A saját tőke az év végén meghaladta a jegyzett tőke értékét, ezért a költségvetésnek térítési kötelezettsége nem keletkezett.

A forint hivatalos és átlagos bekerülési árfolyama közötti pozitív eltérés és az átértékelődő devizaállományok egyaránt emelkedtek 2021. év végéhez képest, így a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 120,4 milliárd forinttal magasabb lett, 2022. december 31-én 774,9 milliárd forint volt.

2022. december 31-én a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 278,4 milliárd forint nem realizált veszteség keletkezett, ami az előző év végi szinthez képest 261,6 milliárd forintos csökkenést jelentett. A változás a devizahozamok emelkedésével függött össze, amelynek hatására az értékpapírok piaci ára alacsonyabb lett.

3.13. AZ MNB 2022. ÉVI GAZDÁLKODÁSA

A működési költségek 2022. évi tényleges összege 69 282 millió forint, amely a jóváhagyott (központi tartalék nélküli) tervtől 3,5 százalékkal marad el, a 2021. évben felmerült kiadásoknál pedig 27,3 százalékkal magasabb.

Az előző évhez viszonyított növekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési) költségeknél jelentkezett, főként az új ingatlanok a hozzájuk tartozó parkolók, valamint a Bölcs Vár egész évi bérléséből és üzemeltetéséből adódóan, de emelkedtek még az informatikai költségek és az értékcsökkenési leírás összege is. Mindezek mellett nőttek a személyi jellegű ráfordítások is.

A beruházások 2022. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 12 738 millió forint. 2022. évben a beruházások kapcsán 9046 millió forint került kifizetésre. A 2022. évi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött.

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

A működési költségek 2022. évi tényleges összege 69 282 millió forint, amely a jóváhagyott (központi tartalék nélküli) tervtől 3,5 százalékkal marad el, a 2021. évben felmerült kiadásoknál pedig 27,3 százalékkal magasabb.

Az előző évhez viszonyított növekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési) költségeknél jelentkezett, főként az új ingatlanok (MNB Budai Központ, MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum), a hozzájuk tartozó parkolók, valamint a Bölcs Vár egész évi bérléséből és üzemeltetéséből adódóan. A további ingatlanok esetében a 2021 IV. negyedévében lezárult beszerzési eljárás eredménye alapján kialakult díjak miatt növekedtek az üzemeltetési költségek. Emellett emelkedett az informatikai költségek és az értékcsökkenési leírás összege is. A 2022. évi személyi jellegű ráfordításokon belül elsősorban az állományba tartozók bérköltsége növekedett.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2022. évi személyi jellegű ráfordítások az előző évi költségeket 4811 millió forinttal (17,4 százalékkal) haladták meg.

Az eltérésben jelentős szerepet játszott, hogy az MNB igazgatóságának döntése alapján a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében – a bértömeggazdálkodás rendszerében – a 2021. évi bértömegkeretek 2022. január 1-jei hatállyal 10 százalékkal, illetve meghatározott feltételek mellett 2022. július 1-jei hatállyal további 7 százalékkal növekedtek. Ezen túlmenően a korábbi évekhez hasonlóan a Magyar Nemzeti Bank igazgatósága a munkavállalók számára 2022-ben is nettó 350 000 forint összegű rendkívüli SZÉP-kártya juttatás biztosításáról döntött. Mindezek mellett a statisztikai átlaglétszám 2,5 százalékkal emelkedett.

A fentiekén túl a 2022. évi reprezentációs költségek a 2021. évi – a járványhelyzet miatt a korábbiaknál lényegesen alacsonyabb összegű – kiadásokhoz képest közel kétszeresére emelkedtek.

Banküzemi általános költségek

A 2022. évi banküzemi általános költségek összesen 36 749 millió forintot tettek ki, ami a 2021. évit 10 043 millió forinttal (37,6 százalékkal) haladta meg, az összetevők változásait az alábbiak indokolják.

Az *IT-költségek* az előző évihez képest 1014 millió forinttal (21,5 százalékkal) növekedtek, egyrészt a funkcióbővítések és a magasabb rendelkezésre állási szintek általi többletköltségek hatására, másrészt a már megvalósított informatikai beruházások költségvonzatából adódóan. Emelkedtek továbbá a hírszolgálati szolgáltatások költségei a díjemelések és újabb Bloomberg-előfizetések vásárlása következtében, valamint a számítástechnikai gépek javítási és karbantartási költségei.

A 2021. évhez viszonyítva 2022-ben 9425 millió forinttal (99,0 százalékkal) nőttek az *üzemeltetési költségek*, amik túlnyomórészt az ingatlanköltségeknél, ezen belül is elsősorban az ingatlanok bérleti díjainál, az ingatlanok anyag- és karbantartási (fenntartási) költségeinél, továbbá az őrzésvédelmi és a közüzemi költségeknél jelentkeztek. A költségnövekedést elsősorban az új ingatlanok, a hozzájuk tartozó parkolók, valamint a Bölcs Vár egész évi bérlése, üzemeltetése és őrzésvédelme befolyásolta. (Ugyanakkor a Szabadság téri székházzal és a Krisztina krt. 39. sz. alatti bérelt ingatlannal kapcsolatos költségek 2022-ben már nem merültek fel.) A többi ingatlan esetében is növekedtek az üzemeltetési költségek, részben az MNB–Ingatlan Kft.-vel közös közbeszerzési eljárás keretében 2021 IV. negyedévében lezárult pályázat eredménye alapján kötendő megállapodás következményeként, részben az elektromos áramszolgáltatás új szerződés szerinti díjának jelentős emelkedése miatt.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2022. évi összege 9,2 százalékkal (521 millió forinttal) magasabb a 2021. évinél. Ez főként a 2022-ben megvalósított, többnyire informatikai beruházások, illetve ezen belül főleg immateriális javak (szoftverek) beszerzésére irányuló hatása.

A 2022. évi egyéb költségek – jellemzően a kommunikációs szolgáltatások költségeinek mérséklődése miatt

10. táblázat

Az MNB 2022. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2021. évi tény	2022. évi terv (tartalék nélküli)	2022. évi tény	Index (2022. évi tény / 2022. évi terv)	Index (2022. évi tény / 2021. évi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	27 722	32 140	32 533	101,2	117,4
Banküzemi általános költségek	26 706	39 673	36 749	92,6	137,6
Összesen	54 428	71 813	69 282	96,5	127,3

– 12,4 százalékkal (871 millió forinttal) csökkentek az előző év kiadásaihoz viszonyítva, miután a 2021. évi költségek egy része egyszeri kiadás volt, egy része pedig 2022-ben a korábbiaknál alacsonyabb értékben merült fel. A 2021. évihez képest 2022-ben emelkedtek viszont a kiküldetések utazási-, szállás- és dologi költségei, továbbá a konferenciákkal és képzésekkel kapcsolatos költségek, döntően abból adódóan, hogy 2021-ben a járványhelyzet miatt lényegesen alacsonyabb volt az adott kiadásokhoz kapcsolódó szolgáltatások igénybevétele.

Az önköltség-átvezetések abszolút értéke – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – az előző évihez képest növekedett. Ennek oka jellemzően, hogy egy külföldi rendezvényen az MNB leányvállalataival való közös részvétel költségéből az MNB-n kívüli rész kiszámlázásra került. Emellett a szakértői díjak bevétele (amit utólag térítenek meg az MNB-nek) és a SWIFT-szolgáltatás GIRO-nak kiszámlázott önköltsége is emelkedett 2022-ben.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, továbbá az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosításához különböző fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2022. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 12 738 millió forint volt, az év során a beruházásokhoz kötődően mindössze 9046 millió forint kifizetésére került sor.

A 2022. évi beruházások túlnyomó része különféle hardvereszközök és informatikai rendszerek szoftverfejlesztési projektjeihez, továbbá szoftvertermékek és Microsoft-licenck beszerzéséhez kötődött.

A kommunikációs beruházások részeként elkészültek a Pénzügyi Tudástár Programhoz kapcsolódó, pénzügyi tudatosság növelését szolgáló kisfilmek.

Az MNB személyügyi tevékenysége

A hatékony és eredményes működés elősegítése érdekében az MNB folyamatosan stratégiai kérdésként kezeli az emberi erőforrásokkal való gazdálkodást. Stabil foglalkoztatást biztosít és olyan munkakultúrát alakított ki, ahol az értékek által vezérelt légkörben a munkavállalók hatékonyan, teljesítményorientáltan tudják végezni feladataikat, és ahol az eredményes munkavégzéshez szükséges tudást, készségeket, kompetenciákat megszerzik és fejlesztik. Továbbá a munkavállalók által elvégzett eredményes munkát ösztönzés és erkölcsi elismerés támogatja, ezzel együtt

a munkatársai részéről a magas szintű munkavégzés mellett etikus magatartást vár el az MNB. Mindezek segítségével – az intézmény érdekeivel összhangban – a munkatársak egyéni érdekei is érvényesülhetnek.

Az MNB a munkaerőpiacon kivételes, vonzó szervezetként jelenik meg, amelyet különleges jogállása, sajátos, széles körű feladatai, valamint munkatársainak anyagi és erkölcsi megbecsülése jellemez. A PwC munkavállalói preferenciákról szóló felmérésében az MNB az elmúlt négy év során három alkalommal ért el dobogós helyezést a pénzügyi szektorban.

A humánerőforrás-stratégia alapján az MNB a legkiválóbb munkatársak megszerzése mellett fontosnak tartja megtartásukat is, amelynek érdekében elősegíti a szervezeti célokkal összhangban álló egyéni ambíciók támogatását. Az MNB egyik kiemelt humánerőforrás-stratégiai célja, hogy olyan, az intézménnyel szemben lojális munkatársakat alkalmazzon, akikre támaszkodva képes a megújuló hazai gazdasági és társadalmi érdekek és értékek mentén a változásokban aktívan részt venni. Ennek alapján megfelelő létszámban biztosíthatóak a jól képzett, motivált munkatársak.

A munkavállalók jellemzően szakmai képzéseken, személyes készségfejlesztő programokon, valamint nyelvi képzéseken vesznek részt, amelyek az egyén igényeire szabva, eredményesen szolgálják a résztvevők fejlődését, mind a hatékonyság és hozzáállás, mind pedig az együttműködési készségek fejlesztése tekintetében.

A gyorsan változó külső környezethez illeszkedve személyes, hibrid és online formában történtek olyan célirányos képzések, fejlesztések és támogatások, amelyek arra hivatottak, hogy a folyamatos szakmai fejlődés mellett a munkavállalók számára biztosítva legyen a biztonság, a stabilitás, a kiszámíthatóság és az alacsonyabb stressz-szint. A támogatások során az MNB arra törekedett, hogy a munkavállalók olyan energiát kapjanak, amely növeli a munkavégzés hatékonyságát, a kreatív gondolkodást és az innovatív megoldásokat, ezért a különböző szakmai képzések és nyelvi fejlesztések, valamint a jól-lét program mellett a belső képzési programokban olyan tréningek kerültek meghirdetésre, amelyek a kollégák mentális erősségét, fizikai egészségét és érzelmi jóllétét támogatták, fejlesztették. A tréning témák fókuszában a reziliencia megteremtése, a stresszkezelés, az időgazdálkodás és az önismeret állt.

Az MNB a nemzetközi jó gyakorlatokat is ötvöző gyakorlonoki programjának kiterjesztésével továbbra is támogatta a felsőfokú képzésben résztvevők szakmai tapasztalatszerzését. A szakmai gyakorlonoki rendszer keretében felsőfokú tanulmányaikat végző diákokat fogadott a kötelező szakmai

gyakorlatuk idejére, illetve duális képzés keretében. Az MNB a Neumann János Egyetemmel együttműködve, annak duális vállalati partnereként vesz részt az egyetem gazdálkodási és menedzsment, nemzetközi gazdálkodás, valamint pénzügy és számvitel szakos hallgatóinak alapképzésében, ezzel eddig már 65 hallgató töltötte duális szakmai gyakorlatát az MNB szakterületeinél és leányvállalatainál.

Friss diplomások és pályakezdők is lehetőséget kaptak a gyakornoki programban való részvételre, ami egyrészt segítette munkaerőpiaci integrálódásukat, másrészt lehetőséget adott az MNB-nek a kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatók kiválasztására és munkavállalóként való foglalkoztatására.

Az MNB 2022. évben tovább folytatta a HR-rendszerek fejlesztését, digitalizációját, amelyekkel támogatta az új belépők beilleszkedését, a munkatárs és a szervezet kapcsolatait a jogviszony fennállása alatt, valamint segítette a kollegák szervezettől való távozásának lebonyolítását.

A feladatok ellátásához szükséges létszám és a bérek kialakításában meghatározó a szakterületi vezetők szerepe. Az MNB bér- és jövedelempolitikája tükrözi speciális helyzetét és felügyeleti funkcióját. A bérekben elismerésre kerül az az egyedi tudás és szakértelem, amellyel az egyes szakterületek munkatársai rendelkeznek.

Az MNB-ben működő bértömeg-gazdálkodási rendszer a bevezetésekor kitűzött céloknak megfelelően lehetőséget biztosít arra, hogy a munkaerő – akár időszakos – átcsoportosításával gyorsan és rugalmasan kezelje a szakterületeken felmerülő változásokat, igényeket. A bértömeg-gazdálkodás ezen túlmenően támogatja a vezetőket az irányításuk alá tartozó területek feladatainak mind teljesebb megvalósításában is azáltal, hogy a szakterületi vezetők a kiemelkedő munkát és az elért eredményeket közvetlenül tudják értékelni, amely a munkavállalók javadalmazásában is megjelenhet. A bevezetett rendszer így alkalmassá vált egyrészt a minőségi, magas szaktudással rendelkező munkavállalói állomány hosszú távú biztosítására, másrészt a felelős gazdálkodás erősítésére is azáltal, hogy jelentősen tágabb javaslatvételi lehetőséget biztosít a bér-gazdálkodási területek vezetőinek.

Az MNB a választható béren kívüli juttatások rendszerét 2020. január 1-vel kivezette és ezzel párhuzamosan, megtartva, illetve átalakítva az egyes korábbi béren kívüli juttatási formákat, új elemeket is bevezetett, amelyeket 2022. évben továbbra is fenntartott. Továbbra is széles körben támogatta munkavállalóit, és fenntartotta a családokat támogató jóléti juttatási rendszerét is. Ezen belül kiemelten

támogatta a családalapítást, a gyermekvállalást és a gyermeknevelést, hozzájárult a váratlan élethelyzetekből adódó terhek enyhítéséhez, valamint munkavállalóinak öngondoskodásához. A munkatársak egészségének megőrzése érdekében az évente egyszer igénybe vehető teljes körű állapotfelmérő egészségügyi program valamennyi munkatárs számára ebben az évben is elérhető volt. A koronavírus-ferőtőzésen átesett munkavállalók 2022-ben is igénybe vehették a kifejezetten nekik összeállított post-covid szűrőcsomagot, valamint a munkáltató által támogatott védőoltásokat.

Az MNB szervezeti kultúrájában kiemelt fontossággal bír, hogy a munkatársak családi szerepvállalásuk során is kiteljesedhessenek, és kiegyensúlyozott családi háttérből töltsék végezhessék munkahelyi feladataikat.

Számos intézkedés és sikeres kezdeményezés eredményeként, családpolitikájának elismeréseként az MNB elnyerte a Nagycsaládosok Országos Egyesületének (NOE) Jubileumi Bölcső díját.

Magyarország Kormánya Családbarát Ország programja keretében meghirdetett Családbarát Hely tanúsító védjegy pályázatán az MNB pályázata elnyerte a Családbarát Munkahely tanúsító védjegyet. A védjegy kifejezi a szervezet családbarát szemléletű működés iránti elkötelezettségét, valamint az ennek megvalósításáért tett alapvető intézkedések meglétét.

Létszám alakulása

Az MNB feladatának ellátáshoz szükséges munkaerőigény biztosítása befolyásolta a létszám alakulását 2022-ben.

A természetes elvándorlásból, minőségi cserékből és jogi állományváltásból adódóan az év során 159 munkavállaló került ki az MNB statisztikai állományából.

Az MNB előtt álló kihívásoknak és a feladatoknak megfelelő működési struktúrához szükséges személyi állomány biztosítása érdekében a megüresedett vagy új pozíciókba 175 fő került felvételre az MNB statisztikai állományába.

A csökkenések és növekedések egyenlegeként a 2022. évi záró létszám 1573 fő volt, ami 16 fővel haladja meg a 2021. évi záró létszámot.

Az MNB 2022. évi átlagléttszáma 1568,1 fő volt, amely az előző évinél 38,8 fővel volt magasabb.

A foglalkoztatottak átlagos életkora 2022. év végén 42,3 év volt.

Beszerezési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB-t az Európai Parlament és Tanács közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelve és a 2015. évi CXLI. törvény alapján közbeszerzési kötelezettség terheli. Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – belső utasítás szabályozza. A 2022-ben keletkezett beszerzési igények összesen 963 darab eljárást eredményeztek. Ezek összértéke a sikeresen lebonyolított beszerzési eljárások eredményeként 17,93 milliárd forint volt figyelembe véve a megkötött szerződéseket (amelyek között több évre szóló szerződések is szerepelnek). A 2022-ben indított és lebonyolított beszerzési eljárásokkal kapcsolatban nem került sor jogorvoslatra. Az MNB a beszerzési feladatokat a határidők betartása mellett, megfelelő transzparenciával és az intézmény jó hírének, presztízsének szem előtt tartásával látta el.

Működési kockázatkezelés és üzletmenet-folytonosság

Az MNB stratégiai céljainak sikeres megvalósítása, jó hírnevének, vagyonának megőrzése kiemelten fontos érték. Ezen célok és értékek védelmében komoly szerepe van a hatékony működési kockázatkezelésnek. A működési kockázatok szervezeten belüli azonosítása, felmérése, folytonos nyomon követése és a kezelésükre alkalmas válaszingyintézkedések meghozatala az MNB vállalatirányításának szerves részét képezi. A működési kockázatkezelési tevékenység folyamatosan magas szinten tartásához a nemzetközi legjobb gyakorlatok figyelemmel kísérése és ezzel összhangban az MNB eljárásainak, rendszereinek fejlesztése elengedhetetlen.

A működési kockázati keretrendszer folyamatos fejlesztésének keretében az MNB a belső kontrollterületek együttműködésére épülő nemzetközileg elfogadott IAP (Integrated Assurance Program) módszertant is alkalmazza.

Az MNB annak érdekében, hogy alapvető feladatait kritikus helyzetek esetén is megfelelő szinten biztosítani tudja, hatékony üzletmenet-folytonosság menedzsmentet működtet. Ennek keretében folyamatosan aktualizálja üzletmenet-folytonossági és katasztrófa helyreállítási terveit, amelyek megbízhatóságát évente teszteli. Kiemelten fontos a fizetési rendszer működtetéséhez és a devizatartalék kezeléséhez kapcsolódóan végrehajtott teszt.

Az MNB a munkavállalói egészségének védelme, valamint az üzletmenet-folytonosság biztosítása érdekében is törekedett a Covid19 járvány MNB-t érintő hatásainak mérséklésére. Sor került a járványhelyzet tapasztalatainak kiértékelésére, az intézkedési tervek, szabályzatok szükséges módosítására.

A 2022-ben meghozott intézkedések eredményeként az MNB működése folyamatos volt, a jegybanktörvényben meghatározott feladatait magas színvonalon tudta teljesíteni.

3.14. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét. Az MNB vezetői és illetékes szakértői aktív résztvevői e bizottságok munkájának, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységének.

Magyarország uniós csatlakozása óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő összehangolt álláspontok kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról.

2022. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és két, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. Az úgynevezett Egységes Felügyeleti Mechanizmus (Single Supervisory Mechanism – SSM) 2014. novemberi indulásával összefüggésben néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014 óta SSM-összetételben is tart üléseket, amelyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezetként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vesznek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre, mandátuma röviden az alábbiakban összegezhető:

Számviteli és Eredményelszámolási Bizottság (Accounting and Monetary Income Committee – AMICO): Ki alakítja és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolókat kereteit meghatározó

számvitel-politikai elveket és a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát, valamint elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegy Bizottság (Banknote Committee – BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítására kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling Bizottság (Committee on Controlling – COMCO): Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, valamint elemzéseket készít az Eurorendszer és a KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költségstruktúrájáról. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál. A COMCO csak euroövezeti összetételben ülészik.

Eurorendszer/KBER Kommunikációs Bizottság (Eurosystem/ESCB Communications Committee – ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer és a KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak, és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi Stabilitási Bizottság (Financial Stability Committee – FSC): Feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső Ellenőri Bizottság (Internal Auditors Committee – IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága (International Relations Committee – IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein.

Informatikai Bizottság (Information Technology Committee – ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához (különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra), és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít és hajt végre.

Jogi Bizottság (Legal Committee – LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösképpen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabály-tervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci Infrastruktúra és Fizetések Bizottsága (Market Infrastructure and Payments Committee – MIPC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszerek zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekkel kapcsolatos stratégiai döntésekben. Kiemelt figyelmet fordít a felvigyázási tevékenység erősítésére, valamint a páneurópai fejlesztések elősegítésére a kis és nagy értékű fizetések, az értékpapírok és a fedezetkezelés terén.

Piaci Műveletek Bizottsága (Market Operations Committee – MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris Politikai Bizottság (Monetary Policy Committee – MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, amelyek az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési Bizottság (Organisational Development Committee – ODC): Az Eurorendszer és az SSM működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti kérdésekben javaslatokkal segíti az EKB döntéshozóinak munkáját. Emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti. Az ODC csak euroövezeti összetételben ülészik.

Kockázatkezelési Bizottság (Risk Management Committee – RMC): Feladata, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB döntéshozóinak munkáját. Az RMC csak euroövezeti összetételben ülészik.

Statisztikai Bizottság (Statistics Committee – STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költségghatékony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési Bizottság (Budget Committee – BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az EKB és az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Bizottság (Human Resources Committee – HRC): Célja az, hogy az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás terén az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információcseré fórumaként szolgáljon.

3.15. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB különböző szakterületein folyó kutatások célja a jegybanki döntés-előkészítés támogatása. A kutatások eredményei nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban és az MNB ez irányú kiadványaiban kerülnek publikálásra: a jellemzően angol nyelven megjelenő MNB

Working Papers (MNB-füzetek) sorozatban, továbbá az MNB-tanulmányokban, valamint a Hitelintézeti Szemle folyóiratban. A publikációk mellett a kutatási tevékenység része a nemzetközi konferenciákon, valamint az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban az MNB képviselése.

2022-ben MNB-s szerzők tizenhét cikket publikáltak nemzetközi tudományos folyóiratokban, ebből tizenegy a legrangosabb negyed lapjaiban (Q1) jelent meg (lásd 11. táblázat), további három pedig a második kvartilisben (Q2).

Ezek mellett a következő folyóiratokban publikáltak még MNB-s szerzők 2022-ben: WSEAS Transactions on Business and Economics, Journal of Risk and Financial Management, Public Finance Quarterly. Miután közlésre már elfogadták, megjelenés előtt áll egy MNB-s tanulmány az Economics Letters folyóiratnál.

A nemzetközi folyóiratok mellett külföldi jegybankok, nemzetközi intézmények és egyetemek kiadványaiban is jelentek meg MNB-s kutatók és elemzők tanulmányai. Két tanulmány is megjelent a BIS Working Papers sorozatában, illetve egy-egy fejezet a Central Banking, Monetary Policy and the Future of Money és a Results and challenges: ten years of China-CEEC cooperation című könyvekben.

A hazai folyóiratokban negyvenegy publikáció, ezen belül a Hitelintézeti Szemle 2022-es számaiban tizenkét tanulmány, három esszé, hat szakmai cikk, négy könyvismertető és öt konferencia-beszámoló jelent meg MNB-s szakértőktől. Továbbá az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának tudományos besorolása szerint A kategóriás hazai folyóiratokban MNB-s szerzőktől öt cikk került közlésre, mindegyik a Közgazdasági Szemlében.

Számos alkalmazott kutatási eredmény jelent meg az MNB saját kiadványaiban is. Az MNB-tanulmányok (MNB Occasional Papers) sorozatban négy, az MNB-füzetek (MNB Working Papers) című kiadványban pedig hét tanulmány került publikálásra. Utóbbiak közül egy, ágens-alapú modellezéssel foglalkozó tanulmány az egyesült királyságbeli Economic and Social Research Council által kutatási díjban részesült.

11. táblázat		
MNB-s szerzők 2022-ben megjelent nemzetközi Q1–Q2 besorolású folyóiratokban megjelent publikációi		
Szerző(k)	Cím	Folyóirat
Ádám Banai, Edina Berlinger, Barbara Dömötör	Adjustable-rate mortgages in the era of global deflation: How to model additional default risk?	Plos One
Eszter Baranyai, Ádám Banai	Heat projections and mortgage characteristics: evidence from the USA	Climatic Change
Éva Berde, Áron Drabancz	The propensity to have children in Hungary, with some examples from other European countries	Frontiers in Sociology
Chaoyi Chen, Mehmet Pinar, Thanasis Stengos	Renewable Energy and CO2 Emissions: New Evidence with the Panel Threshold Model	Renewable Energy
Chaoyi Chen, Nikolay Gospodinov, Alex Maynard, Elena Pesavento	Long-Horizon Stock Valuation and Return Forecasts Based on Demographic Projections	Journal of Empirical Finance
Christian Diem, András Borsos, Tobias Reisch, János Kertész, Stefan Thurner	Quantifying firm-level economic systemic risk from nationwide supply networks	Scientific Reports
László Kökény, Zsófia Kenesei, Gábor Neszveda	Impact of COVID-19 on different business models of European airlines	Current Issues in Tourism
Mark Antal, Lorant Kaszab	Spillovers from the European Central Bank's asset purchases to countries in Central and Eastern Europe	Economic Modelling
Gábor Neszveda, Gábor Till, Barnabás Timár, Marcell Varga	Is short-term reversal driven by liquidity provision in emerging markets? Evidence from China	Finance Research Letters
Veronika Fenyves, Tibor Tarnóczy, Zoltán Bács, Dóra Kerezsi, Péter Bajnai, Mihály Szoboszlai	Financial efficiency analysis of Hungarian agriculture, fisheries and forestry sector	Agricultural Economics (Czech Republic)
Zombor Berezhvai, Olivér Hortay, Tamás Szőke	The impact of COVID-19 measures on intraday electricity load curves in the European Union: A panel approach	Sustainable Energy, Grids and Networks
Anna Naszodi, Francisco Mendonca	Changing educational homogeneity: Shifting preferences or evolving educational distribution?	Journal of Demographic Economics
Lorant Kaszab, Ales Marsal, Katrin Rabitsch	Asset pricing with free entry and exit of firms	Economics Letters
Roman Horvath, Lorant Kaszab, Ales Marsal	Interest rate rules and inflation risks in a macro-finance model	Scottish Journal of Political Economy

3.16. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK

2022-ben újabb kötetekkel bővült az MNB közgazdasági és monetáris politika szakkönyveinek sora. Májusban jelent meg az *Új fenntartható közgazdaságtan – Globális vitairat* című könyv, amelynek alaptézise, hogy világunkban az élet minden területén fenntarthatósági fordulatra van szükség, és ezt a közgazdaságtudománynak is tükröznie kell. Decemberben újabb tanulmánykötetet publikált a jegybank, *Jelenünk a jövő – Eurázsiai jegybankok az innováció élén* címmel, amely a 21. századi példákon keresztül mutatja be a jegybankok legújabb innovációs gyakorlatait.

A rendszeresen megjelenő szakmai kiadványok köre is jelentősen bővült 2022-ben: megjelent Az MNB klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi jelentése. A kiadvány célja, hogy az MNB operatív működésével és pénzügyi eszközeivel kapcsolatos klímakockázatokat a lehető legszélesebb körben feltárja, transzparens módon publikálja, és ezáltal is irányt

mutasson a hazai pénzügyi szektor szereplőinek. Publikálásra került továbbá a *Hitelezési fordulattól a zöld átmenetig – Tanulmánykötet a Növekedési Hitelprogram eddigi kilenc évéről 2013–2022, valamint az MNB Zöld jegybanki eszköztár-stratégiája megjelenésének évfordulójára a Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében* címmel készült kiadvány.

Rendszeres kiadványok

Inflációs jelentés

Az Inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket illetve megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Pénzügyi stabilitási jelentés

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja e változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A jelentés elemzési fókuszában a hosszú távú tendenciák és a kockázatok előrettekintő jellegű értékelése áll.

Növekedési jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő Növekedési jelentés célja, hogy a hosszabb távú – esetenként egy teljes üzleti ciklust is felölelő – növekedési pályát és annak meghatározó tényezőit közvetlenül, sztenderd és alternatív mutatókat is felhasználva mutassa be. A jelentés áttekinti a gazdasági növekedést rövid-, közép- és hosszabb távon leginkább meghatározó folyamatokat, amelynek értékelését évente ismerteti.

Termelékenységi jelentés

Az évente egyszer megjelenő Termelékenységi jelentés segít megérteni a gazdasági növekedés és felzárkózás kulcstényezőjének mozgatórugóit, jellemzőit, eloszlását és dinamikáját, ezáltal közelebb visz a termelékenységet javító reformok megfogalmazásához és végrehajtásához. A jelentés ezt komplex módon teszi, a hatékonysági mutatók széles körét vizsgálja: a munkatermelékenységet, az innovációs-, digitalizációs- és ökológiai hatékonyságot egyaránt.

Lakáspiaci jelentés

Az MNB Lakáspiaci jelentés című kiadványa féléves rendszerességgel mutatja be a hazai lakáspiac aktualitásait. A kiadvány célja, hogy átfogó képet adjon a lakóingatlan-piac rövid és hosszú távú trendjeiről, valamint, hogy bemutassa a hazai piac területi különbségeit. A lakáspiaci folyamatok nemcsak a pénzügyi stabilitási dilemmákkal állnak szoros kapcsolatban, hanem alapjaiban határozzák meg a gazdaság rövid és hosszú távú konjunkturális kilátásait is.

Kereskedelmiingatlan-piaci jelentés

Az MNB tematikus kiadványa féléves rendszerességgel elemzi a kereskedelmi ingatlanok piacának folyamatait. A kiadványban bemutatásra kerülnek a piacot befolyásoló makrogazdasági tényezők, a különböző piaci szegmenseket jellemző, kereslet- és kínálatoldali tendenciák. A jelentés kitér a bankok ingatlanfinanszírozási aktivitására is, ami egyúttal a fő kapcsolatot jelenti az ingatlanpiaci folyamatok és a pénzügyi stabilitás között.

Makroprudenciális jelentés

Az évente megjelenő Makroprudenciális jelentés célja, hogy bemutassa az MNB által a Pénzügyi stabilitási jelentés keretein belül feltárt és kommunikált rendszerkockázatok megelőzésére és kezelésére alkalmazott makroprudenciális eszközöket, azok hatásmechanizmusait és a piaci szereplők alkalmazkodását. A kiadvány az MNB Alapokmányával és makroprudenciális stratégiájával összhangban törekszik arra, hogy az iparági szereplők mellett a szélesebb közvélemény számára is követhetőbbé és közérthetőbbé tegye az MNB makroprudenciális intézkedéseit.

Versenyképességi jelentés

A Versenyképességi jelentés célja, hogy átfogó és objektív képet adjon Magyarország versenyképességének olyan dimenzióiról, amelyekre a jegybank hagyományos makrogazdasági elemzéseiben kevesebb fókusz esik, noha meghatározó szereppel bírnak a gazdasági folyamatok alakulása szempontjából. A jelentés 14 területen, több mint 160 mutatót keresztül – amelyek 95 százalékban objektívák – méri és értékeli az ország versenyképességét az Európai Unió, a visegrádi együttműködés és a legfejlettebb északi országokkal összehasonlítva.

Versenyképességi tükör

A kiadvány célja az MNB által eddig megfogalmazott versenyképességi irányok és javaslatok teljesülésének strukturált nyomon követése, ami a végrehajtás támogatásával hozzájárul a szükséges versenyképességi fordulat megvalósulásához. A Versenyképességi tükör évente értékeli hazánk versenyképességi előrehaladását a 2019-ben közzétett Versenyképességi programban megfogalmazott 330 javaslat alapján. A jegybanki javaslatok teljesülésének méréséhez a monitoring rendszer leíró és elemző módszert egyaránt alkalmaz.

FinTech és digitalizációs jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő FinTech és digitalizációs jelentés célja, hogy betekintést nyújtson a hazai pénzügyi piacokon is egyre meghatározóbbá váló pénzügyi innovációk, digitalizáció, illetve az ezeket támogató technológiák fejlődésének hazai és nemzetközi trendjeibe. Az MNB szándéka szerint ezáltal hozzájárul a hazai pénzügyi rendszer digitalizációs szintjének erősítéséhez, amely folyamatban a jövőben is kiemelt támogató szerepet kíván betölteni.

Biztosítási, pénztári, tőkepiaci kockázati és fogyasztóvédelmi jelentés

A kiadvány a biztosítók, a pénztárak, a közvetítők, a bankcsoporthoz nem tartozó pénzügyi vállalkozások és a tőkepiaci szereplők piacainak legfontosabb jellemzőit és kockázatait mutatja be. Az évente egyszer megjelenő jelentés célja, hogy tájékoztassa a közvéleményt, valamint a pénzügyi rendszer intézményeit az aktuális prudenciális és fogyasztóvédelmi kérdésekről, ezáltal is növelve az érintettek kockázati tudatosságát, valamint a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom fenntartását, erősítését. A kockázatok azonosítása, illetve az azok csökkentése céljából végzett hatósági tevékenység, valamint a jegybank ismeretterjesztő, oktató tevékenysége és a magyar pénzügyi kultúra fejlődését szolgáló munkája hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyi intézményeket és termékeket érintő döntésekhez a megfelelő információk az érintettek rendelkezésére álljanak, és így a pénzügyi rendszer egészének stabilitása erősödjék.

Kiberfenyegetettség jelentés

AZ MNB Felügyeleti stratégiája, az MNB-ről szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben megfogalmazott célkitűzést erősítve, a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatását és mélyítését jelölte ki 2025-ig fő célkitűzésének. A digitalizációnak köszönhetően az IKT-megoldások és a digitális szolgáltatások jelentősége és az azoktól való függés mértéke folyamatosan növekszik a pénzügyi szektorban, így a pénzügyi rendszer ellenállóképességének megvalósításához kiemelt figyelmet kell szentelni a digitalizációs folyamatokra, azok biztonságára, fenyegetettségeire. A kiberfenyegetettségi térkép összefoglalva megmutatja a pénzügyi szektorban tapasztalható incidensek jellemzőit, különböző tulajdonságaikat, illetve bizonyos esetekben a kezelésük módját is.

Hitelezési folyamatok

A Hitelezési folyamatok című kiadvány célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson e folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását.

Fizetési mérleg jelentés

A jelentés évente négy alkalommal jelenik meg, hogy tájékoztassa a piaci szereplőket a fizetési mérleg folyamatairól, különös tekintettel a gazdaság mélyebb összefüggéseire. A külső egyensúly alakulása a pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a fizetési mérleg

folyamatai alapján következtetni lehet a gazdasági növekedés fenntarthatóságára, illetve az ezzel kapcsolatos kockázatokra. Az MNB átfogóan és rendszeresen elemzi a külső egyensúlyi folyamatokat, a makrogazdasági egyensúlytalanságokat több mutatón keresztül vizsgálja.

Fizetési rendszer jelentés

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a belső pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési- és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Költségvetési jelentés

Az MNB az MNBtv.-ben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a Költségvetési jelentés című kiadványból ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált számviteli törvény szerinti éves beszámolóját.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal, szeptemberben jelenik meg az Éves Jelentésnek megfelelő tartalommal. A jelentés a jegybank első fél évről szóló üzleti jelentése és beszámolója (nem auditált).

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az Éves és a Féléves jelentés közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek első és harmadik negyedévi, MNB tv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Jelentés a Pénzügyi Békéltető Testület éves tevékenységéről

Az MNB által működtetett Pénzügyi Békéltető Testület évente egy alkalommal online és nyomtatott formában publikálja a működéséről és a tevékenységéről szóló összefoglaló tájékoztatóját, Jelentés a Pénzügyi Békéltető Testület éves tevékenységéről címmel. Az MNB törvény 130.§ (1) bekezdésében meghatározott szempontrendszer alapján elkészített éves jelentés kitér többek között a beérkezett kérelmek és az elintézett ügyek elemzésére, valamint a fogyasztók és a pénzügyi szolgáltatók között gyakran vitákat eredményező, rendszeresen előforduló vagy jelentős problémákra. Arra vonatkozó ajánlásokat is tartalmaz, hogy a jövőben az ilyen problémák hogyan kerülhetők el vagy oldhatók meg. A jelentés bemutatja a fogyasztói jogviták lezárásához szükséges átlagos időtartamot, valamint a meghozatalra került ajánlások, kötelezést tartalmazó határozatok, egyezségeit jóváhagyó határozatok vállalkozás általi teljesítésére vonatkozó adatokat is tartalmazza.

Felügyelőbizottsági jelentés

Az MNB tv. előírja, hogy a felügyelőbizottság tagjai az őket megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg a megbízó miniszternek tájékoztatási kötelezettséggel tartoznak. A felügyelőbizottsági feladatkör fókuszja a jegybank folyamatos működésének ellenőrzésén van. A felügyelőbizottság a rá vonatkozó törvények, a saját ügyrendje, valamint a testület működése során, a tagok által közösen definiált, belső működési alapelvek alapján végzi a tevékenységét. Ellenőrző tevékenységének fő formája a felügyelőbizottsági ülések, amelyek témáit az audit univerzumon alapuló éves, úgynevezett gördülő munkaterve állapítja meg. A felügyelőbizottság tevékenységének kivonata a Felügyelőbizottsági jelentés.

Környezetvédelmi nyilatkozat

A klímaváltozás elleni küzdelem és az ahhoz való alkalmazkodás, valamint általában a súlyosbodó környezeti problémák a gazdaság egészét, és ezen keresztül a pénzügyi közvetítőrendszert is jelentősen érintik. Az MNB ennek tudatában indította el Zöld Programját 2019-ben. Célja

a klímaváltozáshoz és más környezeti problémákhoz kapcsolódó kockázatok csökkentése, a magyarországi zöld pénzügyi szolgáltatások bővítése, az ezzel kapcsolatos hazai és nemzetközi tudásbázis szélesítése, illetve a pénzügyi szereplők és saját ökológiai lábnyomának további mérséklése. Az MNB nemzetközi szinten is élenjáró gyakorlatot folytat annak érdekében, hogy a működéséhez kapcsolódó környezeti terhelést folyamatosan csökkentse. Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2001/EK, valamint a 2017/1505/EU rendeletben szabályozott úgynevezett EMAS (Eco- Management, and Audit Scheme) környezetirányítási menedzsmentrendszer követelményeinek megfelelően, évente publikálja a hitelesített Környezetvédelmi Nyilatkozatot. A kiadványban az érintettek számára bemutatásra kerülnek a környezeti teljesítmény javítására irányuló intézményi erőfeszítések és az elért eredmények.

Fenntarthatósági jelentés

A Fenntarthatósági jelentés célja, hogy az MNB – törvényi mandátumával összhangban – megvizsgálja és mérhetővé tegye hazánk hosszú távon fenntartható felzárkózásának és inkluzív növekedésének kulcstényezőit, támogatva a gazdasági-társadalmi jólét tartós megeremelését biztosító reformok megfogalmazását és végrehajtását. A Fenntarthatósági jelentés ezt komplex módon teszi: a reálgazdasági tényezők mellett azt is vizsgálja, hogy nemzetközi összehasonlításban a pénzügyi, társadalmi és környezeti erőforrások is fenntartható módon hasznosulnak-e a sikeres felzárkózás és társadalmi jólét elérése, valamint fenntartása érdekében. A jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven.

Zöld pénzügyi jelentés

Az MNB éves gyakorisággal publikálja a Zöld pénzügyi jelentés című kiadványt. A kiadvány célja a környezeti fenntarthatóság és a pénzügyek kapcsán az átláthatóság növelése és ezen keresztül a piaci informáltság erősítése, illetve hozzájárulás ahhoz, hogy a pénzügyi rendszer és a gazdaság szereplői, valamint a hazai társadalom pontosabban értsék az éghajlatváltozás pénzügyi vetületeit. Mivel a klímaváltozás és a környezeti anomáliák következményei pénzügyi kockázatokként is lecsapódhatnak, ezért a pénzügyi rendszerben lévő adathiányok áthidalása különösen lényeges. A kiadvány a fenntartható finanszírozással kapcsolatos informáltság erősítésével közvetve segítheti a fenntarthatósági törekvések eredményességét is.

Az MNB klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi jelentése

Az MNB a jegybankok és a hazai pénzügyi szervezetek körében is elsők között készítette el a klímaváltozással

kapcsolatos pénzügyi (TCFD) jelentését. A jelentés célja, hogy az MNB operatív működésével és pénzügyi eszközeivel kapcsolatos klímakockázatokat a lehető legszélesebb körben feltárja, mérje és transzparens módon publikálja, ezáltal is irányt mutasson ezzel a hazai pénzügyi szektor szereplőinek. A jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven.

Elemzések, tanulmányok, statisztikák

MNB-tanulmányok

Az MNB-tanulmányok (angol nyelven MNB Occasional Papers) sorozat elsősorban jegybanki szakterületekhez kapcsolódó gyakorlati jellegű (alkalmazott) kutatásokat mutat be, adott témákban létező elméleteket, nemzetközi eredményeket összegez, valamint a jegybanki döntéshozatal megértését segítő elemzéseket közöl.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

Az MNB Working Papers sorozat a jegybankban folyó elméleti jellegű kutatások eredményeit publikálja. A sorozatban megjelenő tanulmányok elsősorban az akadémiai, jegybanki és egyéb kutatók érdeklődésére tarthatnak számot, céljuk, hogy az olvasókat olyan észrevételekre ösztönözzék, amelyeket a szerzők felhasználhatnak további kutatásaikban.

Hitelintézeti Szemle

A Hitelintézeti Szemle társadalomtudományi folyóirat, amely több mint egy évtizedes múltta tekint vissza. A kiadvány negyedévente jelenik meg az MNB szerkesztésében és kiadásában, külön kötetben magyar és angol nyelven, valamint évente egyszer kínai nyelvű válogatáskötet is készül a legfontosabb tanulmányok felhasználásával. A folyóiratban megjelenő írások között lektorált tanulmányok, esszé jellegű dolgozatok, könyvismertetések, konferencia és egyéb tudományos tevékenységekről szóló beszámolók szerepelnek.

Egyéb kiadványok

Pénzügyi Navigátor Füzetek

A pénzügyi fogyasztóknak szóló tematikus, közérthető füzet sorozat a lakosság tájékozódásához, az egyéni pénzügyi döntések előkészítéséhez kínál segítséget. Az ingyenes kiadványok megtalálhatók a különböző pénzügyi intézmények fiókjában és ügyfélszolgálati irodáiban, az MNB Ügyfélszolgálatán, továbbá minden megyeszékhelyen a Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat ügyfélfogadási helyszínein.

A jogszabályváltozásokat és a piaci folyamatokat is nyomon követve az MNB rendszeresen aktualizálja a tájékoztató füzet sorozatának tartalmát, illetve bővíti azok témáját. A füzetek 2022-ben is több mint 100 partner (pénzügyi szolgáltatók, Magyar Posta) fiókhálózatán keresztül a lakosság széles köréhez jutottak el, valamint online is elérhetők az MNB Pénzügyi Navigátor oldalán. A fenntarthatóságot szem előtt tartva a füzet sorozat egyes elemei 2022-ben csak online formában jelentek meg.

Hitelezési fordulattól a zöld átmenetig – Tanulmánykötet a Növekedési Hitelprogram eddigi kilenc évéről 2013–2022

A Növekedési Hitelprogram (NHP) elindításának kilencedik évfordulója alkalmából megjelent tanulmánykötet több aspektusból világítja meg az NHP egyes szakaszainak célját, jelentőségét és a program eddigi hatásait, eredményeit. A jegybank első, 2013-ban elindult célzott hitelösztönző programja az elmúlt években kiemelkedő szerepet töltött be a kvv-szektor megfelelő forrásellátottságának biztosításában, valamint elősegítette a vállalkozások hatékonyságának és termelékenységének növekedését. Az MNB zöld eszköztár-stratégiájának részeként, a fenntarthatóság jegyében elindított NHP Zöld Otthon Program a zöld lakáshitel piac létrejöttét és a környezeti fenntarthatósági szempontok hazai lakáspiacon történő érvényesülését tűzte ki célul és mintegy 8600 háztartás számára tette lehetővé, hogy kedvező hitellel energiahatékony lakóingatlant vásároljon vagy építsen.

Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében – A Magyar Nemzeti Bank tanulmánykötete a zöld monetáris politikai eszköztár első évéről

Az MNB a Zöld jegybanki eszköztár-stratégiája megjelenésének egy éves évfordulóján Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében címmel jelentetett meg tanulmánykötetet. A kiadvány áttekinti, hogy a zöld eszköztár-stratégia elfogadása óta milyen gyakorlati lépéseket tett az MNB monetáris politikájának zöld elemekkel való kiegészítése terén. Bemutatásra kerül, hogy milyen előrelépések történtek a nemzetközi jegybanki térben a zöld programok és gyakorlatok terén, illetve, hogy milyen fejlődésen mentek át a zöld pénzügyi rendszer alapjait jelentő keretrendszerek és sztenderdek. Részletes elemzésre kerül a hazai állampapír-, vállalatikötvény-, és jelzáloglevélpiac zöld szegmensét érintő jegybanki intézkedések hatása és a piacok fejlődése, az MNB zöld lakáspiacot élénkítő lépései, különös tekintettel a Zöld Otthon Programra, valamint a fedezetkezelési rendszer zöld elemekkel való kiegészítése. A bemutatott lépések átfogó képet adnak a zöld pénzügyek és a hazai monetáris politika kapcsolatáról, emellett jó bizonyítékul szolgálnak arra, hogyan lehetséges úgy érvényesíteni a környezeti

fenntarthatóság szempontjait, hogy az nem érinti a monetáris politika irányultságát.

2022 – Körkép a jegybankok és nemzetközi szervezetek zöld programjairól

A fenntartható fejlődés előmozdítása és a pénzügyi rendszer zöldítése kiemelt helyen szerepel a jegybankok, nemzetközi szervezetek és különféle szabályozó hatóságok politikáiban. Manapság már szinte teljes körű a konszenzus a jegybankok között abban a tekintetben, hogy az intézményeknek foglalkozniuk kell az éghajlatváltozás és a klímakockázatok pénzügyi stabilitásra gyakorolt negatív hatásaival, azonban abban már nincs egységes álláspont, hogy milyen mértékben kell a központi bankoknak közbeavatkozniuk. Az MNB Körkép a jegybankok és nemzetközi szervezetek zöld programjairól című kiadványában a teljesség igénye nélkül vette górcső alá a nemzetközi szervezetek és az MNB kapcsolati hálójába tartozó kiemelt intézmények – így európai, ázsiai, valamint az amerikai kontinens jegybankjainak – 2021-ben hozott főbb zöld és fenntartható fejlődést szolgáló intézkedéseit.

MNB-szakkönyvek

Az MNB kiemelt feladatának tekinti a hazai pénzügyi kultúra fejlesztését, ezért a rendelkezésre álló eszközökkel segíteni kívánja a közgazdasági oktatást, valamint a pénzügyi műveltség szélesítését és fejlesztését. Ennek érdekében közgazdasági és monetáris politikai szakkönyveinek sora 2022-ben újabb kötetekkel bővült.

Májusban jelent meg Baksay Gergely, Matolcsy György és Virág Barnabás szerkesztésében az Új fenntartható közgazdaságtan – Globális vitairat című kötet. A vitairat alaptézise, hogy világunkban az élet minden területén fenntarthatósági fordulatra van szükség, és ezt a közgazdaságtudománynak is tükröznie kell.

Novemberben Mesés gazdagság címmel gyermekeknek szóló könyv jelent meg, amely 49 népmese gyűjteménye. A kötet annak jár utána, mit tanítanak a mesék a gyermekeknek és a felnőtteknek a pénzről, az aranyról, a gazdagságról és a boldogulásról.

Decemberben tanulmánykötet jelent meg Jelenünk a jövő – Eurázsiai jegybankok az innováció élén címmel. A könyv célja, hogy 21. századi példákön keresztül mutassa be a jegybankok – így Kína, Franciaország, a Koreai Köztársaság, Németország, Kazahsztán és Portugália központi bankjai,

a Nemzetközi Fizetések Bankjának Innovációs Központja és az MNB – legjobb innovációs gyakorlatait.

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a szakmai és kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében. További célkitűzése, hogy nemzetközi szerepvállalása keretében az MNB minél szélesebb körben elismertté váljon, a magyar jegybanki munkát pedig minél nagyobb mértékben sikerüljön becsatornázni a nemzetközi vérkeringésbe. E célok elérése érdekében nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és úgynevezett kulturális események kerülnek megszervezésre.

Nemzetközi szakmai konferenciák

A jellemzően többnapos, nemzetközi szakmai konferenciák nagy része 70–100 fő részvételével zajló esemény, esetenként azonban 200–300 fős rendezvényekre is sor kerül. A nemzetközi konferenciáknak elsősorban az MNB épületei adnak helyszínt. A 2019-ben kezdődött Covid19 járvány új helyzetet teremtett a rendezvények tekintetében, így azok egy része hibrid formában valósult meg. A járvány enyhülésével a jegybank visszatért a személyes jelenléttel történő rendezvényekhez, ám gyakorlattá vált az események online nyomomonkövethetőségének biztosítása.

A 2022-ben megrendezésre került fontosabb nemzetközi szakmai rendezvények a következők voltak:

MNB–OMFIF közös szervezésű konferencia

Az MNB és az Official Monetary Financial Institutions Forum (OMFIF) szervezésében 2022. május 26–27-én került megrendezésre a pénzügyi stabilitási kérdésekkel foglalkozó konferencia „*Financial Stability Conference: New Challenges and Focuses*” címmel. A kétnapos konferencia során 4 kontinens 29 előadója hibrid formában vitatta meg napjaink aktuális, pénzügyi rendszert érintő kérdéseit, a pénzügyi stabilitás rövid távú kihívásait és hosszabb távú jövőjét. Az előadók a legelismertebb szakértők közül kerültek ki: nemzetközi szervezetek, európai és ázsiai jegybankok, valamint neves egyetemek és cégek képviselői is kifejtették véleményüket a rendezvényen.

IMF–Világbank országcsoportok helyettesi szintű találkozója

2022. június 30. és július 2. között, Budapesten, az MNB Budai Központjában található Lámfalussy Sándor Konferencia

Központban került sor a Nemzetközi Valutaalap (IMF) közép- és kelet-európai országcsoportjának a Világbank-beli országcsoporttal közösen évente megrendezésre kerülő, helyettesi szintű találkozója, amelynek házigazdája az IMF ügyekért elsődlegesen felelős intézményként az MNB volt. Az IMF és Világbank közös találkozásán 8 tagország jegybanki és pénzügyminisztériumi képviselői vettek részt. A rendezvény szakmai programját Dr. Patai Mihály, az MNB alelnöke, valamint Balogh László, a Pénzügyminisztérium helyettes államtitkára nyitotta meg, felszólalt továbbá Alfred Kammer, az IMF igazgatója, Hela Cheikhrouhou, az IFC alelnöke és Gallina Andronova Vincelette, a Világbank igazgatója is.

MNB–CEMLA közös szervezésű workshop

Az MNB és a Latin-amerikai Monetáris Tanulmányok Központ (Center for Latin American Monetary Studies – CEMLA) 2022 szeptemberében első ízben szerveztek közös workshopot „*Seminar on New Perspectives on Central Banking After the COVID-19 Crisis*” címmel, amelynek Mexikóváros adott otthont. A rendezvényen tematikus panelek mentén olyan témákat vitattak meg a szakértők, mint a monetáris politika aktualitásai, az emelkedő infláció a jelenlegi gazdasági bizonytalanságok közepette; a pénzügyi stabilitás; a pandémiát követő versenyképességi helyzetkép; a monetáris szigorítás hatása a banki likviditásra, valamint pénzpiacokra. Emellett a digitalizációs lehetőségekről és a digitális jegybankpénzzel (CBDC) kapcsolatos kérdésekről is szó esett. A konferencia lehetőséget teremtett az MNB szakértői számára a latin-amerikai jegybankokkal való kapcsolatok építésére, emellett a térség gazdasági folyamataiba is mélyebb betekintést nyertek.

Budapest Eurázsia Fórum

Az MNB 2019-ben indította útjára a Budapest Eurázsia Fórum névre hallgató rendezvénysorozatát, amelynek alap gondolata a multipoláris világrend kialakulása, benne az eurázsiai erőközpontok felemelkedése. Az Eurázsia Fórum célja a szuperkontinens országai közötti párbeszéd erősítése, a gazdasági-társadalmi kihívásokra adott közös válaszok ösztönzése tematikus panelek mentén, mint a fenntarthatóság, a digitalizáció és technológia, a pénzügyi rendszer megújulása, valamint a geopolitika felértékelődése. Az eddigi hagyományoknak megfelelően 2022-ben is neves külföldi és magyar szakértők osztották meg gondolataikat a Fórum során, olyan panelek mentén mint a pénzügyek, a geopolitika, a gazdaság, az infrastruktúra, a multilaterális együttműködés, valamint az oktatás. A „*Sustainable Growth and*

Cooperation – How to Win the 21st Century?” című budapesti rendezvény összesen 18 ország 48 felszólalóját sorakoztatta fel. A Fórumon ünnepélyes nyitóbeszédet mondott Dr. Matolcsy György, az MNB elnöke; Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter; Sethaput Suthiwartnarueput, a thai jegybank elnöke; Zhu Jun, a Silk Road Fund elnöke, valamint Simon Tay, a Singapore Institute of International Affairs elnöke. A nagy sikerű és a nemzetközi szakmai és tudományos közösség széles palettáját felvonultató rendezvény Dr. Patai Mihály, az MNB alelnökének gondolataival zárult, aki a nemzetközi együttműködés fokozásának szükségességét emelte ki a pénzügyek, a gazdaság és az oktatás terén.

MNB–NBP közös szervezésű konferencia

Az MNB és a Lengyel Nemzeti Bank (Narodowy Bank Polski, NBP) szervezésében magas szintű, jegybanki konferenciára került sor 2022. szeptember 29-én. Az immár negyedik alkalommal, ezúttal „*Competitiveness and Sustainable Economic Growth in the CEE region*” címmel megrendezett konferencián magyar és lengyel jegybanki vezetők, illetve a régió vezető pénzügyi-gazdasági szakemberei vettek részt. A konferencia központi kérdései a globális és helyi gazdaság átalakulása, illetve a versenyképesség növelésének lehetőségei voltak. A rendezvényt Virág Barnabás, az MNB alelnöke, illetve Marta Kightley, az NBP első alelnöke nyitották meg, hangsúlyozva, hogy különleges, járvány, háború és stagfláció terhelte időket élünk. A szakmai program két paneljének résztvevői a válságot követő helyreállítás felé vezető út versenyképességi aspektusait, valamint az ellátási láncok világgazdaságra gyakorolt hatásait vitatták meg.

Nemzetközi Pénzmúzeum Konferencia

Az MNB 2022. október 3-án „*The New Era of Financial Education*” címmel Nemzetközi Pénzmúzeum Konferenciát szervezett. A konferencián felszólaló nemzetközi jegybanki, pénzmúzeumi, valamint az EdTech közösség magas rangú tagjai és a pénzügyi kultúra szakértői osztották meg gondolataikat, tapasztalataikat a pénzügyi oktatás jövőjéről, a fiatal generáció pénzügyi műveltsége erősítésének lehetőségeiről, valamint a high-tech innovációk a pénzügyi kultúra fejlesztésében betöltött szerepéről. A rendezvényt Dr. Kandrács Csaba, az MNB alelnöke nyitotta meg, aki beszédében a pénzügyi tudatosság fejlesztésének fontosságát hangsúlyozta. A nyitóelőadásokat két szakmai panel követte, amelyek során a jegybankok pénzmúzeumainak vezetői, illetve a nemzetközi pénzügyi edukáció és EdTech vállalatok szakértői ismertették nézeteiket.

Nemzetközi Zöld Pénzügyi Konferencia

Az MNB 2022. október 6-án negyedik alkalommal rendezte meg Nemzetközi Zöld Pénzügyi Konferenciáját. A 2022. évi rendezvény fókuszába a változó gazdasági környezet került: az esemény során a résztvevők körbejárták hogyan lehet fenntartani az utóbbi évek lendületét a zöld pénzügyek terén a növekvő infláció, a recessziós aggodalmak és a geopolitikai turbulenciák idején. Dr. Kandrács Csaba, az MNB alelnöke előadásában hangsúlyozta, hogy a gazdaságot érintő sokkok nem gátat, hanem további okot jelentenek a zöld átállás gyorsítására. A konferencia további előadói a tevékenységük „zöldítésében” élenjáró hazai és külföldi szereplők közül kerültek ki, így felszólaltak többek között az EKB, az Osztrák Nemzeti Bank, a Nemzetközi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért (WBCSD), valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) fenntartható pénzügyi témákkal foglalkozó felsővezetői éppúgy, mint neves nemzetközi, fenntarthatósággal foglalkozó intézetek képviselői.

A konferencia keretében adták át a pénzügyi intézmények által elnyerhető Zöld Pénzügyek Díjakat, valamint

a tudományos élet kiválóságainak szóló Zöld Pénzügyi Tudományos Díjakat.

Egyéb nemzetközi rendezvények és azokhoz kapcsolódó díjak

Lámfalussy-díj, Popovics-díj

A *Lamfalussy Lectures Conference* néven 2014-ben útjára indított konferenciasorozattal egyidőben az MNB elnöke megalapította a Lámfalussy-díjat is, amellyel azon nemzetközileg is kiemelkedő szakmai teljesítményeket, életműveket kívánja elismerni, amelyek befolyással vannak az MNB munkájára, valamint a nemzetközi monetáris és pénzügypolitikára. A Lámfalussy-díj mellett az MNB első elnökéről elnevezett Popovics-díjjal a közgazdaság és a pénzügyek területén kiemelkedő munkát végző fiatal szakembert jutalmazza a jegybank. Az MNB szakmai bizottságának javaslata alapján az euro „atyjának” nevét viselő díjat 2022-ben Yi Gang, a Kínai Nemzeti Bank (People’s Bank of China, PBoC) elnöke, a Popovics-díjat Magyar Levente, a Külgazdasági és Külügyminisztérium parlamenti államtitkára és miniszterhelyettese kapta.

4. Kiegészítő információk az MNB 2022. évi felügyeleti tevékenységéről

12. táblázat	
Teljes körű felügyelet alatt álló intézmények¹	
Pénzpiac	752
Pénzügyi intézmény	277
Hitelintézet	30
Bank részvénytársaság	18
Bank fióktelep ²	1
Szakosított hitelintézet	10
Szövetkezeti hitelintézet	1
Pénzügyi vállalkozás	246
Bankcsoporthoz tartó pénzügyi vállalkozás	14
Önálló pénzügyi vállalkozás	230
Pénzügyi holding társaság	0
Szervező (NOK)	1
Nem pénzügyi intézmény	475
Pénzpiaci közvetítő ³	459
Pénzpiaci közvetítő alkusz	16
Pénzpiaci többes kiemelt közvetítő	4
Pénzpiaci közvetítő többes ügynök	303
Pénzpiaci áruhiteles többes ügynök	136
Pénzforgalmi intézmény	14
Elektronikus pénzkibocsátó	2
Biztosítási piac	406
Biztosítóintézet	33
Biztosító részvénytársaság	21
Biztosító egyesület	12
Biztosításközvetítő ⁴	373
Biztosításközvetítő alkusz	337
Biztosításközvetítő többes ügynök	36
Garanciaalap kezelő ⁵	1
Pénztári piac	51
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1
Magánnyugdíjpénztár	4
Önkéntes pénztár	46
Önkéntes egészség- és öregségélyező pénztár	11
Önkéntes egészségpénztár	3
Önkéntes öregségélyező pénztár	2
Önkéntes nyugdíjpénztár	30
Tőkepiac	56
Alapkezelő	41
ABAK alapkezelő	34
ÁÉKBV alapkezelő	7
Befektetési vállalkozás	11
Értéktár, Központi Szerződő Fél	2
Tőzsde	2
Összesen	1265

¹ Az intézményi kör tagjai az MNB teljeskörű felügyelete alatt állnak 2022.12.31-én.

² Nem másik EGT-államban székhellyel rendelkező pénzügyi intézmény magyarországi fióktelepe

³ A független pénzpiaci közvetítő intézmények száma tartalmazza a pénzpiaci közvetítőként nyilvántartásba vett és a pénzpiaci közvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket.

⁴ A biztosításközvetítő intézmények száma tartalmazza a biztosításközvetítőként nyilvántartásba vett és a biztosításközvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket.

⁵ Kártalanítási Számla és Kártalanítási Alap

13. táblázat			
A lefolytatott vizsgálatok száma a vizsgálatok típusa és szektorok szerinti bontásban			
<i>(darab)</i>			
		2022-ben indult	2022-ben lezárt
Prudenciális	Összesen	56	120
	Pénzpiac	12	23
	Biztosítási piac	13	10
	Pénztári piac	13	14
	Tőkepiac	18	22
	Témavizsgálatok	0	51
	<i>Bevont intézmények száma</i>	<i>0</i>	<i>44</i>
Fogyasztóvédelmi	Összesen	313	319
	Pénzpiac	225	217
	Biztosítási piac	58	48
	Pénztári piac	7	8
	Tőkepiac	19	18
	Témavizsgálatok	4	28
	<i>Bevont intézmények száma</i>	<i>4</i>	<i>0</i>
Piacfelügyeleti	Összesen	47	39
	Piacfelügyeleti felügyeléssel kapcsolatos	40	34
	Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos	7	5
Pénzmosás	Összesen	5	12
ICAAP/ILAAP/BMA	Összesen	43	17

14. táblázat	
Kiszabott bírságok összege	
<i>(millió forint)</i>	
Prudenciális bírság	762,2
<i>Pénzpiac</i>	431,2
<i>Biztosítási piac</i>	134,6
<i>Pénztári piac</i>	18
<i>Tőkepiac</i>	178,4
Fogyasztóvédelmi bírság	185
Pénzmosási bírság	219,8
Piacfelügyeleti bírság	555,6
Kibocsátói felügyeleti bírság	69,1
Eljárási bírság	6,1
Engedélyezési bírság	0
Összesen:	1797,8

15. táblázat	
A pénzügyi szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	1512
Engedélyező határozatok, végzések száma	644
Alapítási engedélyek száma	3
Tevékenységi engedélyek száma	8
Tevékenység módosítási engedélyek száma	6
Állományátruházási engedélyek száma	6
Részesedésszerzési engedélyek száma	41
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	248
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	15
Alapszabály módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	35
CRR alapján kiadott határozatok	27
Egyéb engedélyező határozatok száma	201
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	54
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	868
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	30
Engedélyvisszavonási/engedély-felfüggesztési határozatok száma MNB kezdeményezésére szankcióként	13
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	297
Pénzmosás megelőzéssel kapcsolatban kiadott határozatok, végzések, feljelentések száma	78
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	408
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	42

16. táblázat	
Tőkepiaci szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	675
Engedélyező határozatok, végzések száma	570
Tevékenységi engedélyek száma	10
Tevékenység módosítási engedélyek száma	8
Részesedésszerzési engedélyek száma	13
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	158
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	0
Alapszabály módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	20
CRR alapján kiadott határozatok	2
Egyéb engedélyező határozatok száma	323
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	36
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	105
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	29
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	2
Pénzmosás megelőzéssel kapcsolatban kiadott határozatok, végzések, feljelentések száma	22
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések	29
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	13
Egyéb jogérvényesítő végzések száma	10

17. táblázat	
Biztosítási piaci szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	370
Engedélyező határozatok, végzések száma	200
Tevékenységi engedélyek száma	13
Állományátruházási engedélyek száma	6
Részesedésszerzési engedélyek száma	10
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	118
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	19
Egyéb engedélyező határozatok száma	3
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	31
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	170
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	23
Engedélyvisszavonási/engedély-felfüggesztési határozatok száma MNB kezdeményezésére szankcióként	3
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	62
Felügyeleti biztost kirendelő határozat	1
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	80
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	1

18. táblázat	
Pénztári piaci szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	41
Engedélyező határozatok, végzések száma	16
Tevékenységi engedélyek száma	1
Állományátruházási engedélyek száma	0
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	0
Alapszabály módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	14
Egyéb engedélyező határozatok száma	1
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	0
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	25
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	13
Ideiglenes intézkedést tartalmazó végzések száma	0
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	12

19. táblázat	
Piacfelügyeleti és kibocsátói felügyeleti intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott jogérvényesítő határozatok, végzések száma	579
Piacfelügyeleti határozatok száma	31
Piacfelügyeleti jogérvényesítő végzések	515
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos határozatok száma	29
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos jogérvényesítő végzések	4
Kiadott engedélyező határozatok, végzések, hiánypótlások száma	1322
Kibocsátási határozatok száma	863
Kibocsátási végzések száma	0
Hiánypótlások száma	459

20. táblázat	
Értékpapír-kibocsátással kapcsolatos engedélyezések	
<i>(darab)</i>	
Kibocsátások és tőzsdei bevezetések száma	15
Tőzsdei bevezetések száma	15
<i>Részvény</i>	5
<i>Kötvény- és jelzáloglevél program</i>	10
Vételi ajánlat	1

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BISZ Zrt.: BISZ Központi Hitelinformációs Zártkörűen Működő Részvénytársaság

BPM: fizetésimérleg-statisztikák módszertani szabványa (Balance of Payments Manual)

DLT: megosztott főkönyvi technológia (Distributed Ledger Technology)

EBA: Európai Bankhatóság, EBH (European Banking Authority)

EBRD: Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (European Bank for Reconstruction and Development)

EIB: Európai Beruházási Bank (European Investment Bank)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

EMIR: Egységes Monitoring és Információs Rendszer

ESMA: Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

ESRB: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board)

FSB: Pénzügyi Stabilitási Tanács (Financial Stability Board)

GIRO: GIRO Elszámolásforgalmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

HFM: Hitelfedezeti mutató

HIRS: hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere (IRS) ügylet

HITREG: Jegybanki hitelregiszter

ICAAP: tőke megfelelés belső értékelési folyamata (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

IFRS: Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (International Financial Reporting Standards)

ILAAP: likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere – és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

JMM: Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató

JTM: Jövedelemarányos törlesztési mutató

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KGFB: kötelező gépjármű felelősségbiztosítás

KELER: KELER Központi Értéktár Zártkörűen Működő Részvénytársaság

KESZ: Kincstári Egységes Számla

KHR: Központi Hitelinformációs Rendszer

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

PNTI: Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat

MFL: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel

MFO: Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MNB: Magyar Nemzeti Bank

MSZH: Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel

MSZVK Zrt.: MSZVK Magyar Szanalási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság

NHP: Növekedési Hitelprogram

NKP: Növekedési Kötvényprogram

NPL: Nem teljesítő hitelek (Non Performing Loans)

OECD: Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PM: Pénzügyminisztérium

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

SNA: nemzeti számlák rendszere (System of National Accounts)

SRB: Egységes Szanalási Testület (Single Resolution Board)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

THM: teljes hiteldíjmutató

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

FOGALMAK MAGYARÁZATA

AFR: Az azonnali átutalási megbízás elszámolását és teljesítését végző belföldi fizetési platform.

AML/CFT (Anti Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism): pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem

API (application programming interface): Alkalmazásprogramozási felület. Egy nyilvános API segítségével lehetséges egy programrendszer szolgáltatásait használni anélkül, hogy annak belső működését ismerni kellene.

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlí-tési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és

kiegyenlítési modell, amely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

CROE (Cyber Resilience Oversight Expectations): A kibernetikai ellenállóképességgel kapcsolatos felvigyázói elvárások.

CSDR (Central Securities Depositories Regulation): Az Európai Unió belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló 909/2014/EU rendelet

Devizafutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott deviza.

Devizawapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacsere-lését foglalja magában.

DORA (Digital Operational Resilience Act): A pénzügyi ágazat digitális működési ellenállóképességéről, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról szóló (EU) 2022/2554 rendelet.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatoságának jellemzésére használt mérőszám.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM-II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál +/-15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési rendszer: A felvigyázott rendszerek esetében a Hitelintézeti törvény 6. § (1) bekezdés 27. pontjában meghatározott rendszer működtetésére az együttműködő felek közötti megállapodás alapján létrejött együttműködési forma. A pénzügyi infrastruktúra része. Magában foglalja a fizetési eszközöket, banki eljárásokat, valamint a bankközi fizetési

rendszereket, amelyek együttesen teszik lehetővé a pénzforgalom lebonyolítását.

FinTech: A FinTech olyan technológia vezérelte pénzügyi innováció, amely új üzleti modelleket, alkalmazásokat vagy termékeket eredményezhet, és jelentős hatással lehet a pénzügyi piacokra és intézményekre, valamint magukra a pénzügyi szolgáltatásokra is.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

Harmadik fél szolgáltatók: A pénzforgalmi piac új szereplői: a számlainformációs szolgáltatók, fizetés-kezdemenyezési szolgáltatók és a kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközt kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók.

Hozzáférési interfész: A PSD2 előírása alapján minden számlavezető pénzforgalmi szolgáltatónak olyan interfészt kellett kialakítania, amely a meghatározott szabályok szerint elérhetővé teszi a harmadik fél szolgáltatók számára a következő szolgáltatások valamelyikének nyújtását az ügyfelek részére.

IDD (Insurance Distribution Directive): az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/97 irányelve a biztosítási értékesítésről.

IFR/IFD szabályozás: az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2033 rendelete (2019. november 27.) a befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2034 irányelve (2019. november 27.) a befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről.

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatkozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhöz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok.

– **Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka:** a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

– **Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka:** a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MIFID II (Markets in Financial Instruments Directive): az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve a pénzügyi eszközök piacairól.

MNBtv.: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzpiaci alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot mindez kötelezettségként értelmezendő.

MAR (Market Abuse Regulation): Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete a piaci visszaélésekről

MBS (Mortgage-Backed Security): jelzáloggal fedezett értékpapír

MREL-követelmény: A szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségre vonatkozó minimumkövetelmény. (MREL – Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities)

MoU: Memorandum of Understanding, együttműködési megállapodás az MNB, EBH, EKB és az uniós hatóságok között.

Pénzforgalmi hatósági eljárásokhoz kapcsolódó szabályszegek:

A szabályszegek:

- a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény tekintetében az ügyfelek keretszerződés megkötését megelőző tájékoztatását, valamint a keretszerződés formai és tartalmi követelményeit, a keretszerződés módosítását és megszüntetését, a fizetési számla megnyitását, a keretszerződésen alapuló fizetési megbízások esetében adott utólagos tájékoztatást, a fizetési műveletek jóváhagyását, valamint helyesbítését, a felelősségi és kárviselési szabályokat,
- a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet tekintetében a másodlagos számlaazonosítót, a munkanap kezdő és záró időpontját, valamint a végső benyújtási határidőt, a fizetési megbízás átvételét, azonosítását, a fizetési megbízás, fizetési művelet teljesítésének pénzforgalmi szolgáltatók közötti visszautasítását, a fizetési megbízás pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítését, az értéknapi vonatkozó szabályokat, a fizetési művelet összegének a kedvezményezett részére történő rendelkezésére bocsátását és az átutalás különös szabályait,
- az alapszámlához való hozzáférésről, az alapszámla jellemzőiről és díjazásáról szóló 262/2016. (VIII. 31.) Korm. rendelet tekintetében a maximálisan felszámítható díjmértékét,
- a fizetési számla váltásáról szóló 263/2016. (VIII. 31.) Korm. rendelet tekintetében a fizetési számla megszüntetését a meghatalmazásban jelölt napon vagy a felmondási idő lejártakor, illetve a maradvány egyenleg átutalását,
- a 2014/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a díjkimutatás egységesített formátumára és egységes szimbólumára vonatkozó végrehajtás-technikai standardok meghatározásáról szóló 2017. szeptember 28-i (EU) 2018/33 bizottsági végrehajtási rendeletet alapján a fogyasztók részére vezetett fizetési számlákhoz kapcsolódó díjakról történő tájékoztatás egyes kérdéseiről szóló 144/2018. (VIII. 13.) Korm. rendelet tekintetében a fogyasztó részére adott díjkimutatás megfelelőségét (teljeskörűség, pontosság, részletezettség, kimutatás sorrendje), valamint az előírt tájékoztatási időszak hosszának megfelelőségét,
- az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó

szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-i (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet tekintetében az általános hitelesítési követelményeket, a biztonsági intézkedések felülvizsgálatát, az ismeret kategóriába sorolható elemekre vonatkozó követelményeket, az ismeret kategóriába sorolható elemekre vonatkozó követelményeket, a hozzáférési interfészekre vonatkozó általános követelményeket, a célra rendelt interfészre vonatkozó kötelezettségeket és rendkívüli intézkedéseket,

- a 924/2009/EK rendeletnek az Unión belüli, határokon átnyúló fizetések egyes díjai és a pénznemek közötti átváltási díjak tekintetében történő módosításáról szóló 2019. március 19-i (EU) 2019/518 európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről és a 2560/2001/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2009. szeptember 16-i 924/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet tekintetében az átutalásokhoz kapcsolódó, pénznemek közötti átváltási díjakról szóló tájékoztatást érintették.

PEPP (Pan-European Personal Pension Product): páneurópai egyéni nyugdíjtermék

Pmt: a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény

PRIIPS: (EU) 1286/2014 európai parlamenti és tanácsi rendelet a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve a biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról (Regulation (EU) No 1286/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on key information documents for packaged retail and insurance-based investment products).

PSD2 (Payment Services Directive 2): A megújított Pénzforgalmi irányelv. Az Európai Parlament és a Tanács 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal

szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROE (Return on Equity): sajáttőke-arányos jövedelmezőség

SCAr.: Az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-ei 2018/389/EU felhatalmazáson alapuló Bizottsági rendelet.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 28 EU-tagállamot,

Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedile.

SREP (Supervisory Review and Evaluation Process): felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat

VaR (Value at Risk): kockázatot érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP): A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretében, az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként elindított, a magas energiahatékonyságú új lakások és családi házak építésének finanszírozása révén a hazai ingatlanállomány energetikai korszerűsítését és a zöld szempontok hitelezésben történő érvényesülését támogató program.

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2022. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Ernst & Young Kft.
Ernst & Young Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf.632, Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
www.ey.com/hu
Cg. 01-09-267553

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A Magyar Nemzeti Bank részvényese részére

Vélemény

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank („a Bank”) mellékelt 2022. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2022. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből - melyben az eszközök és források egyező végösszege 28.060.849 millió Ft, a tárgyévi eredmény 401.954 millió Ft veszteség - , az ezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint a számviteli politika jelentős elemeinek összefoglalását is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Véleményünk szerint az éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Bank 2022. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a Számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben („számviteli törvény”) foglaltakkal összhangban.

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal összhangban és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon hatályos - törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk „A könyvvizsgálónak az éves beszámoló könyvvizsgálataért való felelőssége” szakasza tartalmazza.

Függetlenek vagyunk a Banktól a vonatkozó, Magyarországon hatályos jogszabályokban és a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának a könyvvizsgálói hivatás magatartási (etikai) szabályairól és a fegyelmi eljárásról szóló szabályzatában, valamint az ezekben nem rendezett kérdések tekintetében a Nemzetközi Etikai Standardok Testülete (IESBA) által kiadott „Nemzetközi Etikai Kódex Könyvvizsgálóknak (benne foglalva a Függetlenségre Vonatkozó Nemzetközi Standardok)”-ban (az IESBA Kódex-ben) foglaltak szerint, és megfelelünk az ugyanezen normákban szereplő további etikai előírásoknak is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb kérdések

A Bank 2021. december 31-i fordulónapra elkészített éves beszámolóját más könyvvizsgáló auditálta, aki arról 2022. április 27-én korlátozás nélküli véleményt bocsátott ki.

Egyéb információk

Az egyéb információk a Bank 2022. évi üzleti jelentéséből állnak. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban történő elkészítéséért. A jelentésünk „Vélemény” szakaszában az éves beszámolóra adott véleményünk nem vonatkozik az üzleti jelentésre.

Az éves beszámoló általunk végzett könyvvizsgálatával kapcsolatban a mi felelősségünk az üzleti jelentés átolvasása és ennek során annak mérlegelése, hogy az üzleti jelentés lényegesen ellentmond-e az éves beszámolónak vagy a könyvvizsgálat során szerzett ismereteinknek, vagy egyébként úgy tűnik-e, hogy az lényeges hibás állítást tartalmaz.

Az üzleti jelentéssel kapcsolatban, a számviteli törvény alapján a mi felelősségünk továbbá az üzleti jelentés átolvasása során annak a megítélése, hogy az üzleti jelentés a számviteli törvény, illetve, ha van, egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban készült-e.

Véleményünk szerint a Bank 2022. évi üzleti jelentése minden lényeges vonatkozásban összhangban van a Bank 2022. évi éves beszámolójával és a számviteli törvény vonatkozó előírásaival.

Mivel egyéb más jogszabály a Bank számára nem ír elő az üzleti jelentésre vonatkozó további követelményeket, ezért e tekintetben nem mondunk véleményt.

A fentiekén túl a Bankról és annak környezetéről a könyvvizsgálat során megszerzett ismereteink alapján jelentést kell tennünk arról, hogy tudomásunkra jutott-e bármely lényegesnek tekinthető hibás közlés (lényeges hibás állítás) az üzleti jelentésben, és ha igen, akkor a szóban forgó hibás közlés (hibás állítás) milyen jellegű. Ebben a tekintetben nincs jelenteni valónk.

A vezetés és az irányítással megbízott személyek felelőssége az éves beszámolóért

A vezetés felelős az éves beszámoló elkészítéséért és a valós bemutatásáért a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban, valamint az olyan belső kontrollokért, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes éves beszámoló elkészítése.

Az éves beszámoló elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Banknak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közze tegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számviteli éves beszámolóban való alkalmazásáért. A vezetésnek a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulnia, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Bank pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgálónak az éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szerezni arról, hogy az éves beszámoló egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon hatályos - törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha ésszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott éves beszámoló alapján meghozott gazdasági döntéseit.

Egy, a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon hatályos - törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban elvégzésre kerülő könyvvizsgálatnak a részeként szakmai megítélést alkalmazunk, és szakmai szkepticizmust tartunk fenn a könyvvizsgálat egésze során. Emellett:

- ▶ Azonosítjuk és felbecsüljük az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kockázatait, az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálói eljárásokat alakítunk ki és hajtunk végre, valamint véleményünk megalapozásához elegendő és megfelelő könyvvizsgálói bizonyítékot szerzünk. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának kockázata nagyobb, mint a hibából eredőé, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.
- ▶ Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálói eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Bank belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.
- ▶ Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek ésszerűségét.
- ▶ Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazása, valamint a megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Bank vállalkozás folytatására való képességét illetően. Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívunk a figyelmet az éves beszámolóban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősítenünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálói bizonyítékon alapulnak. Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Bank nem tudja a vállalkozást folytatni.

- ▶ Értékeljük az éves beszámoló átfogó prezentálását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy az éves beszámolóban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.

Kommunikáljuk az irányítással megbízott személyek felé - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Bank által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is.

Budapest, 2023. május 16.

Nagyváradiné Szépfalvi Zsuzsanna
Ernst & Young Kft.
1132 Budapest, Váci út 20.
Nyilvántartásba-vételi szám: 001165

Dr. Hruby Attila
Kamarai tag könyvvizsgáló
Kamarai tagsági szám: 007118

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2021.12.31.	2022.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	10 953 788	11 073 698	119 910
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	3 302 769	3 311 869	9 100
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 309 756	6 203 114	-106 642
4.10.	3. Egyéb követelések	1 341 263	1 558 715	217 452
	II. Követelések devizában	14 932 652	16 502 644	1 569 992
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	14 141 134	15 464 679	1 323 545
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	36 723	26 719	-10 004
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	754 795	1 011 246	256 451
	III. Banküzemi eszközök	261 805	287 185	25 380
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	259 464	283 712	24 248
4.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	159 177	197 322	38 145
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	26 307 422	28 060 849	1 753 427
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2021.12.31.	2022.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	19 404 098	21 320 242	1 916 144
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	1 356 350	912 782	-443 568
4.7.	2. Hitelintézetek betétei	8 475 400	8 380 109	-95 291
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	7 675 234	8 226 122	550 888
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	1 897 114	3 801 229	1 904 115
	VII. Kötelezettségek devizában	5 917 948	6 188 755	270 807
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	578 047	940 798	362 751
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	211 592	209 793	-1 799
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	5 128 309	5 038 164	-90 145
4.13.	VIII. Céltartalék	1 111	909	-202
	IX. Banküzem egyéb forrásai	120 184	113 155	-7 029
4.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	65 179	181 911	116 732
4.15.	XI. Saját tőke	798 902	255 877	-543 025
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	208 333	151 239	-57 094
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	654 452	774 944	120 492
4.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-16 789	-278 352	-261 563
	6. Tárgyévi eredmény	-57 094	-401 954	-344 860
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	26 307 422	28 060 849	1 753 427

Budapest, 2023. május 16.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2021	2022	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	136 866	220 612	83 746
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	66 970	91 267	24 297
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	38 203	64 576	26 373
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	21 643	55 227	33 584
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	10 050	9 542	-508
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	204 623	287 018	82 395
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	54 131	95 152	41 021
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-40	-25	15
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	150 532	191 891	41 359
4.19.	III. Deviza-árfolyamváltásból származó bevételek	153 119	806 234	653 115
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	9 837	1 308	-8 529
4.21.	V. Egyéb bevételek	27 458	33 291	5 833
	1. Jutalékbevételek	1 593	2 653	1 060
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 533	4 954	1 421
4.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	22 332	25 684	3 352
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	156	878	722
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	494	3 299	2 805
4.24.	VIII. Banküzem bevételei	240	866	626
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	532 793	1 353 506	820 713
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2021	2022	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	206 829	1 188 789	981 960
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	23 252	102 494	79 242
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	158 347	962 423	804 076
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	700	21 817	21 117
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	24 530	102 055	77 525
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	207 181	381 145	173 964
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-3 190	377	3 567
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-507	540	1 047
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	-390	24 135	24 525
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	211 268	356 093	144 825
4.19.	XII. Deviza-árfolyamváltásból származó ráfordítások	6 898	8 575	1 677
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	12 427	13 182	755
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	34 870	28 737	-6 133
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	7 718	7 430	-288
	1. Jutalékráfordítások	2 367	2 815	448
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	5 351	4 615	-736
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	258	676	418
4.13.	XVII. Értékvesztés	58 430	53 158	-5 272
4.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	55 276	73 768	18 492
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	589 887	1 755 460	1 165 573
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	-57 094	-401 954	-344 860

Budapest, 2023. május 16.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam (részvényes), a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) gyakorolja.

Az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja 2004. május 1-től, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra.

4.1.1. A jogszabályi környezet változása

2022 során az MNBtv. egyik legjelentősebb változását az MNB osztalékfizetésére, valamint a központi költségvetés térítési kötelezettségére vonatkozó rendelkezések módosítása jelentette, a szabályváltozásokkal összefüggésben az MNBr. is módosult.

Az uniós jegybankok gyakorlatával összhangban egy szabályalapú osztalékfizetési rendszer került bevezetésre. E szerint, amennyiben a tárgyév végére vonatkozóan az MNB saját tőkéjének összege meghaladja a jegyzett tőkét, akkor az MNB a tárgyévi nyereségének felét osztalékként kifizeti. Az automatikus osztalékfizetés mellett az igazgatóság döntése alapján a törvényben meghatározott mértékig további osztalék fizethető.

A korábbi kétféle térítési szabály helyett egy új tőkepótlási szabály került bevezetésre. Amennyiben a saját tőke összege a jegyzett tőke alá csökken, a különbözetet a központi költségvetés 5 éven belül, évente egyenlő részletben közvetlenül az eredménytartalék javára téríti meg. Az 5 éves időtartamon belül keletkező újabb térítési kötelezettséget szintén 5 éven belül kell megtéríteni azzal, hogy a központi költségvetésnek biztosítania kell, hogy az MNB saját tőkéje huzamosabb ideig ne maradjon a jegyzett tőke szintje alatt. Amennyiben a saját tőke meghaladja a jegyzett tőkét, a még fennálló összes térítési kötelezettség megszűnik.

Az éves beszámoló alapján megállapított osztalék, illetve térítési kötelezettség összegének számviteli elszámolására a jelenlegi MNBtv. alapján a tárgyévet követő évben kerül sor. Az osztalék elszámolására vonatkozóan nem történt változás a számviteli szabályokban. Ugyanakkor a veszteségtérítés tekintetében annyiban változott az elszámolás, hogy korábban a kiegyenlítési tartalékokra – előzetes adatok alapján tárgyévet követő év március 31-éig – történő térítést már a tárgyévi mérlegben el kellett számolni költségvetéssel szembeni követelésként. A végleges adatok alapján történő esetleges igazítást, valamint az eredménytartalékot meghaladó veszteség térítését a kifizetés évében kellett elszámolni. A jelenlegi szabály alapján az aktuális térítési kötelezettség összegét a tárgyévet követően pénzügyi rendezéskor kell teljes egészében közvetlenül az eredménytartalékokra könyvelni.

A fentiek alapján a törvényi változások a 2022. évi tárgyévi beszámolóban mérleg- és eredményhatással nem járnak. 2023-ban osztalékfizetésre sem a régi sem a jelenlegi szabály alapján nem kerülhet sor, mert a tárgyévi eredménnyel kiegészített eredménytartalék negatív. Térítési kötelezettség 2023-ban nem keletkezik a hatályos MNBtv. alapján, tekintettel a jegyzett tőkét meghaladó saját tőkére. A módosítás előtti törvény szerint vizsgálva a kiegyenlítési tartalékok együttes

egyenlege pozitív, így erre vonatkozóan nem lenne szükség térítésre, de a tárgyévi veszteség eredménytartalékot meghaladó 250,7 milliárd forintos negatív különbözetét a központi költségvetésnek 2023-ban az eredménytartalék javára be kellene fizetnie. Ezáltal a szabályváltozás 2023-ban a mérleg forrásoldali átrendeződésének elmaradásával jár (térítés esetén a KESZ állomány terhére emelkedik az eredménytartalék), eredményhatást nem okoz. A saját tőke alakulását lásd bővebben a 4.15 pont alatt.

4.1.2. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számviteliileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegen kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegen kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB-r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékot.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévet követő év január 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2023. január 20. volt.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNBtv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős miniszternek (pénzügyminiszternek) egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi

tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az Éves jelentést a felügyelőbizottság véleményezi, és a tulajdonos részére jelentést készít. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza magyar és angol nyelven. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

Az MNBr. rendelkezései szerint az MNB konszolidált beszámoló készítésére nem kötelezett.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Dr. Hruby Attila (Ernst & Young Kft.), kamarai tagsági száma: 007118.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, regisztrációs száma: 194599.

4.1.3. Alkalmazott főbb értékelési elvek

Központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A jelzálogleveleket, valamint az állami készfizető kezesség mellett – hitelintézetek által – kibocsátott kötvényeket a hitelintézeti követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbséget az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -veszteséggé kamatjellegű eredményében.

A Növekedési Hitelprogram (NHP, NHP+ és NHP ZOP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek fedezet (értékpapír, nagyvállalati hitelkövetelés) mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A vállalati kötvényeket az egyéb követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbséget az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -veszteséggé kamatjellegű eredményében.

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások, illetve adatszolgáltatások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Követelések minősítése

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

A hitelintézetekkel szembeni, valamint az egyéb követeléseket — az MNB minősítési szabályzatában rögzítetteknek megfelelően — minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni, ha a követelés könyv szerinti értéke magasabb, mint a minősítés alapján várható megtérülési érték. Kivételt képeznek ez alól azok a követelések, amelyek piaci értékelés alá esnek, továbbá a kizárólag fedezet ellenében nyújtott monetáris politikai eszköztár részét képező követelések.

A monetáris céllal vásárolt, forintban kibocsátott értékpapírokat — az állampapírok, valamint az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények kivételével — a követelésekre vonatkozó szabályok szerint minősíteni kell, és a veszteségek kockázatának mértékével arányos értékvesztést kell rájuk elszámolni. A monetáris célú egyéb forint értékpapírok (jelzáloglevél, vállalati kötvények) minősítése portfóliónként (forgatási célú, lejáratig tartott) elkülönítve történik. A forgatási célú értékpapír esetén az értékvesztés szükséges mértéke a könyv szerinti érték és a piaci érték veszteségjellegű különbözete, amennyiben az tartósan mutatkozik és jelentős. A lejáratig tartott portfólió esetén az értékvesztésképzés módszertana a nemteljesítés valószínűségére és a nemteljesítés esetén várható veszteségre épül a jelentős küszöb elhagyása mellett.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét (ideértve az MNBr. alapján devizaként kimutatott jegybanki célú nemesfémkészletét) és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy deviza-követelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréseiből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint a fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegén kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben vett) csökkenése keletkezett. A realizált eredmény a nettó devizapozíció-változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó árfolyam-nyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát az adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonekezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletkez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivetszteni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leirtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek. Makroszintű fedezésnek minősülnek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet beállítását célzó devizaügyletek, továbbá a kamatozó eszközök és források összesített átlagos hátralévő futamidejét (durationjét) abszolút értékben csökkentő ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – negyedévente az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra a következők:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2022.12.31.
Vagyoni értékű jogok	14,5–17
Szellemi termékek	10–50
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2–3
Járművek (gépkocsik) *	20
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	10–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	5–50
Számítástechnikai berendezések	13–33
Emissziós gépek	5–50
Műszerek, mérőeszközök	20
Bankbiztonsági eszközök	2–50
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–50

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2022. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2022-ben az MNB-nek 402 milliárd forint vesztesége keletkezett. A legjelentősebb eredménytétel a kamat- és kamatjellegű veszteség volt, melynek emelkedését a magasabb árfolyamnyereség csak részben ellensúlyozta. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2022. december 31-én 28 060,8 milliárd forint volt, ami 1753,4 milliárd forinttal volt magasabb 2021 végéhez képest.

Eszközoldalon az arany-és devizatartalék állományának elsősorban árfolyamváltozáshoz köthető növekedése járult hozzá jelentős mértékben a mérlegfőösszeg emelkedéséhez. Az eszközvásárlási programok közül az NKP keretében történő kötvényvásárlás növelte, az NHP-hitelek állományának csökkenése mérsékelte a mérlegfőösszeget. Forrásoldalon

a legnagyobb mértékben a – decemberi kibocsátások következtében a – diszkontkötvények állománya és a forgalomban lévő készpénzállomány emelkedett. Emellett a devizaforrások emelkedése is hozzájárult a mérlegfőösszeg növekedéséhez, melyre a központi költségvetés devizabetét állományának bővülése, valamint az egyéb devizakötelezettségek csökkenése hatott. Ezzel szemben csökkent a költségvetés forintbetét állománya és a bankok forintbetét állománya is. A hitelintézetek forintbetéeteinek (bankszámlabetétek, egynapos, egyhetes és változó kamatozású betétek) állománya 95 milliárd forinttal csökkent. A jegybank saját tőkéje is alacsonyabb lett a kiegyenlítési tartalékok összevont egyenlegének csökkenése és a 2022. évi veszteség következtében.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredményen 1062,3 milliárd forint veszteség képződött 2022-ben, ami 989,8 milliárd forinttal magasabb a 2021. évi veszteségnél. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény 968,2 milliárd forint veszteséget mutatott, 898,2 milliárd forinttal haladta meg a 2021-ben elért veszteséget. Ez döntő részben abból adódott, hogy a jegybanki kamatemelésekhez kötődően megemelkedtek a forintlikviditás lekötéséhez igénybe vett instrumentumok (egyhetes betétek, kötelező tartalék, egynapos tenderes betét) után fizetett kamatok. A veszteség növekedésének további magyarázata, hogy a hitelintézetekkel kötött kamatswap ügyletek eredménye negatívba fordult 2022-ben. A deviza kamat- és kamatjellegű veszteség 94,1 milliárd forint volt, 91,6 milliárd forinttal haladta meg az előző évi veszteséget. A romlás oka, hogy a tartalékok kockázatának fedezésére kötött határidős ügyletek eredménye – a devizahozamok emelkedése miatt – kedvezőtlenül alakult, valamint növekedett a belföldi hitelintézetekkel kötött eurolikviditást nyújtó ügyletek állománya.

2022-ben továbbra is meghatározó eredménytétel volt a devizaárfolyam-változásból származó eredmény, amelynek alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg. A realizált árfolyamnyereség 797,7 milliárd forint volt 2022-ben, melyhez a 2021. évinél magasabb konverziós mennyiség, valamint a forint árfolyamának gyengülése egyaránt hozzájárult.

A beszámolási időszakot követően, 2023 elején kibontakozó amerikai bankválság és a Credit Suisse csődje az MNB-t közvetlenül nem érintették, az MNB mérlegére nem voltak hatással. Ugyanakkor az MNB, mint a pénzügyi rendszer felügyeletéért felelős intézmény ebben az időszakban különös figyelemmel kíséri a bankrendszer stabilitását, a potenciális kockázatokat.

Az eredményre ható tényezőkről lásd még az Üzleti jelentés 3.12. fejezetét.

4.3. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	0	0	0
	1—5 éven belüli lejáratú államkötvények	175 623	280 317	104 694
	5 éven túli lejáratú államkötvények	3 127 146	3 031 552	-95 594
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések	3 302 769	3 311 869	9 100

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor egyenlege 2022 végén 3311,9 milliárd forint volt, kis mértékben emelkedett. A növekedés a végelszámolás alá került Sberbank NHP-hiteleinek felmondásakor fedezetként elvont állampapír-állományhoz köthető. A fix kamatozású, jellemzően hosszú lejáratú állampapírok állománya 2021 végéhez képest névértéken 15,8 milliárd forinttal nőtt, a kapcsolódó bekerüléskori pozitív árfolyam-különbözet 6,7 milliárd forinttal lett alacsonyabb. A 2022. december 31-én állományban lévő állampapírok túlnyomó többsége 5 éven túli lejáratú.

4.4. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2021 végén, sem 2022 végén nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizaswap-ügyletek nettó egyenlege kötelezettség jellegű volt, így a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél kerül bemutatásra (lásd 4.5. pont).

4.5. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

Központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	1 355 080	909 270	-445 810
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	234	191	-43
	Közszektor azonnali számla	978	3 263	2 285
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	1 356 350	912 782	-443 568

A központi költségvetés forintbetéeteinek állománya 443,6 milliárd forinttal mérséklődött. A változás alapvetően a KESZ állományában következett be, amelynek alakulását költségvetési és finanszírozási folyamatok magyarázzák. Az azonnali számla egyenlege 2,3 milliárd forinttal emelkedett.

Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	345 521	608 005	262 484
	Központi költségvetéssel kötött devizaswap- és terminügyletek	0	250	250
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	232 526	332 543	100 017
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	578 047	940 798	362 751

A központi költségvetés devizabetéeteinek devizaswapokkal összesített állománya 2022. december 31-én 940,8 milliárd forint volt, ami 362,8 milliárd forinttal haladta meg a 2021 végi állományt. Az állami devizabetétek 262,5 milliárd forintos növekedését az ÁKK adósságkezelési műveletei indokolták. A devizaadósság kamat- és devizaszerkezetének beállítására kötött határidős ügyletek összevont állománya 332,8 milliárd forintot tett ki 2022 végén.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	- 1 éven belüli	345 521	763 894	418 373
	- 1-5 éves	191 070	117 946	-73 124
	- 5 éven túli	41 456	58 958	17 502
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	578 047	940 798	362 751

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	1 946 419	2 399 087	452 668
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	-578 047	-940 798	-362 751
	Összesen	1 368 372	1 458 289	89 917

4.7. HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	NHP refinanszírozási hitelek	2 865 189	2 562 163	-303 026
	Jelzáloglevelek	671 415	690 914	19 499
	Fedezett hitelek	2 623 373	2 623 373	0
	Állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények	153 005	153 109	104
	Egyéb hitelintézeti követelések	5 252	184 102	178 850
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	6 318 234	6 213 661	-104 573
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-8 478	-10 547	-2 069
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 309 756	6 203 114	-106 642

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések állománya 2022. december 31-én 6203,1 milliárd forint volt, ami 106,6 milliárd forinttal kevesebb 2021 végéhez viszonyítva. Az NHP-hitelek állománya összességében 303 milliárd forinttal lett alacsonyabb, lejáratok miatt 484,7 milliárd forinttal csökkent az állomány. A 2021 októberében indított NHP Zöld Otthon Program keretében igénybe vett (már lehívott) hitelek állománya a 2021 végi 7,3 milliárd forintról egy év alatt 188,9 milliárd forintra nőtt. A jelzáloglevelek állománya a Zöld jelzáloglevél-vásárlási program és a jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében történt vásárlások hatására – az évközi lejáratokat is figyelembe véve – 19,5 milliárd forinttal bővült 2022-ben. Az egyéb hitelintézeti követelések sor a felszámolási eljárás alatt álló bankokkal szembeni lejárt követelések mellett 2022. december 31-én magába foglalja a hitelintézetekkel kötött határidős ügyletek piaci értékváltozása miatt elhelyezett fedezetek (margin) követel jellegű összegeit 178,8 milliárd forint értékben. A margin számlák előjeltől függő megbontására 2022. január 1-jétől került sor, ezt megelőzően a hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek között negatív előjellel volt kimutatva (2021. év végén 13,4 milliárd forint volt).

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.12.31.	
- lejárt	5 252	5 252	0
- 1 éven belüli	196 698	926 464	729 766
- 1-5 éves	4 514 839	3 762 555	-752 284
- 5 éven túli	1 601 445	1 519 390	-82 055
Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések	6 318 234	6 213 661	-104 573

Hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	1 369 371	2 491 194	1 121 823
	Változó kamatozású betét	0	2 135 000	2 135 000
	Egynapos tenderes betét (gyorsbetét)	0	3 641 460	3 641 460
	Egynapos pénzüpiaci betét	570 690	15 271	-555 419
	Egyhetes pénzüpiaci betét	6 447 280	0	-6 447 280
	Azonnali számla	88 059	97 184	9 125
VI.2.	Hitelintézetek betétei	8 475 400	8 380 109	-95 291

A likviditást lekötő hitelintézeti forintbetétek állománya 2021 végéhez képest 95,3 milliárd forinttal 8380,1 milliárd forintra mérséklődött 2022. december 31-re. A változás több nagyobb volumenű tétel eredőjéből adódott. Az MNB 2022 októberében indított új likviditáslekötő intézkedéseinek köszönhetően jelentős átrendeződés történt a betétek állományában. A kötelező tartalékráta szintjének megemelésével a tartalékszámán elhelyezett bankrendszeri likviditás 2022 végi állománya 2491,2 milliárd forintra nőtt (2021. december 31-én 214,7 milliárd forint volt). A preferenciális betétek állománya az év közbeni (áprilisi) kivezetéssel 1163,1 milliárd forinttal csökkent. A likviditás tartós lekötését szolgálja a hosszabb (legfeljebb 6 hónapos) futamidejű változó kamatozású betét, melynek állománya 2022 utolsó napján 2135 milliárd forint volt. Az MNB október 14-től egynapos betéti gyors tendereket hirdetett napi rendszerességgel, melynek állománya 2022. december 31-én 3641,5 milliárd forint volt. Az intézkedéseknek köszönhetően a korábbi O/N betétek állománya 555,4 milliárd forinttal 15,3 milliárd forintra esett vissza, míg az egyhetes betétek állománya fokozatosan csökkent, majd a tenderek felfüggesztése miatt október 20-án kifizetett, amivel 6447,3 milliárd forintos állományváltozást okozott a vizsgált időszakok között.

4.8. A HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	-2 165 644	-2 176 995	-11 351
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	-174 869	-183 074	-8 205
	Összesen	-2 340 513	-2 360 069	-19 556

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek összességében 19,6 milliárd forinttal 2360,1 milliárd forintra emelkedtek 2022 végére. Ezen belül a nettó forintkötelezettségek valamivel nagyobb mértékben változtak. (lásd 4.7. pont).

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizakötelezettségek 2021. év végéhez képest 8,2 milliárd forinttal emelkedtek, 2022. december 31-én 183,1 milliárd forintot mutatott az állományuk. Ezen belül a hitelintézeteknél elhelyezett devizabetétek állományának jelentős mértékű visszaesése és a hitelintézetekkel kötött devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása rontotta, míg a hitelintézetek által az MNB-nél elhelyezett devizabetétek csökkenése javította a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	- 1 éven belüli	20 306	5 420	-14 886
	- 1—5 éves	4 209	5 108	899
	- 5 éven túli	12 208	16 191	3 983
II.3.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	36 723	26 719	-10 004
	- 1 éven belüli	211 592	209 793	-1 799
	- 1—5 éves	0	0	0
	- 5 éven túli	0	0	0
VII.2.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek	211 592	209 793	-1 799
II.3.-VII.2.	Nettó devizapozíció	-174 869	-183 074	-8 205

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK**Állományok forintban**

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Aranykészlet	1 799 194	2 071 789	272 595
	IMF szabad kvóta	137 296	150 581	13 285
	Devizabetét	4 044 768	6 097 681	2 052 913
	Deviza-értékpapírok	8 143 037	7 144 628	-998 409
	Deviza-repóügyletek állománya	16 839	0	-16 839
II.1.	Arany- és devizatartalék	14 141 134	15 464 679	1 323 545

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatok nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2022. december 31-én 15 464,7 milliárd forint volt, ami 1323,5 milliárd forinttal haladta meg az előző év végi állományt. A tartalék állományát növelték az állami devizakötvény kibocsátások, az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek, a nemzetközi és egyéb külföldi pénzügyi intézményekkel lebonyolított tranzakciók, valamint a keresztárfolyamok változása. Ezzel szemben az ÁKK adósságtörlesztési célú kifizetései, a MÁK devizakiadásai, valamint a hitelintézeteknek forintlikviditást nyújtó devizaswapok kifizetése miatt csökkent a tartalék állománya. Ebbe az irányba hatottak az energiaimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódó devizaeladások is. A 2022 végén meghirdetett euro-likviditást nyújtó swapügyletek és a finanszírozásául szolgáló repóügyletek közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 0,3 milliárd euróval 38,6 milliárd euróra emelkedett 2022. december 31-re. A forintban kifejezett állomány ennél nagyobb mértékben nőtt a forint-euro árfolyam gyengülése következtében.

A deviza-értékpapírok 2022. december 31-i állományából 967,3 milliárd forint értéket (összesen 13,5 százalékot) képviseltek a külső vagonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	1 440 453	1 702 396	261 943
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-99 190	-143 681	-44 491
I.3.	Egyéb forintkövetelések	1 341 263	1 558 715	217 452

Az egyéb bruttó forintkövetelések összevont egyenlege 2022. december 31-én 1702,4 milliárd forintot mutatott, melynek 99 százalékát a monetáris politikai eszköztár részeként történő jegybanki értékpapír-vásárlások tették ki. A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya a behajthatatlannak minősített hatósági és felügyeleti követelések év végi leírása miatt 9,6 milliárd forintról 6,2 milliárd forintra csökkent 2022. december 31-re. Ezen követelések 97,3 százalékára – az MNB minősítési szabályzatának megfelelően – értékvesztés került elszámolásra. Az egyéb forintkövetelések értékvesztése sor emellett tartalmazza az értékpapírokra képzett értékvesztést is, amely az állomány tekintetében 8,8 százalékos mértéket jelent. Az MNB által munkavállalóinak nyújtott kamatkedvezményes lakáskölcsönök és személyi kölcsönök együttes állománya 6,2 milliárd forint volt 2022. december 31-én. A KELER KSZF Zrt.-vel szemben 7,5 milliárd forint hitelnyújtásból származó követelése keletkezett az MNB-nek 2022 végén. A vállalkozás elszámolási szolgáltatást nyújt földgázpiaci ügyletekben, melyek ÁFA-finanszírozáshoz kapcsolódóan – likviditási helyzetének kezelésére – átmeneti forrásbevonás vált szükségessé.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	747 072	819 361	72 289
	Külföldi fedezeti ügyletek*	6 806	191 095	184 289
	Egyéb	917	790	-127
II.4.	Egyéb devizakövetelések	754 795	1 011 246	256 451

*A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 9,7 százalékos gyengülése miatt emelkedett. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

4.11. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	1 085 372	2 342 224	1 256 852
	MNB által kibocsátott kötvény	796 000	1 375 650	579 650
	Egyéb jogi személyek bankszámla betétei	13 586	81 127	67 541
	Egyéb jogi személyek azonnali számlái	1 329	1 464	135
	Egyéb kötelezettségek	827	764	-63
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	1 897 114	3 801 229	1 904 115

Az egyéb betétek és kötelezettségek állománya kétszeresére nőtt, 2022. december 31-én 3801,2 milliárd forint volt. Az Európai Bizottság és egyéb külföldi pénzügyi intézmények forintbetét-elhelyezései nőttek a legnagyobb mértékben. A 2022 decemberében kibocsátott és az év utolsó napján fennálló jegybanki diszkontkötvények állománya 579,6 milliárd forinttal haladta meg az előző év végi állományt. A belföldi és külföldi egyéb jogi személyek bankszámlabetéteinek állománya is emelkedett a két időpont között.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Passzív repoügyletek	2 952 000	2 539 811	-412 189
	IMF-betétek	2 047 309	2 245 433	198 124
	Külföldi betétek	72 947	213 549	140 602
	Külföldi fedezeti ügyletek*	56 033	39 076	-16 957
	Egyéb kötelezettségek	20	295	275
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 128 309	5 038 164	-90 145

* A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 90,1 milliárd forinttal 5038,2 milliárd forintra mérséklődött 2022. december 31-re. Ezen belül a külföldi partnerekkel kötött repoügyletek és a nemzetközi szervezetektől történt replehívások együttes állománya 412,2 milliárd forinttal csökkent, 2022 végi állománya 2539,8 milliárd forint volt. A külföldi fedezeti célú határidős ügyletek összevont kötelezettség jellegű egyenlege pedig 17 milliárd forinttal csökkent. Az IMF-betétek állománya árfolyamváltozás hatására 198,1 milliárd forinttal emelkedett. A külföldi betétek állománya 140,6 milliárd forinttal nőtt, amihez a határidős ügyletek piaci értékének változását tükröző számlák állományának bővülése és az Európai Bizottság betétének emelkedése egyaránt hozzájárult.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	- 1 éven belüli	3 797 555	3 613 022	-184 533
	- 1 - 5 éves	29 731	0	-29 731
	- 5 éven túli	1 614	0	-1 614
	- lejárat nélküli	1 299 409	1 425 142	125 733
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 128 309	5 038 164	-90 145

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által végrehajtott SDR-kihelyezésekből (SDR allokációkból) származó forrásokat foglalja magába 2850,5 millió SDR értékben, a növekedés árfolyamváltozásból adódott.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.12.31.	
- EUR	3 040 873	2 605 503	-435 370
- USD	-15 876	310	16 186
- SDR	1 441 195	1 639 218	198 023
- Egyéb	606 084	754 057	147 973
Egyéb devizakötelezettségek	5 072 276	4 999 088	-73 188

Az egyéb soron szereplő 754,1 milliárd forintos 2022. december 31-i állomány jelentős részét az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezete alkotja.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (46,4 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (13 milliárd forint külföldi és 224,3 milliárd forint belföldi befektetéseket) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingtatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Kulturális javak	Pénzmúzeum gyűjteménye		
Bruttó érték alakulása								
2021.12.31.	23 222	1 964	15 646	28 850	11 492	248	655	82 077
Üzembe helyezés/ Beszerzés	3 421	702	369	4 365		1	476	9 334
Térítés nélküli eszközátvétel								0
Egyéb növekedés/ Átsorolás						1 112		1 112
Selejt			-143	-3 751				-3 894
Eladás	-10		-10	-158	-93			-271
Térítés nélküli eszközátadás			-3	-89				-92
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	-675		-88	-212	-1 118			-2 093
2022.12.31.	25 958	2 666	15 771	29 005	10 281	1 361	1 131	86 173
Értékcsökkenés részletezése								
2021.12.31.	17 773	0	6 553	14 081	0	0	0	38 407
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	2 465		278	3 447				6 190
Átsorolás miatti növekedés								0
Állományból történő kivezetés	-676		-188	-3 927				-4 791
Átsorolás miatti csökkenés								0
2022.12.31.	19 562	0	6 643	13 601	0	0	0	39 806
Nettó érték								
2021.12.31.	5 449	1 964	9 093	14 769	11 492	248	655	43 670
2022.12.31.	6 396	2 666	9 128	15 404	10 281	1 361	1 131	46 367
Változás	947	702	35	635	-1 211	1 113	476	2 697

Az állami tulajdonban lévő vagyonkezelt ingatlanok (3 épület és 2 telek) 55,1 millió forint nettó könyv szerinti értéke kivezetésre került, miután a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel a vagyonkezelési szerződés 2022. augusztus 31. napjával megszüntetésre és az ingatlanok visszaadásra kerültek.

A berendezések állománya az új informatikai eszközök üzembe helyezésére visszavezethetően – a székház rekonstrukciója és a Krisztina körút 39. alatti bérlemény visszaadása miatti költözések miatt feleslegessé vált irodai berendezések, számítástechnikai eszközök selejtezését meghaladóan – növekedett.

2022. februárban a Magyar Nemzeti Bank Bankjegy- és Éremgyűjteménye országos szakmúzeummá alakult Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont (továbbiakban: Pénzmúzeum) elnevezéssel. A Pénzmúzeum gyűjteményébe tartozó kulturális javak tulajdonosa továbbra is az MNB, míg a Pénzmúzeum fenntartója az MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft. lett. 2022-ben a Pénzmúzeum gyűjteménye részére történő átadás miatt a kulturális javak közül átsorolásra került a Törő-éremgyűjtemény 1,1 milliárd forint értékben.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2021.12.31.	2022.12.31.	2021.12.31.	2022.12.31.	2021	2022
BIS	1,43	1,43	9 385	10 503	1 919	1 182
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			14	14		
Európai Központi Bank	1,55	1,55	2 320	2 516	-	-
<i>ezer EUR</i>			6 287	6 287		
SWIFT	0,03	0,03	17	19	0	0
<i>ezer EUR</i>			46	46		
Befektetések összesen			11 722	13 038	1 919	1 182

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2022. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	320 745	320 745	2,9630
Deutsche Bundesbank	2 320 817	2 320 817	21,4394
Eesti Pank	24 800	24 800	0,2291
Central Bank of Ireland	149 082	149 082	1,3772
Bank of Greece	217 767	217 767	2,0117
Banco de España	1 049 820	1 049 820	9,6981
Banque de France	1 798 120	1 798 120	16,6108
Banca d'Italia	1 495 637	1 495 637	13,8165
Central Bank of Cyprus	18 944	18 944	0,1750
Latvijas Banka	34 304	34 304	0,3169
Lietuvos banka	50 953	50 953	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	29 000	29 000	0,2679
Central Bank of Malta	9 234	9 234	0,0853
De Nederlandsche Bank	515 941	515 941	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	257 678	257 678	2,3804
Banco de Portugal	206 054	206 054	1,9035
Banka Slovenije	42 391	42 391	0,3916
Národná banka Slovenska	100 824	100 824	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	161 715	161 715	1,4939
Euroövezetbeli NKB-k összesen	8 803 826	8 803 826	81,3286
Bulgarian National Bank	106 431	3 991	0,9832
Česká národní banka	203 445	7 629	1,8794
Danmarks Nationalbank	190 423	7 141	1,7591
Hrvatska narodna banka	71 391	2 677	0,6595

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Magyar Nemzeti Bank	167 658	6 287	1,5488
Narodowy Bank Polski	653 127	24 492	6,0335
Banca Națională a României	306 229	11 484	2,8289
Sveriges riksbank	322 477	12 093	2,9790
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	2 021 181	75 794	18,6714
Összes NKB	10 825 007	8 879 620	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-tagállamok jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják. Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, tagország EU-ból való kilépésével, illetve tőkeemelés során.

2020. február 1-jével a Bank of England KBER-tagsága megszűnt, a tőkekulcsok kiigazítását követően az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,5488 százalékra, részesedése 167,7 millió euróra nőtt. 2023. január 1-től Horvátország törvényes fizetőeszköze az euro, ezáltal a Hrvatska narodna banka már az euroövezeten belüli bankok csoportjába tartozik.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB – mint euroövezeten kívüli jegybank – nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2022. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 6,3 millió euro (2,5 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2021.12.31.	2022.12.31.	2021.12.31.	2022.12.31.	2021	2022
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	1 309	1 309	0	350
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	1 317	1 317	0	0
GIRO Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	14 779	14 779	0	0
MNB-Ingatlan Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	100,0	162 302	167 403	0	0
MNB-EduLab Kompetencia Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	100,0	100,0	280	15 414	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	81,4	81,4	11 555	11 555	0	410
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	0,1	10	10	0	0
Befektetések összesen			204 072	224 307	0	760

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2022.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	3 423
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,9	3 423
MNB-Ingatlan Kft.	Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	4
	Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	20
	WINDIRECT Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	3

A **Pénzjegynyomda Zrt.** forintbankjegyeket, papír és műanyag kártyaformátumú biztonsági okmányokat, zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány-megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára. Kiemelt célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és minőségben történő gyártása, a bankjeggyártástól eltérő ágazatokban pedig az erősödő külföldi piaci jelenlét, valamint a termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése. A társaság meghatározó a hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is. Kiemelt prioritást jelent az MNB által megrendelt bankjegyek gyártása, valamint az állampolgári igényekből képződő megszemélyesített okmányok megrendelésének teljesítése. A Pénzjegynyomda Zrt. leányvállalata – a **DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. (DIPA Zrt.)** – az ország egyedüli biztonsági alappapír gyártója, amelynek fő feladata a hazai bankjegypapírok előállítás. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi és magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegypapíron túl a DIPA Zrt. állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének papírjait, a jegyek alappapírjait, továbbá számos ország útleveleinek és okmányának papírját, amelyekhez hamisítás elleni komplex védelmet nyújtó megoldásokat is biztosít. 2022. év fókuszában – amellett, hogy a társaságok teljesítették a hazai bankjeggyel kapcsolatos megrendelői igényeket – a pandémia alatti okmány-moratórium megszűnése, valamint egyéb negatív külső környezeti hatások miatt a megszemélyesített okmányok iránti, jelentősen megnövekedett állampolgári igények zökkenőmentes kiszolgálása állt.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom zavartalan működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékpenzermék előállítása. Tevékenységét a 2021-2025 közötti időszakra vonatkozó tulajdonosi stratégiája szerint folytatja. Szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékérmeket és egyéb vereteket, valamint a Köztársasági Elnöki Hivatal megbízásából nemzeti kitüntetések is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában elsődleges forgalmazója a jegybank által kibocsátott emlékérmeknek. Továbbá gyűjtői célú bankjegyeket, saját kibocsátású érmekeket, saját csomagolású forgalmi érme-sorokat és forgalmi érme-emlékváltozatokat, valamint import befektetési-arany termékeket értékesít. Termékköréből bizományos konstrukcióban áruvalappal látja el a Pénzmúzeum ajándékboltját. A jelen stratégiai időszak végéig célul tűzte ki az ISO 14 001 környezetirányítási rendszer bevezetését, amelynek felkészülési szakasza lezárult, a bevezetést tanúsító első auditra várhatóan 2023 őszén kerülhet sor. A társaság a 2022. évi forgalmi érme- és a 16 tematikát magában foglaló emlékérmek-kibocsátási programra vonatkozó gyártási megrendeléseket maradéktalanul, a kitűzött szállítási ütemezésnek megfelelően teljesítette.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.)** közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezet, amely kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását és a kockázati tőkealapok megszüntetését. Közreműködik a pénzügyi szervezetek szanálási eljárásában, valamint ellátja a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztos feladatokat. A pénzügyi szervezethez történő felügyeleti biztos kirendelés esetén a PSFN Kft. elsődleges feladata a kialakult válsághelyzet kezelése és az operatív irányítás ellátása. Amennyiben az MNB felügyeleti intézkedéseivel, illetve felügyeleti biztos kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, úgy engedélyének MNB általi visszavonását követően – a pénzügyi közvetítőrendszerből történő zökkenőmentes kivezetése érdekében – elvégzi a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások elsődleges célja, hogy a megszüntetési eljárások befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeit védve látja el, és határozott célkitűzése, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint a prudencia és a transzparencia elvének érvényesülése mellett menjen végbe. Továbbá a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezáruljanak, és a hitelezők számára a hitelezői igényeik lehető legnagyobb arányú megtérülését biztosítsák.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** folyamatosan végzi az élőerős őrszövédelmi tevékenységet, amelynek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzszállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB–Biztonsági Zrt. rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát a jegybank részére, emellett elemző-értékelő és tanácsadó, valamint felkészítési tevékenységet is végez. Ezen túlmenően az MNB részére információvédelmi és biztonságtechnikai szolgáltatást nyújt, ellátja a recepció és telefonközpont üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat, valamint az MNB leányvállalatainak egyes élőerős, fizikai és információbiztonsággal kapcsolatos feladatait. Az MNB–Biztonsági

Zrt. munkahelyi büfé üzemeltetési és bekészítési szolgáltatásokat is biztosít az MNB, illetve annak munkavállalói részére, elvégzi a Pénzmúzeum egyes üzemeltetési feladatait, valamint fenntartja az MNB munkahelyi bölcsődéjét.

A **GIRO Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszédések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése, az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése, új szolgáltatások bevezetése, valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság eddigi legfontosabb fejlesztése az azonnali fizetési rendszer, amely a nap 24 órájában, az év minden napján biztosítja, hogy 10 millió forintig 5 másodpercen belül teljesüljenek az elektronikusan benyújtott egyedi belföldi forintátutalások. Az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre folyamatosan bővül, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára.

Az **MNB–Ingatlan Kft.** tevékenységi köre és fő feladata ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, továbbá ingatlankezelési és -fejlesztési tevékenység végzése az MNB, valamint annak leányvállalatai számára. A társaság az MNB megbízási szerződése alapján koordinálja a Szabadság téri színház rekonstrukcióját. Az MNB–Ingatlan Kft. 2021–2023. évi jóváhagyott pénzügyi tervei szerint a színház felújítás projekt teljes előirányzata nettó 54,9 milliárd forint (a 2022. év végéig felmerült beruházási kiadások összege az előlegfizetéssel együtt nettó 22,9 milliárd forint, melyből a 2022. évi összeg nettó 4,7 milliárd forint). A felújítás elkészülte után a beruházás az aktiválás évében jelenik meg az MNB nyilvántartásaiban (az aktiválásig az MNB által kifizetett koordinációs és egyéb költségek növelve az MNB–Ingatlan Kft.-től átvett beruházás teljes bruttó értékével). Az MNB a színházfelújítás beruházását az MNB–Ingatlan Kft.-nél végrehajtott tőkeemelések révén finanszírozza. Az MNB–Ingatlan Kft. tulajdonában áll a Bölcs Vár, az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, az MNB Budai Központ, az **Optimum–Gamma Ingatlanbefektetési Kft.** üzletrészén keresztül a balatonakarattyai MNB Képzési, Szabadidő- és Sportközpont. Az MNB–Ingatlan Kft. könyv szerinti értéke 167,4 milliárd forintra emelkedett 2022. december 31-re, miután az év során 1,6 milliárd forintos tőkeemeléssel finanszírozva megvásárlásra került a Burg Hotellel rendelkező **Optimum–Omega Ingatlanbefektetési Kft.** üzletrésze és 3,5 milliárd forintos tőkeemelés történt az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum kivitelezéséhez kapcsolódó többletforrás biztosításához.

Az **MNB–EduLab Kompetencia Központ Kft.** az MNB által 2021-ben alapított leányvállalat, létrehozásának célja az MNB tevékenységével összefüggésben oktatási, digitális tananyagfejlesztési feladatok ellátása, a pénzügyi tudatosság növelése. Tevékenységében fontos szerepet kap a tartalomfejlesztés és -szolgáltatás üzletág, melynek fókuszában az e-learning tartalmak gyártása és publikálása áll. 2022. március 2-ától fenntartója a Pénzmúzeumnak, amely bemutatja a gazdasági és pénzügyi folyamatok működését, a pénzhasználat alapvetéseit, az MNB tevékenységét. Az országos szakmúzeum kutatószolgálatot is működtet, oktatási és múzeumpedagógiai tevékenységet folytat, valamint gondozza és gyarapítja a múzeumi gyűjteményt. 2022. december 31-re a befektetés könyv szerinti értéke 15,4 milliárd forintra módosult, részben a Pénzmúzeum fenntartói feladatainak ellátásához kapcsolódó, összesen 18,4 milliárd forintos tőkeemelések, részben az év végi 3,3 milliárd forintos értékvesztés következtében. 2023. év elején a társaságban további 3 milliárd forintos tőkeemelés történt.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt. (BÉT)** stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a magyar tőkepiac fejlesztése és a megfelelő méretű, hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A BÉT 2021–2025 közötti időszakra vonatkozó stratégiájának fő elemei: a BÉT tőzsdei bevezetése, a jövedelmezőség fókuszba helyezése, az alap üzletágakban rejlő növekedési potenciál kiaknázása, valamint az üzleti stratégia megvalósítását támogató, biztonságos IT működés megteremtése. 2022-ben a BÉT tőzsdei bevezetése elhalasztásra került, de az MNB mint fő tulajdonos továbbra is elkötelezett stratégiai célja egyik kulcsfontosságú elemének megvalósításában, amellyel új befektetőket kíván vonzani a magyar és a regionális tőkepiacok sikere érdekében. A kedvezőtlen tőkepiaci folyamatok ellenére folytatódott a hazai részvénytőkepiac fejlődése. A 2022-es év eredménye, hogy a BÉT közép vállalatokra specializált platformján, a BÉT Xtenden az előző évhez képest jelentősen megnőtt a kibocsátók száma. A BÉT által meghonosított, nemzetközi vállalatfejlesztési képzéshez, az ELITE Programhoz újabb vállalatok csatlakoztak 2022-ben. A BÉT kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal bír, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiac kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

A **KELER Zrt.** a hazai tőkepiac központi értéktári tevékenységet végző szervezete, amely szakosított hitelintézetként működik. A KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként részt vesz az összes hazai értékpapír kibocsátásában. A társaság a központi értéktárakra vonatkozó európai rendelet (CSDR) szerinti engedéllyel rendelkezik. A KELER a határon átnyúló értékpapír-kereskedelem hatékonyabbá tételét célzó, az EKB által üzemeltetett TARGET2–Securities (T2S) értékpapír-kiegyenlítési platformot használó értéktár. Annak érdekében, hogy a hazai tőkepiac szereplői maradéktalanul élvezhessék a T2S előnyeit, megtörtént a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program (KSZP) megvalósítása, amelynek keretében megújításra került a társaság informatikai infrastruktúrája. A KSZP első fázisa 2021 végén élestedett, modernizálva az értékpapír-kiegyenlítés alapfolyamatát és nyomon követésének módját, valamint az értéktári törzsadatokat, riportokat és díjak kezelését. Ezt a pénzbírság modul 2022. május 1-jei élesítése követte, mely a 2022. februártól áprilisig terjedő pénzbírságok utólagos kiszámításával együtt biztosította az EU Settlement Discipline Regime (SDR) jogszabálynak való megfelelést. Az év során a társaság igazgatósága elfogadta a KELER stratégiáját is, melynek nyomán megkezdődhet a részletes intézkedési terv kidolgozása.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER leányvállalataként az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el a magyar piacon. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja is ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években a KELER KSZF működésében meghatározó szerepet játszó üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. A társaság egyes piacokon – például a magyar áramtőzsdén, a HUPX-en – a lipcsei székhelyű ECC AG általános klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon – például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén – központi szerződő félként jár el. A KELER Zrt. 2022. április 27-i hatállyal 3 milliárd forint értékben tőkét emelt a társaságban, melynek következtében az MNB tulajdoni hányada kismértékben csökkent. Az év során a társaság igazgatósága elfogadta a KELER KSZF stratégiáját, így megkezdődhet a stratégiához kapcsolódó részletes feladatok és ütemezés kidolgozása.

Belföldi befektetések saját tőkéje

Az Éves jelentés elkészítésekor a rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerepelnek a következő táblázatban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	8 337	3 118	23 282
Magyar Pénzverő Zrt.	1 309	2 249	566	4 124
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	50	3	0	53
MNB-Biztonsági Zrt.	1 066	160	-35	1 191
GIRO Zrt.	7 496	10 385	-563	17 318
MNB-Ingatlan Kft.	15	166 821	2 177	169 013
MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft.	50	18 568	-3 229	15 389
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	15 402	-213	15 730
KELER Zrt.	4 500	22 118	1 707	28 325
KELER KSZF Zrt.	3 423	9 016	3 533	15 972

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2022.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	275	412
Magyar Pénzverő Zrt.	24	3
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	0	1 282
MNB-Biztonsági Zrt.	39	406
GIRO Zrt.	0	22
MNB-Ingatlan Kft.	2 647	102
MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft.	0	1
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	4	1
KELER Zrt.	23	34
KELER KSZF Zrt.	7 536	0
Összesen	10 548	2 263

A Pénzjegynyomda Zrt.-vel szembeni követelés teljesen, a Magyar Pénzverő Zrt.-vel és az MNB–Biztonsági Zrt.-vel szembeni követelés részben a társaság által nyújtott munkavállalói kölcsönök refinanszírozásából adódott. Az MNB–Ingatlan Kft.-vel szembeni követelés ingatlanbérletekhez köthető óvadéknnyújtásból származik. A KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelés tartalmazza a BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezeteket, illetve a KELER KSZF Zrt. esetében a leányvállalatnak nyújtott 7,5 milliárd forintos hitelt.

A PSFN Kft.-vel szembeni kötelezettség a társaság 2023-as éves működésére elfogadott támogatási összeget tartalmazza, amely 2023 januárjában került pénzügyi rendezésre és ráfordításként elszámolásra. A többi kötelezettség meghatározóan a leányvállalatok által az MNB részére, szerződés alapján nyújtott szolgáltatások kiszámlázásából származik.

A BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezetekhez kötődő követelések az MNB klíringtagságának megszűnéséig állnak fenn. Az óvadékkövetelések, illetve a leányvállalatok munkavállalóinak lakáscélú kölcsöneihez fűződő követelések a vonatkozó szerződések kondíciói alapján rendeződnek. A táblázatban szereplő további követelés és kötelezettség rövid lejáratú.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegcsoport	Megnevezés	2021.12.31.	Évközi változások		2022.12.31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszairás	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	8 478	2 069	0	10 547
I.3.	Egyéb forintkövetelések	99 190	47 790	-3 299	143 681
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	3 117	3 284	0	6 401
III.	Egyéb követelések	71	15	0	86
VIII.	Függő kötelezettségek	1 111	676	-878	909
	- peres ügyek	826	91	-726	191
	- NHP+ konstrukció	133	0	0	133
	- egyéb célú származékos ügyletek	152	585	-152	585
	Összesen	111 967	53 834	-4 177	161 624
	Céltartalék, értékvesztés elszámolás eredményre gyakorolt hatása (VI.+VII.)-(XVI.+XVII.)		53 834	-4 177	49 657

A céltartalék és értékvesztés összesített állománya az év közbeni növekedés hatására 161,6 milliárd forintot tett ki 2022. december 31-én.

A forintkövetelésekhez (I.2. és I.3. mérlegsorok) kapcsolódóan összesen 49,9 milliárd forintos értékvesztésképzés történt 2022-ben elsősorban a monetáris politikai célú értékpapírok bővülő állománya következtében. A 3,3 milliárd forint összegű értékvesztés felhasználására a behajthatatlan hatósági és felügyeleti követelések leírása miatt került sor.

A befektetett pénzügyi eszközökre képzett értékvesztés állománya 3,3 milliárd forinttal emelkedett az MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft. – előzetes saját tőke alapján történő – minősítéséhez kapcsolódóan.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre megképzett céltartalék-állomány pernyertesség miatt 2022. év végére 0,6 milliárd forinttal csökkent a 2021. év végi állományhoz képest.

Az egyéb célú határidős ügyletek esetében az év végén nyitott ügyletek negatív piaci értékéhez 0,6 milliárd forint céltartalék-állomány kapcsolódott.

4.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.12.31.	
	Bankügyletek miatt	155 515	193 408	37 893
	Belső gazdálkodás miatt	3 662	3 914	252
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	159 177	197 322	38 145
	Bankügyletek miatt	64 479	181 381	116 902
	Belső gazdálkodás miatt	700	530	-170
X.	Passzív időbeli elhatárolások	65 179	181 911	116 732

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2021.12.31.	2022.12.31.	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	208 333	151 239	-57 094
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	654 452	774 944	120 492
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-16 789	-278 352	-261 563
XI.6.	Tárgyévi eredmény	-57 094	-401 954	-344 860
XI.	Saját tőke	798 902	255 877	-543 025

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az eredménytartalék 57,1 milliárd forintos csökkenése a 2021. évi veszteség átvezetéséből adódott.

2022. december 31-én a saját tőke 543 milliárd forinttal 255,9 milliárd forintra csökkent a tárgyévi veszteség és a kiegyenlítési tartalékok alacsonyabb összevont pozitív egyenlege miatt.

Az MNB saját tőkéje 2022 végén meghaladta a jegyzett tőke értékét, ezért – az MNBtv. módosítása értelmében – a költségvetésnek 2023-ban nem keletkezett térítési kötelezettsége. A saját tőkét érintő – az MNB osztalékfizetésére, valamint a központi költségvetés térítési kötelezettségére vonatkozó – jogszabályi változásokról lásd a 4.1.1. pontot.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.16. pontot.

4.16. KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2021.12.31.	2022.12.31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	654 452	774 944	120 492
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-16 789	-278 352	-261 563
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	637 663	496 592	-141 071

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. A forint hivatalos árfolyamának 2021. év végéhez képest bekövetkezett gyengülése a kiegyenlítési tartalék növekedésének irányába hatott, amelynek egyenlege 120,4 milliárd forinttal 774,9 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállalt, amelynek hivatalos árfolyama 400,25 forint/euro, átlagos bekerülési árfolyama 365,23 forint/euro volt 2022. december 31-én.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az értékpapírok piaci értékének és amortizált bekerülési értékének különbségeként határozható meg. 2022. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbözete 278,4 milliárd forint negatív egyenleget mutatott.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2021.12.31.			2022.12.31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatwapügyletek	2 659 054	2 659 054	-135 895	2 897 883	2 897 883	-350 883
	- Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	1 099 617	1 099 617	-142 086	1 099 617	1 099 617	-308 112
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	175 200	175 200	-14 587	175 200	175 200	-42 335
2.	Futures ügyletek	54 644	37 156	-328	0	122 725	1 100
3.	Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek	9 105 606	9 163 930	-99 418	12 835 397	12 747 716	-271 530
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött forintlikviditást nyújtó devizaswapügylet	518 904	528 777	-17 700	0	0	0
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött, euro likviditást nyújtó devizaswapügylet	1 989 648	1 984 640	6 226	2 647 254	2 677 519	-25 157
4.	Kamatozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	2 945 305	3 059 273	-213 522	3 068 902	3 163 748	-212 543
	- NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizaswapügylet	106 386	89 956	29 513	96 769	75 450	46 010
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	14 764 609	14 919 413	-449 163	18 802 182	18 932 072	-833 856
6.	Opció ügyletek	0	0	0	751	796	2
7.	TBA ügyletek	252 224	14 235	87	116 490	32 801	-1 219
8.	Futures ügyletek	30 697	0	86	32 410	0	-417
9.	Kamatwapügyletek	0	0	0	18 079	18 079	-35
10.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7+8+9)	282 921	14 235	173	167 730	51 676	-1 669
11.	Összesen (5+10)	15 047 530	14 933 648	-448 990	18 969 912	18 983 748	-835 525

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap-, devizafutures- és terminügyleteket is, amelyek a nettó devizapozíció részeként – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozícióban a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A kamatswap-ügyletek kicsit több mint felét teszik ki a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú, külföldiekkel kötött ügyletek, amelyek az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák. A 2018 elején bevezetett monetáris politikai célú forint kamatswap-ügyletekhez (MIRS) kapcsolódó tenderek 2018. év végével leállításra kerültek, az előző év végi állomány 2022. december 31-én változatlanul fennállt. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan 2014-től az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött a kamatkockázatuk csökkentésére kamatswap-ügyleteket, melyek állománya szintén nem változott.

A kötvényfutures-ügyletek a tartalékportfóliók átlagos hátralévő futamidejét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap-, devizafutures- és terminügyletek elsősorban a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – devizacsere-ügyletek. A forintlikviditást nyújtó devizaswap-ügyletek, valamint az euro likviditást nyújtó devizaswap-ügyletek tendereit az MNB monetáris politikai célokra tekintettel, a likviditási folyamatok függvényében biztosítja. A forintlikviditást nyújtó devizaswap-ügylet 2021. novemberben megszüntetésre került.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes, hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2022. december 31-én a kamatozó devizaswapok állományából 27 százalékot képviseltek a 2023-ban lejáró tőkecsere nélküli ügyletek, valamint 2 százalékot az NHP forint refinanszírozási hitelekhez kapcsolódóan kötött euro/forint csereügyletek.

A fedezeti ügyletek és az egyéb célú származékos ügyletek hátralévő futamidő szerinti megbontását a következő táblázat szemlélteti.

Származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.12.31.	
- 1 éven belüli	8 175 962	14 252 599	6 076 637
- 1–5 év	5 477 024	3 425 331	-2 051 693
- 5 éven túli	1 266 427	1 254 142	-12 285
Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	14 919 413	18 932 072	4 012 659
- 1 éven belüli	14 235	33 597	19 362
- 1–5 év	0	18 079	18 079
- 5 éven túli	0	0	0
Egyéb célú ügyletekből eredő kötelezettség	14 235	51 676	37 441
Összesen (1+2)	14 933 648	18 983 748	4 050 100

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.12.31.	
NHP hitelkeret	642 776	356 259	-286 517
Leányvállalati hitelkeret	1 939	44 275	42 336
NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	133	133	0
Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	1 567	247	-1 320
Garanciák	1 994	2 464	470
Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	2	2	0
Összesen	648 411	403 380	-245 031

Az NHP fix és az NHP Hajrá konstrukcióban megkötött, de folyósításra még nem került szerződések összegét az MNB mérleg alatti kötelezettségként – mint hitelkeret – tartja nyilván a szerződéskötéstől számított 3 éven belül, ezáltal a konstrukciók megszűnése miatt 2023. májusáig, illetve 2024. szeptemberéig.

A leányvállalat számára nyilvántartott hitelkeret egyrészt a Pénzjegynyomda, a Pénzverő és az MNB-Biztonsági Zrt. részére – munkavállalói lakáscélú hitelezésre – még rendelkezésre álló keretösszegeket mutatja. (A hitelkeretszerződések összesített értéke 2,1 milliárd forint, lejáratuk 2028. és 2031. december 31.) Másrészt tartalmazza a KELER KSZF Zrt.-vel 2022. decemberében áfafinanszírozáshoz kapcsolódóan – likviditási helyzetének kezelése céljából – megkötött hitelkeret-szerződés alapján még lehívható hitelösszeget. (A szerződés szerint az 50 milliárd forintos hitelkeret 2023. április 30-ig áll rendelkezésre, a felvett hitelek lejáratú napja 2023. június 30.)

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kkv-hitelekből eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

2022. december 31-én a perek felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődtek. A kapcsolódó függő kötelezettség az összes megfizetett, majd peresített bírsághatározat összegét tartalmazza. A csökkenést főként az okozta, hogy év közben az egyéb kártérítési perek megszűntek, így az összesen 1,4 milliárd forint értékben nyilvántartott – céltartalékképzés alá vont – várható kártérítési összegek kivezetésre kerültek a mérleg alatti nyilvántartásból.

A garanciaállomány forint értékének növekedése 2022-ben egyrészt a márciusban kiadott – leányvállalati szerződésben szereplő biztosítéknyújtáshoz kapcsolódó – 0,2 milliárd forint értékű tulajdonosi garanciavállalás, másrészt a már meglévő exportgaranciák 0,3 milliárd forintos árfolyamváltozásának következménye. A garanciák sor 2,3 milliárd forint értékben tartalmaz olyan exportgaranciákat, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB az exportgarancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.12.31.	
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - elszámoláshozon keresztül (garantált)	23 939	4 337	-19 602
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - ügynökön keresztül (fedezettel)	270 257	172 548	-97 709
Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	22 543	17 211	-5 332
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés bekerülési értéke	253 816	147 842	-105 974
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés piaci értéke	253 816	147 842	-105 974
Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	16 328	0	-16 328
Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	2 953 651	2 694 891	-258 760

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021	2022	Változás
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	46 908	-11 604	-58 512
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-119 677	-898 412	-778 735
(I.3.+II.1.+II.4.)— (X.3.+XI.3.)	Egyéb	75 464	104 427	28 963
	Nettó kamateredmény	2 695	-805 589	-808 284
	Forint-értékpapírok	-21 275	-22 168	-893
	Deviza-értékpapírok	-38 965	-28 924	10 041
	Származékos ügyletek*	-14 976	-205 623	-190 647
	Egyéb	0	0	0
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-75 216	-256 715	-181 499
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-72 521	-1 062 304	-989 783

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont kapcsolódó táblázatában.

2022-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 1062,3 milliárd forint veszteség volt, ami 989,8 milliárd forinttal nagyobb, mint 2021-ben.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 808,3 milliárd forinttal csökkent az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt mérsékeltek:

- a hitelintézeti forintbetétek utáni kamatráfordítások 804,1 milliárd forintos növekedése a magasabb betétállomány és a likviditást lekötő eszközök emelkedő kamata miatt. Ezen belül a legjelentősebb tételek az egyhetes betétek után fizetett kamatok 461,3 milliárd forintos, a kötelező tartalékok utáni kamatráfordítások 108,5 milliárd forintos emelkedése, valamint az egynapos tenderes betét 170 milliárd forintos kamatráfordítása voltak;
- a központi költségvetés forintbetétei után fizetett 79,2 milliárd forinttal magasabb kamat;
- az egyéb forintbetétek utáni kamatráfordítások 21,1 milliárd forintos növekedése, mert itt jelent meg az MNB által kibocsátott diszkontkötvények kamatráfordítása.

Az eredményt javították:

- a devizatartalék után kapott, a 2021. évinél 41 milliárd forinttal magasabb kamatbevétel.
- az egyéb forintkövetelések utáni kamatbevételek 33,6 milliárd forintos emelkedése döntően a Növekedési Kötvényprogram keretében vásárolt vállalati kötvények hatására (ezt a hatást mérsékelte azonban, hogy a kapcsolódó amortizált nettó árfolyamveszteség 6,7 milliárd forinttal emelkedett a kamatjellegű eredményben);
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és hitelintézeti értékpapírok (jelzáloglevelek és állami kezesség mellett kibocsátott kötvények) utáni kamatbevételek 26,4 milliárd forintos emelkedése, elsősorban a hitelintézetekkel kötött határidős ügyletekhez kapcsolódó, a bankoknál elhelyezett marginbetétekre kapott kamatok miatt. A marginbetétek állományának emelkedését a határidős ügyletek piaci értékének változása okozta a forintkamatok növekedése miatt. (Az eredményt tovább javította, hogy a jelzáloglevelekhez kapcsolódó amortizált nettó árfolyamveszteség 2,4 milliárd forinttal csökkent a kamatjellegű eredményben.)

– a központi költségvetéstől származó, a 2021. évinél 24,3 milliárd forinttal magasabb forint kamatbevétel az államkötvény-állomány növekedéséhez köthetően (amit további 3,2 milliárd forinttal növelt az állampapírok – kamatjellegű eredményben elszámolt – amortizált nettó árfolyamveszteségének csökkenése).

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 181,5 milliárd forinttal romlott. A változás a származékos ügyletekhez kapcsolódott, melynek részletezését lásd a 4.18. pont későbbi táblájában.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim.sora	Megnevezés	2021		2022	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
	BEVÉTELEK				
II.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	204 623	-24 172	287 018	-16 250
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	54 131	-17 096	95 152	-11 297
II. 3.	Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-40	-40	-25	-29
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	150 532	-7 036	191 891	-4 924
	RÁFORDÍTÁSOK				
X.	Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	206 829	-34	1 188 789	0
X. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	158 347	-34	962 423	0
XI.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	207 181	-5 411	381 145	-5 390
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-3 190	-3 193	377	-1 974
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-507	-507	540	-767
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	-390	-784	24 135	-520
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	211 268	-927	356 093	-2 129

Megjegyzés: A táblázat csak a negatív kamattal érintett eredménykimutatás sorokat tartalmazza.

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az – állományhoz tartozó – eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein – negatív kamatláb alkalmazása miatt – keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozhatja az egyenlegek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Megnevezés	2021	2022	Változás
Kamatswapügyletek kamateredménye	19 646	-68 747	-88 393
Kamatkozó devizaswapügyletek kamateredménye	-21 816	-21 752	64
Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek kamateredménye	-10 864	-82 758	-71 894
Futures ügyletek kamateredménye	-8	-1 083	-1 075
Fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye	0	2 234	2 234
Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	-1 934	-33 517	-31 583
Származékos ügyletek nettó eredménye	-14 976	-205 623	-190 647

A kamatswapok belföldi hitelintézetekkel és külföldi partnerekkel kötött ügyleteket tartalmaznak. A kamatswapok kamateredményének 88,4 milliárd forintos csökkenését nagyrészt a belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek (monetáris politikai célú kamatswapok és önfinanszírozási programhoz kapcsolódó kamatswapok) kamateredményének – a piaci kamatok változásának hatására bekövetkezett – romlása okozta.

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek fedezésére szolgálnak. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazzák. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 21,8 milliárd forint veszteség volt, a 2021. évi veszteséghez képest nem változott.

A devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. A devizafutures- és terminügyletek külföldi partnerekkel kötött rövid lejáratú ügyletek. Nettó kamatráfordításuk összesen 71,9 milliárd forinttal emelkedett. A változás devizaswap ügyletekhez volt köthető: a külföldi partnerekkel kötött ügyletek esetében a devizahozamok változása, a belföldi hitelintézetekkel kötött euro- és forintlikviditást nyújtó ügyletek esetében az állományok növekedése, illetve lejáratok okozta.

A fedezeti futures ügyletek kamateredménye 1,1 milliárd forinttal romlott a kötvényfutures-ügyletek nettó kamatráfordításának emelkedése miatt.

A fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye a fedezeti swapok árfolyamnyereségét, illetve -veszteségét, továbbá fedezeti opciós ügyletek opciós díj bevételét, illetve ráfordítását tartalmazza. A 2022. évi 2,2 milliárd forint kamatjellegű nyereség döntően a fedezeti swapügyletek árfolyamnyereségéhez köthető.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 31,6 milliárd forinttal csökkent, a változás nagyrészt TBA-ügyletekhez volt köthető a dollárhozamok emelkedése miatt, illetve egyéb célú kötvényfutures ügyletekhez.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021	2022	Változás
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	9 837	1 308	-8 529
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	9 837	1 308	-8 529
	Magyar államkötvény realizált árfolyamvesztesége	20 803	1 144	-19 659
	Vállalati kötvények realizált árfolyamvesztesége	8	191	183
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	14 059	27 402	13 343
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	34 870	28 737	-6 133
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-25 033	-27 429	-2 396

2022-ben a pénzügyi műveletek realizált eredménye 27,4 milliárd forint veszteség volt, 2,4 milliárd forinttal haladta meg a 2021. évi értéket. A 2022. évi veszteség döntően kamatozó deviza-értékpapírok eladásán keletkezett a devizahozamok emelkedése következtében.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2021	2022
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	146 221	797 659
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	68 044	120 492
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	214 265	918 151

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.
 ** A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI. 4. mérlegsor)

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2022-ben 918,2 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó tranzakciók során az MNB 797,7 milliárd forint nyereséget realizált, míg 120,5 milliárd forint nem realizált árfolyamnyereség a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát növelte. A devizaeladások 2022-ben döntően az ÁKK adósságkezelési műveleteihez, az arany- és devizatartalék kezeléséhez és az energiaimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódtak. Az MNB vezetése 2022 folyamán az aranytartalék fizikai formában történő megtartása mellett az arany árfolyamának ingadozásából eredő kockázat csökkentéséről döntött.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.16. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021	2022	Változás
	Bankjeggyártási költség	7 582	7 436	-146
	Forgalmiérme-verés költsége	3 512	4 347	835
	Emlékérmeverés költsége	1 333	1 399	66
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	12 427	13 182	755

Az összes bankjegy- és érmegyártási költség 2022-ben 13,2 milliárd forint volt, az előző évhez viszonyítva 0,8 milliárd forinttal emelkedett.

A bankjeggyártási költség 7,4 milliárd forintot tett ki és 2021-hez képest 0,1 milliárd forinttal volt kevesebb a gyártási volumen csökkenése miatt. A forgalmiérme-gyártás költsége 4,3 milliárd forint volt, 0,8 milliárd forinttal magasabb, mint 2021-ben, amelynek oka egyrészt a 2022. évi forgalmi érme pótmegrendelések, másrészt az alapanyagárak növekedése volt.

Az emlékérme gyártás költsége 2022. évben 1,4 milliárd forintot tett ki, ami 0,1 milliárd forinttal haladta meg a 2021. évi értéket. A nyersanyagárak emelkedése miatt a költségek növekedtek, de ezt ellensúlyozta az időszak során legyártott emlékermék mennyiségének csökkenése.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021	2022	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	1 593	2 653	1 060
XV.1.	Jutalékráfordítások	2 367	2 815	448
	Jutalékeredmény összesen	-774	-162	612
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	3 533	4 954	1 421
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	5 351	4 615	-736
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-1 818	339	2 157
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	22 332	25 684	3 352
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	19 740	25 861	6 121

A jutalékból származó nettó eredmény tartalmazza a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételeket és -ráfordításokat, a számlavezetési díjbevételeket, az értékpapír-forgalmazási költségeket, valamint a devizatartalék tartásához kapcsolódóan fizetett díjakat. A fizetési- és számlaforgalomhoz kötődő jutalékbevételek 2022-ben a magasabb díjtételek következtében emelkedtek. A jutalékráfordítások növekedését a KELER-nek fizetett értékpapír-forgalmazási díjak emelkedése okozta részben a kezelt állományok és tranzakciók növekedése miatt, részben a letétkezelői és a vagyonkezelői díjak árfolyamváltozásból adódó emelkedése miatt.

A jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 4.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.23. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021	2022	Változás
	Részesedések osztaléka	1 919	1 942	23
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	1 466	1 603	137
	Pénzügyi támogatások visszautalása	78	254	176
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	26	12	-14
	Egyéb bevétel	44	1 143	1 099
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 533	4 954	1 421
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	1 393	1 278	-115
	Pénzügyi támogatások	3 811	3 170	-641
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	44	0	-44
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	70	117	47
	Egyéb ráfordítás	33	50	17
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	5 351	4 615	-736
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-1 818	339	2 157

A részesedések után kapott osztalékbevételek 2022-ben 1,9 milliárd forintot tettek ki. A BÉT és a Pénzverő 0,4-0,4 milliárd forint, míg a BIS 1,2 milliárd forint (2,9 millió euro) osztalékot fizetett ki az MNB részére.

Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérme-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően aranyérmék esetén). A 2022-ben elért eredmény részben több, már az előző években kibocsátott aranyérme eladásából, részben pedig két új aranyérme, II. András aranybullája és Hunyadi János aranyforintja kibocsátásából származott.

A pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepelt. 2022-ben az MNB 3,2 milliárd forintot nyújtott támogatásként, ami 0,6 milliárd forinttal elmaradt az előző évi értéktől. A két legjelentősebb tétel a PSFN Kft. éves működésére kifizetett 0,9 milliárd forint, valamint a Pénziránytű – Alapítvány a Tudatos Pénzügyekért részére kifizetett 0,6 milliárd forint volt. Az MNBtv. szerint környezetvédelmi célok elősegítésére és támogatására az előző évben megfizetett bírságbevételek 6 százaléka fordítható. Ez alapján 2022-ben a WWF Világ Természeti Alap Magyarország Alapítvány részére 0,1 milliárd forint támogatás került kifizetésre. Az év során visszautalásra került 0,3 milliárd forint fel nem használt – előző éveket érintő – pénzügyi támogatás.

A térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás soron könyvek és érmék alapítványoknak és egyéb szakmai szervezeteknek történő átadása, valamint az állami tulajdonban lévő vagyongazdálkodó ingatlanok (3 épület és 2 telek) Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. részére történő visszaadása szerepel. Ez utóbbi – a kapcsolódó kötelezettség banküzemi egyéb bevételeként történő kivezetésével – eredményhatást nem okozott.

Egyéb bevételek között jelent meg 2022-ben a Sberbank végelszámolásához, hiteleinek felmondásához köthetően felszámolt összesen 1 milliárd forint késedelmi kamat, valamint a kötelező tartalék nemteljesítése miatt kiszabott 0,1 milliárd forintos szankciós díjbevétel.

4.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021	2022	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	20 451	23 595	3 144
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	1 626	1 867	241
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	247	208	-39
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	3	5	2
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	5	9	4
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	22 332	25 684	3 352

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2022-ben az éves alapidíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 23,6 milliárd forint bevétel származott, amíg a 2021-ben megállapított díjkötelezettségekből 20,5 milliárd forint. A felügyeleti díjbevételek növekedése elsősorban a bankszektorhoz és a biztosítókhoz volt köthető. Az MNB által határozatban kiszabott bírságok és költségtérítések bevétele 1,9 milliárd forintot tett ki.

4.24. A BANKÜZEMI EREDMÉNY ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021	2022	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	12	83	71
	Közvetített szolgáltatások bevétele	77	545	468
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	128	152	24
	Egyéb bevételek	23	86	63
VIII.	Banküzem bevételei összesen	240	866	626
	Anyagjellegű ráfordítások	21 601	31 214	9 613
	Anyagköltség	626	1 005	379
	Igénybe vett szolgáltatások	20 931	30 157	9 226
	<i>Ingtatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	4 573	11 043	6 470
	<i>Eszközök karbantartása és bérlete</i>	1 051	2 810	1 759
	<i>Tanácsadás, szakértés</i>	1 548	1 656	108
	<i>IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés</i>	3 645	4 329	684
	<i>Tagdíjfizetés</i>	1 067	1 172	105
	<i>Őrészvédelem, pénzszállítás</i>	3 037	4 087	1 050
	<i>Hirdetés, piackutatás</i>	3 753	2 158	-1 595
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	2 257	2 902	645
	<i>Egyéb szolgáltatások</i>	44	52	8
	Személyi jellegű ráfordítások	27 722	32 533	4 811
	Értékcsökkenési leírás	5 668	6 191	523
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-563	-656	-93
	Banküzem működési költségei összesen	54 428	69 282	14 854
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	52	385	333
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	74	538	464
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	127	150	23
	Egyéb ráfordítások	595	3 413	2 818
	Banküzem működési ráfordításai összesen	848	4 486	3 638
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	55 276	73 768	18 492
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-55 036	-72 902	-17 866

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen a posta és távközlési szolgáltatás, a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmeforgalmazás.

A banküzem 2022. évi nettó eredménye 72,9 milliárd forint veszteség volt, ami a 2021. évihez képest 17,9 milliárd forinttal (32,5 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2022. évi működési költségei közel 14,9 milliárd forinttal (27,3 százalékkal) voltak magasabbak az előző évinél. A 2022. évi kiadásokat elsősorban az anyagjellegű ráfordítások növelték, de a személyi jellegű ráfordítások és – kisebb mértékben – az értékcsökkenési leírás összege is emelkedett 2021-hez képest.

A 2022. évi *anyagjellegű ráfordítások* több mint 9,6 milliárd forinttal (44,5 százalékkal) haladták meg a 2021. évben felmerült költségeket.

Az anyagjellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások költségeinek növekedése volt a meghatározó, azon belül is kiemelkedően az „Ingtatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete”. Emellett az „Eszközök karbantartása és bérlete”,

az „Őrzésvédelem, pénzzállítás”, az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés”, továbbá az „Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” költségei emelkedtek az előzőekben említettől kisebb összegben. Csökkentek ugyanakkor a „Hirdetés, piackutatás” díjai.

– Az előző évihez képest 2022-ben jelentősen emelkedtek az „Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete” költségei (4,6 milliárd forintról 11 milliárd forintra), továbbá az „Eszközök karbantartása és bérlete” csoport kiadásai (1,1 milliárd forintról 2,8 milliárd forintra). Ez mindkét költségcsoport esetében alapvetően az új ingatlanok (MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, MNB Budai Központ), a hozzájuk tartozó parkolók, valamint a Bölcs Vár egész évi bérlésével és üzemeltetésével függ össze. A további ingatlanok esetében az MNB-Ingatlan Kft.-vel közös közbeszerzési eljárás keretében 2021. IV. negyedévében lezárult pályázat eredményeképpen kötött szerződés díjai miatt növekedtek az üzemeltetési költségek, illetve az elektromos áramszolgáltatás új szerződés szerinti díjának jelentős emelkedése miatt.

– Az „Őrzésvédelem, pénzzállítás” 2022. évi költsége a 2021. évihez képest az őrzött objektumok számának és az őrzésvédelmi szolgáltatások díjának növekedése miatt 1,1 milliárd forinttal volt magasabb.

– Az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” költségeinek emelkedése (3,6 milliárd forintról 4,3 milliárd forintra) alapvetően a már megvalósított informatikai beruházások (pl.: funkcióbővítések, magasabb rendelkezésre állási szintek, meglévő folyamatok automatizálása) általi többletköltségek és a korábbi években megkötött karbantartási, támogatási szerződések hatása. Emellett az MNB továbbra is kiemelt figyelmet fordít az informatikai biztonság fenntartására és növelésére, amely ugyancsak emelkedő kiadásokkal járt.

– Az „Egyéb nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” költségeinek 2022. évi emelkedése elsősorban a kiküldetések utazási-, szállás- és dologi költségeinél jelentkezett, miután 2021-ben a járványhelyzet miatt lényegesen alacsonyabb volt a kiküldetések száma és költsége. Ugyancsak emelkedtek a hírszolgálati szolgáltatások költségei, a díjemelések és további Bloomberg-előfizetések vásárlása következtében. Emellett 2022-ben a 2021. évit lényegesen meghaladó volt az oktatási költségek összege a személyes jelenléttel megvalósított képzések számának növekedésével összefüggésben.

– A pénzügyi kimutatások, auditálások (a számviteli bizonylatokon alapuló átvilágítások, eseti pénzügyi-számviteli elemzések, tanácsadások) költségei 2022-ben együttesen bruttó 57 millió forintot tettek ki, ebből az MNB saját könyvvizsgálatának éves ellenértéke 45 millió forint volt.

– A „Hirdetés, piackutatás” 2022. évi költségei csökkentek, főként a kommunikációs szolgáltatások igénybevételének mérséklődése miatt, mivel a 2021. évi költségek egy része egyszeri kiadás volt, egy része pedig 2022-ben a korábbiaknál alacsonyabb értékben merült fel.

A 2022. évi *személyi jellegű ráfordítások* a 2021. évihez képest 4,8 milliárd forinttal (17,4 százalékkal) nőttek. Ebben jelentős szerepet játszott, hogy az MNB igazgatóságának döntése alapján a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében – a bértömeg-gazdálkodás rendszerében – a 2021. évi bértömegkeretek 2022. január 1-jei hatállyal 10 százalékkal, illetve meghatározott feltételek mellett 2022. július 1-jei hatállyal további 7 százalékkal növekedtek. Ezen kívül a korábbi évekhez hasonlóan az MNB igazgatósága a munkavállalók számára 2022-ben is rendkívüli SZÉP-kártya juttatás biztosításáról döntött. Mindezek mellett a statisztikai átlaglétszám 2,5 százalékkal emelkedett.

Az előzőeken túl a 2022. évi reprezentációs költségek a 2021. évi – a járványhelyzet miatt a korábbiaknál lényegesen alacsonyabb összegű – kiadásokhoz képest közel kétszeresére emelkedtek.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2022. évi összege 9,2 százalékkal haladta meg az előző évit. Ez leginkább a 2022-ben megvalósult, túlnyomórészt informatikai – s ezen belül főleg immateriális javak (szoftverek) beszerzésére irányuló – beruházások következménye.

Az *önköltség-átvezetések* annak érdekében csökkentik a banküzemi működési költségeket, hogy azok teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa (pl.: a Magyar Pénzverő Zrt. által az MNB Logisztikai központ részleges használatáért fizetett bérleti díj; a fizetési rendszerekkel – VIBER, AFR – kapcsolatos, megtérített kiadások). Az átvezetések összege az előző évihez képest növekedett, aminek döntő oka, hogy egy külföldi rendezvényen az MNB leányvállalataival

való közös részvétel költségéből az MNB-n kívüli rész kiszámlázásra került. Emellett a szakértői díjak bevétele (amit utólag térítenek meg az MNB-nek) és a SWIFT-szolgáltatás GIRO-nak kiszámlázott önköltsége is emelkedett 2022-ben.

Az eszközök és készletek miatti nettó 0,3 milliárd forintos ráfordítás nagyrészt a székház rekonstrukciója és a Krisztina körút 39. alatti bérlemény visszaadása miatti költöztetések következtében feleslegessé vált irodai berendezések, eszközök selejtezéséből adódott.

A közvetített szolgáltatások bevételeinek és ráfordításainak növekedése főként abból adódott, hogy 2022. március 2-án az MNB-EduLab Kft. lett a Pénzmúzeum fenntartója, ezáltal ezen időpont után a múzeumhoz kapcsolódóan az MNB-nél felmerülő működési költségeket az MNB-EduLab Kft. részére tovább kellett számlázni (ezek a tételek a továbbszámlázott ingatlanbérleti és üzemeltetési költségekkel együtt 0,3 milliárd forintot tettek ki).

A banküzemi egyéb ráfordításokon 2022-ben behajthatatlanság miatt 3,4 milliárd forint értékű – főként felügyeleti – követelés került leírásra, ami a kapcsolódó értékvesztés felhasználása miatt veszteséget már nem okozott.

4.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

Megnevezés	millió forint		
	2021	2022	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	19 566	23 135	18,2
Egyéb bérköltség*	624	712	14,1
Kifizetett bérköltség	20 190	23 847	18,1
Személyi jellegű egyéb kifizetés	3 750	4 916	31,1
Szociális hozzájárulási adó	3 351	3 622	8,1
Szakképzési hozzájárulás	316	0	-100,0
Rehabilitációs hozzájárulás	105	131	24,8
Táppénz hozzájárulás	10	17	70,0
Járulékok	3 782	3 770	-0,3
Személyi jellegű ráfordítás összesen	27 722	32 533	17,4

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

Megnevezés	fő		
	2021	2022	Változás (%)
Munkavállalók átlagos statisztikai állományi létszáma	1 529	1 568	2,5

A vezető tisztségviselők járandósága

Testület	millió forint	
	2021	2022
Monetáris Tanács*	426	426
Felügyelőbizottság	222	222

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9. § (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.

A vezető tisztségviselők kölcsönei

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2022.12.31.	Utolsó lejárat	Kamat mértéke
	millió forint			
Monetáris Tanács	178	114	2031.10.01.	fix, illetve változó*
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

* A kamatkedvezményes lakáskölcsön kamata fix 2,5% vagy jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön kamatának mértéke a jegybanki alapkamat +1%.

Budapest, 2023. május 16.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZETI BANK 2022. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.